

Joāu

$A^2wān^3txi^3khai^3su^2$ $jah^1la^2,$ $ka^3te^3na^2$
 $si^3yxau^3tāu^3su^2$ $nxe^3jau^3su^2$

1 $Txa^2wā^1si^3kxā^3nāu^3u^1tai^2na^2$ $A^2wān^3txi^3khai^3su^2$
 jah^1la^2 $yxau^3ta^1hxai^2hē^1la^2.$ $A^2yen^3kxa^2$
 $yū^2nxa^3ha^2kxai^3$ $a^2nū^2a^2$ $yū^2nxa^3ha^2kxai^3$
 $nxe^3tāu^3u^1tai^2na^2$ jah^1la^2 so^1lxi^3
 $yxau^3ta^1hxai^2hē^1la^2.$ $A^2wān^3txi^3khai^3su^2$ Jah^1la^2
 $sa^2kxai^3lu^2$ $Txa^2wā^1sū^3na^2$ $Si^3yxau^3tāu^3la^3$
 $yxau^3ya^3ta^1hxai^2hē^1la^2.$ 2 $Nxe^3sxā^3$
 $A^2wān^3txi^3khai^3su^2$ Jah^1la^2 $sa^2kxai^3lu^2$
 $yxau^2,$ $Txa^2wā^1sū^3na^2$ $Si^3yxau^3tāu^3la^3$
 $yxau^2,$ $txa^2wā^1si^3kxā^3nāu^3u^1tai^2na^2$
 $nxe^3ya^3yhu^1ta^1hxai^2hē^1la^2.$ $A^2wān^3txi^3khai^3su^2$
 $Jah^1lain^2txi^3,$ $Txa^2wā^1sū^3na^2$ $Si^3yxau^3tāu^3ain^2txi^3$
 $nxe^3ta^1hxai^2hē^1la^2.$ 3 $A^2nxe^3jah^1la^2$ hxi^2ka^2
 $a^2yen^3kxa^2$ $yxo^2ha^3kxa^1$ $wet1sa^2sai^1ta^1hxai^2hē^1la^2.$
 $A^2yen^3kxa^2$ $we^1txa^3kxe^3su^2$ $wā^3ko^3kxe^3su^2$
 $ta^1hxai^2nxa^3hē^1la^2.$ 4 $A^2wān^3txi^3khai^3su^2$
 Jah^1la^2 $sa^2kxai^3lu^2$ $ka^3te^3na^2$ $si^3yxau^3tāu^3su^2$
 $tāu^3a^2$ $sa^2kxai^3lu^2$ $nxe^3ta^1hxai^2hē^1la^2.$
 $A^2nxe^3jah^1la^2$ $sa^2kxai^3lu^1$ $ka^3te^3na^2$ $wi^1tāu^3a^1$
 $ū^3hū^1nhē^3lha^2kxai^3,$ $tīh^3na^2$ $wain^3tīh^3na^2$ so^1lxi^3
 $wi^1tīh^3na^2$ so^1lxi^3 $ī^3yau^1ū^3nē^3lha^2kxai^3,$ $nxe^3sxā^3$
 $sa^2ha^2te^1kxi^2nē^3jut3sū^3nxe^2$ $a^2nū^2a^2$ $yxo^2ha^3kxa^1$
 $nxe^3te^2ki^3na^1xai^2na^1$ $sa^2hau^3ko^3tē^3ta^1hxai^2hē^1la^2.$
 5 $Nxe^3sxā^3$ $sa^2ha^2te^1jah^1lai^2na^2$ $sa^2kxai^3lu^2$
 $ka^3nxah^3ju^3ta^2$ $sa^2ha^2tet1sa^2tē^3na^3la^2.$ $Nxe^3kxan^2ta^2$
 $hxi^2kan^1txi^3$ $a^2ta^3a^2$ $hxi^2ka^2,$ $ka^3nxah^3ta^2$

a²wa³kxēn³yah³la² hxi²ka², kō³nxe³ti³
 kāi³si¹nhē³jah¹la² hxi²ka², wxa²nū¹li²nxa³wa².
 Ha³lo²a² nxe³jut3sū³na³la².

6 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³kxe³su² jah¹la²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ txa²wā¹ha³lo²ai²na²
 wxā³ta¹hxai²hē¹la² 7 Wxā³nū²la²
 sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² ū³yhe³ka¹tē³te³lhxā³
 wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a² hāi¹nxe³ti³xa¹ Sū³na²
 sa²yxo²wet1si¹nhē³jau³nū³su² Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 wxā³ta¹hxai²hē¹la². 8 Hai³txi³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²la³
 sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Hāi¹nxe³sxā³ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹la²
 ū³yhe³ka¹tē³te³lhxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 wxā³ta¹hxai²hē¹la² 9 Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na²
 sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²khai³xa², a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹kxi²nē³jah¹lo²su² jah¹la²,
 txa²wā¹ha³lo²ai²na² ã³wxā³te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la².

10-11 A²nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²
 ha³lo²ai²na² yuh³xan¹ko³xai²na² yān³tai²na²
 wet1sa²sai¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹
 kwēn¹tai²na² ha³lo²ai²na² wxā³ye²yhain¹kxan²ti³
 hxi²kan¹kxan²ti³ ha³lo²an¹tū³kā³txi³la³ hāi¹nxe³sxā³
 wā³txi³nū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³kxan²ti³
 a²ka³lxa¹ta² sxi²ha² ã³wxā³ye²yhain¹kxan²ti³
 a²ka³lxa¹ti³su² te²la³ Ju³te²a² nū³kā³txi³la³ha²kxai³
 ã³yxo²o³tū²ain¹to³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 12 Ain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ka³na³ki² òn³tāu³su² tāu³a¹
 ã³yxo²o³tū²yah³lxi³ka³tū³ sa²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 – A²nxe³tāu³su² tāu³a¹ yxo²ha³kxa¹ Sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ wē³ha³lxai²la¹i¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² hxi²kan¹txi³ ī³wē³ha³lx¹lo³tain¹jau³su²
 yain¹ta¹hxai²hē¹la². 13 Sū³na² wē³ha³lx²
 wē³ha³lx¹lo³tē³ju³ta²sa¹: Hāi¹nxe³sxā³ Sū³na²
 wē³ha³lx¹lo³kxe³su² te²nāu³xa² so¹lx³ Sū³na²
 wē³ha³lxin³te²ju²hē³la². Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 hxi²kan¹khai¹nxe³kxan²ti³ a²wē³sa² we¹kxa²
 yuh³xai²nān¹te² wē³sa² so¹lx³ wet1sa²kxai³, a²nū²a²
 a²ē¹nāu³a¹ wē³nhī²nha²kxan²ti³ yuh³xai²nān¹te²
 wē³sa² so¹lx³ wet1sa²kxai³, in³txa² txu¹ha²
 ten³nha²yu³kxan²ti³ yuh³xai²nān¹te² wē³sa²
 so¹lx³ wet1sa²kxai³ te²ju²hē³la². Jā¹nxe³sxā³
 Sū³na² wē³ha³lx¹lo³kxe³su² te²a² a²nū²a²
 Je³su²jah³la² sa²we¹tain¹te²su² te²nāu³xa² so¹lx³
 wē³ha³lx¹lo³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹ A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ha³lo²ai²na²
 wxā³ta¹hxai²hē¹la² Txa²wā¹nū²āin²ti³
 wen¹nū²la² a²nū²khai³su² wen¹nū²la² ha³lo²a²
 yuh³xan¹ko³xai²na² wxā³ta¹hxai²hē¹la². Jū¹nxe²
 kxān³su² yxau³ya³nhē³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²
 a²ya³li³nāu³xa² a²ye³na² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī²ain¹ju³ta²su¹: A²wān³txi³khai³su² jah¹lai²na²
 wxi²kiŋ³ti³ton³ta¹hxai²hē¹la² Txa²wā¹wī³na²
 si³yxau³jah¹lo²khai³xa² a²ki³lha³lx² hāi¹nxe³te²a²,
 hāi¹nxe² we¹kxe³su² te²a² sa²kxai³lu²
 wxi²kiŋ³ti³ton³khāix1ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su²
 te²kxai³lu¹ kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhīn¹jah¹lo²su²
 nxe³ha²kxai³ a²ya³la³lyau³tu³ a²si³yxau³tāu³su²
 nxe³ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
 ī³kaix1sxā³, Je³su²jah³la² hxi²kan¹khāix1ju³ta²

ī³yau¹ū³nhē³te³lhxā³ ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² txa²si³yo³na¹ wxā³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹sa²sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹, yān³ta² yū³sa²nxa³hī¹nu¹tai²na² yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Jah¹lai²na² kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ kāin² hāun²ya¹ta² wi¹lhin¹sxā³ a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ki³na¹xai²na² whāi²na¹, sa²hau³ko³tē³ta¹hxai²hē¹la².

17 Jā¹nxe³ju³ta²sa¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na² Sū³na² wā²nxa³kxa² so¹jah¹lo²su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². A²nxe³jah¹lu¹tai²na² Sū³na² wān³txa² ī³kwa³na³nē³jau³xu¹tai²na² tē³nū²la² txa²wā¹si³yah³la²nāu³u¹tai²na² ī³yau¹ū³nyhain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² te²la¹wa². A²nxe³jah¹la²kxai³lu² Sū³na² a³lxi²nē³kxe³su² ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ Sū³na² yen³nāu³a¹ ã³wa²sut1sxā³ yxau²xai³la³kxi²nē³jau³nū³su² ya²la³lyau³xan²tū³ ī³yau¹ū³nhē³lha²kxai³ nxe³jah¹lai²la¹wa².

18 Jā¹nxe³jau³su² Sū³na² Si³yxau³tāu³la³ hxi²kan¹txi³ yuh³xai²nān¹tū³kā³txi³ki³na¹xai²na² ī²ki³jah¹lo²sxa³wa². Yxān¹ta¹, A²ta²ha² hāi¹nxe³te²a² so¹lxi³, Txa²wā¹wī³na² A²ta²ha² so¹lxi³ a³lxi²khaix1nxē³kxe³su² te²a² so¹lxi³ yxau²xai³ya³nhē³lain¹sxā³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxa²ye³ka¹tū¹nhē³lain¹ta¹hxai²hē¹la².

Jo³āu² Ba³tis²jah³la² a²wān³txi³su² ī³yau¹ū³jau³su²

19 Nxē³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²su²
 te²kxai³la¹ Be³tān²ya³thī³na² he¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ka³tu³ta¹ a²nū²a² nū³ka³txa² wā³nxīn¹te²
 nū³ka³txi³su² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²,
 Le³vi²ta³ nū³ka³txi³su² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²
 ā³wxā³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a² nū³ka³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² Je³ru³sa³lē²thī³nān¹te²nāu³xa²
 hi²sen³kxai³lu² ī³sa²si¹hā³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te² nū³ka³txa² sa²kxai³lu²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³ha¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³ha¹txain¹sxā³
 ī³wā³txain¹te³nah¹lx¹:

— Wxāi²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² ta³nxa² a²nū²a²
 ā³su² ta³nxa² nhīn¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².
 20 Nxē³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu¹ wai³wain³ki²txi³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:
 — Ti³he¹nxē²nxa³wi¹. Hai³txi³ Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² te²txā³wi¹,
 txai²li¹. Ta¹hxai²hē¹la². 21 Nxē³nxa²ha¹te¹
 tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxāi²na² E³li²ah³la² nhīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ti³hex1te²txā³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²su² nhīn¹ji¹wi¹?
 Ju¹ta² Moi³se²ah³lu¹tai²na² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 e³ain¹jau³xa² a²nū²a² wxā³nū¹nhē³jah¹lo²nu³su²
 e³kxi²ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 nhīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:
 — Ti³hex1te²txā³wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 $Nxe^3nxa^2ha^1te^1$ $a^2n\u00f1^2a^2$ $n\u00f1^3k\u00e1^3txa^2$
 $w\u00e1n^3txi^3kxai^3lu^1:$
 — $\tilde{I}h^1nxe^3ju^3t\u00e1n^1n\u00f1^2su^2khaix3nh\u00e1n^1ji^1wi^1?$
 $\tilde{I}^3wa^2l\u00f1^3xi^2sa^2s\u00e1^1nh\u00e9^3li^1.$ $Sa^1nh\u00e1n^1kxai^2n\u00e1n^2t\u00f1\u00f1^3$
 $a^2n\u00f1^2a^2$ $\tilde{I}^3sa^2s\u00e1^1h\u00e1^3sain^1s\u00e1n^1t\u00f1\u00f1^3k\u00e1^3txa^2$
 $\tilde{I}^3wa^2l\u00f1^3xain^1nha^1txai^2li^1.$ $\tilde{I}h^1nxe^3k\u00e1^3jah^1lo^2sa^2n\u00e1n^1te^2la^1x\u00e1^3?$
 $Ta^1hxai^2h\u00e9^1la^2.$

23 $Nxe^3nxa^2ha^1te^1$ $Jo^3\u00e1u^2$ $Ba^3tis^2jah^3lai^2na^2$
 $w\u00e1n^3txi^3kxai^3lu^1,$ $\tilde{I}^3wa^2l\u00f1^3xain^1te^3nah^1lxi^1:$
 — $Txai^2li^1$ $ha^3lo^2ai^2na^2$ $a^2n\u00f1^2a^2$
 $yxau^3ai^1nxa^3ko^3n\u00e1u^3a^2$ $ai^3sx\u00e1^3$ $\tilde{I}^3ye^3kxi^2jah^1lo^2sa^1wi^1.$
 $\tilde{I}^3ye^3kxi^2na^1te^3nah^1lxi^1:$
 $A^2n\u00f1^2a^2$ $hxi^2kan^1jah^1lo^2su^2$ $wx\u00e1^3ju^3ta^2n\u00f1^3a^2$
 $y\u00f1^3kxai^2n\u00e1n^2t\u00f1\u00f1^3$ $\tilde{a}^3wx\u00e1^3t\u00f1h^3na^2n\u00f1^3a^2$
 $wxa^2hau^3ko^3tain^1te^2ju^2h\u00e9^3li^1.$ Nxe^3kxa^2
 $y\u00e1^1nxe^3sx\u00e1^3$ $Txa^2w\u00e1^1hxi^2kan^1ta^2$
 $Si^3yxau^3jah^1la^2$ $wx\u00e1^3ju^3ta^2n\u00f1^3a^2$
 $wxa^2e^1n\u00e1u^3ai^2na^2$ $wxa^2hau^3ko^3nha^1jah^3lxi^3h\u00e9^1li^1."$
 $Nxe^3jau^3xai^2na^2$ $kx\u00e1^3nhx\u00e1^1n\u00e1u^3u^1tai^2na^2$
 $I^3sa^3i^2ah^3lu^1tai^2na^2$ $S\u00f1^3na^2$ $w\u00e1n^3txa^2$
 $\tilde{I}^3hen^3txi^3jah^1lu^1tai^2na^2$ $jau^3xau^3hxai^2t\u00e9x1ta^2$
 $nxe^3ta^1hxai^2h\u00e9^1li^1.$ $Jo^3\u00e1u^2$ $Ba^3tis^2jah^3la^2$
 $ta^1hxai^2h\u00e9^1la^2.$

24-25 $Nxe^3nxa^2ha^1te^1$ $wx\u00e1^3yain^1t\u00f1\u00f1^3k\u00e1^3txai^2na^2$
 $sa^2kxai^3lu^1$ $fa^3ri^3se^2a^2$ $ye^2te^2n\u00f1^3k\u00e1^3txa^2$
 $\tilde{I}^3sa^2s\u00e1^1h\u00e1^3kxe^3n\u00f1\u00f1^3k\u00e1^3txai^2na^2$ $sa^2kxai^3lu^2$
 $\tilde{I}^3ye^3kxain^1te^3nah^1lxi^1:$
 — $Nxet3si^1lxi^1.$ $"S\u00f1^3na^2$ $A^2hxi^2kan^1ta^2$
 $Si^3yxau^3t\u00e1u^3lot3sa^2jah^1lo^2su^2$ $te^2tx\u00e1^3wi^1."$
 $Nh\u00e1^1nha^2kxai^3:$ $"E^3li^2ah^3lo^2su^2$ $te^2tx\u00e1^3wi^1"$
 $Nh\u00e1^1nha^2kxai^3:$ $"S\u00f1^3na^2$ $w\u00e1n^3txa^2$ $\tilde{I}^3hen^3txi^3jah^1lo^2su^2$
 $te^2tx\u00e1^3wi^1."$ $Nh\u00e1^1nha^2kxai^3,$ $nhi^1lxi^1.$

Nhīn¹kxai²nān²tū³, īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ a²nū²a²
 ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹ju³ta² kāi³nhīn¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

26-27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 ī³wa²lū³xain¹jau³xa²sa¹:

— Txai²li² ī³yau³xa² so¹lxi³ a²nū²a²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹to³ha¹wi¹. Yxān¹ta¹ jah¹la²
 wxa²nū³kā³txi³nāu³a¹ yxau²xai³ya³nx2ti³jah¹la²,
 txa²si³yo³na¹ wxā³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Jah¹la²
 ī²ain¹yah³lxi³te²sxā³lxi¹. A²nxe³jah¹la²
 sa²sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹.
 Nxe³te²sa²jau³su² jah¹lai²na² wā²la²
 yū³hē²ta³lxi³nha²ka³lo³a² hai³txi³
 txai²li² hxi²kan¹txi³ sa²yxo²thu¹nha²sxā³
 sa²yū³ta²la³kxi²te²nū³nhū³te²txā³wi¹,
 hxi²kan¹jah¹lo²sin²nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² nū³kā³txa²
 ā³ti³xain¹tū³kā³txa² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³hī¹na¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 sxi²je³na² Be³tān²ya³thī³na² Jor³tāu²yau³xa²
 a²yan¹yxo²ha³ti³nhān¹je³na² yxau³sxā³ a²nū²a²
 ā³xa² ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³tāu³a¹ wān³txai²na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² *O³ve²a²* *Wēn³sū³jah¹lo²su²*
ī³yau¹ū³jau³su²

29 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹
 Je³su²jah³la² ān³ti³yhain¹nxa²ha¹te¹ Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² wi¹li²jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³kxah¹lo²su² na³li¹.

Ye³jen¹na² ya³lu²kxi²nē³tu¹wi¹. Txa²wā¹kō³nxe³ti³
 kāi³kī³ju³ta² ā³wa²su¹tē³txai²li¹. Ka³yxuh³xa²
 hū³sxā³ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²la¹i¹. O³ve²a²
 Wē³sa² ī³ya²lu¹kī³te²jai¹ti²tu³wi¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²
 ye³jen¹na² a²nū²a² ā³xa² ī³ya²lu¹tain¹tu¹wi¹,
 jah¹lai²na²su¹. 30 A²nxe³jah¹lai²na², ha³la³je³nai³tā²
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Na¹te³nah¹lx¹:
 “Txa²si³yo³na¹ wxā³jah¹lo²nū³su² sa²sen³sai¹sa²sxā³
 hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹, yān³ta² txai²na²
 a³li³la¹nhxa³hī¹nu¹tai²na² yxau²xai³jah¹lo²su²
 ha²kxai³lu¹” Nxē³nx2ta¹tai¹ti²tu³wi¹.
 31-34 “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹xā¹.”
 Na¹ta¹ kxān³su² a³la³kxi²sa²hxai²nxa³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹ kwēn¹tai²na² a³la³kxi²na¹nhai¹.
 Ha³la³je¹nai³tā² Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta²
 ye³kan¹sxā³ a³la³kxi²na¹hē³li¹. Nxē³na¹ju³ta²sa¹:
 Kxā³nxai³tā² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ī³sa²si¹hā³sa²sxā³, a²nū²a² ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹te³lhxā³ ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
 ī³sa²si¹hā³sa²sxā³ ī³ye³kxi²sa²te²an¹jau³kxai³la¹:
 “A²hxi²kan¹khaix1jah¹lo²nū³a² ye³kan¹txa²hē³li¹.
 Ye³ka¹nīn¹ju³ta³nū³a²sa¹: Ye³jen¹nāu³a¹
 Txa²yāu³ka³jxah³la² Wi¹lhin¹jah¹la² a³ka³nxi²xi²sxā³
 kwa³sxa³hū³sxā³ a³ka³nxi²xi²ka³tu³ a²nū²a²
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ ā³ka³la³ki³we³kxi²tu¹wi¹.
 Nxē³kxe³su² jah¹la² sa²kxai³lu² kwa³sxa³hū³sxā³
 ā³ka³la³ki³we³kxi²kah³lo²su² jah¹la² sa²kxai³lu²
 hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Te²a² ye³kan¹txa²hē³li¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³ wxa²nū³kā³txi³
 ī³nxai²na² sa²hau³ko³nx2ti³sxā³ Txa²yāu³ka³jxah³la²
 ā³nxū²kwāi³wi¹ti³hi¹txa²lxi³tu¹wi¹. Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² ī³sa²si¹hā³sa²te²an¹jau³su²,

sain¹na²hē³li¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa²
ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ka³tu³ta¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
wān³txi³kxai³la¹, āh¹ ī³ye³te²an¹jau³kxai³la¹:

— Sain¹na²hē³li¹. Sain¹ka³tu³ta¹ ha³lo²a²
nxē²xai³nū²la², hā²wxān³txa³ ten³sa²ka²la¹sxā³
ī²a¹hē³li¹. ī²a¹tāu³ Txa²wā¹sū³na²
Yāu³ka³jxah¹la² kwa³sxa³hū³sxā³ a³ka³nxi²xi²ka³tu³,
Je³su²jah³lai²na² a²ka³la³ki³nāu³ai²na² sa²kxai³lu²
ā³ka³la³ki³we³kxain¹na²hē³li¹. Ju¹ta² ī²a¹hē³li¹.
ī²a¹ka³tu³: “Hā³xā¹, Je³su²jah³lai²na²
hxī²kan¹khaix1jah¹lai²la¹xā¹.” Nxē³jau³xai²na²
a³la³kxi²na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
a²hxī²kan¹khaix1nxē³ju³ta² ye³ka¹na¹hē³li¹.
Na¹ha²kxai³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lx¹:
“Je³su²jah³lai²na² hxī²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹.
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²ta²hai²la¹i¹.
Ya³nx2ta¹i¹.” Jo³āu² Ba³tis²jah³la² wān³txa²
a²sa³wi³ha³lxa² ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²wi¹lhī¹na² a²sa³wi³ha³lxi³lo³jau³su²
35-36 Nxē³nxa²ha¹te¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹
Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² yxau², a²sa³wi³ha³lxa²
ha¹lin¹te²a² yxau³yai¹ni², nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu¹ ai³sxā³ wxā²ha³nāu³hain¹na³na¹.
Nxē³te²i³, Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ten³sa²yo²ka²la¹nha²tāu³ ī²ju³tan¹jau³kxai³lu¹:

— Jah¹la² wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³kxah¹lo²su² na³li¹. O³ve²a²
Wēn³sū³jah¹lai²la¹i¹. Jo³āu² Ba³tis²jah³la²
wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². 37-38 Ain¹nxa²ha¹te¹
a²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² wān³txai²na²,
ain³kxi²te³na¹ ā³na¹yah³sxā³, Je³su²jah³la² aun³ti²
ī³hi¹txai³li²ya³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ya³te³na¹

Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³yxo²o³tā³xi²sxā³
ten³sa²wa²nha²tāu³, ī³hi¹txai²ya³jah¹lo²nāu³xai²na²

ī²tāu³, ī³wā³txain¹te³nah¹lxī¹:

— Yā¹te² ā³ten³sxā³ ī³hi¹txai³lxī²sa¹hin¹ji¹?

Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Te³nah¹lxī¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. ī¹ti¹la³ta³ yxau³nhīn¹ji¹?

Ha¹lin¹jah¹lo²nāu³xa² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

39 Te³nah¹lxī¹:

— Wxā³sxī²sa²hē³li¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³hī¹na² ā³yān³wa²su¹ta¹hxai²hē¹la². Ya³ka³tu³
ai³sxā³ Je³su²jah³la² sxi²ha² yxau³thī³na² ī²ya³sxā³,
ā³yā³sū²na³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la². 40 Nxe³ju³tai²na²

ha¹lin¹jah¹lo²nāu³xai²nān¹jah¹la², a²ī³lxā²

Ān³tre²ah³la², Si³māu² Pe²jah³la² a²lon³yah³lo²su²

ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la², Jo³āu² Ba³tis²jah³la²

wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹nū²la²
Je³su²jah³la² ā³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³lu¹ Ān³tre²ah³lai²na²

sa²kxai³lu² ā³sxā³, a²lon³yah³la² Si³māu²ah³lan²tu³

ān³ten³sxā³, ā³yā³nā³tī³xi²yhu¹te²ka³ka¹:

— Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²

Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²nū³su² jah¹la² ī³ha¹txi²sī¹na¹li¹.

Ān³tre²ah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

42 Ain¹ka³tu³ a²lon³yah³lai²na² tē³sxā³ Je³su²jah³la²
a³ya³txi¹xi²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³,

Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² Si³māu²ah³lai²na²

wi¹wi¹nxe² ī²ain¹sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Wxāi²na², Si³māu²ah³lo²si¹lxī¹. Jo³āu²ah³la²

tah²si¹lxī¹. Yxān¹ta¹ Se²fah³lo²su² ī³yī¹li²nhān¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te²ī³lxai²na², Se²fah³lo²su²

nxe³te²ī³lxain²txi³, Pe²jah³lo²su² nxe³te²ī³lxain²txi³,

ka³na³ka³na³te²si³yxau³tāu³a¹ so¹lxī³

te²ju²hē³la². Ī³yī¹li²nha²jau³xa² a²si³yxau³tāu³a¹,
Tah³lxi³hū³jah¹lo²su², nxe³te²ju²hē³la².

*Je³su²jah³la²kxai³ Fi³li²pah³la² Na³ta³na³e²lah³la²
ī³kaix1so¹ain¹jau³su²*

43-44 Je³su²jah³la² sa²kxai³lu¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹

*— Ka³li³le²a²ko³xa² ā³nxai³la¹tū¹xā¹, Nxē²xai³te²i³
Fi³li²pah³lai²na² ne³khau²ta¹hxai²hē¹la².*

Nxe³ju³ta² Fi³li²pah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thī³na²

yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Ān³tre²ah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thī³na²

yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³, Pe²jah³lain²txi³ Bet3sa³i²ta³thī³na² yxau³jah¹lo²su²

ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na²

a³ya³ti²te²an¹jau³kxai³lu²: — Ā³si³tē³la³kxi²sē¹li¹.

45 Nxē³te³na² Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu² ai³sxā³

Na³ta³na³ē²lah³la² sa²kxai³lu² ī³ha¹txi²sxā³

ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹: — A²nū²a² a³ti²sī¹na¹li¹.

Je³su²jah³lo²su² na³li¹. Na³sa³re²thī³na² yxau³jah¹lo²su² ha²kxai³,

Jo³se²ah³la² tah²yah³lo²su² ha²kxai³ nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²

Moi³se²ah³lu¹tain²txi³ ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxī¹: “A²nū²a² wxā³nū¹nhē³jah¹lo²nū³su² na³li¹.”

Nxe³ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³ Txa²wā¹sū³na² wān³txa²

ī³hen³txi³nū³ka³txu¹tain²txi³ ū³wha²li¹la³kxi²nē³te³nah¹lxī¹:

“A²nū²a² wxā³nū¹nhē³jah¹lo²nū³su² na³li¹.” Nxe³ha²kxai³

ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. ū³wha²li¹la³kxi²nē³khah¹lo²su² Je³su²jah³lo²su² na³li¹.

Ta¹hxai²hē¹la². 46 Ta¹ ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Ko³nxe²nx3nhai¹. Na³sa³re²thī³na²
 tōn¹tū³ka³txa², a²nū²a² wi¹lhin¹te²la³ yū³te²la¹ku²,
 nxā¹nhai¹. Na³ta³na³e²lah³lai²na² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxē³tē³na¹ Fi³li²pah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ā³wxā³sxi²txa²sa³ku¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 47 Nxē³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na²
 ā³wxā³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ten³sa²ka²la¹sxi²sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Wi¹lhin¹khaix1jah¹lo²su² wxā²na³li¹.
 Ta²ko¹ta²kon¹txi³ ī³ye³kxi²nīn¹nha²jah¹lo²sxa³i¹.
 I³sa³e² nū³ka³txi³khai³yah³lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 48 Nxē³te³na¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — īh¹nxe³ju³ta² ī²sa²te²sin¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:
 — Fi³li²pah³lai²na² ī³kaix1txa²nxa³hī¹na¹,
 ha³lu³ha³lu²ka³ta² yū³hē³na¹ yxaun¹nhī¹na¹,
 ī²nxa²ha¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².
 49 Nxē³nxa²ha¹te¹ Na³ta³na³e²lah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ A²tah²si¹lxi¹. I³sa³e² nū³ka³txai²na²
 a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kāt3si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 50 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — “Ha³lu³ha³lu²ka³ta² yū³hē³na² yxau¹nhī¹na¹
 ī²nxa²ha¹li¹.” Nxē³nxa²ha¹li¹. Nxē³nxa²ha¹jau³xai²na²
 so¹lxi³ ain³kxi²san¹ka³tu³ yxo²ī²sa¹lxi¹.
 Yxo²ī²sa¹nha²kxai³ a²yen³kxa² ā²la²
 nū³kxūn³khai¹nxe³ju³ta² ī²in¹tu¹wi¹. 51 A²ya³la³tu³
 wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yxan¹nāu³a¹
 oh³sī³nāu³nū¹ka³nāu³a¹ ā³nxū²kwai³hai¹sxā³,

oh³xan¹ta² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹
 ka³nxi²xi²sxā³ Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na² yxau³na¹tāu³a¹
 ka³nxi²xi²sxā³ a³ya³ti², wā³li²ka³la³xi², jā¹nxe³to³hi²,
 nxe³kxi²sain¹to³tu¹wi¹. Nxe³kxi²sain¹ju³ta²
 wxāi²na² ī²yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

2

Ka²na³thī³na², in³txa²txu¹ha²wa²kō³li²nyha¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 a³la²ni²ka³tu³, nū¹ā¹thī³na² a²ī³lxa² Ka²na³thī³na²,
 Ka³li³le²a²ko³xa² nxū²kwāi³ye³lan¹thī³na²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³thī³nāu³a¹
 a²nū²a² txu¹ha² wa²kō³li²ta¹hxai²hē¹la².
 Wa²kō³li²ju³tan¹te²ka³ya³tu³txi¹ a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³kā³txa² yain³txa² ī³yai³ni²,
 yain³txa³yau³xa² ī³na², nxe³te³lhxā³ ka²la¹tain¹sxā³
 ī³kaix1tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la²
 a²hā³ka³nū²la³ he¹yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 2 Ain¹ka³tu³, a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu²
 ī³yain³te³lhxā³, Je³su²jah³lain²txi³ ī³ka²la¹ti²,
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xain²txi³
 whāi²na¹, ī³ka²la¹ti² yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 3 Nxe³te³na¹ ī³yai³nain¹te³na¹ a²yain³txi³yau³xa²
 hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Hxan³kxain¹nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² a²hā³ka³nū²su² te²kxai³lu¹
 a²ki³lha³lxa² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — A²yain³txi³yau³la³ hxan³kxain¹na³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Ta¹:
 4 — Hā³ka³nāi³. Nxe³sa¹nxi¹.
 ī³kwa³na³sa²sān²txa³hē¹ni¹. Txa²ha³lo²a²

hau³ko³nxa³xi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la². 5 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²hā³ka³nai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, sxi²ha² wa³kxēn³yah³la²
 a²sa³wi³ha³lxa² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na² wān³txa² a²ten³jau³jau¹xai²na²
 ī³ye³kxi¹nx2ti³kxai²nān²tu³sa²yxo²we¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³ju³ta², kwa³ta³la²
 tah³lxēn³su², nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹
 ye²ta¹hxai²hē¹la². Kāin²khai¹nxe³tēn³su²
 tam3bo²rē³tēn³yā¹nxe³tēn³su², ī³yau³xa²
 Ju³te²a² nū³kā³txa² wxa²hi³la³kxi²nha²jau³nū³su²
 wxe³tēn³su² ta¹hxai²hē¹la². 7 Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, sxi²ha²
 a²wa³kxēn³yah³la² a²sa³wi³ha³lxa²na²
 ī³kwa³na³te³nah¹lxi¹.
 — ī³yau³xa² ū³whi¹sai¹sxā³, tē¹nai²na² yxo²ha³kxa¹
 ā³nē¹ne³ki¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ka³tu³ ā³nē¹ne³ki¹ki¹khaix1ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 8 Ain¹ka³tu³ta¹:
 — Tē¹nai²nān¹jau³xa² ū³whi¹sai¹jah³lxi³sxā³,
 ī³yai³nain¹tū³ka³txai²na² wxa²hau³ko³jah¹la²,
 tē³sxā³ ū³hū¹jah³lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nain¹ka³tu³
 sxi²hai²na² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu²,
 jā¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la². 9 Ain¹ka³tu³,
 ī³yai³nain¹tū³ka³txai²na² wa²hau³ko³jah¹lai²na²
 a²yau³xai²na² ī³na²sain³tāu³:
 — Yain³txi³yau³xa² wi¹jau³xai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, ī³yau³xa² so¹lxi³ Je³su²jah³la²
 sa²yat1sxā³ sa²we¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, ju¹tai²na² a³la³kxain¹nxa³kxe³su²
 wxa²hau³ko³jah¹lai²na² ī³na²ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³ju³ta², a²sxi²ha² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 so¹lxi³ a³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 10 Nxe³nxa²ha¹te¹,
 wxa²hau³ko³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹, ī³ye³sxā³
 a²wē³sāi¹yah³la² ī³kaix1sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³tsā¹lxi¹. A²yain³txi³yau³xa²
 wi¹khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹. A²nū²a² ā³xa²
 o²la³kxain¹jut3su² nxe³te³nah¹lxi¹: A²wi¹lhīn¹khai¹xa²
 a²yain³txi³yau³xa² wi¹khai¹nxe³jau³xa²
 ū³hū¹nē³sān²ka³tu³, hā²wxān³txa³, kāin²
 ī³na²nū²la², ā³ta³lo³hē²ti²jau³xan²tu³, kū³we²ki²la²
 o³nxa³jau³xan²tu³, ī³na²te³lhxā³ ū³hū¹nē³te²ju²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹ wxāi²li² nxe²nxā³lxi¹. A²yain³txi³yau³xa²
 wi¹khai¹nxe³jau³xa² ūh³wxe³sā²nīn¹ka³tu³,
 hā²wxān³txa³ kwēn¹tai²na² so¹lxi³
 wi¹khai¹nxe³jau³xai²na² ū³hū¹sa¹nhīn¹te¹ni²ti¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Ka²na³thī³na²
 Ka³li³le²a²ko³xa² nxū²kwāi³ye³lan¹thī³na²
 yxau³sxā³ nū³kxūn³txi³ kāi³ju³tai²na², nū³kxūn³
 ā³si³wxe³ta¹hxai²hē¹la². Kāi³ain¹te³na¹, Je³su²jah³la²
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²i²,
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 yxo²ī²i² nain¹ta¹hxai²hē¹la².

12 Nū²la², ye³jen³nāu³a¹ Je³su²jah³la² a²hā³ka³na²
 a²lon³ti³tāu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ain¹sxā³
 Ka³far³na³ū²thī³na² tē³li³yhu¹sxā³ aun³ti²
 si³ka³la³hx²sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹
 ye³ka³lxa¹txi³ a³la²nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² ā³wih¹sxā³
 o²la³kxi²jau³su²

13 Nū²la² Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³yān³ki³nū²kxi²xi²sxā³ ī³yain³yah³lxi³ju³ta²
 ha³lo²a² yau³son³ye²ta¹hxai²hē¹la². Yān³tai²na²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ā³wa²to²hi²sxā³
 nū³kxūn³txi³ sa²hau³ko³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ju³tu¹ta²kxai³lu² sa²wa²lha²so¹xi²sxā³
 ain³kxi¹xi²te³lhxā³ ī³yain³yah³lxi³to³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³je³na³kxa² a²i³lxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²,
 ha³lo²a² yain³te³lhxā³ ah³lxi³je³na³kxa³,
 yau³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lē²thī³na²
 wa²li³nhē¹ka³tu³, Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 14 Ain¹ka³tu³ ka³yxuh³xa²
 ū³yo²hain¹tū³kā³txa² yxau³sxā³, po¹na² ū³yo³hi²,
 o³ve²a² ū³yo³hi², kwa³sxa³xa² ū³yo³hi²,
 nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² ī²ha²kxai³ a²nū²a² ā³xa²
 ū³yo³hi²ki³ta³ka³lo³nū³a² sa²yat1sxā³ o²la³kxi²,
 nxē³ju³ta² Je³su²jah³la² ī²ha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la².
 15 ī²ain¹tāu³ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ hu³kxē¹ha²
 wē³sa²so¹sxā³, ka³yxuh³xa² ī³si³wxai¹ki³ti³nha²nū³a²
 sa²xu³kxi²sxā³ we¹ta¹hxai²hē¹la². Wet1sān²nū²la²
 a²nū²a² nū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 ī³yo²la²tā³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ka³yxuh³xa² yxo²ha³kxa¹ ī³yo²la²tā³ha³lo²sai¹xi²,
 ū³yo³hi²ki³ta³ka³lo³a² sa²ya¹tū³kā³txa²
 yxau³ain¹ta³ka³lo³a² nū³kxūn³txi³
 wxa²wa²yat1sa²tā³si³ka³la²kā¹kxai¹ni²,
 ū³yo³hi²ta³ka³lo²ai²na² wxa²sa²tā³yxu¹kā³kxai¹ni²,
 yain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Nxē³ka³tu³
 kwa³sxa³xa² ū³yo³hi²tū³kā³txa² yxo²xūn³txi³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ī²sah¹lxi³sā²lxi¹. A²yēn³kxai²na² yxo²ha³kxa¹
 sa²so¹sxā³ ha³lo²a² wa²li³jah³lxi³hē¹li¹.
 Txa²wī³na² sxi²ha² ā³yat¹jah³lxi¹lxi¹. Thī³nā³xa²
 ū³yo³hi²yah³lxin¹thī³na² ī³ya¹kxah¹lxi¹lxi¹.
 Hxai²kxi²ai¹jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹.
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³ju³ta², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² ī²ain¹ka³tū³, Txa²wā¹sū³na²
 a²ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xa² sa²wa²lho¹xi²sxā³
 ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Txa²wī³na² sxi²ha² a³lxi²khaix1sa³nhai¹,
 ī³ya²lut1sain¹kxa²ha³ta³nxān²ti³nū¹.
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² ain³kxi¹xi²te³nah¹lxi¹:
 — Nxe²na³na¹. Je³su²jah³lai²na²
 nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ a²wī³na²
 sxi²ha² a³lxi²khaix1jah¹lo²su² na³na¹.
 Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ū³sa²nū¹xain¹jau³xa²sa¹:

— īh¹te²ta³ hxi²kan¹txi³lo³txa²ha²kxai³
 kāi³in¹thi²li¹? Wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² kāi³sxā³
 ū³hū¹sa²sī¹nhē³li¹, wxa²hxi²ka¹nhīn¹ju³ta²
 ū³yhe³kat1sa²sīn¹sax3ku¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ū³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² sxi²hai²na² sa²nai¹hxat3jah³lxin¹kxai²nān²tū³,
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tū³, sxi²ha² ta²hī³na²
 sa²ton³ta³lu²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Kwa²nhi¹lxi¹. Ye³ko³ Txa²wā¹sū³na² sxi²hai²na²
 kāin²yāx1sīn¹na³lai². Nxē³thī³na² ton³kī³ju³ta²sa¹:
 In³txa² wē³sa² a³li³la¹hī¹na¹ sxi²hai²na²
 ton³ān³si³wxe³kī³kxai²nān²tu³, hau³hau³kon³sxā³
 wē³sain²txi³ to¹ni², sxi²hain²txi³ a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³ka³txa² to³ni², nxē²xai³kī³kxai²nān²tu³ta¹
 hu³, hā²wxān³txa³ wē³sai²na² a³li³la¹jah¹lain²txi³
 yah³lo¹ni², sxi²hain²txi³ ta³lu²ni² nxē³hī³nx2na³li¹.
 Jā¹nxē³ta¹hxai²hē¹li¹. Nxē³ha²kxai³,
 Je³su²jah³la² ī³nxai²na², ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 a³la²ni²sxā³ wa³ko³nīn¹kxai²nān²tu³,
 ton³ta³lun²ti³he¹nxē³sī¹nxān³tho³li¹. Ki³han³nhi¹lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

21 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txa²
 hāi³jau³xa² ī³ye³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²
 a²si³yxau³tāu³khai³xa²sa¹:

— Txa²nū²ai²na² Txa²wā¹sū³na² sxi²hū³na³li¹.
 Na¹kxai²nān²tu³ ya³lu²na¹kxai²nān²tu³,
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹ a³la²ni²ka³tu³, ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²na¹tu¹wi¹, a²si³yxau³tāu³a²su¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². A²nxē³jau³xa² hāi³jau³xai²na²,
 a²nū²a² ain³kxi²te²su² te²nū³ka³txa²
 ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 22 Yxān¹ta¹
 kxā³nxūn³tāu³a¹ Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta²ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²ta³lun²tāu³a¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² wān³txai²na² sa²wa²lho¹xi²sxā³
 ain³kxi¹xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³
 ha³teh³nxā³nxān¹jau³xai²na² yxo²ī²i², Je³su²jah³la²
 wān³txai²na² yxo²ī²i² ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la², a²nū²a² a²ē¹nān¹jau³xa²
 a³la³kxi²jau³su²

23 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²,
 Je³ru³sa³lē²thī³na² Je³su²jah³la² yxau³hī¹na²,
 yxau³sxā³ wā³nxīn¹sxā³ kāi³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³ta² a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa² ī²ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² wā³txa² yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 24-25 Ain¹ta¹ Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹ wi¹kō³nha²sxā³
 a³la³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Tū¹kā³txai²na² yxo²ī²ū¹hain¹nxa³lho³na¹.
 Na¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ aū³txi³
 a²ē¹nān¹jau³su² jau³xa² wā²nxū¹
 a³la³kxi²ta³lu²na¹nhā¹ Na¹ha²kxai³ na¹xā¹
 Nxe³na¹jut3su², hai³txi³ a²nū²a² ā³xa²
 ī³hen³txi³sa²ju³ta³la³ yū³sa²nxa³kxan²ti³
 a³la³kxi²khai¹nxe³hī³na¹nhā¹, txai²lā¹.
 Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la².

3

Je³su²jah³la² Ni³ko³tē²yah³la² ī³ye³kxi²nyhu¹jau³su²
 1 Nxe³nxa²ha¹te¹ in³txa² a²ī³lxa²
 Ni³ko³tē²yah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la². Fa³ri³se²a²
 nū³ka³txi³sain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxī²kan¹txi³su² ta¹hxai²hē¹la².
 2 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tē²yah³lo²su² te²kxai³lu¹,
 ka³nxah³ti³na² wxā³sxā³, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Nxet3sā²lxi¹. Hxi²kan¹txi³si¹lxi¹. Wā³txa²
 wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³sa²nhīn¹jah¹lo²si¹lxi¹.
 Nxe³te³lhxā³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ī³sa²si¹hā³nxa²kxah³lo²sin¹tai¹. Nxe³te²sin¹jau³su²,
 wxā²na² yxau³ye²sa²sī¹sxā³, wā³nxīn¹sxā³
 kāi³ye²sa²sī¹nhxai¹nhē³li¹. Nhīn¹ju³ta²
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxau³ya³nxa²kxe³su²

wā³nxīn¹sxā³ kāi³sī¹nxai¹nhē³li¹, Yxān¹ta¹
 Sū³na² yxau³ya³nxa²nxa³kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹nxa²h̄³nx2nxa³i¹. Wā³nxīn¹sxā³
 kāi³in¹kxu¹jā¹nxe³te²la³, hxi²kan¹txi³
 kāi³h̄³nx2nxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

3 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ī¹ne³ka²sai¹. Wān³txi³khai³xa² ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.
 “Sū³na² wēn³su² na¹tū¹xā¹.” Nīn¹kxai²nān²tu³ āh¹
 a³li³la¹sxā³ ton¹txa²hē³li¹. Yxān¹ta¹ āh¹ a³li³la¹sxā³
 to¹nxān³kxai²nān²tu³ hai³txi³ Sū³na² wēn³su²
 ti³he¹nxe²nxān³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

4 Nxe³to³ta¹ Ni³ko³tē²yah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ko³nxe²nxān³nhai¹. īh¹nxe³te²sin²ta²ku²,
 nxa²ha¹nhai¹. Yah³lon¹sa³nhai¹, txai²li¹.
 Na¹ha²kxai³ hxi²kan¹txi³ ān³ta³lo³hē²ti²sxā³ āh¹
 a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Ko³nxe² txa²hā³ka³na²
 ē¹nāu³a¹ ā³wa²lih²xi²sxā³ ān³ta³lo³hē²ti²sxā³ āh¹
 a³li³lah¹xin²nxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — ī³yau³xa² ū³h̄¹kxi²sa²sai¹nxa²ha²kxai³,
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wi¹lhin¹jah¹la²
 ā³nxū²kwai³wih¹nxa²ha²kxai³, nīn¹kxai²nān²tu³,
 āh¹ a³li³la¹nhīn¹ju³ta² yū³h̄³nx2na³li¹.
 Nīn¹kxai²nān²tu³, Sū³na² wēn³su² h̄³nxa¹lxi¹.
 Ta¹, nxe²nxān³kxai²nān²tu³, Sū³na²
 wēn³su² ti³hex1h̄³nx2nxa³lxi¹. **6-7** “Āh¹
 ton¹txa²hē³li¹.” Ye¹nxa²ha¹li¹. Nxe³na¹jau³xai²na²
 ī³wā³txa³kxi²nha²txa³hē¹li¹. Jā¹nxa¹jau³su²
 txa²wā¹sū³na² so¹lxi³ a³li³la¹nhē³kxai²nān²tu³,
 yuh³xai²nān¹te²a² so¹lxi³ yxau²xai³lh̄³kī³tā³li¹.
 Yxān¹ta¹ Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²

wi¹lhin¹jah¹la² we¹tē³kxai²nān²tu³, a²nū²a²
 tah²lxi³ wi¹we¹tē³lh̄³nx2na³li¹. 8 Jā¹nxa¹jau³su²
 it3ti³su² a²ten³tāu³a¹ sa²xit3te²jai¹ti²ti¹.
 Nxē³ka³tu³ it3ta²nxon³jau³xa² ain³kxi²te²si¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ a²si³yxau³tāu³la³ ko³nxe³te²sxā¹lxi¹.
 “Ih¹nū¹la³ta³ ai³te²la¹ku². Ih¹nū¹la³ta³
 wxā³te²la¹ku².” Nxē³te²si¹lxi¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe²
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² wxa²we¹tē³ju³ta²
 te²yā¹nxe³te²hū³te²lxi³ wxa²we¹tē³te²ju²hē³li¹.
 Nxē³ha²kxai³ ko³nxe³te²sxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxē³nxa²ha¹te¹ Ni³ko³tē²yah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— A²yen³kxai²na² ī³ye³kxin¹kxai²na², īh¹nxet3sxā³
 yū³hī³te²sin²ta²ku², nxa²ha¹nhai¹. 10 Nxē³nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² I³sa³e² a²nū³ka³txa²
 a²hxi²kan¹te²si¹lxi¹. Yxān¹ta¹ hxi²kan¹te²xa³lhū³nxe²
 a²yen³kxai²na² ā³ne³wxe³te²sxā³lxi¹. 11 A²ya³la³tu³
 wān³txi³tu³ e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ha³lo²a²
 e³kxi¹nxa²ha¹kxai²na² a³la³kxi²khaix1sī¹na¹ha²kxai³,
 ī²ta³lun²sī¹na¹ha²kxai³ nxe³sī¹nhxai²na¹hē³li¹.
 Nxē³na¹kxe³a² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ti³sī¹na¹i¹.
 Nxē³nx2ti³sī¹na¹ta¹ ten³ti³he¹yxah³lxi³sī¹nxā³lxi¹.

12 A²yen³kxa² yuh³xai²nān¹te² yen³kxa²
 so¹lxi³ ī³ye³kxi²ya³nx2ta¹i¹. Na¹ta¹

ain³kxi² yxau²xai³ti³he¹nxe³syah¹lxa³lxi¹.
 Jā¹nxa¹kxai²nān²tu³ ha³na³ka³lxi³
 oh³nāu³u¹tai²nān¹te² yen³kxai²lē¹.

Ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ ain³kxi²yah³lxi³hī³nxān¹ji¹ku¹.
 Nxē³nx2ta¹nhai¹. 13 Jā¹nxa¹jau³su²
 hai³txi³ a²nū²la³ oh³nāu³nū¹ka³nāu³a¹
 ī³ka³la³sxā³ ī²ki³te²sxa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹

Txai²na², Txa²wā¹sū³na² Hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo² na¹xai²na² so¹lxi³,
 ī²to³hxai²na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³ kwēn¹tai²na²
 ī³ka³nxi²xi²sxā³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
 wxā³ye¹nx2ta¹i¹.

14 Kxā³nhxī¹nu¹tai²na² I³sa³e² nū³kā³txa²
 ha³lo²a² a²nū²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³xa²
 ho²xai³lain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³hi¹nu¹tai²na²
 Moi³se²ah³lu¹tai²na², txih³xa² yāu³ka³txa²,
 kwa³thi³la² we¹kxa², tē³sxā³ hi³sa³ka³txa² kī³txi³
 ū³kū¹tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nū²a² wīx3txa² ī³te²a²
 ten³sa²tā³kxai²nān²tu³ ī³we²nxi²si¹hain¹jau³su²,
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ju¹tau³hxai²tēx1
 jā¹nxe³sxā³, Txai²na² Txa²wā¹sū³na²
 Hxi²kan¹txa² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²na¹xai²na²
 hi³sa³ka³txa² ū³kūt1sain¹tu¹wi¹. Hi³sa³ka³txa²
 ī³hxi²kī¹la³kxi²sa²sxā³ ū³kūt1sain¹tu¹wi¹
 15 Sain¹ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ a²nū²a²
 a²ten³te²su² te²an²tu³, yxo²ī²sain¹kxai²nān²tu³,
 te²nān²tu³ Txa²wā¹sū³na² ī³xān³txi³ju³ta²
 yxau²sa²tē³ai¹nxa³kxe³su² ka³te³na² wi¹tāu³su²
 tāu³a¹ yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² nxe³ta¹hxai²hē¹la². 16 Jā¹nxe³ju³kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³kxai³lu² a³lxi²nē³na³la².
 A²nū²a² yuh³xai²nān¹tu³kā³txi³ ki³nāu³xai²na²
 whāi²na¹, Txa²wā¹sū³na² Hi²sen³kxai³lu²
 a³lxi²nē³na³la². A³lxi²nē³jau³su², A²ta²hai²na²
 hāi¹nxe² wet1sa²te²na² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³na²hē³la²
 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² a²ten³te²su² te²
 ī³nxān²tu³, yxo²ī²in¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 ī³xān³txi³ju³ta² yxau²sa²tē³nxān³tho³la². Nxe³te²
 ī³nxa²kxai³, Txa²wā¹sū³na² ī³xān³txi³ju³ta²
 yxau²sa²tē³nxān³kxe³su², ka³te³na² wi¹tāu³a¹

hāi¹nxe² yxau²sa²tē³in¹tu¹wa². 17 Jā¹nxe³te³lhxā³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, ha³lo²a²
 yuh³xai²nān¹ko³xai²na² A²ta²hai²li² Je³su²jah³lan²tu³
 ī³sa²si¹hā³na²hē³la². Nxe³ju³ta²sa¹, hai³txi³ a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ nxe³te² ī³nxai²na², ko³nxe³te²la³
 ī³yī¹li²si¹nx2ti³jau³la³, wxā³hī³nxā²nxa³wa².
 Yxān¹ta¹ wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 wxa²wa²su¹kxi¹nx2ti³te³lhxā³ wxā³na²hē³la².

18 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² Je³su²jah³la² yxo²ī²te²su²
 te²an²tu³, hai³txi³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li²kxah³lo²su² hī³nx2nxa³wa².
 “Ko³nxe³thin¹te²si¹lxī¹.” Sū³na² wān³txi³la³,
 ai¹nhī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹, a²nū²a² Je³su²jah³la²
 yxo²ī²xa³kxai²nān²tu³, te²lē¹ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li²kxe³su² yxau²xai³lhī³nx2na³la²,
 kwēn¹tai²nah¹lxī¹ Sū³na² Ta²hai²na² hāi¹nxe³te²na²
 sa²yxo²ā³ha²kxai³la². 19 A²ko³nxe³te²la³
 ī³yī¹lain¹ju³ta²sa¹: Je³su²jah³la² A²ha²te¹jah¹lai²na²
 ha³lo²a² ko³xai²na² wxā³sxā³ yxau³yain¹to³kxan²ti³,
 A²ha²te¹jah¹lai²na² te³nai¹nxa³kxe³tu³, hāi¹nxe³sxā³
 a²ka³nxah³ju³ta² so¹lxī³ te³nain¹na³la². Ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹to³ha²kxai³, ain¹na³la². 20 A²nū²a²
 ī³lxī³thi¹nxa³te²su² te²an²tu³, ha³lo²a² a²ha²te¹ju³ta²
 yxo²kwīn¹kxain¹jau³su² hāi³a² yxau³yain¹na³la².
 A²ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta², a²nū²a² ā³xa²
 ī²ain¹kxa²yān³ti³su², ain¹na³la². 21 Yxān¹ta¹ a²nū²a²
 wain³txi³ kāi³to³te²su² te²an²tu³, a²ha²te¹ju³ta²
 wxā³sxā³ yxau³sxi²yxau²xai³lain¹na³la². Ain¹sxā³
 Txa²wā¹sū³na² sa²yxo²wet1sxā³ wain³txi³
 kāi³ain¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tē³lain¹na³la².

Je³su²jah³la² Jo³āu² Ba³tis²jah³la² nxe³nyha¹jau³su²

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxai³lu¹
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 tē³ain¹sxā³ whāi²na¹ Ju³te²a²ko³xa²
 ā³wi¹hain¹ka³tū³, kan²txi³ yxau³ain¹ka³tū³, a²nū²a²
 ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 23-24 Hau³hau³kon³sxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 ha³lo²a² yu³tā³lxi³ yxau³sxā³ a²nū²a²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 Nū¹ā¹, E³nāu²je³na² Sa³lī²thī³na²
 un²ta³kxi²nxa³je³na², ī³yau³xa² kāin² yū³jen³su²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ nū¹ā¹ Jo³āu²
 Ba³tis²jah³lai²na² yxau³sxā³ o²la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹sxā³ a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
 Yān³tai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² sxi²ha²
 kan²thī³na² ū³tū¹kxain¹sā²nxa³hī¹na¹
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 a²sa³wi³ha³lxa² ā³nhai¹tū³tū³kā³txa²
 sa²kxai³lu² Ju³te²a² in³txa² sa²kxai³lu²
 ī³yi²lho¹kxi²yhu¹sxā³ ī³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹ju³ta²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹
 ī³wi¹lhin¹nē³nha²si¹hain¹ju³ta² ī³ye³
 ī³yi²lho¹kxi²yhu¹sxā³ ī³ye³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 26 Nxe³ain¹te³na¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu¹ wxā³sxā³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ha³la³je¹nai³tā²
 Jor³tāu²yau³xa² a²yxo²ha³tih³nāu³a¹ yx-
 aun¹nhīn¹nai³tā² in³txa² he¹ye¹nxa²sīn¹tai¹ti²ti¹.

A²nxe³jah¹lai²na², a²ī³lxa² Je³su²jah³la²,
 ī³ye³kxi²sa²nhīn¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹
 a²hī¹nai²na² Je³su²jah³lai²na² a²nū²a² ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹ain¹sīn¹na³li¹. Ai¹nha²kxai³ a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ ān³si³tē³la³kxain¹sīn¹na³li¹. Yxān¹ta¹
 wxāi²na² ā³si³tē³la³kxi¹nxain¹sīn¹nxa³i¹, hī¹na²su¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³nxa²ha¹te¹ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹, Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹ txa²wā¹ki³na¹xai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na¹
 “Hxi²ka¹na¹xā¹.” Nxe³ki³kxai²nān²tu³
 hāi¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹tai²na²
 hxi²kan¹txi³lox3tē³ju³ta² so¹lxi³ hxi²ka¹nhī³ki³tā³li¹.
 Yxān¹ta¹ hxi²kan¹txi³lox3tē³lxa³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ hxi²kan¹txi³he¹nxe³hī³ki³sxa³i¹.
 28 Na¹ha²kxai³, txai²li¹ hai³txi³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²txā³i¹.
 Yxān¹ta¹, Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²khai³jah¹la² a²ne³hē³txa²
 yxau³si¹sain¹jau³su² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
 Sa³ha²kxai³ wxā³ain¹ju³ta³nū³a² a²ha³ta³nxa²
 ain³sxā³ e³ya³nx2ta¹i¹. Jā¹nxe³te³lhxā³
 ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹. Ya³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 29 Na¹ha²kxai³ txa²yxau²xai³la¹jut3sū³ju³ta²
 e³ya³nx2ta¹i¹. Na¹kxai²nān²tu³: a²wē³sāi¹yah³la²,
 a²sxe³xa³ka³lxa² wa²ko³li²yu¹kxai²nān²tu³,
 a²wē³sāi¹ah³lai²na² so¹lxi³, txu¹hai²na²
 a²wa³kxēn³yah³lo²la³ hī³nx2na³li¹. Jah¹la² kāin²
 ī³ka³li³hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² ā³su²
 te²an²tu³, a²wē³sāi¹ah³lai²na² a²ya³lxa²khai³su²
 te²an²tu³, hai³txi³ a²wa³kxēn³yah³lo²su² hī³nx2nxa³i¹.

Hāi¹nxe³sxā³ a²yā³lxa² h̄i³nx2na³li¹. “Hāi¹nxe³sxā³ a²wē³sāi¹ah³lai²na² ā³nhxi²nū¹te³lhxā³ nxā¹nhā¹.” Nxe³jah¹lo²su² h̄i³nx2na³li¹. A²nxe³jah¹lo²su² te²an²tū³ a²wē³sāi¹yah³la² wān³txa² kāin² ka³lih³jau³xa² ain³kxain¹kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe³sxā³ ī³ka³li³khai¹nxe³h̄i³nx2na³li¹. “A²wē³sāi¹ah³lai²na² txu¹ha² wa²kō³li²yhu¹sxā³ kāin² ī³ka³li³nha³na¹ Nxe³ha²kxai³ txai²li² te²yā¹nxe³sxā³ ka³li³sa²nū³nhā¹.” A²yā³lxa² a²ē¹nān¹jau³su² nxe³h̄i³nx2na³li¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe² Je³su²jah³la² so¹lxi³ a²wē³sāi¹ah³lo²hū³jah¹lo²su² h̄i³nx2na³li¹. Hxi²kan¹khaix1jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ txai²na² Jo³āu² Ba³tis²jah³lo²na¹xai²na² hāi¹nxe³sxā³ a²yā³lxah³lo²hū³jah¹lo²sa¹i¹. Hxi²kan¹jah¹lo²txā³i¹, txai²li¹. Na¹ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na² wān³txa² wī¹jau³xa², txai²na¹xai²na² ain³kxai¹na¹kxai²nān²tū³ ī³ka³li³khai¹nxe³sa³nhai¹. A²yā³lxah³lo²su² ī³ka³li³khaix1ya³kxa²yā¹nxe² nxe³na¹nhai¹. 30 Nxe³ju³ta² Je³su²jah³la² so¹lxi³ hxi²kan¹kāi²non³sxā³ yxau²xai³sa²tē³tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ txai²na¹xai²na² hau³hau³kon³sxā³ hxi²kan¹kāi²nxa³ton³sxā³ yxau²xai³sa²tē³a¹tu¹wi¹. Ju¹ta² wain³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ ka³li³sa³nhai¹.

Oh³nāu³a¹ ka³nxi²xi²sxā³ wxā³nū¹nhē³jah¹lo²su² nxe³jau³su²

31 Nxe³ha²kxai³ jah¹lai²na² oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxi²xi² wxā³nū¹nhē³jah¹lai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹ta²si³yxau³khai³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ a²nū²a² ī³xa² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹ki³sxa³i¹. A²nū²a² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² yxau³sxā³ ton¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na²

yuh³xai²nān¹tū³kā³txi³su² kī³tā³li¹. Ki³sa²kxai³
yuh³xai²nān¹jau³xa² so¹lxi³ e³tū³kā³txi³su² kī³tā³li¹.

32 Yxān¹ta¹ oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxi²xi²
wxā³nū¹nhē³te²su² te²an²tu³, oh³nāu³a¹ ha³lo²a²
ī²ta³lu²ni², ain³kxi²ta³lu²ni² nxe³jah¹lo²sain¹na³li¹.
Nxe³jau³xa² so¹lxi³ ī³hen³txi³nē³lain¹na³li¹.
Nxe³nē³lain¹jau³xai²na² hai³txi³ a²nū²a² ā³xa²
ain³kxi²te²la³ ka³lxa²ai¹nxa³wi¹. 33 Yxān¹ta¹
ī³hen³txi³nē³lain¹jau³xai²na² a²nū²a² ī²te²hū³te²su²
te²an²tu³, sa²yxo²we¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²su²
kxai²nān²tu³, “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
wi¹le³jah¹lai²la¹xā¹. A²ya³la³tu³ jau³tu³
wi¹le³jah¹lai²la¹xā¹. ” Nxe³jau³xai²na²
sa²ye³ka¹tē³lhī³nx2na³li¹. 34-35 Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
“Txa²ki³lha³lxa², a²ī³lxa² Je³su²jah³la²
ī³sa²si¹hā³a¹tū¹xā¹. A³lxi²khaix1na¹nha¹.
Na¹ha²kxai³ Txa²yāu³ka³jxah³la² yxo²ha³kxa¹,
kāin² ū³hū¹khaix1ai¹na¹xā¹. Kwa²
ī³ta²ta²nax3kxain¹nxa³lho³nā¹. A²nxe³jah¹la²
txa²wān³txa² so¹lxi³ e³tū¹xā¹. A²yen³kxa²
yxo²ha³kxa¹ kāin² hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹xā¹. ”
Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ nxe³nha²ta¹hxai²hē¹li¹.
36 Nxe³ha²kxai³ a²nū²a² ī²li³te²su² te²an²tu³:
“Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² yxo²ī²a¹xā¹. ”
Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³ ka³te³na²
wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹:
“Txa²wā¹sū³na² A²ta²ha² sa²yxo²ā³a¹xā¹. ”
Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²lē¹. Hai³txi³
ka³te³nāu³la³ ī²ai¹nxa³lho³li¹. “A²nxe³jah¹la²
ān³ta³kxai¹na¹nhā¹. ” An³ta³kxai¹na¹ju³ta²
so¹lxi³ yxau²sa²tē³ain¹tū¹xā¹. ” Txa²wā¹sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ a²ē¹nān¹jau³su² nxe³hī³nx2na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

4

<i>Je³su²jah³la²</i>	<i>Sa³ma³ri³tā²nān¹ta¹ka³lxa²</i>
<i>e³kxi²nyhu¹jau³su²</i>	
1 Nxē ³ nxa ² ha ¹ te ¹	fa ³ ri ³ se ² a ²
a ² ne ³ nxē ³ na ² ain ³ kxain ¹ te ³ nah ¹ lxī ¹ :	nū ³ ka ³ txa ²
— Je ³ su ² jah ³ la ²	a ² nū ² a ²
a ² sa ³ wi ³ ha ³ lxī ³ lo ³ ti ² ,	ka ³ lxa ¹ txi ³
ū ³ hū ¹ kxi ² sa ² sai ¹ yhu ¹ i ² ,	ī ³ yau ³ xa ²
Yxān ¹ ta ¹	ain ¹ na ³ li ¹ .
hai ³ txi ³	Jo ³ āu ²
a ² nū ² a ²	Ba ³ tis ² jah ³ lo ² la ³
a ² sa ³ wi ³ ha ³ lxī ³ lot3sxā ³	ī ³ yau ³ xa ²
ū ³ hū ¹ kxi ² sa ² sai ¹ yhu ¹ kxe ³ la ³	ka ³ lxa ² nxa ³ wi ¹ .
Nxe ³ jau ³ xai ² na ²	ain ³ kxain ¹ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
2 Nxē ³ yān ¹ ta ¹ , a ² ya ³ la ³ tu ³	Je ³ su ² jah ³ la ² a ² kxā ³ nxa ¹
a ² sa ³ wi ³ ha ³ lxī ³ nū ³ ka ³ txi ³ su ²	te ² a ² so ¹ lxī ³ , a ² nū ² a ²
ā ³ xa ² hxi ² ka ²	ū ³ hū ¹ kxi ² sa ² sai ¹ yhain ¹ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
Hai ³ txi ³	Hai ³ txi ³ Je ³ su ² jah ³ lo ²
	hxi ² ki ³ la ³ , a ² nū ² a ²
ū ³ hū ¹ kxi ² sa ² sai ¹ yhain ¹ ta ¹ hxai ² nxa ³ hē ¹ la ² .	
3 Nxē ³ nxa ² ha ¹ te ¹ , fa ³ ri ³ se ² a ²	nū ³ ka ³ txa ² a ² ne ³ nxē ³ na ²
ain ³ kxain ¹ jau ³ xai ² na ² ,	Je ³ su ² jah ³ la ² ain ³ kxi ² sxā ³
a ³ la ³ kxi ² ka ³ tu ³ ,	Ju ³ te ² a ² ko ³ nāu ³ a ¹ ā ³ na ¹ sxā ³
wa ² li ³ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	Wa ² li ³ ka ³ tu ³ , nū ¹ ā ¹
Ka ³ li ³ le ² a ² ko ³ xa ²	a ³ wā ³ li ² te ³ lxā ³ ai ³ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
4 Nxē ³ ka ³ tu ³ , ka ³ nxū ³ nxān ¹ ko ³ xa ²	Sa ³ ma ² ri ² a ² ko ³ xa ²
ā ³ ha ³ tih ³ sa ² sai ¹ sān ² te ³ lxā ³	ai ³ ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .
5 A ² nxē ³ ko ³ xa ²	Si ³ ka ² thī ³ na ² ,
Sa ³ ma ² ri ² a ² ko ³ xai ² na ²	nxū ² kwai ³ ye ³ lan ¹ thī ³ na ²
yau ³ so ³ nxi ² ta ¹ hxai ² hē ¹ la ² .	A ² nxe ³ thī ³ nai ² na ²
kxā ³ nhxī ¹ nu ¹ ta ² kxai ³	Ja ³ ko ² ah ³ lu ¹ ta ² kxai ³
yxau ³ ta ³ ko ³ u ¹ ta ² kxai ³	un ² ta ³ kxi ² nxa ³ thī ³ su ²

ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³u¹ta²kxai³
 Ja³ko²ah³lu¹ta²kxai³ yxau³sxā³, a²ki³lha³lxa²
 Jo³se²ah³la² ū³si³wxē³nō³tū¹hain¹ko³su²
 ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³thī³nai²na² Si³ka²thī³nai²na²,
 kxā³nxu¹ta²kxai³ ī³yau³xē¹na² po²su²tē³na²
 u¹khai¹nxe³tē³na², Ja³ko²ah³lu¹ta²na²
 u³sxā³ we¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, u²lxā³nxai³nxa²ha¹te¹,
 ai³hxi²tha³nha²ka³tu³ ī³yau³xē¹nai²na²
 a²yxo²ka³teh³xa² ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ka³kat3sxā³ ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la².

7 Ā³wxe³tē³na¹, txu¹ha²Sa³ma²ri²a²ko³xan¹ta¹ka³lxu³su²
 te²kxai³lu¹ tī³xi²ta¹hxai²hē¹la². ū³whi¹sai¹te³lhxā³
 tī³xi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹ txu¹ha³ka³lxai²na²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — ī³yau³xa² ū³hū¹sē¹ni¹. ī³na²te³lhxā³ nxa¹nhī¹.
 Nain¹ta¹hxai²hē¹la². 8 Nxe³hī¹na², Je³su²jah³lai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² he¹yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Yain³txa² yo³hi²sxā³ so¹kxi²te³lhxā³, sxi²jen³nāu³a²
 aun³ta² hxa³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 Je³su²jah³la² so¹lxi³ nūh¹yxau³ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Sa³ma²ri²a²thī³nān¹ta¹ka³lxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹ Je³su²jah³lai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Wxāi²na² Ju³te²a² nū³ka³txi³yah³lo²si¹lxi¹.
 Txai²lē¹. Nxēn²nxa³i¹, Sa³ma²ri²a²thī³nān¹ta¹ka³lxu³sa¹i¹.
 Nxe³kī³sa²kxai³, īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ ī³yau³xa³
 ī³na²kxi²sa²te³lhxā³, nīn¹ji¹wi¹? Hai³txi³, Ju³te²a²
 nū³ka³txi³ ī³nxa² Sa³ma²ri²a² nū³ka³txi³na¹xai²na²
 wi¹lī³we¹yu¹ki³ju³ta³la³ yū²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sā¹nxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a²
 a²yen³kxa² wi¹te²a² ū³hū¹nxa²ti³ten³na³ni¹.
 Ta¹, ā³ne³wxe²nxā³nxi¹. Hai³txi³ wxā²li²
 ū²sa²te²sxā³nxi¹. ū²sa²te²sin¹kxai²nān²tu³, ū³yau³xa²
 ū³na²kxi¹nxa²te³lhxā³ nxe³na¹te³na¹xai²na²,
 ū²sa²te²sin¹kxai²nān²tu³, Sū³na² yen³kxa²
 a³la³kxin¹kxai²nān²tu³ ū³ye³kxi²sa²hū³nxā¹nxi¹.
 “ū³na²te³lhxā³ ū³hū¹sē¹li¹.” Nxe³sa²hū³nxa¹nxi¹.
 San¹kxai²nān²tu³, Sū³na² ū³yau³khai³xa²
 ū³hū¹nxa²hū³na¹xī¹. A²nxe³jau³xai²na²
 ū³nān¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 yxau²xai³lhū³nxā¹nxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ū³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. ū³yau³xa² u¹khai¹nxe³sxā³
 si³hē³ta³nī¹khai¹nxe³ha²kxai³, wxā²na²
 kwa³ta³lēn³ta³ ū³whi¹sai¹ki³tēn³ta³
 yū³nxān²nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹. Nxe³kxa²yu³su²,
 ū³hū¹nū¹la³ta³ ū³yau³khai³xai²na²
 ū³whi¹sai¹sxā³ ū³hū¹sa²hū³nxān¹ji¹ku¹,
 nxa²ha¹nhai¹. 12 Kxā³nhxi¹nu¹tai²na²
 Ja³ko²ah³lu¹tai²na², txa²sū³nu²su²
 ū³nān¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jah¹lo²nu¹tai²na²
 wxa²xu³sxā³ ū³yau³xē¹nai²na² wet1sxā³
 ū³hū¹sain¹sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xai²na²
 jah¹lu¹tain²txi³ ū³na²ha²kxai³, a²wē³ha³lxi³nāu³xu¹tain²txi³
 ū³na²kxai¹nha²kxai³, a²ka³yxuh³nāu³xu¹tai²na²
 a²wāi²lo³tain¹kxe³nāu³xu¹tain²txi³
 ū³na²kxai¹nha²kxai³ ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Ja³ko²ah³lu¹tai²na² hxi²kan¹khaix1ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Nxe³kxan²ti³ a²wi¹lhū¹na², ū³yau³xa²
 ū³whi¹sai¹na¹tū¹xā¹. Nain¹kxai²nān²tu³,

hāi¹sxā³ ī³yau³xē¹na² wxa²xu³sān²sxā³
 ū³whi¹sai¹ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 wxāi²na² ā²la² hxi²kan¹khaix3nhī³nxān¹te²la¹ku²,
 nxa²ha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxī¹:
 — ī³yau³xai²na² ū³whi¹sain¹jau³xai²na²
 ī³nān¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³
 ya³lxu¹xi¹nxa²tū¹xi¹. 14 Yxān¹ta¹, a²nū²a²
 ī²li³te²su² te²an²tu³, Sū³na² ī³yau³khai³xa²
 ū³hū¹ai¹na¹jau³nū³a² ī³na²kxi²sain¹kxai²nān²tu³,
 a²ē¹nāu³nū¹na² ī³na²wxe³nha³kxi²sain¹kxai²nān²tu³,
 ī³nū³sa³la³la³kxi³hū³jau³la³ hāi¹nxe²
 kōn³jau³hū³nxe² yen³kxi³hai¹nhī³nx2na³ni¹.
 A²ē¹nāu³a¹ yen³kxi³hai¹nhī³nx2na³ni¹.
 A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, ya³lxu²xi²ti³he¹nxa³ha²kxai³,
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lai¹nha²kxai³
 ai¹nhī³nx2na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxē³nxa²ha¹te¹ txu¹ha³ka³lxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxē³jau³xai²na² ū³hū¹sē¹li¹.
 San¹kxai²nān²tu³, ya³lxu¹xi²sa²nxa³kxe³su²
 ū³whi¹sai¹xi²te³lhxā³ ā³wxā³ti³hex1toh³nxa³lho³li¹.
 Nxē³te³lhxā³ nxa¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— ī³txu¹ni¹. Nīn¹ka³tu³, wxa²wē³sāi¹ah³la²
 ī³kaix1son¹ka³tu³, te²a² wxāi²na² wa³li¹ja³hē¹ni¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxē³to³ta¹:
 — Txa²in³txi³la³ yū³te²txā³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 18 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 txu¹ha³ka³lxai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lxī¹:

— Wxa²wān³txai²na² a²wē³sāi¹yah³la²
yū³nxa²nxa³jau³xai²na² wān³txi³khai¹xai²la¹xī¹.
A²wē³sāi¹a² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³kin¹jah³la², tē³sxā³
yxau²xai³li¹nhē³ni¹. Tē³sxā³ yxau²xai³lhxā³
ā³to³hi¹nhē³ni¹. Nīn¹ka³tu³, a²ha² kwēn¹tai²na²
tē³in¹jah¹lai²na², hai³txi³ wxa²wē³sāi¹sxa³xī¹.
Nxe³ha²kxai³ wān³txi³tu³ ī³ye³i¹nxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² ī²a¹i¹. Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a² a²wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lo²su²
ye¹lxi¹. 20 Jā¹nxa¹jau³su², Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ī³wi¹lxon³kxi²si¹ki³ju³ta²
ī³yau¹ū³sē¹li¹. ī¹h¹ti¹la³ta³ o²la³kxi²hī³ki³te²la¹ku²,
nha¹nhai¹. Nxe³ju³ta²su¹, kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
txa²sū³nū²nāu³xu¹tai²na² wā³la³ka³txai²na²
so¹lxi³ o²la³kxain¹to³sīn¹ta¹hxaj²ti³ai¹ti²ti¹;
Yxān¹ta¹, wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² Ju³te²a²
nū³ka³txi³ ī³nxai²na² Je³ru³sa³lē²thī³na² so¹lxi³
ī³ye³kxi²yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹, Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³a¹ ī³wi¹lxon³kxi²si¹ki³ju³ta²su¹.
Yah³lxi¹nha²kxai³: “ī³wi¹lxon³kxi²si¹ki³jau³su²
o²la³kxi²na¹tū¹xā¹.” Nha¹kxai²nān²tu³, ī¹h¹ti¹la³ta³
wain³txi³ o²la³kxi²hī³nha¹te²la¹ku², nha¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Nxet3sā¹nxi¹. Txa²wān³txai²na² yxo²ī²sē¹ni¹.
Ha³lo²a² hau³kon³tē³na³ni¹. Nxe³tāu³a¹:
“Txa²wā¹wī³na² ī³wi¹lxon³kxi²si¹ki³jau³la³
o²la³kxi²na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
hai³txi³ wā³la³ka³ta²nāu³ai²na² so¹lxi³
o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³, hai³txi³

Je³ru³sa³lē²thī³na² so¹lxi³ o²la³kxah¹lxa³nha²kxai³,
 yah³lxin¹tū¹xī¹. Yxān¹ta¹, ha³lo²a²
 ī²lī³jut3sū³ju³ta² he¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 nxe³yah³lxin¹tāu³a¹ sa²wai³wait3sxā³ Txa²wā¹wī³na²
 ī³wi¹lxon³kxi²si¹yah³lxin¹jau³la³ o²la³kxah¹lxin¹tū¹xī¹.
 22 Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² Sa³ma³ri³tā²na² nū³ka³txi³
 ī³nxai²na²: “Txa²wā¹wī³na² ī³wi¹lxon³kxi²si¹ki³jau³su²
 o²la³kxi²sī¹na¹xā¹.” Yah³lxin¹kxan²ti³, hai³txi³
 Txa²wā¹wī³na² wi¹lī²tū³ka³txi³sah²lxa³nxī¹.
 Yxān¹ta¹, txa²nū³ka³txi³na¹xai²na² Ju³te²a²
 nū³ka³txi³na¹xai²na² Txa²wā¹wī³na²
 wī¹lī²tū³ka³txi³su² sī¹na¹xī¹. Nxe³sī¹na¹ju³ta²sa¹:
 Txa²wā¹wī³na²a²hxī²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
 jah¹la² Ju³te²a² nū³ka³txi³jah¹lo²su² na³ni¹.
 A²nxe³jah¹la² wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ha³lo²an¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na² a²kō³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²lxi³tu¹xī¹.
 Nxe³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³ka³txi³na¹xai²na²
 Txa²wā¹wī³na² wi¹lī²tū³ka³txi³sī¹na¹xī¹. 23 Yxān¹ta¹
 ha³lo²a² hau³kon³tū¹xī¹. A²ha¹kwēn¹tai²na¹
 hau³kon³na³ni¹. Nxe³kxai²nān²tu³: “Txa²wā¹wī³na²
 wain³txi³ wi¹lxo³kxi²ti³hi¹ta¹tū¹xā¹.
 Nxe³kī³kxai²nān²tu³, txa²wā¹ē¹nāu³a¹
 wī¹lāin³nha²sxā³ wi¹lxo³kxi², wān³txi³tu³
 wi¹lxo³kxi² nxe³kī³kxai²nān²tu³, wain³txi³
 wi¹lxo³kxi²ti³hit1hī³kī³tā³ni¹. Jā¹nxe³sxā³, wain³txi³
 o²la³kxi²ti³hi¹kī³kxai²nān²tu³ Txa²wā¹wī³na²
 ten³nē³kxe³su² hī³nx2na³ni¹. 24 Nxe³ju³ta²
 sa²kxai³lu¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 txa²wā¹ye³na² ī²kī³kxah³lo²su² nxā³xī¹,
 txa²wā¹sī³na² yū²nxa³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.
 Nxe³kxan²ti³, ka³te³na² a²si³yxau³tāu³su² ha²kxai³,

txa²wā¹ẽ¹nāu³a¹ au³txi³ ī²ta³lu²nẽ³jah¹lo²su²
 ha²kxai³, nx2na³na¹. Nxe³ha²kxai³:
 "Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lxon³kxi²txai²lā¹."
 Nxe³kī³kxai²nān²tu³, txa²wā¹ẽ¹nāu³a¹ whā¹na¹
 wi¹lāin³nha²sxā³ wi¹lxo³kxi², wān³txi³tu³ wi¹lxo³kxi²
 nxe³si¹kī³jau³su² o²la³kxi²ya³sa³ni¹. Ju¹ta² so¹lxi³
 wain³na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² te²a², a²ī³lxa² Me³si²ah³la²,
 wxā³nū¹nhē³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³
 ā³ne³wxe³sa³nhai¹. Wxā³nū¹nhē³kxai²nān²tu³
 a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³nhē³tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹.
 — Txai²na², ī³ye³kxi¹nxa²ha¹te³na¹xai²na²
 Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²jah¹lo²sa¹xī¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxe³hī¹na¹, ī³ye³ta³lu²nxa³hī¹na¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ā³wā³li² tī³xi²sxā³
 Je³su²jah³lai²na² txu¹ha³ka³lxai²na²
 ī³ye³kxi²yhu¹ju³ta² ī²ain¹ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 sa²kxai³lu² ī³wā³txain¹kxan²ti³ kōn³ton³ti²
 yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Yā¹te²ta³ ten³nxa²ji¹wi¹? Nxe³jau³xa²
 ī³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³:

— īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ txu¹ha³ka³lxai²na²
 ī³ye³kxai¹nīn¹ji¹ku¹, nxe³nxa²nha¹nhai¹. Nxe³jau³xa²
 ī³ye³kxai¹nxa³ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³te³na¹, txu¹ha³ka³lxai²na²
 a²kwa³ta³lē³na² ā³sxā³ sxi²yhe³na² ī³xi²ka³tu³,

a²nū²a² sxi²yhe³nai²na² yxau³ain¹tū³kā³txa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

29 — Ne³ka²ki²sah¹lxi³sa¹lxi¹. Nū¹ā¹ in³txa²
 yxau²na³li¹. A²nxe³jah¹la², txa²si³to¹na¹tāu³su²
 tāu³a¹ kā³to³ha¹ju³ta² yxo²ha³kxa¹
 ī³tih³nxe³sain¹na²li¹. Wxā³sxā³ ī²jah¹lxi³hē¹li¹.
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxī²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sin²ta²i¹, jah¹lai²na²su¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². 30 Nxē³te³na¹, tū¹kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² sxi²yhe³na² aun³ti² wa²li³ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

31 Nxē³nxa²ha¹te¹ a³ya³tain¹nxa³tā³lxa¹
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. ī³yain³txa²sī¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

32 Yxān¹ta¹:
 — Txa²yain³txi³la³ ī³yai³na¹tū³la³ yū²na³li¹.
 Yxān¹ta¹, ā³ne³wxe³yah²lxa³lxi¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 e³lain¹ti³an¹jau³kxai³lu¹:
 — A²nū²a² ā³xa² yain³txa² tē³sxā³

ū³hū¹ain¹te²tān²ku², kī³nhai¹. Nēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — “ī³yain³sxā³ ū³kxi²sa³nhā¹.” Na¹kxai²nān²tu³,
 ka³li³sa²hī³nx2na³li¹. Ju¹ta² yā¹nxe³sxā³
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la² a²ē¹nāu³a¹ aū³txi³
 te³nain¹jau³su² sa²yxo²we¹tai¹na¹kxai²nān²tu³
 Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹kxai²nān²tu³,
 ka³li³sa²hī³nx2na³li¹. “ī³yain³sxā³ ū³kxi²sa³nhā¹.”

Na¹ke³la³te²kxai³, ju¹ta² yā¹nxe² ai³sxā³
 ka³li³sa²hī³nx2na³li¹.

35 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹ ī³ye³yah³lxin¹te³nah¹lxi¹:
 “I³la³kxa² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ sa²tā³tī¹tāu³a¹ so¹lxī³,
 ka³ya³txa² kan¹tāu³a¹ wxa²nāu²so¹jah³lxī³hē¹li¹.
 Nxē³yah³lxī¹lxi¹. Yxān¹ta¹, txa²wān³txi³kxai³lu¹
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa² sa²kxai³lu¹: “Ta¹wi¹.
 Ha³na³ka³lxī³ ten³sa²ka²la¹sxā³ ha³lo²aj²na²
 ī²sa²sai¹jah³lxī³hē¹li¹. A²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa²
 wxā³ain¹na³li¹. Txa²wān³txa² te³nain¹jau³su²
 wxā³ain¹na³li¹. Wān³txi³khaix3tu³
 ī³yau¹ū³hain¹ki³kxai²nān²tu³, tū¹ka³txai²na²
 ye³jen¹na² sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, ha³lo²a²
 kāu³ki³jut3sxan³tai¹. Hau³kon³khai¹nx2na³li¹.
 Ka³ya³txa² kan¹ta³lun²sxā³ ī³si³sa³te³kxi²na³na¹.
 Nxē³kxa² yā¹nxe³sxā³, tū¹ka³txai²na²
 sa²yxo²wet1sa²te³lhxā³, nxē³sain¹ju³ta³nū³a²
 hau³kon³na³li¹.” 36 Jā¹nxa¹jau³su², yain³txa²
 wxa²nāu²so¹te²su² te²an²tu³, a²yo³ha² yū³tu¹wi¹.
 Nxē³kxai²nān²tu³ ka³lih³tu¹wi¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe²,
 a²nū²a² sa²yxo²wet1si¹hain¹yah³lxin¹jau³nū³su²
 o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³tū³ka³txa²
 sa²yxo²wet1sain¹tū³ka³txi³nū³a², ka³te³na² wi¹tāu³a²
 yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Nain¹kxai²nān²tu³, wxāi²na²
 sa²kxai³lu² ka³lih³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yain³txa²
 wxa²nāu²so¹te²su² te²a² ka³li³hain¹kxa² yā¹nxe²
 yah³lxin¹tu¹wi¹.

37 Txa²wā¹ki³na¹xai²na² Txa²wī³na²
 wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ki³jut3sū³na³li¹.
 A²wi¹lhī¹nān²tu³ txa²sa³wi³ha³lxī³su² te²an²tu³,

txa²wān³txa² wi¹jau³xa² ī³ye³sxā³ a²nū²a²
 ī³yau¹ū³hain¹sān²kxai²nān²tū³, hā²wxān³txa³
 a²si³yo³nān²tā³ txa²sa³wi³ha³lxi³ ā³su² te²kxai³lu¹,
 te²yā¹nxe³sxā³ txa²wān³txa² wi¹jau³xa²
 āh¹ ī³ye³sxā³ ī³yau¹ū³hain¹to³kxai²nān³tū³,
 ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, nxe³kxai²nān²tū³,
 ain³kxain¹tū³kā³txai²na² sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³ta² jut3sū³nxe² txa²sa³wi³ha³lxa²
 a²wi¹lhī¹na² txa²wān³txa² wi¹jau³xa² ī³ye³sxā³
 a²nū²a² ī³yau¹ū³hain¹sān²tū³kā³txa² yain³txa³ki³a²
 ū³whī¹tū³kā³txi³hū³kā³txi³sai¹nha²kxai³,
 hā²wxān³txa³, ha³na³kā³lxi³ txa²sa³wi³ha³lxi³
 ā³su² te²a² sa²kxai³lu¹, ān³ta³lo³hēt1sxā³
 txa²wān³txa² wi¹jau³xa² a²nū²a² āh¹
 ī³yau¹ū³hain¹ka³tu³, ain³kxain¹tū³kā³txa²
 sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³te²a² sa²wi³ha³lxi³
 ā³xa² ā³ta³lo³hēt1sxā³ wān³txa² wi¹jau³xa² e³te²su²
 te²nū³kā³txa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a²
 wxa²nāu²so¹tū³kā³txi³hū³kā³txi³sai¹nha²kxai³
 nxai¹nhī³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³,
 txa²sa³wi³ha³lxa² yain³txa³ki³a² ū³whī¹te²hū³te²ain²txi³
 ī³ka³li³hi², ha³na³kā³lxi³, txa²sa³wi³ha³lxi³
 ā³xa² ka³ya³txa² kan¹ta³lun²te²ki³a²
 wxa²nāu²so¹te²hū³te²ain²txi³ ī³ka³li³hi²,
 nxe³hī³nx2na³li¹. Ha³lo²a², nxe³jut3sū³na³li¹.
 Nxe³ju³tai²na², Sū³na² wān³txa², kxā³nxān¹jau³xa²
 ā³si³wxē³no³tē³jau³xu¹tai²na², nxe³te³nah¹lxi¹:
 “A²nū²a² yain³txa³ki³a² ū³whī¹i², a²nū²a² ā³su²
 te²an²tū³, yain³txa² wxa²nāu²so², ain¹tu¹wi¹.”
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³jau³xai²na², a²ya³la³lyau³tū³
 jau³xai²la¹i¹. ³⁸ Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Sa³ma³ri³tā²na²

n̄ñ³kä³txai²na² txa²wān³txa² wi¹jau³xa²
 ū³yau¹ū³txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³tū³kä³txai²na²,
 kxān³su² a²nū²a² ū³lxi³tū³kä³txa² wān³txa²
 wi¹jau³xa² ū³yau¹ū³hai¹nhxai²na²hē³li¹.
 Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² so¹lxi³ ha³lo²a²
 hau³kon³yain¹na³li¹. Ain¹ka³tu³, wxa²wān³txa²
 ain³kxi¹nx2tain¹ka³tu³, sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹.
 Sain¹kxai²nān²tu³, wxa²n̄ñ³kä³txai²nān²tu³,
 a²wi¹lhī¹na² o²la³kxah¹lxan³kxan²ti³,
 ha³lo²a² wi¹ju³ta² a²nū²a² n̄ñ³kä³txai²na²
 sa²yxo²wet1sain¹ju³ta³nū³a² a³ya³ti²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹ju³ta² jut3sū³nxe², a²nū²a² ka³yā³txa²
 wxa²nāu²so¹te²hū³nxe² a²yain³txa²ki³a²
 ū³whī¹xa³kxan²ti³ wxa²nāu²so¹te²hū³nxe²,
 yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nāu³kxai³lu¹,
 a²nū²a² ka³lxa¹tū³kä³txa² Si³ka²thī³nai²na²
 yxau³ain¹tū³kä³txa² ān³yā³nhai¹tūn³tū³kä³txi³su²
 te²kxai³lu¹, Je³su²jah³la²sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³tū³kä³txai²na² ha³la³je¹na² txu¹ha³ka³lxai²na²
 wān³txa² ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹jau³xa²
 sa²kxai³lu¹:

— Je³su²jah³lai²na², txa²ha³lo²a²
 txa²wē³son³ti³na¹hī¹nān²tu³ kāi³xi²yxau²xai³la¹ju³ta²
 hu³, yxo²ha³kxa² nūn²ta¹ ū³ye³kxi²tī¹li³ū³sa³na²li¹.
 Txu¹ha³ka³lxai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la²
 Nxe³jau³xai²na², a²nū²a² n̄ñ³kä³txai²na²
 ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la²sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

40 Ain¹ka³tu³, Sa³ma³ri³tā²na² n̄ñ³kä³txai²na²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ū³ha¹txain¹ka³tu³,
 ū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kan²txi³, txa²sxi²ha² yxau³ya³sa²sān²sī¹nhē³li¹. Yhain¹ka³tū³, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ye³ha¹li¹ a³lan²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

41 Yain¹ka³tū³, ha³na³ka³lxi³ Si³ka²thī³nai²na² wā³kon³tū³ka³txa² ān³yā³nhai¹txe³nūn³tū³ka³txa² ka³lxa¹nūn³tū³ka³txa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² wān³txa² ain³kxain¹ka³tū³, sa²yxo²we¹tain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

42 Nxe³te³nah¹lxi¹, tū¹ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹, txu¹ha³ka³lxai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sān²si¹nxi¹. Hī¹na² sa²yxo²we¹tain¹nha¹xī¹. Je³su²jah³la² a²yxo²wān³txi³khai³xa² ain³kxain¹nha¹ka³tū³ sa²yxo²we¹tain¹nha¹xī¹. Kxān³su², wxā²wān³txa² so¹lxi³ ain³kxi¹nxa²to³nha¹tai¹ti²tu³ni¹. Yxān¹ta¹, hī¹na² wxā²wān³txain²txi³ ain³kxi², Je³su²jah³lai²na² wān³txain²txi³ ain³kxi², nxe³sa²sīn¹jau³su² wi¹wi¹nxe² sa²yxo²we¹tain¹nha¹xī¹. Nha¹ka³tū³, Je³su²jah³lai²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxī²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na³na¹. Yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ki³na¹xai²na² ko³nxe³thin¹ki³ju³ta² sa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² na³na¹. Jau¹xa² a³la³kxi²nha¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²hxī²kan¹jah¹la² ki³lha³lxa²
ī³we²txi²jau³su²

43 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³ha¹li¹ a³lan²ti³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² wa²li³ka³tū³ ha³lo²a² Ka³li³le²a²ko³xa² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².

44-45 Nxe³te³nah¹lxi¹:
— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³jah¹lai²na², a²ha³lo²khai³xa² ā³wih¹sxā³ ī³xi²kxai²nān²tū³,

a²ka³lxa¹ti³khai³xa² ī³wet1si¹nyhain¹jau³la³
yū³ai¹nxa³i¹. Jāx1sain¹nūn³na³li¹. Je³su²jah³la²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, Ka³li³le²a²ko³xa²
ā³wih¹ka³tu³, Ka³li³le²a²ko³xan¹tū³ka³txa²
sa²hxai³lu² ī³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
ī³sa²nēn¹kxain¹ju³tai²na²sa¹:
— Je³su²jah³lai²na² wi¹kāi³jah¹lo²su² na³na¹.
Ha³la³je¹nhī¹nai³tā², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
Je³ru³sa³lē²thī³na² ān³yān³ki³nū²kxi¹xain¹sxā³
ī³yai³ni², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³ka²li¹te³lhxa³
o²la³kxi², ain¹tai¹ti²tu³na¹. Nxe³hī¹nai³tā²
Je³su²jah³lai²na² yxau³ya³nhē³lain¹sxā³, ha³lo²a²
nū³kxūn³ju³ta² so¹lx³ kāi³ya³nhē³lain¹tai¹tu³na¹.
ī²ta³lun²ki³tai¹tu³na¹. Wi¹kāi³jah¹lo²su² na³na¹.
Ka³li³le²a²ko³xan¹tū³ka³txai²na² wān³txa²,
nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, Je³su²jah³lai²na²
ī³sa²nēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
sxi²yhe³na² Ka²na³thī³na² ā³wih¹xi²ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³thī³nāu³ai²na², ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³
Je³su²jah³la² ī³yau³khai³xa² ā³sa²yāt1sxā³
yain³txi³yau³ wi¹khaix1jau³xa² sa²wet1ta¹hxai²hē¹la².
A²nxe³thī³nāu³a¹, hī¹na² ā³wih¹xi²ka³tu³,
a²nū²a² a²hxi²kan¹jah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
Ka³far³na³ū²thī³na², Ka²na³thī³nai²na²
kū³we²ki²la² un²ta³kxi²nxa³thī³na² yxau³jah¹lo²su²,
ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la² a²ki³lha³lxa²
ī³ton³kxi²ta¹hxai²hē¹la².

47 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wī³nai²na² sa²kxai³lu²
a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lx¹:
— Hī¹na² wān³txa² wi¹jau³xa² ain³kxi²na¹nhā¹.
Je³su²jah³la² he¹na³na¹. Ju³te²a²ko³xa² a³li³ka³tu³

Ka³li³le²a²ko³xai²na² he¹na³na¹. ī²sxā³
 ī³ye³kxai¹na¹tū¹xā¹. Ain¹ka³tū³ a²wī³nai²na²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³la² ī³ha¹txi²sxā³ kāin²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²wē³sa² ya³lu²saun³kxi²sa²na³li¹. Kan³si²sxā³
 ī²sxā³ we²txi²sxū³xi²sē¹li¹. A²wī³na² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

48 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu²,
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²yēn³kxa²nū³kxūn³te²a²ī²yah³lxan³kxai²nān²tū³
 yxo²ī²sah¹lxin¹ju³ta² ten³ti³hex1yah³lxa³lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² kan³sxā³
 wxā³sē¹li¹. Kāu³kxi²txa³hē¹li¹. Txa²wē³sa²
 ya³lu²kxi²sa²ju³ta²yan³txi³su², na¹nhai¹.

50 Yxān¹ta¹:
 — Ā³nxī³xi²txu¹li¹. Wāi³lxa² wi¹we²nxi²sxā³
 wi¹yxau³ye³nx2na³li¹, hī¹na²su¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²,
 a²wī³nai²na² sa²kxai³lu¹ ain³kxi²ka³tū³
 ā³nxī³xi²te³lhxā³ nxē²xai³ta¹hxai²hē¹la². **51** Ai³ka³tū³,
 tīh³na² kan³si²ka³tū³, a²sa³wī³ha³lxi³nāu³xa²
 sa²kxai³lu¹, a²hxi²kan¹jah³lai²na² sxi²ha² yxau³sxā³
 a³li³ain¹te²nāu³xa² sa²kxai³lu¹, ī³ha¹txi²sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²wē³sa² wi¹we²nxi²sxā³ ka³ten³ti³
 yxau³na²li¹. Nain¹ta¹hxai²hē¹la².

52 Ain¹ka³tū³, a²hxi²kan¹jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wā³txi³sxī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³hī¹nai³tā¹
 Ta¹hxai²hē¹la². we²nxi²lhai¹li¹?
 ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: Nxe³nxa²ha¹te¹,
 — Sūn²ta³tai³tā² u³je³na³ka² ā³ni²lā³ni²hī¹nai³tā²
 wē³sa² ī³sū²kxi²sxā³ ī³we²nxi²khaix1sīn¹na²hē³li¹.
 A²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa² Wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².
 53 Nxe³ju³ta², a²wī³nai²na² ain³kxi¹xi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te³nah¹lxī¹:
 — Hā³xā¹. Sūn²ta³tai³tā² te²yā¹nxe³hī¹khai³xai³tā²,
 ti¹kxai²na² son³txi³ai³tā², Je³su²jah³lai²na²
 ī³ye³kxi²sain¹na²hē³na¹. “Ā³nxī³txu¹li¹.
 Wxa²wē³sa² we²nxi²sxā³, ka³tēn³ti³ yxau²na³li¹.
 Sain¹na²hē³na¹. Wain³na³na¹. Je³su²jah³la²
 yxo²ī²a¹xā¹. A²wī³na² a²ē¹nān¹jau³la³
 ī³ye³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³
 a²wī³nān¹txi³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxo²ī²i², a²sxi²ha² yā³lxī³hain¹tū³kā³txain²txi³
 yxo²ha³kxa¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²ī²i²,
 ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 54 Nxe³ju³tai²na² Je³su²jah³la² nū³kxūn³txi³
 kā³ain¹ju³ta², Ju³te²a²ko³xa² wa²li³sxā³
 Ka³li³le²a²ko³xa² ī³wih¹sxā³ yxau³hī¹na¹
 kā³ain¹ju³ta¹, ī³ta³lo³hē²ti²sxā³ nū³kxūn³txi³
 kā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

5

ī³ye³na² a²yxo²ka³tēh³nāu³a¹ yxau³jah¹la²
 ī³we²txi²jau³su²
 1 Nxe³nxa²ha¹te¹ kwēn¹ta²kxai³lu¹ Ju³te²a²
 nū³kā³txa² ī³yā³nū¹tain¹sxā³ ī³yai³ni², Sū³na²
 ī³wā³nxīn²kxi², nxe³ain¹je³nāu³wa³kxa²
 hau³kon³ye²ta¹hxai²hē¹la². Jā¹nxe³te³lhxā³,

Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Je³ru³sa³lē²thī³na²
 wā²ka³la³sxā³ a³li³nhē¹ta¹hxai²hē¹la².
² A²nxe³thī³nāu³a², sxih²yxo²a² o³ve²a³
 nū³ka³txa² ā³wi²xi²ta³yxo²a² yū³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ta³yxo²a² a²yxo²ka³teh³nāu³a², ī³ye³na² a²ī³lxa²
 Be³te³sa²ta²yau³xa² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³je³nai²na²
 a²yxo²ka³teh³nāu³a², sxi²ha² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹
 thī³na² yū³ta¹hxai²hē¹la². ³ A²nxe³thī³nāu³a¹,
 a²nū²a²nāu³xa² ī³ton³tū³ka³txa² ye³han³tū³ka³txa²,
 su³kan²ta³kxi²tū³ka³txa², txa²wā¹nū²ai²na² whāi²na¹
 kan²ta³kxi²tū³ka³txa² sxa²ho³hain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
⁴ Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Sxa³sxā³ wah³nxe² sxa³na¹nhā¹.
 Na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 wā²nxūh¹ ī³yī¹li²nū¹nhē³ju³ta² hau³kon³na³na¹.
 Nxē³kxai²nān²tu³, Sū³na² a²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la²
 a³ka³nxi²xi²sxā³ wxā³nū²la² ī³yau³xai²na²
 sa²ta³kāu³ta³kāu³nxe²na³na¹. Nxe³kxai²nān²tu³,
 a²nū²a² ī³ton³te²su² ī²li³te²su² te²an²tu³
 ā³nxai³lhxā³, a²nū²a² ā³xa² yxo²ha³kxa¹
 ā³ne³ka²ta¹sai¹sxā³ ā³nxai³kxai²nān²tu³,
 ī³yau³xa² ā³nū¹nha²na³na¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³, we²nxi²ta³lu²nai¹nhī³nx2na³na¹.
 Kxān³su² te²yā¹nxe³to³hxai²na²hē³na¹.
 Jā¹nxe³nē³tū¹xā¹. Nxe³tāu³a¹, ī³yau³xa²
 ā³nū¹sa²sxā³ we²nxi²sa²ju³ta², txai²li² ten³sa³nhā¹.
 A²nū²a² ī³ton³tū³ka³txa² wān³txa², a²ē¹nāu³a¹
 ī³ye³kxi²nha²sxā³, nxēn³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹sxā³ sxa²ho³hain¹ta¹hxai²hē¹la².
⁵ A²nxe³tū³ka³txai²na², in³jah³la² ye³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ hxi²ka² hxan³sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 wxa²sa²wa²li³ki²sxā³ nxe³ko³xa², kan²ta³kxi²

sxa²xai³kwē³kon³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 a²nū²a²nāu³xai²na² nxū²kwai³ye³ye³lo³tāu³a¹
 sxa³ye²ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ yāu³son³ye²ka³tu³,
 sxa³yain¹jah¹la² ī²i², a³lu²txi³ ī³ton³ju³ta² ā³ne³wxe²,
 ai¹nha²kxai³ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— We²nxi²ti³ten³khai¹nxe³nxa²ji¹wi¹? Je³su²jah³la²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxet3sā¹lxi¹. We²nxi²txi³
 ten³khaix1sa³nhai¹. Na¹ha²kxai³ yxau³sxā³
 ī³yau³xai²na² ān³ta³kāu³ta³kāu³ju³ta³nū³a²
 wah³nxe³to³ha¹i¹. We²nxi²sa²txai²li¹. Na¹ta¹
 a²nū²a² ī²sa³te²la³ yū²nxa³i¹. Sa²nxa³kxe³su²,
 ī³yau³xai²na² ā³ta³kāu³ta³kāu³kxai²nān²tu³,
 hai³txi³ a²nū²a² sa²ha³lxo¹so¹sa²sxā³ ī³ye³na²
 ū³nhū¹sa²te²la³ yū³sa²nxa³kxe³su², ā³nxai³lhxā³
 ā³nū¹a¹tū¹xā¹. Nxe³na¹te²i³, a²nū²a² ā³xa² so¹lxi³
 ā³ne³ka²ta¹sain¹sxā³ ī³yau³xa² ā³nū¹ain¹ka³tu³,
 we²nxain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ txai²na² ā³nū¹sa²sxā³
 we²nxi²sa³ju³ta³la³ yū³sa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — ī³sa²yxau³sxā³ wxa²sxan¹ka³lo³ai²na²
 sa²sot1sxā³ ā³nxai³txu¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9 Ai¹nha²kxai³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 kwēn¹ta²kxai³ we²nxi²ta³lu²ni²ka³tu³,
 a²sxa³ka³lo³a² wā²nxū¹ sa²so¹sxā³,
 a²yu³kxa² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹,
 Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ī³ye¹nxi²yhain¹to³ju³ta² ti³wa³ki³lon³ta¹hxai²hē¹la².
 10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²

wān³txi³kxai³lu¹, in³txa² we²nxi²jah¹lai²na² ī²sxā³
ī³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² sa²ba³to³ nxe³ki³tā³li¹. Ki³sa²kxai³,
ha³ya³kxa² wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² tē³sxā³
ā³nxai³sīn¹txa²hē¹li¹. On³sxā³ kāi³xa³lx¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹, ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
— A²nū²a² ī³we²txi²sa³jah¹la² ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lx¹:
“Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³txu¹li¹.
Sain¹na²li¹. In³jah¹lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:
— ī¹h¹te²ta³ ī³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹?
“Wxa²sxan¹ka³lo³ai²na² sa²so¹sxā³ ā³nxai³sē¹li¹.
Nxe³nxain¹tē³nū¹tai²li² ī¹h¹te²khaix3tā³
ī³ye³kxi¹nxain¹thi²li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

13 Yxān¹ta¹, we²nxi²jah¹lai²na², Je³su²jah³la²
a²ī¹lxa² a³la³kxi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³ta²sa¹:
Ha³la³je¹nīn³kxai³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
ā³yān³ki³nū²kxai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² hāi³a²
ī³ha²li²si³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, Je³su²jah³la²
he¹yai¹nxa³ha²kxai³, we²nxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
kō³nxe² ī³yi¹li²hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, ye³jen¹nāu³kxai³lu¹,
Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²nāu³a¹
he¹ain¹tā³kxai³lu¹, in³jah³lai²na² ī³ha¹txain¹ka³tu³,
ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Hī¹nai²li² wi¹lain³kxi²nhān¹nhai¹. Ni¹nha²kxai³,
a²wēn³txa³ kō³nxe³ju³ta³la³ kāi³xi²sxā³
yxau²xai³txa³hē¹li¹. Kāi³in¹kxai²nān²tu³,
ha³lo²a² ā²la² khāuh³lxa³thin¹khai¹nxe³ta²

a³ya³tin¹kxa²yān³ti³su² ya³nxa²ha¹i¹.
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

15 Nxē³ka³tu³, in³jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a³li³sxā³ Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hāi¹tūn³te²nāu³xa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ī³we²txi²sa³jah¹la² a²ī³lxa², Je³su²jah³lai²na²
 ī³we²txi²sa³hē²li¹. Ta¹hxai²hē¹la². **16** Nxē³ju³kxai³lu¹,
 Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxē³ju³ta²
 ī³we²txi²ju³kxai³lu¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 a²hāi¹tūn³te²nāu³xa² sa²kxai³lu¹ kāin²
 ī³xān³tain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³xān³tai¹nha²kxai³,
 Je³su²jah³la² khāuh³lxa³tain¹ju³ta² te³ni²,
 Je³su²jah³la² ī³su²lhā³te³lhxā³ o²la³kxi²,
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³si¹hain¹jau³su², Je³su²jah³la²
 a³ya³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wī³na² wa³kon³na²wi¹. Ha³ya³kxa²
 wa³kon³ti³he¹xai¹nxa³wi¹. Ai¹nha²kxai³, Txai²na²
 sa²kxai³lu² wa³kon³nū³na¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18 Ain¹nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ī³nhāi¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 ī³su²lhā³ti³ten³khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ain¹jau³xa²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² sa²ba³to³ nxē³ju³ta²
 sa²xyo²ā³sxā³ wa³kon³nān³khi³. Nain¹jau³su²:
 “Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Txa²wī³nai²la¹i¹.” Ain¹na³li¹.
 Ain¹sxā³ te²yā¹nxe³te²lox3nha²sxā³ ā²la²
 kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta² kāi³nān³khi³. Nain¹jau³su²,
 ī³su²lhā³te³lhxā³ ā²la² ten³khai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hxi²kan¹khai¹nxe³jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:
 — A²ya³la³tu³ wān³txan²tu³ ī³ye³ya³nx2ta¹i¹.
 Hai³txi³ A²tah²na¹xai²na² a²yen³kxa² nūh¹
 kāi³a¹ju³ta² yū²nxa³i¹. Hxi²kan¹txi³ nūh¹
 kāi³sa²hxai²nxa³hē¹li¹. Na¹ha²kxai³, hāi¹sxā³
 Txa²wī³na² yen³kxa² kāi³ju³ta² so¹lxī³,
 A²tah²na¹xai²na² ī²sxā³ kāi³a¹i¹. Txa²wī³na²
 kāi³ju³ta² ha³kxa¹ kāi³hxi²so¹ya³nx2ta¹i¹.
 20 Jā¹nxe³jau³su², Txa²wī³na² a²ē¹nān¹jau³xa²sa¹:
 “Txa²ki³lha³lxa² a³lxī²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³,
 a²yen³kxa² kāi³a¹ju³ta² ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³ai¹nhxai²na¹hē³na¹.” Sa²na³li¹. Nxe³sa²ju³ta²,
 hī¹na² ī³ton³jah¹la² we²txi²ye¹nx2ta¹te¹ni²ti¹.
 Ye¹nx2ta¹ha²kxai³, a²yen³kxa² nū³kxūn³te²a²
 kāi³ya³nx2ta¹te¹ni²ti¹. Yxān¹ta¹, ye³jen¹na²
 a²yen³kxa² ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³te²a² ka³lxa¹te²a²,
 Txa²wī³na² ī³yau¹ū³sa³tu¹wi¹. Sa³kxai²nān²tu³,
 kāi³ya³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ju³tai²nān²tu³,
 wxa²nū³ka³txai²nān²tu³, ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Nū³kxūn³khai¹nx2nxān³ko¹. Jā¹nxūn³nxa³ko¹.”
 Wxāi²kxai³ yah³lxin¹tu¹wi¹. 21 Jāx1nha¹ju³tai²nān²tu³ta¹,
 txa²nū³kxūn³nha¹ju³tai²nān²tu³ta¹: Txa²wī³na²
 hxi²ka², a²nū²a² ya³lu²kxan²ti³, hxi²kan¹txi³
 ī³we²ti¹xi²sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ye²ha²kxai³,
 ka³ten³su² we²txi²jah¹lai²la¹i¹. Jā¹nxe³sxā³
 A²tah²na¹xai²na² a²nū²a² a²te³na¹kxa² so¹lxī³,
 ya³lu²ju³ta² ka³ten³txi³ we²txi²jah¹lo²sa¹i¹.
 22 Jā¹nxa¹jau³xai²nān²tu³ta¹, txa²hxi²kan¹txi³
 ha³lo²a² wā²nxū¹hain³nha¹ju³tai²nān²tu³ta¹:
 A²nū²a² ha³lo²ai²na² yxau³ai¹nhī¹na²
 kāi³yxau²xai³lain¹ju³tai²nān²tu³, Txai²na²

A²tah²na¹xai²na², yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a²
wā²nxū¹hī²sxā³ wā²nxū¹hain³nha¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³, wi¹lhin¹te²nū³kā³txa²
wi¹lhin¹sxā³ ī³yī¹li²na¹ha²kxai³, ha³na³ka³lxi³
ī³lxi³thi¹nxa³tū³ka³txa² ī³lxi³sxā³ ī³yī¹li²nxa³ha²kxai³,
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nxe²xai³lai¹na¹tu¹wi¹.
Na¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na² hxi²kan¹txi³lot3sa²sxā³
ha³lo²a² wā²nxū¹hain³nha¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹,
Txa²wī³na² a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Txa²li²
hai³txi³ a²nū²a² kāi³yxau²xai³lain¹ju³ta²
ī³yī¹lain¹nxa³lho³na¹. Yxān¹ta¹, Txa²tah²hai²na²
so¹lxi³ ī³yī¹lain¹tū¹xā¹” Sain¹na³li¹.
Sai¹nha²kxai³, ha³lo²a² hxi²kan¹txi³
wā²nxū¹hāin³nha¹tu¹wi¹. ²³ Na¹ha²kxai³
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³sa²nēn¹kxi²sain¹tu¹wi¹.
Txa²wī³na² ī³sa²nēn¹khain¹kxa² yā¹nxe³sain¹tu¹wi¹.
Ju¹ta² Txa²wī³na² ten³na³li¹. Yxān¹ta¹,
a²nū²a² ī²li³te²nān²tu³, A²tah²na¹xai²na²
ī³sa²nēn¹kxi²sai¹nxa³kxai²nān²tu³, te²yā¹nxe²
Txa²wī³nān²txi³ ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lain²txi³
ī³sa²nēn¹kxai¹nhī³nx2nxa³i¹.

²⁴ A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nū²a²
a²ten³te²su² te²an²tu³, txa²wān³txa² ain³kxi²,
Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² yxo²ī²i²,
nxe³sain¹sīn¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
a²lhun³tu² yxau²xai³lain¹na³li¹, kwēn¹tai²nah¹lxi¹.
A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, wi¹wi¹nxe²
kwēn¹tai²na² ya³lu²tāu³ā¹ a³li³ā³ya¹ka³tu³,
ka³te³nāu³a² sa²kxai³lu² ā³sa²ha³ti³sa²sai¹sxā³
yxau³ain¹na³li¹. A²nxe³jah¹la², yxan¹nāu³a¹
hāi¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹sxā³ ī³yī¹lain¹nha¹tu¹wi¹.

A²hī¹na², kāi³ yxau²xai³lain¹ju³ta², ain¹nha¹tu¹wi¹.
 25 A²ya³la³tū³ wān³txi³tū³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 A²nū²a² ko³nxe³ti³ kāi³ain¹te²su² te²an²tu³,
 ya³lu²te²hū³sxā³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxau²xai³lain¹tū³kā³txi³sain¹na³li¹. Yxān¹ta¹ ha³lo²a²
 hau³kon³tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹ a²nū²a² ya³lu²te²
 yā¹nxe³tū³kā³txai²nān²tū³, Txa²wān³txa² Sū³na²
 Tah²na¹xai²na² wān³txa² ain³kxi²sain¹kxai²nān²tū³,
 a²ha¹ ain³kxi²sain¹te²a² whāi²na¹ tah²lx³ka³ten³su²
 yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Kwēn¹tai²na² hā³lo²a²
 hau³kon³na³li¹. 26 Nxe³ju³ta² Txa²wī³na² ka³te³na²
 six3kā³ti³yah³lo²khai³xai²la¹i¹. Nxe³te²sa²kxan²ta¹
 ai¹nha²kxai³, A²tah²na¹xai²na² ka³te³na²
 si³kā³ti³na²kxa² yā¹nxe³te²su² te²yā¹nxe³sxā³
 ti³hit1sa³na²hē³li¹. 27 Jā¹nxa¹jut3su² Txa²wī³na²
 ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lx¹: “Wxāi²na² a²nū²a²
 Tah²si¹lxi¹. Nxa²ha¹i¹. Nxa²ha¹ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³lo³txa²ha¹i¹.” Txa²wī³na² sa³na²hē³li¹.
 Sa³ha²kxai³ Txai²na² hxi²kan¹txi³ a²nū²yxo²ha³kxa¹
 kāi³yxau²xai³lain¹ju³ta² wā²nxū¹hain³nha²sxā³
 ī³yī¹lai¹na¹tu¹wi¹. Txai²na² a²nū²a² Tah²sa¹i¹.
 Txa²wī³na² Tah²nūn³sa¹i¹. Na¹ha²kxai³ ai¹na¹tu¹wi¹.

28 Txa²wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²,
 ī³wā³wā³txi³yhah¹lxi³txa³hē¹li¹. “Īh¹nxe³jau³ta³
 e³ji¹ku¹.” Sah¹lxi³txa³hē¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹.
 Nxe³tāu³a¹ a²nū²a² e³la² ya³lu²hāin¹kxi²te²su² te²a²
 txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tū³
 ka³ten³su² a³li³ain¹tu¹wi¹. 29 A³li³ain¹kxai²nān²tū³,
 a²nū²a² wi¹lin¹sxā³ kāi³ain¹te²nū³kā³txa²
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a²
 ī³lxi³thi¹nxa³txi³ kāi³ain¹te²nū³kā³txa² ha³na³ka³lxi³

ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³, Sū³na² ī³hi³txain¹ju³ta²
ā³yu¹kā³ain¹tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² a²hxi²kan¹ju³ta² wxa²ye³ka¹tē³jau³su²

30 Txai²li² hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² nxū¹hī²sxā³
kā³te²txā³xi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wī³na² wān³txa²
ain³kxi²so¹sxā³ wā²nxū¹hain³nha²sxā³ ī³yī¹lai¹na¹i¹.
Na¹ha²kxai³ wain³txi³ wā²nxū¹hain³nha¹i¹.
Na¹ha²kxai³ hai³txi³ txa²e¹nāu³a¹ aū³txi³
te³na¹jau³la³ o²la³kxi²te²txā³i¹. Yxān¹ta¹ Txa²wī³na²
ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² te³nain¹jau³xa² so¹lxi³
o²la³kxi²te²sa¹i¹.

31 Txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³te³lhxā³
na¹i¹ Wān³txa² so¹lxi³ e³kxi¹nx2ta¹i¹.
Yxān¹ta¹ “Wxa²wān³txa² wān³txi³sxa³i^{1”}
Nxe³sah²lxin¹nhai¹. Nxe³na¹jau³xai²na² nū¹
txai²na² so¹lxi³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³,
a²nū²a² ā³xa² ī³ye³yxo²nū¹sai¹nxa³kxe³su²
ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³ ī³wā³ti³sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹.
32 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³jah¹la² txa²yen³kxa²
ī³hen³txi³nxa²lxi³si¹sain¹jau³su² e³na³li¹.
A²nxe³jah¹lai²na² wān³txa² ī³ye³kxi¹nx2ti³ye²sain¹jau³xa²
wān³txi³khai³xai²la¹i¹. 33 Jā¹nxa¹jau³su²,
Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ī³ye³sxā³, txa²yen³kxa²
ī³yau¹ū³nx2ti³na²hē³li¹. Nxe³jut3su²,
ha³la³je¹nai³tā² wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
ī³sa²si¹hā³ain¹yah³lxin¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tū³kā³txa²
Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² wān³txa² ain³qxain¹tai¹ti²ti¹.
34 Yxān¹ta¹ a²nū²a² ī³ye³yxo²nū¹si¹sain¹jau³su²
yū³sa²nxa³kxan²ti³ wain³txi³ e³a¹wi¹. Na¹ta¹
Jo³āu² Ba³tis²jah³la² ī³ye³sxā³ txa²yen³kxa²
ī³yau¹ū³nx2ti³na²hē³li¹. Ya³nx2ta¹i¹.

Nxe³na¹jau³xai²na² ain³kxi¹xi²si¹nx2ta¹jau³su²
 wxa²k³nx³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 sa²wa²sut1si¹nx2ta¹jau³su² e³kxi¹nx2ta¹i¹.

35 Jā¹nxa¹jau³su², Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā²
 wi¹sa²ko²ko²kxi²nē³te²hū³nxe² yxau²xai³la³kxi¹nx2tai¹to³tai¹ti²ti¹.
 Nxe³nx2txai¹nha²kxai³, jū¹nxe² kxān³su²
 wxa²sa²kī³kxi¹nx2tai¹ju³tai²na² wi¹lxon³kxi²
 yxau²xai³la³kxain¹yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹.
 36 A²nxe³jah¹la², txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³tai¹ti²ti¹.
 Na¹ka³tū³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa²
 hxi²kan¹ju³ta² yū²na³li¹. Nxe³ju³ta²sa¹:
 Txa²na¹xai²na² ha³lo²a² kāi³ya³nx2ti³to³ha¹i¹.
 Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta² kāi³ta³lun²si¹sa²jau³su²
 ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹. Nxe³si¹sa²jau³su²
 kāi³ya³nx2ti³to³ha¹i¹. Ya³nx2ta¹ha²kxai³ Txa²wī³na²
 ī³sa²si¹hā³sa³na²jau³xa² wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹.
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai²na² wān³txa²
 txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³kxa² yā¹nxe²,
 txa²kāi³a¹ju³ta² ā²la² hxi²kan¹khai¹nxe²
 wxa²ye³ka¹txa²lxa¹i¹. 37 Jā¹nxe³jut3su²,
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²nu¹tai²na²
 ī³ye³sxā³ sa²wxi²kat1sa³na²hē³li¹.
 Txa²wī³na² sa²wxi²kat1si¹sa²jau³xai²na²
 ī³ye³kxi¹nx2ti³si¹sain¹to³nha²hē³li¹. Yxān¹ta¹,
 wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na² Txa²wī³na²
 wān³txa² ain³kxah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wī³na²
 ī²yah³lxa³nha²kxai³ yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
 Yah³lxin¹kxan²ti³ ī³ye³kxi¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹.
 38 Wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na², hai³txi³
 Txa²wī³na² wān³txi³la³ wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³
 ā³wih¹ti³he¹nxe³nx2ti³xa³i¹, Txa²wī³na²

ī³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²su²
 sa²yxo²wet1sah²lxa³nha²kxai³lu¹. 39-40 Jā¹nxa¹jau³su²,
 wxā²nū³kā³txi³ ī³nxai²na², Sū³na² ha³teh³nxā³nxa²
 kxā³nxai³tā² ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na²,
 kāin² o²la³kxah¹lx³to³hin¹tai¹ti²ti¹. “Txāx1ti³xai²na²
 a³la³kxi²ki³kxai²nān²tu³ ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 a³ya³ti²ki³tū¹xā¹.” Nxe³yah³lxi³to³hin¹tai¹ti²ti¹.

Yxān¹ta¹, nxe³ta³nxā³nxai²nān¹jau³xa²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “ ‘Ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 a³ya³ti²na¹tū¹xā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 Sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²
 te²a², wxā³sxā³ ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³ha²kxai³, wxā²yu³ta²,
 wxā³sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ ū³yen³kxi¹nx2ti³hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹
 wxā³ti³he¹yxah²lzan³tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³
 ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ū³yhen³kxi¹nx2ta¹ju³ta²
 yū²nxa³i¹.

41 Txai²li² a²nū²a² wi¹lhin¹si¹sa²jau³la³
 yxo²kwāin³sa²nxa³nhai¹. 42 Na¹ta¹,
 wxā²ē¹nān¹jau³la³ ī²ta³lun²nx2ta¹i¹, Txai²li².
 Wxa²ē¹nāu³a¹ au³txi³, hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a³lxi²ti³hex1yah³lxi³to³hxa³lx¹.
 43 Yah³lxi¹nha²kxai³, Txa²wī³na²
 ī³kwa³na³sa³ha²kxai³ wxā³sxā³ yxau³ya³nx2ta¹i¹.
 Ya³nx2ta¹kxa²ha³tā³nxān²txi³ en²syah¹lxin¹tai¹ti²ti¹.
 Nxe³yān¹ta¹, a²nū²a² ā³lxi³te²su² te²an²tu³,
 nūh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²jah¹lan²tu³
 wxā³ya³nx2ti³kxai²nān²tu³, te²su²
 ten³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. 44 Wi¹lhin¹si¹nyah¹lxin¹jau³xa²
 so¹lxi³ ten³kxi²nyah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Yah³lxin¹kxe³su²,
 wi¹lhin¹si¹ye²yhu¹jau³su² wxa²yxo²a²

so¹lxi³ e³yah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹ta¹, Sū³na²
 Si³yxau³ka³txa² ka³na³ka³nat3so¹lxin³jah¹la²
 wi¹lhin¹si¹nx2ti³jau³la³ ten³kxah¹lxi³to³hx³lxi¹.
 Yah³lxi¹nha²kxai³, ko³nxe² Sū³na² Si³yxau³ka³jah¹la²
 sa²yxo²we¹jah²lxan³tho³li¹. 45 Txai²li²
 wxa²ē¹nān¹jau³su² yuh³lxa³kxi²nhyah¹lxin¹jau³su²
 a³la³kxi²na¹nhai¹. Nxe³yah³lxin¹jau³su²
 te³nah¹lxi¹: “Je³su²jah³lai²na² ī³ye³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²yen³nāu³a¹
 ko³nxe³thin¹si¹nhē³jau³la³ ī³ye³kxain¹tū¹xā¹.
 Jā¹nxe³te³lhxā³ txā²nān³khi³ ki³nhā¹.
 Wxa²ē¹nāu³a¹ sah¹lxi³hxai¹nhē³li¹.
 Jā¹nxe³sah¹lxi³txa³hē¹li¹. Hai³txi³,
 txai²la³ ko³nxe³thin¹si¹nx2ta¹jau³la³,
 Txa²wī³na² ī³ye³kxain¹nxa³lho³li¹. Yān¹ta¹,
 a²nū²a² ā³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
 on³si¹nx2txai¹nxa³jau³su² e³na³li¹. Nxe³ju³ta²,
 wxa²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Wi¹lhin¹sxā³
 yxau²xai³ki³tū¹xā¹. Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
 a²wān³txa² o²la³kxi², a³la³kxi², to³ki³tā³na¹.
 Ki³sa²kxai³, ki³tā¹xā¹. Yah³lxi³to³hi¹lxi¹.
 Jā¹nxe³yah³lxi³txa³hē¹li¹. Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 on³si¹nx2txai¹nxa³jau³xa² e³na³li¹. Wxa²nū³kā³txi³
 ī³nxai²na² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³yah³lxi¹nha²kxai³ nx2na³li¹. 46
 Nxe³ju³ta² sa²kxai³lu¹, kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxā³nxa²
 ū³wha²li¹lai¹jau³xa², Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²ju³ta²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹ sa²yxo²ā³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
 A²nxe³jau³xa² Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²

wān³txai²na² sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³
 txa²wān³txain²txi³ sa²yxo²wet1sah²lxi³nū³nh̄³nxa¹lxi¹.
47 Yxān¹ta¹ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² wān³txa²
 sa²yxo²ā³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹. Ain¹yah³lxin¹kxai²lē¹,
 hai³txi³ txa²wān³txi³la³ sa²yxo²wet1sah²lxin¹ju³ta²
 yū²nxa³i¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

6

<i>Je³su²jah³la²</i>	<i>a²nū²a²</i>	<i>ka³lxa¹tū³kā³txa²</i>
<i>ū³hai²ta³lxain¹jau³su²</i>		
<i>1 Nxe³nxa²ha¹te¹</i>	<i>ye³jen¹nāu³kxai³lu¹</i>	
<i>Je³su²jah³lo²su²</i>	<i>te²kxai³lu¹,</i>	<i>ī³ye³na²</i>
<i>Ka³li³le²a²ye³na²</i>	<i>a²ī³lxi³ ā³xa²</i>	<i>Ti³be³ri²a³ti²ye³na²</i>
<i>ā³yxo²ha³ti³sai¹ta¹hxai²hē¹la².</i>	<i>2 Ain¹ka³tu³,</i>	<i>a²nū²a²</i>
<i>ka³lxa¹tū³kā³txa²</i>	<i>ān³si³tē³la³lxain¹ta¹hxai²hē¹la².</i>	
<i>— Je³su²jah³la²</i>	<i>nū³kxūn³txi³,</i>	<i>a²nū²a² ī³ton³te²su²</i>
<i>te²a² ī³we²txi²na³na¹.</i>	<i>Nxe³ju³ta²</i>	<i>ī²ti³ten³sa³nhā¹.</i>
<i>Ain¹sxā³ Je³su²jah³la²</i>	<i>ā³si³tē³la³lxain¹ta¹hxai²hē¹la².</i>	
<i>3 Ain¹nxa²ha¹te¹,</i>	<i>Je³su²jah³lai²na²</i>	
<i>sa²kxai³lu¹</i>	<i>wā³la³ka³txa²</i>	<i>txi²ta³lo³kxa²</i>
<i>wa²li³nhē¹ta³nū²ti²sxā³</i>	<i>a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²</i>	
<i>whāi²na¹ ā³wxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².</i>	<i>4 Nxe³hī¹na²,</i>	
<i>Pas²kwa²tū³xa²</i>	<i>ī³yai³nain¹ju³ta³nū³a²</i>	
<i>yau³son³yain¹ta¹hxai²hē¹la².</i>	<i>A²nxe³je³na³kxa²</i>	
<i>Ju³te²a²</i>	<i>nū³kā³txa²</i>	<i>ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³,</i>
<i>kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³</i>	<i>Sū³na²</i>	<i>Si³yxau³tāu³a¹</i>
<i>nū³kxūn³txi³</i>	<i>sa²hau³ko³tain¹ju³tu¹ta²kxai³</i>	
<i>sa²wa²lho¹xi²sxā³</i>		<i>ain³kxi¹xi²te³lhxā³</i>
<i>o²la³lxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².</i>	<i>A²nxe³je³na³kxa² hī¹na²</i>	
<i>yau³son³yain¹ta¹hxai²hē¹la².</i>	<i>5 Nxe³nxa²ha¹te¹,</i>	
<i>Je³su²jah³lo²su²</i>	<i>te²kxai³lu¹ ten³sa²ka²la¹sxā³,</i>	<i>a²nū²a²</i>
<i>ka³lxa¹tū³kā³txai²na²</i>	<i>wxā³yain¹tū³kā³txai²na²</i>	

ī²ain¹ka³tu³, ī³ye³sxā³ Fi³li²pah³la²
 ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
 — ī¹ti¹la³tā³ yain³txi³nū³xa² ū³yho³hi²sxā³
 so¹kxi²kī³te³ji¹wi¹? A²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai²na²
 ū³yah¹tain¹kī³txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na²
 a²ē¹nān¹jau³su² te³nah¹lxi¹:
 — Ha³lo²a² a³la³kxi²na¹nhā¹. Txa²kāi³a¹ju³ta³nū³a²
 a³la³kxi²na¹nhā¹. Yxān¹ta¹, Fi³li²pah³lai²na²
 ī³wā³txai¹na¹tū¹xā¹. Jah¹lai²na² ye³kan¹txi³
 yxo²ī²sa²tā³nxa², sa²nxa³tā³nxa², nxe³sa²ju³ta²
 ī³wa³ka³nxe³sxā³ ī²a¹tū¹xā¹. Nxe³sxā³ Je³su²jah³la²
 ī³ye³sxā³ Fi³li²pah³lai²na² ī³wā³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹, Fi³li²pah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:
 — A²yain³txi³nū³xa² hxi²kan¹txi³ ū³yho³hxi²sxā³
 so¹kxi²kī³sxa³lho³li¹. Nxe³ju³ta², a²nū²a²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na², kwē³kxa²
 hāi¹nxe³ti³xā² wa³ko³ni² yxau²xai³lhxā³
 wa³kon³sa²tē³na¹kxai²nān²tū³, hxi²kan¹txi³
 ū³yho³hin²nxa³lho³li¹. A²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²na²
 yain³txa² jū¹nxe³tū³xa² he³la³ko³
 ū³hū²xai³kī³txai²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nxe³ain¹tāu³, a²sa³wi³sxa² a²l³lxa² Ān³tre²ah³la²,
 Si³māu² Pe²jah³la² a²lon³yah³la² te²wān³txi³kxai³lu¹:

⁹ — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. In³txa² wēn³su² na³li¹.
 A²nxe³jah¹la² yain³txi³nū³xa² nū³ha¹li¹ nū³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ yū², aī³na² ha¹li¹ yū², nx2na³li¹. Yxān¹ta¹,
 a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txai²la¹i¹. Wi¹lhit1sxā³
 yain³txai²na² ū³hū²xai³kī³kxe³su² te²la¹ku¹, na¹nhai¹.

¹⁰ Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txa² nxe³te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Ā³wxe³si¹hain¹yah³lxin¹jau³su²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxi¹txain¹yah³lxī³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³xa², ha³lo²a²
 si³sa² au³nū¹lhi²ko³xa² kāin²ko³xa²
 ye²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³ in³txi³nū³kā³txa²
 wā³li³kha³lhon¹tū³kā³txa² 5.000 nxe²
 wā³li³kha³lhon¹tū³kā³txi³su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³tū³kā³txai²na² ā³wxe²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 11 Ā³wxe²xai³ain¹ka³tu³ Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu², a²yain³txi³nū³xai²na² sa²so¹sxā³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³wi¹lxo³kxi²ki³jau³xa²
 ī³ye³ta³lun²ka³tu³, a²nū²a² ā³wxe³yain¹tū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu² ū³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Jā¹nxe³te²hū³nxe² ai³na² ū³hū²xai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 12 Nxe³sxā³, a²nū²a² wā³li³kha³lhon¹tū³kā³txai²na²
 yxo²ha³kxa¹ ū³ki²lā³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ū³ki²ta³lu²nain¹te²ka³ka¹:

— A²yain³txa² a²wā³kon³kxa²kxai³,
 wxa²sa²wxe³jah³lxī³hē¹li¹. Kwa²ān³tī¹kxi²nē³lha³tai¹.
 Je³su²jah³lai²na² wā³txa² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa²
 nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

13 Jā¹nxain¹te²ka³ka¹, yain³txi³nū³xai²na²
 ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³tū³xai²na²
 wxa²sa²so¹xi²nū³sxā³ ha³ti²a² hxi²ka²
 hxan³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²nū³tē³na²,
 ne³ki²lhain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² nū³kā³txai²na²
 wā³txi³kxai³lu¹, ha³lo²a² nū³kxūn³ju³tai²na²
 ī²ain¹ka³tu³, ī³ye³kxi² nxe² ka³li³yhain¹te³nah¹lxī¹:

— A²ya³la³tū³, Je³su²jah³lai²na² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³u¹tai²na² wā³txa² ī³hen³txi³nē³jah¹la²

Sū³na² hxi²ka² ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³kxah³lai²la¹i¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

15 Ain¹ka³tu³:
— Je³su²jah³la²i³a¹tū¹xā¹. Hxi²kan¹txi³lot3si¹kxi³jau³su²
i³a¹tū¹xā¹. A²nū²a² ka³lx¹tū³ka³txai²na² a²ē¹nāu³a¹
ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wā²nxū¹
a³la³kxi²kxe³su², wā²nxū¹ wa²li³sxā³ wā³la²
kīn³ka³ta² wa²li¹nhē³ta¹hxai²hē¹la².

16-17 Je³su²jah³la² ī³ye³na² a²ne³ka³na²ha² wxā³jau³su²
Nxē³nxa²ha¹te¹, ī³yxo²ka²nxah¹ti³kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu² ī³ye³na²
ka³nain¹ka³tu³, ka²no¹a² hāu¹ta³ka³lo³a²
kan³sxā³ ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
Ka³far³na³ū²thī³na² ān³yxo²ha³ti³sai¹te³lhxā³
ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ka³nxah¹hain¹kxan²ta²,
Je³su²jah³la² he¹yai¹nxa³kxan²txa¹,

ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². **18** Nū²la², kāin² sa²it3ti²,
ī³ye³na² kāin² sa²ta³kāu³hi², yain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Nū²la², u²lxū³kwa³lxi¹nha² ai³nū²la²,
a²sa³wi³ha³lxi³nū³ka³txi³su² te²kxai³lu¹,
ten³sa²tā³ain¹tāu³, Je³su²jah³la² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
ī³ye³na² ne³ka³nah²nāu³a¹ ti³ne³wxe³yxau²xai³sxā³,
ka²no¹ai²na² ān³tī³xi²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

O²khaix1nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
— īh¹nxē³khai³hīn³te²la¹ku², ki³nhai¹.

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ta¹hxai²hē¹la².

20 Yxān¹ta¹:
— Txain²txi³na¹we¹. Ha³ya³kxa²

yuh³lxi³jah³lxi³hē¹le¹. Je³su²jah³la²

ī³kaix1tain¹jau³xa² ta¹hxai²hē¹la².

21 Ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
sa²kxai³lu¹ ī³ye³sxā³ Je³su²jah³la²

$A^2n\tilde{u}^2a^2$ $ka^3lx a^1t\tilde{u}^3k\tilde{q}^3tx a^2$ $Je^3su^2jah^3la^2$
 $\tilde{a}^3te^3nain^1jau^3su^2$
 22-24 $Nxe^3nx a^2ha^1te^1$, $ka^3nx a^3ha^2ta^3kx ai^3lu^1$,
 $a^2si^3yo^3n\tilde{a}n^1t\tilde{u}^3k\tilde{q}^3tx a^2$ $sa^2kx ai^3lu^2$ $\tilde{l}^3ye^3nai^2na^2$,
 $a^2yxo^2ha^3tih^3n\tilde{a}u^3a^1$ $h\tilde{a}i^1nx e^3sx \tilde{x}^3$ $yx au^3t\tilde{u}^3k\tilde{q}^3tx a^2$,
 $sa^2kx ai^3lu^1$ $k\tilde{a}i^2li^3t\tilde{u}^3k\tilde{q}^3tx a^2$ $sa^2kx ai^3lu^1$, $Je^3su^2jah^3la^2$
 $\tilde{a}n^3te^3nain^1ta^1hx ai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Nxe^3lain^1te^3nah^1lx i^1$:
 — $Je^3su^2jah^3la^2$ $\tilde{a}h^1$ $\tilde{l}^2ti^3ten^3sa^3nh\tilde{a}^1$. $Ti^1ai^2na^2$
 $s\tilde{u}n^2ta^3ta i^3t\tilde{a}^2$ $Je^3su^2jah^3lai^1t\tilde{a}^2$ $yx au^3ye^2n\tilde{e}^3lh x\tilde{a}^3$
 $yain^3tx i^3n\tilde{u}^3xa^2$ $\tilde{u}^3h\tilde{u}^1nh\tilde{e}^3tai^1tu^3na^1$. $A^2nxe^3t\tilde{u}^3xa^2$,
 $Tx a^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $Si^3yx au^3t\tilde{a}u^3a^1$ $\tilde{l}^3wi^1lx o^3kx i^2s\tilde{a}n^2sx \tilde{x}^3$
 $\tilde{u}^3h\tilde{u}^1nh\tilde{e}^3t\tilde{u}^3xai^2na^2$, $\tilde{l}^3yain^3sx \tilde{x}^3$ $\tilde{u}^3ki^2k\tilde{i}^3tai^1tu^3na^1$,
 $ti^1ai^2na^2s\tilde{a}^1$. $Yx \tilde{a}n^1ta^1$, $h\tilde{r}^1na^2$ $Je^3su^2jah^3lain^2tx i^3$
 $he^1ai^1nx a^3ha^2kx ai^3$, $a^2sa^3wi^3ha^3lx ain^2tx i^3$
 $he^1ai^1nx a^3ha^2kx ai^3$, $ain^1na^3na^1$. $\tilde{l}^1n\tilde{u}^1ai^2la^3t\tilde{a}^3$
 $he^1ai^1nh\tilde{e}^3te^2la^1ku^2$, $ai^1na^1nh\tilde{a}^1$. $S\tilde{u}n^2ta^3ta i^3t\tilde{a}^2$,
 $ka^2no^1a^2$ $ka^3lo^3ka^3na^3ka^3nat3sx \tilde{x}^3$ $so^1lx i^3$
 $a^3li^3sx \tilde{x}^3$ $\tilde{a}^3yxo^2ha^3ti^3sai^1ain^1na^2h\tilde{e}^3na^1$.
 $A^2nxe^3ka^3lo^3ai^2na^2$ $a^2sa^3wi^3ha^3lx i^3n\tilde{a}u^3xa^2$ $so^1lx i^3$
 $a^3li^3ain^1na^2h\tilde{e}^3na^1$. $Hai^3tx i^3$ $Je^3su^2jah^3lo^2la^3$,
 $ka^2lo^1ai^2na^2$ $\tilde{a}^3nx ai^3ai^1nx a^3h\tilde{e}^3na^1$. $\tilde{l}^1n\tilde{u}^1ai^2la^3t\tilde{a}^3$
 $yx au^3ain^1te^2la^1ku^2$, $\tilde{a}n^3yxo^2ha^3tih^3n\tilde{a}n^1th\tilde{i}^3na^2$
 $Ka^3far^3na^3\tilde{u}^2th\tilde{i}^3na^2$ $yx au^3ain^1te^2la^1ku^2$,
 $ai^1na^1nh\tilde{a}^1$. $Yx \tilde{a}n^1ta^1$, $kw\tilde{e}n^1tai^2na^2$
 $ka^2no^1a^2$ $k\tilde{a}in^2ka^3lo^3a^2$ $ka^3lo^3ha^1li^1$
 $y\tilde{u}^3n\tilde{e}^3na^3na^1$. $N\tilde{u}^1\tilde{a}^1$, $Ti^3be^3ri^2a^3ti^2th\tilde{i}^3na^2$
 $a^3li^3sx \tilde{x}^3$ $ti^1ai^2na^2$ $\tilde{a}^3wi^1h\tilde{u}^3n\tilde{e}^3lain^1ka^3lo^3a^2$

nīn²ju²na¹. A²nxe³ka³lo³ai²na² kan³sxā³
 ā³wih¹sxā³ ā³yxo²ha³ti³sai¹na¹tū¹xā¹.
 Nū¹ka³nāu³a¹, Ka³far³na³ū²thī³na²
 ā³nxai³sxā³, Je³su²jah³la² ān³te³nxai²na¹tū¹xā¹.
 Kāi²li³tū³kā³txai²na² ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³, te²yā¹nxe³sxā³ ka²no¹ai²na²
 kāin²ka³lo³ai²na² kan³sxā³ ā³yxo¹kxā³wi¹hain¹ka³tu³,
 ā³yxo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² yain³txi³nū³hū³nxe²
 yxau³ya³nhē³jah¹lo²su²jau³su²

25 Ain¹ka³tu³, yxan¹yxo²ha³tih³nāu³a¹ Je³su²jah³la²
 ī³ha¹txain¹ka³tu³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. īh¹nxe³hī¹nai³tā²
 wxān¹thai¹li¹? Kāi²li³tū³kā³txai²na² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³ten³sah¹lxin¹ji¹?
 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Sūn²ta³tai³tā² Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹ju³ta²
 kāi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Ju¹ta² ī²yah³lxin¹tai¹ti²ti¹.
 Yah³lxin¹kxan²ti³ Txa²wā¹sū³na² wā³nxīn¹ju³ta²
 ye³kan¹yah³lxa³nha²kxai³: “Je³su²jah³lai²na² Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tā³lo³jah¹lo²su²na³na¹.”
 Sah²lxa³nha²kxai³, hāi¹nxe³sxā³ kwa²
 yain³txi³nū³xa² so¹lxi³ ū³ki¹khai¹yxah³lxin¹kxa²
 yā¹nxe³te³lhxā³ ā³ten³sah¹lx¹lxi¹.

27 Ne³ka²sah¹lx¹sa¹lxi¹. A²yain³txi³nū³xa²
 ān³ten³yah³lxin¹tū³xa² wa³su³txi³ ān³khot3sxā³
 hxan³tū³xai²la¹i¹. A²nxe³tū³xai²na² so¹lxi³
 wa³kon³yah³lx¹txa³hē¹li¹. Yxān¹ta¹,

yain³txi³nū³xā³xa² a²yain³txi³nū³khai³xa²
 hxan³ti³he¹nx2nxa³tū³xa², kxā¹nxa² ha³ta³nxān²txi³
 yxau²sa²tē³tū³xa², yū³nūn³na³li¹. A²nxe³tū³xai²na²
 ī³yain³yah³lxin¹kxai²nān²tū³ a²ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 yxau²sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³
 a²yain³txi³nū³khai³xai²na² wa³kon³jah¹lxi³hē¹li¹.
 Nxe³tū³xai²na², txai²na² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na²
 ū³hū¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
 Txa²wī³nu²khai³xa² hxi²kan¹txi³lot3sa³na²hē³li¹.
 Sa³ha²kxai³txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² wxa²ye³ka¹nx2ti³tai¹ti²ti¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wa³ka³li³yu³ta²
 wa³kon³ti³ten³sa²sīn¹nhai¹. Nha¹kxai²nān²tu³,
 īh¹nxet3sxā³ kāi³sīn¹te³la¹ji¹wi¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²wa³ka³li³yu³ta² wa³kon³ti³ten³sa³nhā¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tū³ Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ī³sa²si¹hā³sa²kxah³lo²na¹xai²na² sa²yxo²wet1sah¹lxi³hē¹li¹.
 Sah¹lxin¹kxai²nān²tū³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²wa³ka³li³yu³ta² kāi³yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

30 Nxe³nxa²ha¹te¹, kāi²li³tū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — A²yen³kxa² wā³nxīn¹ju³ta² kāi³ū¹sa²sī¹nhē³li¹.
 Ju¹ta² ī²nha¹kxai²nān²tū³ sa²yxo²we¹txa²nha¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³ta², yā¹te² wa³ka³li³yu³ta²
 kāi³jah¹lo²sa²nhīn¹ji¹wi¹? 31 Jāx1nha¹jau³su²,
 kxā³nhxī¹nu¹tai²na² txa²sū³na²nāu³xu¹tai²na²

ha³lo²a² a²nū²a² yxau²xai³lxa³ko³xa²
 yxau²xai³lain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Nxē³hī¹nu¹tai²na², yain³txi³nū³xa²
 ma²na³tū³xa², Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na²
 ū³hū¹ain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³tū³xu¹tai²na²,
 ū³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxē³ju³tu¹tai²na²,
 Sū³na² ha³tēh³nxā³nxa² ū³wha²li¹jau³xa²sa¹:
 "Yain³txa² oh³nāu³u¹tai²nān²tū³xa²,
 ū³yain³si¹hain¹jau³su² ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹li¹."
 Nxē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxē³jau³xau³hxai²tēx1
 jā¹nxe³sxā³ kāi³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².

32 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Ta¹wi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a²
 hi²sen³su² so¹lxi³ a²yain³txi³nū³xa²,
 ma²na³tū³xa², ū³hū¹nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³ Moi³se²ah³lo²nu¹tai²nān²ta³
 ma²na³tū³lxa³ ū³hū¹nx2ti³ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²ti¹.
 A²nxe³tū³xu¹tai²na² wxa²sū³na²nāu³xu¹tai²na²
 Ju³te²a² nū³ka³txi³ ū³nxu¹tai²na²
 ū³yain³yah³lxi³to³hxain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹, hai³txi³ oh³nāu³u¹tai²nān¹tū³khai³su²
 ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. Hāi¹nxe³sxā³
 khon³sxā³ hxan³tū³su² ta¹hxai²hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² Txa²wī³nu¹tai²na²
 ū³hū¹nx2ti³tū³xa², ā²la² wi¹khai¹nxe³tū³xa²,
 a²yain³txi³nū³khai³xa² oh³nāu³u¹tai²nān¹te²
 yain³txi³khai³su², ū³hū¹nx2ti³na³li¹.
 33 A²nxe³tū³xa² a²yain³txi³nū³khai³xa²
 Txa²wī³nu¹tai²na² ū³hū¹nx2ti³tū³xa²,
 oh³nāu³a¹ ū³sa²si¹ka³ti²nū¹nx2ti³ha²kxai³,
 ka³nxi²nū¹nx2ti³na³li¹. Nxē³ha²kxai³,

nxe³t³xai²na² ha³lo²an¹t³k³txi³ i³nxai²na²
 i³yain³yah³lxin¹kxai²n³n²tu³, ka³te³na² wi¹t³a¹
 yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²he¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, kāi²li³tū³kā³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²yain³txi³nū³khai³xai²na²
wa³su³txi³ñn³si³wi¹wi¹sxā³ū³hū²sa²tē³kxi²sa²to³sī¹nhē³li¹.
Ten³khaix1sa²sīn¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nx^e³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
í³wa²lú³xain¹te³nah¹lxí¹:

— Txai²na² yain³txi³nñ³khaix3hñ³nxe², ã²la²
 wi¹kha¹nxe³tñ³hñ³nxe² vxau³va³nx2ta¹¹.

Nxe³ya³nx2ta¹jut3sū³ju³ta¹,
yah³ljin¹kxai²nān²tu³

Tai¹ ixim² kxai³ nñ⁴ tñ⁵, yain¹ txi² nñ³ x⁴
 I¹yain³ yah³ lxi³ hñ³ nxa¹ lxi¹. Yah³ lxi¹ kxai² nñ² tñ³,
 ñ³ l¹;² s² x³ hñ³ l¹;³ hñ² ka³ te² s² u² ux² u² x³ l¹;²

u^u-ki^u-sx^u^o i^u-ka^u-li^u-hi^u, Ka^u-tēn^u-su^u yxau^u-xai^u-li^u,
yah^u³lx^u³h^u³nxa^u¹lx^u¹. Jā^u¹nxe^u³jut3sū^u³nxe^u², wxāi^u²na^u²
~³ ~² ~² ~² ~¹ ~¹ ~¹ ~² ~² ~²

wxā³sxā³ sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tū³,
ka³tē³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹.

$\text{Yah}^3\text{lxin}^1\text{kxai}^2\text{n}\ddot{\text{a}}\text{n}^2\text{t}\ddot{\text{u}}^3, \text{wxa}^2\text{yxau}^2\text{xai}^3\text{lyah}^3\text{lxin}^1\text{jut}^3\text{s}\ddot{\text{u}}^3\text{ju}^3\text{ta}^1$
 $\text{heh}^3\text{nxa}^2\text{lxi}^3\text{xa}^3\text{ha}^2\text{kxai}^3, \text{ya}^3\text{lxu}^1\text{nxa}^2\text{lxi}^3\text{xa}^3\text{ha}^2\text{kxai}^3,$

yah³lxin¹jut3sū³nxe², wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe²,
 ka³lih³khai¹nxe², ka³te³na² wi¹tāu³a¹

36 Vxān¹t¹a¹ wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na²

wā³nxīn¹ti³ kāi³ya³nx2ta¹ju³ta² ha³ta³nxān²txi³
wxa²ya³na² i²sah²lyin¹ky²ha³ta³nxān²txi³

Wxa ye na I San ixm kxa na ta hixan txa
sa²xyo²wet1sah¹lxa³lxi¹. Ya³nx2ta¹1.
37 A² ~² ? T² ~³ ? -w² ?¹ 1 ~² 1 ~³

³⁷ A²nū²a², Txa²wi¹na² wxa²sa²hait1sa¹so¹sxa³ ū³hū¹sain¹kxe³su² te²a² yxo²ha³kxa¹ ân³si³tē³la³kxi² wxă³sain¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³. a²nū²a²

ī²te²hū³te²a² ā³si³tē³la³kxi² wxā³sain¹kxai²nān²tu³
 ī³sa²si¹wha²lxain¹nxa³lho³li¹. 38 Nxē³ju³ta²
 Txai²na² oh³nāu³a¹ ka³nxi³xi²sxā³ wxā³ya³nx2ta¹i¹.
 Na¹tē³na¹xai²na¹, txa²ē¹nāu³a¹ yxo²kwai³na¹jau³su²
 e³kxi²nha¹jau³su² kāi³te²txā³i¹. Yxān¹ta¹,
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²nu¹tai²na²
 te³nain¹tāu³lai¹nhī³nx2na³li¹. Nxē³jau³xa²
 sa²wai³wait3sxā³ kāi³te²sa¹wi¹. 39 Txa²wī³na²
 ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² ten³ju³ta²sa¹:
 A²nū²a² ū³hū¹sa²te²nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 yxan¹nāu³a¹ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hxan³tāu³a¹
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²ti¹hi¹tain¹si¹sa²jau³nū³su²
 te³ni², hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³
 tau³ton³sxā³ ān³tī¹kxi²sa²si¹hxā³jau³nū³su²
 te³ni² Txa²wī³na² nx2na³li¹. 40 A²nū²a²
 nū³ka³txa², Sū³na² Tah²na¹xai²na² yxo²i²sa²sxā³
 sa²yxo²wet1sain¹tū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹, ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹ju³ta², Txa²wī³na² te³ni²,
 yxan¹nāu³a¹ yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² hxan³tāu³a¹
 ka³te³na² ī³sa²yxau³xi²si¹hai¹na¹ju³ta³nū³a²
 Txa²wī³na² te³ni², nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
41 Ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 ī³we¹tai¹nxa³jau³su² ī³he³son³txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Txai²li², yain³txi³nū³khai³hū³nxe²
 oh³nāu³a¹ kā³nxa² wxā³ya³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹.
 Nxē³jau³xai²na². Je³su²jah³la² wān³txai²na²,
 ī³we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 42 ī³we¹tai¹nxa³te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na² a²nū²so¹lxin³na³li¹. Jo³se²ah³la²
 a²ki³lha³lxai²la¹i¹. A²wī³na² ī²i², a²hā³ka³na²
 ī²i², nxe³te²sa²ki³tā³li¹. Ain¹ki³sa²kxai³,
 īh¹nxe³jau³xa² yān³ti³ta³ wān³txai²na² oh³nāu³a¹

kă³nxa² wxă³ya³nhĕ³jau³xai²na² e³kxi²nĕ³te²sin²tă³?
Ju³te²a² nŭ³kă³txa² ta¹hxai²hĕ¹la².

43 Nx^e³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Ha ² yā ³ kxa ²	I ³ wet1sah ¹ lxan ³ jau ³ xa ²
I ³ he ³ son ³ kxi ² sah ¹ lxi ³ hē ¹ li ¹ .	44 A ² nū ² a ²
kwa ² to ³ toh ³ lxi ³ ā ³ si ³ tē ³ la ³ kxi ² sa ² jah ¹ la ² yū ² nxa ³ i ¹ .	
Nxe ³ ju ³ ta ² I ³ sa ² si ¹ hā ³ sa ² jah ¹ la ² Txa ² wī ³ nai ² la ¹ ·i ¹ .	
Nxe ³ ha ² kxai ³ txa ² wī ³ nai ² na ² I ³ kaix1tain ¹ kxe ³ su ²	
te ² a ² so ¹ lxi ³ ā ³ si ³ tē ³ la ³ kxi ² sain ¹ tu ¹ wi ¹ .	
Ān ³ si ³ tē ³ la ³ kxi ² sain ¹ lxai ² nān ² tu ³ yan ¹ nāu ³ a ¹	
ha ³ lo ² ai ² na ² ne ³ ki ³ son ³ tāu ³ a ¹ ka ³ tēn ³ su ²	
I ³ sa ² yxau ³ xi ² ti ³ hi ¹ tai ¹ na ¹ tu ¹ wi ¹ . Yxān ¹ ta ¹	
Txa ² wī ³ na ² hi ² se ³ na ² te ³ nai ¹ nxa ³ kxe ³ su ² te ² la ³	
ā ³ si ³ tē ³ la ³ kxi ² sai ¹ nxa ³ lho ³ li ¹ . 45 Jā ¹ nxa ¹ jau ³ su ²	
e ³ a ¹ i ¹ . Ha ³ tēh ³ nxā ³ nxān ¹ jau ³ xu ¹ ta ² kxai ³ lu ¹ ,	
kxā ³ nhxī ¹ nu ¹ tai ² na ² a ² nū ² a ² Sū ³ na ²	
wān ³ txa ² I ³ hen ³ txi ³ tū ³ kā ³ txu ¹ ta ² kxai ³ lu ¹ ,	
ū ³ wha ² li ¹ la ³ kxi ² nē ³ te ³ nah ¹ lxi ¹ . “Txa ² wā ¹ sū ³ na ²	
Si ³ yxau ³ tāu ³ a ¹ a ² nū ² a ² yxo ² ha ³ kxa ¹ a ² ya ³ la ³ lyau ³ tu ³	
I ³ yau ¹ ū ³ hain ¹ tu ¹ wi ¹ . Kxā ³ nuxu ¹ tai ² nān ¹ jau ³ la ³	
ta ¹ hxai ² ti ³ ai ¹ ti ² ti ¹ . A ² nxe ³ jau ³ xau ³ hxai ² tēx1	
jā ¹ nxe ³ sxā ³ kwēn ¹ tai ² nān ² tu ³ , Txa ² wī ³ nai ² nān ² tu ³	
a ² ya ³ la ³ lyau ³ tu ³ I ³ yau ¹ ū ³ nx2ti ³ na ³ li ¹ .	
Yah ³ lxin ¹ kxai ² nān ² tu ³ , Txa ² wī ³ na ² wān ³ txai ² na ²	
ain ³ kxi ² , ā ³ ne ³ wxe ² , nxe ³ yah ³ lxin ¹ te ² su ² te ²	
I ³ nxa ² so ¹ lxi ³ ā ³ si ³ tē ³ la ³ kxi ² sah ¹ lxin ¹ tu ¹ wi ¹	
46 A ² nū ² a ² yuh ³ xai ² nān ¹ te ² la ³ hai ³ txi ³ Txa ² wī ³ na ²	
I ² te ² sxa ³ yu ² hē ³ li ¹ . Yxān ¹ ta ¹ , Txai ² na ¹ xai ² na ²	
Txa ² wī ³ na ² a ² yen ³ nāu ³ a ¹ I ² yxau ³ na ¹ ju ³ ta ²	
wxā ³ na ¹ hē ³ li ¹ . Na ¹ ha ² kxai ³ , Txai ² na ² so ¹ lxi ³	
Txa ² wī ³ na ² I ² te ² sa ¹ i ¹ .	

47 Jā¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tū³ wān³txi³tū³
 e³ya³nx2ta¹i¹. A²nū²a² sa²yxo²wet1sain¹te²su²
 te²an²tū³ a²ka³tē³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.
48 Nxe³na¹ju³ta², txai²na² yain³txi³nū³khai³hū³nx²
 yxau³ya³nx2ta¹i¹. Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tū³,
 heh³nx2ti³xa³jut3sū³nx², wi¹wi¹nxe²
 yxau²xai³lyah¹lxin¹tu¹wi¹. **49** Jā¹nxa¹jau³su²,
 wxa²sū³na²nāu³xu¹tai²na² ha³lo²ai²na²
 a²nū²a² yxau²xai³lai¹nxa³ko³nāu³u¹tai²na²
 yxau²xai³lain¹tāu³u¹tai²na², yain³txi³nū³xa²
 ma²na³tū³xa² ī³yai³nain¹to³kxa²ha³tā³nxān²txi³,
 hāi¹nxe³sxā³ ya²lun¹txi³hxā³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
50 Yxān¹ta¹ oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxī²nū¹nx2ti³tū³xa²
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nxe³tū³xai²na²,
 a²nū²a² ī²li³te²la³ ī³yain³kxai²nān²tū³
 ya³lu²nx3tho³li¹. **51** Txai²na² yain³txi³nū³hū³nx²
 oh³nāu³u¹tai²na² ka³nxī³xi²sxā³ a³ti¹nx2ta¹i¹.
 Nx³tū³xai²na², a²nū²a² ī²te²hū³te²su² te² ī³nx²
 ī³yain³kxi²sah¹lxin¹kxai²nān²tū³, a²ka³ten³yu³ta²
 so¹lx³ yxau²xai³lha²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Nx³tū³xa² ū³hū¹nx2ta¹tū³xai²na² txa²sī³nai²la¹i¹.
 Txa²sī³nai²na² yuh³xai²nān¹tū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 whāi²na¹ ū³hū¹nx2ta¹i¹. A²ka³ten³yu³ta²
 yxau²xai³lyah³lx³sih¹nx2ta¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
52 Nxe³jau³xai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 ain³kxi²yah³lx³ka³tū³ī³xān³ta³kxah¹lx³ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tū³ ā³kwa³lx²wi²kxi² ī³wā³txa³kxi²nhah¹lx³te³nah¹lx¹:
 — Ko³txi³hi¹ki³sxa³nhai¹. ī¹h¹nxet3sxā³,
 Je³su²jah³lai²na² a²sī³na², ī³yain³si¹nhē³jau³su²
 ū³hū¹nē³lain¹te²la¹ku¹, ki³nhai¹.

Yah³lxi³ta¹hxai²he¹la².

53-54 Nx³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

$- A^2ya^3la^3tu^3$	$wān^3txi^3tu^3$	$i^3ye^3kxi^1nx2ta^1i^1.$
$Txai^2na^2,$	$Sū^3na^2$	$A^2hxi^2kan^1ta^2$
$Si^3yxau^3tāu^3lot3sa^2jah^1lo^2sa^1i^1.$		$Na^1te^3na^1xai^2na^1,$
$a^2nū^2a^2$	$a^2ten^3te^2su^2$	te^2
$txa^2sī^3nai^2na^2$	$i^3yai^3ni^2,$	$i^3nxai^2nān^2tu^3,$
$i^3na^2,$	$nxe^3yah^3lxin^1kxai^2nān^2tu^3,$	$txa^2ti^3ha^2yau^3xai^2na^2$
$wi^1tāu^3a^1$	$hī^1na^2$	$ka^3te^3na^2$
$yxan^1nāu^3a^1$	$ha^3lo^2ai^2na^2$	$yū^3nx2ti^3ha^2kxai^3,$
$ka^3ten^3su^2$		$hxan^3tāu^3a^1$
$i^3sa^2yxau^3xi^2si^1nx2ta^1ha^2kxai^3,$		
$nxe^3nx2ta^1tu^1wi^1.$	$Yxān^1ta^1,$	$txa^2sī^3nai^2na^2$
	$i^3yain^3yah^3lxan^3kxai^2nān^2tu^3,$	$txa^2ti^3ha^2yau^3xai^2na^2$
	$i^3na^2yah^3lxan^3kxai^2nān^2tu^3,$	hai^3txi^3
	$wi^1tāu^3la^3$	$ka^3te^3na^2$
	$yū^3nx2ti^3xa^3lho^3li^1.$	55
		$Wxāi^2na^2$
$yain^3txi^3nū^3xa^2$	$wi^1tū^3xa^2$	$i^3yai^3ni^2,$
$wi^1jau^3xa^2$	$i^3na^2,$	$i^3yau^3xa^2$
	$yah^3lxin^1kxai^2nān^2tu^3,$	$ū^3ki^2sxā^3$
$ka^3lih^3yah^3lxī^3hī^3nxa^1lx^1.$	$Yxān^1ta^1,$	$ha^3lo^2a^2$
$wi^1te^2a^2$	$Nxe^3ju^3ta^2sa^1:$	$ā^2la^2$
$yū^2na^3li^1.$	$Txa^2sī^3nai^2na^2$	
$yain^3txi^3khā^3su^2$	$ha^2kxai^3,$	$txa^2ti^3ha^2yau^3xai^2na^2$
$i^3na^2kī^3jau^3khā^3su^2$	$nxē^2na^3li^1.$	$A^2nxē^3te^2a^2$
$i^3yai^3ni^2,$		$i^3na^2,$
$te^2yā^1nxē^3sxā^3$	$nxe^3kxi^2sah^1lxin^1kxai^2nān^2tu^3,$	$A^2nxē^3te^2a^2$
$i^3ka^3lih^3yah^3lxī^3hī^3nxa^1lx^1.$		56
$txa^2sī^3nai^2na^2$	$i^3yai^3ni^2,$	$A^2nū^2a^2,$
$i^3na^2,$	$txa^2ti^3ha^2yau^3xai^2na^2$	
$ā^3nū^2ti^2sa^2sxā^3$	$nxe^3sain^1te^2su^2$	$te^2an^2tu^3,$
$nxū^2kwāi^3yxau^3ai^1na^1ha^2kxai^3,$	$nxū^2kwāi^3yxau^3sai^1nha^2kxai^3,$	
$ya^3sai^1nhī^3nx2na^3li^1.$		
57	$Jā^1nxa^1jau^3su^2,$	$Txa^2wī^3nu^1tai^2na^2$
$si^3ka^3ti^3lyah^3lai^2la^1i^1.$		$ka^3te^3na^2$
		$A^2nxē^3jah^1la^2,$

ī³sā²sī¹hā³sā³na²hē³li¹.
 Txa²wī³na² a²ka³tēn³yu³ta² ū³hū¹sa²kxa²
 so¹lxī³ yxau²xai³to³ha¹i¹. Nha¹ha²kxai³,
 te²yā¹nxe³sxā³, a²nū²a² txa²sī³na²
 ī³yain³kxi²sain¹kxai²nān²tu³, txa²ka³tē³na¹ju³ta²
 ū³hū¹ai¹na¹kxa² so¹lxī³ ka³tēn³su²
 yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 58 Kxā³nhxi¹nu¹tai²na²,
 wxa²sū³nū²nāu³xu¹tai²na² ma²na³tū³xu¹tai²na²
 so¹lxī³ ī³yai³nain¹to³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Ain¹to³kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³ ya²lun¹ti²hxā³nain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹, txa²sī³nai²na² oh³nāu³u¹tai²na²
 ka³nxī³xi²nū¹nx2ti³tū³xai²la¹i¹. Hal³txi³
 ma²na³tū³xa² yā¹nxe³tū³sxa³i¹. Yxān¹ta¹, ā²la²
 wi¹khai¹nxe³tū³xai²la¹i¹. A²nxe³tū³xai²na², a²nū²a²
 ī³yain³kxi²sain¹kxai²nān²tu³, hxā³nxa³kxe³su²
 ka³tēn³su² so¹lxī³ yxau²xai³sa²tē³ain¹tu¹wi¹.

59 *Nxe³jau³xai²na²* *Je³su²jah³la²*, *sxi²ha²*
Ju³te²a² *nū³kā³txa²* *ā³nū²kxain¹thī³na²* *yxau³sxā³*
ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². *Ka³far³na³ū²thī³na²*
nxū²kwāi³ye³lan¹thī³na² *yxau³yain¹sxā³*
ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Je³su²jah³la² wān³txa² ka³tēn³yau³la²na³li¹.
Nxe³jau³su²

60 Nx^ejau³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²
ã³si³tẽ³la³kxain¹tũ³ka³txa² ã³nhai¹tũ³tũ³ka³txa²
sa²kxai³lu² ka³lxa¹tũ³ka³txa² sa²kxai³lu²
wã³txai²na² ain³kxain¹ka³tu³, i³xãn³ta³kxain¹sxã³
i³ye³kxi²yhain¹te³nah¹lx¹:

— Je³su²jah³lai²na² wān³txa² q̄n³txi³si¹nhē³jau³xai²la¹i¹.
On³jau³sxa³i¹. Ain³kxa¹sah¹lx³txa³hē¹li¹.

61 Ain¹jau³xai²na², Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹
 wā²nxūh¹ a³la³kxi²nū²la², ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² qn³ta³kxain¹jau³xa²
 ī³he³son³kxi²yhain¹jau³xa² wā²nxūh¹
 a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ka³tu³,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 ī³xan³ta³kxi²sah¹lxin¹tā²na³l²? **62** Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ye³jen¹na² ī³sa²yxau³sxā³ ī³na¹tu¹wi¹.
 Ha³lo²a² kxān³su² yxau³na¹tāu³u¹tai²na²
 ka³la³xi²sxā³ ī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³
 ī³na¹ju³ta³nū³a² ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³ īh¹nxet3sxā³
 kāi³yah³lxi³te³lin¹ji¹? **63** Jā¹nxa¹jau³su² e³a¹i¹.
 Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² so¹lxi³ a²ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ ī³hū¹nx2ti³jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹,
 txa²wā¹sī³na² so¹lxi³ a²ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 yū²nxa³i¹. Ya³nx2ta¹i¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 txa²wān³txa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 yxo²ī²sah²lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹la² yxau³ya³nx2ti³ha²kxai³, ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. **64** Yxān¹ta¹,
 wxa²yu³ta² ī³yā³nhai¹jah³lxin¹tū³kā³txa²
 yxo²ī²sah²lxa³lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ju³ta²
 Je³su²jah³la² a²wi¹lhī¹nān¹ju³tai²na² ta²nū²
 a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la². A²nū²a²
 yxo²ī²ai¹nxa³te²su² te²a² a³la³kxi², ye³jen¹nāu³a¹
 ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ī³yū³jah¹lo²nū³a² a³la³kxi²,
 ta¹hxai²hē¹la².
65 Nxē³ha²kxai³ Je³su²jah³lai²na²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wī³nai²na² ī³kaix1tāin¹kxe³su² te²a²
 so¹lxi³, wxā³sxā³ ī³si³tē³la³kxi²sain¹tu¹wi¹.

Yxān¹ta¹ ī³kaix1tai¹nxa³ke³la³te²kxai³, te²la³
 wxā³ti³hex1sai¹nxa³lho³li¹. Ye¹nx2ta¹ten¹ti¹.
 Kwēn¹tai²na² yxo²ī²sah²lxan³ju³tai²na²,
 ha³la³je¹nhī¹nī³na² a³la³kxi²ye¹nx2ta¹li¹, txai²li¹.
 Na¹ha²kxai³ ye¹nx2ta¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

66 Nxe³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ nxe³hī¹nān¹te²tu³
 ān³si³tē³la³kxain¹tū³ka³txa² ī³nhai¹tūn³tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² ka³lxa¹tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² ī³na¹sxā³
 ha³ya³kxa² ī³si³tē³la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

67 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 a²sa³wi³ha³lxj³khai³xai²na² hxi²ka² hxan³sxā³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nū³ka³txe² ī³nxai²na² ī³na¹sah¹lxi³nūn³te³lin¹ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

68-69 Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³māu² Pe²jah³la²
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²nū²a² ī³lxi³te²la³
 ān³si³tē³la³kxi²sīn¹nxa³lho³li¹. Wxa²wān³txai²na²
 so¹lxi³ ka³tēn³yau³la³ sīn¹na³li¹. Nha¹ha²kxai³
 yxo²ī²nxa²nha¹nhai¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 Wi¹lhin¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su² nhi¹lxi¹.
 Jau¹xai²na² yxo²ī²i², a³la³kxi² sī¹na¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

70 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wā²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³ta² hxi²ka² hxan³sxā³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txa² ī³nxai²na² ī²sxā³
 sa²so¹nxa²lxa¹tai¹ti²ti¹. Na¹kxa²ha³tā³nxān²ti³,
 wxa²nū³ka³txi³nāu³ai²na² ka³na³ka³na³tin¹te²a²,
 a²ta³hū³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

71 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a²su¹:
 Ju³ta²sah³la², Si³māu²ah³la² Ki³lo²ko³xa²

yxau³nū¹jah¹la² a²ki³lha³lxa², ī³ye³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lai²na² Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹su²
 ko¹ko¹xa² hxi²ka² Je³su²jah³la² ā³yū³hū¹te³lhxā³
 ta¹hxai²hē¹la²:
 — A²sa³wi³ha³lxi³su² na¹xā¹. Hxi²ka²
 hxan³sxā³ ha¹li¹ wxa²sa²so¹xi²sa²tū³kā³txi³su²
 na¹xā¹. Ain¹kxa²ha³tā³nxān²txi³,
 ī³kox1ko¹son²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

7

Je³su²jah³la² a²wā³tā³nāu³xa² e³kxi²nyhain¹jau³su²
 1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa²
 so¹lxi³ yxau²xai³to³ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³
 Ju³te²a²ko³nāu³a¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ī³su²lhā³ti³ten³ta¹hxai²hē¹la².
 Jā¹nxe³kxa²yān³ti³su² ta¹hxai²hē¹la². 2-3 Nxe³hī¹na²,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² sxi²ha² wē³sa² sa²ton³sxā³
 yxau³sxā³ ī³yain³yah³lxi³te³lhxā³ nxe³je³na³kxa²
 yau³son³ye²yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² a²wā³tā³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ai³nhxu¹lxi¹. Ju³te²a²ko³nāu³ai³tā²
 ai³nhxu¹lxi¹. Nhīn¹kxai²nān²tū³, wā³nxīn¹ti³
 kā³in¹ju³ta² wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 ī³yau¹ū³txain¹sī¹nhē³li¹. 4 “A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 sa²yxo²wet1sa³txai²lā¹.” Nhīn¹kxai²nān²tū³, hāi³a²
 yxau³sxā³ kā³sī¹txa³hē¹li¹. E³lē³na² yxau²xai³sxā³
 kā³je¹txain¹sī¹nhē³li¹. 5 Nxe³jau³xai²na²,
 a²wā³tā³nāu³xa² yxo²ī²ai¹nxa³jau³su²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 6-7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³wi¹. Txa²hxi²kī³li³la³ hau³ko³nxa³i¹.
 Yxān¹ta¹ wxa²nū³kā³txa² hxi²kī³la² hau³kon³na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ yuh³xan¹tū³kā³txai²na²
 yxo²kwīn¹kxi¹nx²txai¹nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹
 Txai²li² yxo²kwīn¹kxi²sain¹na³li¹, a²ko³nxe³ti³
 kā³ain¹ju³ta² ū³ti²nxai¹na¹ha²kxai³lu¹. 8-9 Wxāi²na²
 ai³jah³lxi³sxā³ ā³yān³kxi²nū²kxi¹xi²sxā³
 ū³yain³ja¹hain¹yah³lxi³hē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹,
 Txai²li² ain²nxa³lho³li¹, txa²hxi²kī³li³la³
 hau³ko³nxa³ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Yhain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² Ka³li³le²a²ko³xa² kan²txi³
 yxau³ta¹hxai²hē¹la².

Sxi²ha² wē³sa² sa²ton³sxā³ yxau³yah³lxi³jau³su²

10 Yxau³ta¹, a²lon³ti³tāu³xa² ai³kxa² si³yo³nān²tu³,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu² hāi³txen³su²
 ai³sxā³ ā³yān³ki³nū²kxi²yhain¹tū³kā³txa²
 ā³nū²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 11 Nxe³hī¹na²,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa²
 hi²sen³su² Je³su²jah³la² ān³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³te³nain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — ū¹ti¹la³tā³ he¹ain¹ji¹, Je³su²jah³la²su¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

12 Ain¹sxā³, a²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai²na² kāin²
 ū³he³son³kxain¹jau³kxai³lu¹:

— Wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. A²nū²a² kwa² ha²ya³kxa²
 ka³lxa²nxa³tū³kā³txa² wān³txa² nxe³ha²kxai³:

— Nxe²nxa³i¹. Jah¹la² wān³txa² a²nū²a² Ā³xa²
 tū³na² wi¹tū³na² ā³na¹sxā³ ko¹tū³na² so¹lxi³
 ā³ke³te³lhxā³ e³sīn¹na³li¹. ū³we¹kī³jau³sa²sī¹nxa³i¹.
 Kwa² ha²ya³kxa² ka³lxa²nū³nxa³tū³kā³txa² wān³txa²
 nxe³ha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

13 Nain¹ta¹, hai³txi³ a²nū²a² e³lē³na²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ju³te²a² nū³kā³txa²
 yuh³lxi³yhu¹jau³su² ta¹hxai²hē¹la².

14 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²nū²a² nū³kā³txa² ī³yai³nxai³lain¹ju³ta²
 ī³yai³nā³wi³ti³lox3tai¹nhī¹na¹, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ sxi²ha² ā³wih¹ka³tu³, wān³txa²
 wi¹jau³xa² hxi²kan¹jau³xa² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². **15** Nain¹jau³xai²na²
 sa²kxai³lu², Ju³te²a² nū³kā³txa² sa²kxai³lu²
 ī³wā³txi³sxā³ ī³hxi²ka¹tai¹nxa³ha²kxai³,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², hai³txi³ ha³tēh³nxā³yu³ta³la³
 o²la³kxi²kī³kxa² yā¹nxain¹hxai²nxa³te³nai¹ti²ti¹.
 Nxē³kxan²ti³, wā²nxū¹ a³la³kxi²na³li¹.
 ī¹h¹nxe³khai³nxe³sxā³ a³la³kxi²khai³nxe³sxā³
 ī³ye³ain¹te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txai²na² ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²na²,
 hai³txi³ txa²wān³txi³khai³sxa³i¹. Nxē³jau³xai²na²
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la² wān³txai²la¹i¹.
17 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²nān²tu³,
 “Txa²wā¹wī³na² a²ē¹nāu³a¹ aū³ti³ te³nain¹jau³su²
 jau³xa² so¹lxi³, sa²yxo²we¹ti³ten³sa³nhā¹.”
 Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²hxi²kī³lxa²
 a³la³kxi²yah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 txa²wān³txai²nān²tu³ ī³yau¹ū³nx2ta¹jau³xai²nān²tu³
 Txa²wī³na² Si³yxau³tāu³a² wān³txi³khai³xa²,
 nxe³kxai²nān²tu³ ha³na³kā³lxi³ aīn³nha²sxā³
 a³la³kxi², kwa² txa²ē¹nān¹jau³khai³xa² so¹lxi³

nxe³kxai²nān²tu³ ha³na³ka³lxi³ a³in³nha²sxā³
a³la³kxi² yah³lxi³h³nxa¹lxi¹.

18 Nxe³ju³ta², wā²nxūh¹ Txai²li²
hxī²kan¹txi³lo³nha²sxā³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³,
wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³nū³su² ten³h³na¹i¹.
Yxān¹ta¹, Txai²li² hai³txi³ te²txā³xi¹.
Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
wi¹lhin¹si¹sain¹jau³xa² so¹lxi³ ten³sa³nhai¹.
Na¹ha²kxai³, wi¹lhin¹ki³lxo³nha²sxā³ e³jah¹lo²txā³i¹.
Wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ ī³ye³kxi¹nx2ti³to³ha¹i¹.
19 Jā¹nxa¹jau³su² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
Moi³se²ah³lu¹tai²na² ī³kwa³na³nx2tain¹jau³xa²
ū³wha²li¹la³kxi¹nx2tain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ wxa²nū³ka³txi³ ī³nxa²
yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²ā³yah³lxi³hxain¹tai¹ti²ti¹.
Hāi¹nxe³sxā³ ī³ha³nū³x3sah¹lxi¹lxi¹.
Īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ su²lhā³sah²lxun¹yah³lxin¹ji¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, ka³lxa¹tū³kā³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
— Ko³nxe³te²yāu³ka³txa² nxū²kwai³yxau³nxa²jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹.
Nxe³ha²kxai³ e³wen¹nhi¹lxi¹. A²nū²a²
ī³su²lhā³nxa²ti³ten³te²la³ yū³sī¹nxa³i¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

21 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe²nxa³i¹. ī³wā³txa³kxi²nyah¹lxi¹lxi¹.
Txa²wā³nxī¹na¹ju³ta² ye³ka³na³ka³na³ta² so¹lxi³
sa²ba³to³ nxe³ju³ta² hāi¹nxe² ī³ye¹nxi²to³ki³ju³ta²
kāi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Kāi³ya³nx2ta¹ha²kxai³
ī³wā³txi³sxā³ ī³xān³ta³kxi²sah¹lxi¹lxi¹.
22-23 Txa²wān³txa² wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹.

Kxā³nhxī¹nu¹tai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ī³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. In³txa²
 wē³sa² ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nx2ti³jau³su²
 ī³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxē³te³nāh¹lxī¹:
 “In³txa² wē³sa² a³li³lah¹kxā²nān²tu³, ye³ha¹li¹,
 ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³la²ni²ka³tu³
 ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxē³tāu³a¹, wē³sai²na²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹jah¹lxī³hē¹li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Yxān¹ta¹, ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxin¹ju³ta²
 hai³txi³ Moi³se²ah³lu¹tai²nān²ta³
 ān³si³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹li¹. A²nxe³jah¹lu¹tai²na²
 hāi¹nxe³sxa³ ain³kxi¹xi²yah³lxin¹te³lhxā³
 ī³kwa³na³nx2ti³ta¹hxai²hē¹li¹. Yxān¹ta¹,
 kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Moi³se²ah³la²
 yū³ti³he¹nxa³hī¹nū¹tai²na² wxā²sū³nū²nāu³xu¹tai²na²
 kāi³ ã³si³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹li¹. Yah³lxī³nha²kxai³,
 “A²hxi²kī³li³yu³ta² ã³nhau³ko³tā³na¹. Hī¹na² wē³sa²
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³la²ni²na³na¹.“
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, kwēn¹ta²kxai³,
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxī³hxain¹tai¹ti²ti¹.
 Yah³lxī³nha²kxai³, “A²hxi²kī³lxā²
 hau³kon³na³na¹.“ Nxe³kxai²nān²tu³, “Sa²ba³to³
 nxe³ju³ta² ū³ye¹nxi²to³kī³ju³ta³la²na³na¹.“
 Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, in³txa² wē³sa²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹yah³lxī¹hxain¹tai¹ti²ti¹.
 Ān³kāu³kāu³la³kxah¹lxī³hxai²nxān³tai¹ti²ti¹.
 Moi³se²ah³lu¹tai²na² a²wān³txa²
 ū³sa³si³tū³ko¹kxā¹si¹nx2ti³jau³xu¹tai²na²
 sa²yxo²ã³yah³lxin¹kxa²yān³txi³su²
 yah³lxī³hxain¹tai¹ti²ti¹. Ju¹ta²,
 wi¹kāi³yah³lxī³hxain¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 txai²na¹xai²na² sa²ba³to³ nxe³ju³tai²na² a²nū²a²

ī³ton³jah¹la² sa²we²txi²sxā³, txa²wā¹nū²na²
 whāi²na¹ sa²we²txi² ta³lu²nai¹na¹tai¹ti²ti¹. Nxe²
 kāi³a¹ju³ta², ā²la² wi¹ju³ta², ā²la² wā³nxīn¹ju³ta²
 kāi³ya³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ya³nx2ta¹ha²kxai³,
 īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³, ī³xān³ta³kxi²sah¹lxin¹ji¹wi¹?
24 Jā¹nxa¹jau³su², wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na²
 txa²hxi²kī³li³la³ txa²kāi³a¹ju³ta² a³la³kxi²yah³lxa³lx¹.
 Yah²lxan³kxan²ti³, ko³nxe³thin¹te²la³
 ī³yī¹li²sah¹lx¹lxi¹. Jā¹nxe³sah¹lx¹txa³hē¹li¹.
 Ju¹ta² wai³nxa³i¹. A²nū²a² ā³xa², a²hxi²kī³lxa²
 kāi³ain¹ju³ta² a³la³kxi²ta³lun²yah³lxan³kxai²nān²tu³,
 kwa²to³toh³lxi³, ko³nxe³thin¹te²la³
 ī³yī¹lai¹yah³lxi³txa³hē¹li¹. Ju¹ta², wai³nxa³i¹.
 Yxān¹ta¹: “A²nū²a² ā³xa², a²hxi²kī³lxa² kāi³ain¹ju³ta²,
 wain³txi³ ī³yī¹lai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Ye³ka¹ka¹nha² ī²sxā³ a³la³kxi²ta³lu²nain¹sxā³
 ī³yī¹lai¹na¹tū¹xā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, wain³txi³
 ī³yī¹lai¹nah³lxi³hī³nxa¹lxi¹. Jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² *Sū³na²* *A²hxi²kan¹ta²*
Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sain¹ji¹?
 25 *Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³ru³sa³lē²thī³nān¹tū³kā³txa²*
ā³nhai¹tū³tū³kā³txa² *ka³lx²a²nxa³tū³kā³txa²*
wā²nxū¹ ī³ye³li³yah³lxi³te³nah¹lxi¹:
 — *Je³su²jah³lai²na²,* *fa³ri³se²a²* *nū³kā³txa²*
ī³su²lhā³lhu¹nain¹kxah³lo²nū³su² *ta²lu¹i.*
 26 *Ain¹kxa²ha³tā³nxān²txi³,* *e³lē³na²* *e³ti²tu³wi¹.*
Ta¹, *fa³ri³se²a²* *nū³kā³txai²na²* *kon³to³nxe²*
yxau²xain³tain¹na³li¹. *Nxe³ain¹ka³ty³:*
 “*Je³su²jah³lai²na²* *Sū³na²* *Si³yxau³tāu³a¹*
A²hxi²kan¹ta² *Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²*
na³na¹.” *Nxe³jau³xai²na²* *fa³ri³se²a²*

nū³ka³txa² hxi²kan¹txi³nū³ka³txa² a³la³kxi²sxā³
 kon³ton³tain¹ji¹ku¹, ki³nhai¹. ²⁷ Yxān¹ta¹,
 ti³hex1te²sxa³yu²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na²
 yxau³sxā³ to¹nain¹ko³xa² ī²ta³lun²ki³tā³li¹.
 Yxān¹ta¹, Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²nū³su² jah¹la²
 wxā³ya³nhē³kxai²nān²tu³, yxau³sxā³
 to¹nain¹ko³nū³a² ī²ti³he¹nxe³hī³ki³sxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

²⁸ Nxe³ain¹nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na²
 sxī²ha² yuh³xai²nān¹thī³na² yxau³sxā³
 kāin²kait1sxā³ ī³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:
 — Wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² ī²sah¹lxi³te²jah³lin¹ji¹wi¹?
 Na¹ju³ta², hai³txi³ kwa² hxi²kan³ti³lo³nha²sxā³,
 Txai²li² wxā³hī³nā²nxa³i¹. Yxān¹ta¹,
 a²ya³la³tu³ a²si³ka³ti³yah³lu¹tai²na²
 ī³sa²si¹hā³sa³ha²kxai³, wxā³na¹hē³li¹.
 A²nxe³jah¹lu¹tai²na² ī²ain¹te²jah³lxa³li¹.
²⁹ Yxān¹ta¹, Txai²li² ī²ain¹te²sa¹i¹.
 Jah¹la² txa²si³yxau³na¹tāu³u¹tai²la²na³li¹.
 ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lo²sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 ī²ain¹te²sa¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nxe³sxā³ ī³sxā³ sa²so¹ti³te³nain¹ta¹,
 hxi²ka¹nxa³to³tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², Je³su²jah³la²
 a²hxi²ki³lxi³la³ A²wī³na² ī³yī¹li²nū¹ju³ta²
 hau³kon³ye²nxa³ha²kxai³la². ³¹ Ain¹ka³tu³,
 ān³yān³ni²la³kxā¹ain¹nūn³tū³ka³txa² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³la² sa²xyo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹ju³ta² ka³lxa¹ju³ta²
 kāi³sīn¹na³li¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² sīn¹na³li¹. A²hxi²kan¹ta²

Si³yxau³tāu³lo³txa³ke³la³te²kxai³, a²nū²a² ă³xa²
 Să³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ke³la³te²kxai³,
 wxā³ya³nhē³ke³la³te²kxai³, te²su² hxi²kan¹txi³
 a²hxi²kī³la² ă²la² wă³nxīn¹ju³ta³la³ ă²la²
 ka³lxa¹ju³ta³la³ kăi³ya³nhē³lhă³nx2nxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nă³ka³txa² Je³su²jah³la² ī³sa²so¹te³lxă³
 ī³kwa³na³jau³su²

32 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² nă³ka³txa²
 wă³txai²na², Je³su²jah³la² a²hxi²kī³lxa²
 kăi³ju³ta² ī³he³son³ti³sxă³ ī³ye³lain¹jau³xai²na²
 sa²kxai³lu¹, fa³ri³se²a² nă³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 ain³kxi²yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yhain¹ka³tu³,
 fa³ri³se²a² nă³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wă³nxīn¹te²
 si³yxau³tă³ka³txa² sa²kxai³lu² whăi²na¹
 nă²la², po³li²sa² nă³ka³txa² ī³kaix1sxă³
 ī³sa²si¹hă³ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la² ī³sa²so¹sxă³ ă³wa²la¹sah¹lxi³să¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
 a²nă²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Jă¹nxe² kxă³su² yxau³ya³nx2ta¹ka³tu³,
 hă²wxă³txa³ ă³nxă³na¹tu¹wi¹. ī³sa²si¹hă³sa²jah¹lu¹tai²na²
 yxau³tāu³a¹ ă³nxă³na¹tu¹wi¹. 34 Na¹kxai²nă²tu³,
 ă³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxă²txi³
 a³ti¹xi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ ī³hi²txi²sa²sxă³

ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la²
 35-36 Nxe³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nă³ka³txai²na²
 e³kxi²yhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:

— ī¹h¹nă¹la³ta³ ă³nxă³te³lxă³ nain¹ji¹?
 ī¹h¹nă¹la³ta³ ă³nxă³ai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³
 ī³hi²txi²sxă³ ī³ha¹txi²xain¹ki³sxa³jau³la³ e³ain¹ji¹?

Nū¹ā¹ ha³lo²a² wa³ka³li³ko³u¹taj²na² Kre²ka²
nū³kā³txa² yxau³ain¹ta³ko³xu¹tai²la²na³li¹.
A²nxe³ko³xu¹tai²na² txa²wā¹nū³kā³txi³su²
te²kī³na¹xai²na² ā³nhai¹tain¹nūn³tū³kā³txa²
ā³yān³kwa³li²wi²kxi²sxā³ yxau³ya³yhai¹nhai¹.
Nū¹ka³nān¹ta³ko³nāu³a¹ ā³nxī³si¹jau³nū³su²
e³ji¹ku¹, ā³yān³kwa³li²wi²kxain¹tū³kā³txu¹tai²na²
ta³nxa² ā³nxī³sxā³ ī³hen³txain¹te³lhxā³ e³ji¹ku¹,
Kre²ka² nū³kā³txi³khai³xu¹tai²na² ta³nxa²
ī³hen³txain¹te³lhxā³ e³ji¹ku¹, kī³nhai¹. Jah¹la²
wān³txa², “Ān³ten³sah¹lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³,
ī³ha¹txi²sah¹lxan³tho³li¹. Hxi²kan¹txi³ ī³hi²txi²sa²sxā³
ai³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.” Nxe³ain¹jau³xai²na²
ī¹h¹nxe² a²si³yxau³tāu³khai³su² ji¹ku¹, kī³nhai¹.
A²nū²a² nū³kā³txai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

ī³yau³xa² wi¹jau³xa² ka³wā³lxa² wxā²ē¹nāu³a¹
ha³li³kan³nih¹nx2ti³ti³hū³ju³ta³nū³a² ī³yau¹ū³jau³su²

37 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ā³yān³ki³nū²kxi²yhain¹sxā³
ī³yain³ye²yhain¹ju³ta², ī³yain³ ne³ki³so³te³lhxā³
hxi²kan¹khai¹nxe³te² a³la²ni²tāu³a¹, Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu¹ ī³sa²yxau³sxā³ kāin² ī³kaix1te³nah¹lx¹:

— A²nū²a² ī²te²hū³te²su² te² ī³nxān²tu³:
“Ya³lxu²sa³nhā¹.” Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,

wxā³lxu²sa³nhā¹.” ī³na²kxi²sah¹lx¹hē¹li¹,
38 Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, ī³yau³xa²

wi¹jau³xa² ī³na²wxe³nyah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
nxe³jau³xai²nān²tu³, hxan³ya³nx2ti³xa³lho³li¹.

Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wxāi²na² ya³lxu²yah³lx¹nha²kxai³,
a²nū²a² ā³xa² ya³lxu²te²su² te²a²

ī³na²kxi¹nx2txai¹nha²kxai³, yah³lxin¹tu¹wi¹.
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, nxe³jau³xai²na²,

hxa³nxa³jau³xai²na², wi¹jau³xai²na²
 ka³wā³lxa² ka³lxa¹jau³xa², wxa²ē¹nāu³a¹
 ha³li³kan³nih¹nx2ti³ti³hū³nxe² nxe³ye¹nx2ti³tu¹wi¹.
 A²nū²a² ē³xa² ya³lxu²te²su² te²a²
 ī³na²kxi¹nx2ti³si¹hai¹na¹jau³su² ya³nx2ta¹i¹.
 Wān³txai²na² Sū³na² ha³tēh³nxā³nxān¹jau³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³
 wān³txi³khai³xai²la¹i¹. Sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 wxā³sxā³ yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta²,
 nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹yxah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

39 A²nxe³ jau³jau¹xai²na², Je³su²jah³lai²na²
 e³jau³xai²na², Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
 ā³nxū²kwai³yxau³kxi²nē³ju³ta³nū³a²
 e³ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²ī²sxā³ yxau²xai³ki³te²su² te²na²
 whāi²na¹ Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
 ā³nxū²kwai³yxau³kxi²nē³ju³ta³nū³su²
 ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na¹, Txa²wā¹sū³na²
 A²yāu³ka³jxah¹la² ū³hū¹nē³lxa³hī¹na¹, Je³su²jah³la²
 wān³txai²na² e³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 ye³jen¹nāu³a¹, Je³su²jah³la² ka³tēn³su²
 ī³sa²yxau³xi²sxā³ oh³nāu³a¹ ka³la³xi²tāu³a¹
 wxi²kin³ti³to³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Jū¹nxe²
 ye³jen¹nūn³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 ū³hū¹nē³ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, yān³tai²na²
 ū³hū¹nē³lxa³hī¹na¹, wān³txai²na² Je³su²jah³la²
 e³ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² nū³ka³txa² ī³yxo²nū¹yah¹nxa³jau³su²
 40 E³ka³tū³ta¹, a²nū²a² ā³yān³nū²kxain¹tū³ka³txai²na²
 ā³nhai¹tū³tū³ka³txa² nxe³jau³xai²na²

ain³kxain¹ka³tu³, e³te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na², Sū³na²ī³sa²si¹hā³ū¹nhē³jah¹lo²khai³sin²tai¹.
 Ai¹nha²kxai³.
41-42 A²nū²a² ā³lxi³tū³kā³txa² ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txa²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²sin²tai¹. Ain¹ta¹,
 a²nū²a² ā³lxi³te²nāu³xa² e³te³nah¹lxi¹:
 — Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na² Ka³li³le²a²ko³xa²
 a³li³la¹sxā³ tōn¹jah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹ Sū³na²
 ha³tēh³nxā³nxān¹jau³su² te³nah¹lxi¹: “Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la²,
 Ta³vi²yah³lu¹tai²na² a²sa³wit3su² ha²kxai³,
 te²su² Be³lē²thī³na² Ta³vi²yah³lu¹tai²na²
 ton¹kxu¹jā¹nxe³thī³na² tōn¹jah¹lo²su²
 ha²kxai³, nxe³tu¹wi¹” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³, Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²la³ Ka³li³le²a²ko³xa²
 a³li³la¹te²sxa³jai¹ti²ti¹. Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
43 Yhain¹ka³tu³ yxo²nū¹yhain¹ju³ta³la²
 yū³ta¹hxai²nxa³hē¹la². **44** Nxe³sxā³
 Je³su²jah³la² i³te³lxā³ ain¹ta¹, hai³txi³
 hxi²ki³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
yxo²ī²ai¹nxa³jau³su²
45 Nxe³hī¹na¹, so³ta²to² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³lai²na² i³sxā³ so¹ai¹nxa³kxe³su², aun³ta²
 wā³lain¹ka³tu³ wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³ta³nāu³xa²
 ī³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ fa³ri³se²a² nū³kā³txa²
 ī³xi²ye²yhu¹ha²kxai³ nxe³ye²yhain¹nū²la²:
 — īh¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³ i³sxā³ so¹sxā³
 tē³ain¹yah²lxan³kxe³su², hāi¹nxe³sxā³ aun³ta²

wā³lxa²xī³xi²yah³lxin¹thi²li¹? Fa³ri³se²a²
 nū³kā³txai²na² wān³txa², wā³nxīn¹te²
 si³yxau³kā³ta³nāu³xa² wān³txa², ain¹ta¹hxai²hē¹la².

46 Nxē³ta¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ain³kxain¹nha¹jau³xan²tu³,
 hxi²kan¹txi³ a²nū²a² so¹lxin³ke³la³te²kxai³
 e³hī³sī¹nxa³i¹. So³ta²to² nū³kā³txa² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

47-49 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹ ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹la²ki³han³jau³xa² yxo²ī²yah³lxi³nū³nhīn¹tan²tai²?
 ī²sah¹lxi³sī¹nhē³li¹. Fa³ri³se²a² nū³kā³txi³na¹xain²txi³
 yxo²ī²nha¹te²la³ yū³ti³hex1sīn¹nxa³ha²kxai³,
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xain²txi³ yxo²ī²ain¹te²la³
 yū³ti³hex1sīn¹nxa³ha²kxai³, nha¹nhai¹.
 Nxē³ta¹, a²nū²a² nū³kā³txai²na²
 ha³nxe¹khin¹tū³kā³txai²na² ha³teh³nxa³nxa²
 ā³ne³wxe³ti³he¹nxe²nxa³tū³kā³txai²na²
 so¹lxi³ yxo²ī²ain¹na³li¹. Te²su²
 khāuh³lxa³thin¹tū³kā³txai²la¹i¹. Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

50-51 Ain¹ka³tu³, Ni³ko³tē²yah³lo²su² te²kxai³lu¹,
 fa³ri³se²a² nū³kā³txain²txi³ nxe³te²su² te²kxai³lu¹,
 ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ ka³nxah³ta² Je³su²jah³la²
 ī²te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su²
 te²kxai³lu¹, kwēn¹ta²kxai³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³la² kō³nxe³te²la³ kwa²lox3kī³ten¹tu³wi¹.
 Hai³txi³ wān³txa² e³ain¹jau³xa²
 ain³kxi²kī³sxa³ha²kxai³, ha³lo²a²
 kāi³ain¹ju³ta² ī²kī³sxa³ha²kxai³, nxe³kī³kxe³su²
 ī³lxi³thin¹si¹kī³sxa³jau³su² kwa² ox3kī³ten¹tu¹wi¹.
 Nxē³kī³ju³ta² wi¹te²sī³lxi²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

52 Yxāñ¹ta¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 wāñ³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:
 — Kwa²nhi¹lx¹. īh¹nxe³kxa²yāñ³ti³ta³,
 Je³su²jah³lai²na² ten³nxa²sīñ¹ji¹? Je³su²jah³lai²na²,
 Ka³li³le²a²ko³xa² tōn¹jah¹lo²su² na³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 hxi²kan¹txi³hex1jah¹lo²sxa³i¹. Wxāñ²na²
 Ka³li³le²a²ko³xa² tōn¹jah¹lo²nūñ³sīñ¹ji¹?
 ī²sa²sīñ¹nhē³li¹ Ka³li³le²a²ko³xa²
 tōn¹jah¹lo²nūñ³ka³txa², hai³txi³ Txa²wāñ¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²wāñ³txa² ī³hen³txi³nē³jah¹la²
 yū²nxa³i¹. Hai³txi³ ka³na³ka³na³te² he³la³ko³
 yū²nxa³i¹. Sū³na² ha³teh³nxā³nxa²,
 wi¹wi¹nxe² ī²txa²sīñ¹nhē³li¹. Nhīñ¹kxai²nāñ²tu³,
 nxe³nha¹jau³xai²na² wxa²ye³ka¹nhat1sīñ¹nhē³li¹.
 Fa³ri³se²a² nūñ³ka³txa² wāñ³txa² ta¹hxai²hē¹la².
 53 Ain¹ka³tu³, ī³ye³ ā³na¹ain¹ka³tu³,
 ha³na³ka³lx³ sxi²lho³ta² ai³thī³na² aun³ti²
 ī²yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

8

$Txu^1ha^2k\underline{o}^3nx\underline{e}^3ti^3k\underline{\tilde{a}}^3ta^1ka^3lx\underline{a}^2\tilde{i}^3so^1ain^1jau^3su^2$
 1 Yx\underline{\tilde{a}}n^1ta^1, Je^3su^2jah^3la^2 w\underline{\tilde{a}}^3la^3ka^3txa^2
 O^3li^3ve^2ra^3ka^3txa^2 \tilde{a}^3nxai^3ta^1hxai^2h\underline{\tilde{e}}^1la^2.
 2 Nx\underline{e}^3nx\underline{a}^2ha^1te^1, ka^3nx\underline{a}^3ha^2ta^3kxai^3lu^1,
 Txa^2w\underline{\tilde{a}}^1s\underline{\tilde{u}}^3na^2 sxi^2ha^2 yuh^3xai^2n\underline{\tilde{a}}n^1th\underline{\tilde{i}}^3na^2
 \tilde{a}^3wi^2xi^2ka^3tu^3, a^2n\underline{\tilde{u}}^2a^2 ka^3lx\underline{a}^1txi^3
 \tilde{a}^3w\underline{\tilde{a}}^3nx\underline{\tilde{e}}^2kxain^1ka^3tu^3, Je^3su^2jah^3lai^2na^2
 \tilde{a}^3wx\underline{e}^3yain^1sx\underline{\tilde{a}}^3 S\underline{\tilde{u}}^3na^2 w\underline{\tilde{a}}n^3txa^2
 \tilde{i}^3yau^1\underline{\tilde{u}}^3hain^1ta^1hxai^2h\underline{\tilde{e}}^1la^2. \quad 3-4 \quad Nx\underline{e}^3nx\underline{a}^2ha^1te^1,
 ha^3teh^3nx\underline{\tilde{a}}^3nx\underline{a}^2 hoh^3lx\underline{\tilde{i}}^3su^2 n\underline{\tilde{u}}^3ka^3txa^2
 \tilde{a}^3nhai^1t\underline{\tilde{u}}^3t\underline{\tilde{u}}^3ka^3txa^2, fa^3ri^3se^2a^2 n\underline{\tilde{u}}^3ka^3txa^2
 \tilde{a}^3nhai^1t\underline{\tilde{u}}^3t\underline{\tilde{u}}^3ka^3txa^2 n\underline{\tilde{u}}^2la^2, txu^1ha^2 so^1sx\underline{\tilde{a}}^3

nxe³te²a² whāi²na¹ ā³wi²kxain¹ka³tu³, a²nū²a²
nū³ka³txai²na² a²nxū²kwai³ye³la³nāu³a¹
fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² sa²kxai³
txu¹ha³ka³lxai²na² ūh³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ūh³wxe³ain¹te²an¹jau³kxai²lu¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
wān³txa² Je³su²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Nxet3sā¹lxi¹.

Txu¹ha³ka³lxai²na² ha³la³je¹nhī¹nī³na²
in³txa² wa³ka³lxa² kwa² sxa³te²su² te²a²
ū³whī¹ti³sīn¹na²li¹. A²nxe³ta¹ka³lxai²na² ko³nxe³ti³
kāi³ju³tan¹te²kxa²ya³lhu² ī³so¹sxā³ tē³sxā³
wxā³sī¹na¹li¹. Ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxu³su² sīn¹na³li¹.
Īh¹nxe³ kāi³nha¹lhon³ku² nha¹hē²li¹.

5 Nxe³ju³ta², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xa²sa¹: “Tah³lxa³ka³ta²
so¹sxā³ ā³nan³sxā³ txu¹ha² ko³nxe³thin¹ta¹ka³lxai²na²
ā³ya²lu¹jah¹lxi³hē¹li¹.” Moi³se²ah³la² wān³txa²
sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
Je³su²jah³la² ī³nxai²na² īh¹nxe² kāi³sī¹na¹ju³ta²
ī³ye³kxi²sa²sīn¹te³lin¹ji¹? Fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². 6 Nxe³jau³xai²na²,
ta²ko¹ta²kon¹jau³xai²na², fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
ī³ye³ain¹sxā³:

— Je³su²jah³la² ko³nxe³ti³ e³txai²lā¹. Nx-
ain¹jau³su², ī³wa³ka³nxe³sai³nain¹te³lhxā³
ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³yān¹ta¹,
Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ā³si³ka³tā³wxe³sxā³,
kīh³nxa² wxā²wha²li¹lhēn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹ka³tu³, fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na² āh¹
ī³ye³ye³lin³tain¹to³tāu³:

— īh¹nxe³ju³ta³ kāi³kxi²ki³te³ji¹?
ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Nxe³ain¹to³tāu³,

7-8 Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu² ī³sa²yxau³yain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²nū³kā³txi³nāu³xai²na² kuh³lxa³txi³
 kāi³ti³he¹nxe²nxān³jah¹lo²su² te² ī³nxa²,
 tah³lxa³ka³ta² a²wi¹lhī¹nān¹ka³ta² sa²so¹sxā³,
 txu¹ha³ka³lxai²na² ā³nan³jah¹lxi³sā²nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³ āh¹ ān³si³ka³tā³wxe³sxā³
 kīh³nxa² āh¹ wxa²wha²li¹lhēn¹jain¹ta¹hxai²hē¹la².

9 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na² wān³txai²na²
 ain³kxain¹ka³tu³, a²hxi²kan¹ta² a²wi¹lhī¹na²
 ta²nū², tah³lxa³ka³ta² ā³na³nxa³kxe³su²
 hāi¹nxe³sxā³ wa²li³yu¹sān²nū²la² hā²wxān³txa³
 a²wā³kon³tū³kā³txai²li² ha³na³ka³lxi³
 ka³na³ka³nat3sxā³ ai³lxa² wa²li³i², ā³la³te²la³
 ha³na³ka³lxi³ ka³na³ka³nat3sxā³ ai³lxa² ā³to³hi²,
 jā¹nxe², jā¹nxe² nxē³ka³tu³, wax3tā³, ai³lxa² ā³sxā³
 ī²hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Kuh³lxa³txi³ kāi³jah¹lo²sa¹xā¹. Nx-
 ain¹jau³su², Je³su²jah³la² wān³txa²
 ain³kxi¹xain¹jau³su², hāi¹nxe³sxā³ ai³lxa² ā³sxā³,
 ī²hxan³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² so¹lxi³ yxau², txu¹ha³ka³lxai²na²
 so¹lxi³ sax3nūn³sxā³ yxau², nxē³ya³ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹, āh¹
 ī³sa²yxau³sxā³, ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxē³nxi¹. A²nū²a² ī²hxan³kxi¹nxai¹nīn²ju²ni¹.
 ī³ya²lu¹txa²te³lhxā³ nxē³nxain¹tū³kā³txa²
 ī²hxan³kxi¹nxai¹nīn²ju²ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. ī³ya²lut1sain¹te³lhxā³
 nxē³tū³kā³txa² yū²nxa³i¹. Txu¹ha³ka³lxai²na²

wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Hai³txi³ Txai²li² ī³ya²lu¹txa²lxa¹ju³ta³nū³la³
 ten³sa²nxa³nhi¹. ī³txu¹ni¹. Nīn¹kxai²nān²tu³,
 āh¹ ko³nxe³ti³ kāi³sxā³ yxau²xai³txa³hē¹ni¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

“Txai²na² ha²te¹te²hū³jah¹lo²sa¹i¹.” Nxe³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 a²nū²a² nū³ka³txa² āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txai²na² Sū³na² yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³jah¹lo²sa¹i¹.
 Na¹ha²kxai³, sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ a³la³kxi², ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ yxau²xai³li² yah³lxin¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³
 ha²te¹te²hū³jah¹lo²sa¹i¹. Na¹te³na¹xai²na²,
 ān³si³tē³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, hai³txi³
 a²ta³a² ha³lo²la³ ka³nxah³jut3sū³ju³ta³la³
 yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³, hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kāi³sxā³ yxau²xai³yah²lxa³nha²kxai³,
 yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³
 ha²te¹jut3sū³ju³ta² so¹lxi³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
 so¹lxi³, yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³tu³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹jau³xa²sa¹:

— Wā²nxūh¹ wxāi²na² so¹lxi³ e³nhi¹lxi¹. A²nū²a²
 ā³xa² ī³ye³yxo²nū¹nxa²nxa³kxe³su² e³nhi¹lxi¹.
 Nhī¹nha²kxai³, wān³txi³khai³xa² e³sīn¹nxā³lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

14 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxe²nxa³i¹. Txai²na², a²nū²a² ā³xa²
 ī³ye³yxo²nū¹sa²nxa³kxe³su² e³a¹kxan²ti³,

wān³txi³khai³xa² e³a¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 txa²si³yxau³na¹tāu³a¹ ī²nha², yxan¹nāu³a¹
 ī³te³lhxā³ na¹tāu³a¹ ī²nha², te²sa¹i¹.
 Nxē³te³sa¹jau³su², wi¹la³la³kxi²te³sa¹jau³su²,
 wān³txi³tu³ e³a¹i¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
 txa²si³yxau³na¹tāu³a¹ ī²sah¹lxa³nha²kxai³,
 yxan¹nāu³a¹ ī³te³lhxā³ na¹tāu³a¹ ī²sah¹lxa³nha²kxai³,
 nxē³sah²lxin¹tū³kā³txi³ su² syah¹lxi¹lxi¹.
 15 Wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na², txa²ē¹nāu³a¹ aū³txi³
 e³a¹jau³la³ a³la³kxi²sah¹lxi³hxai²nxā³nhē³li¹.
 Sah²lxan³kxan²ti³ wā²nxūh¹ wxāi²txi³
 ḥn³si¹sah¹lxan³jau³su² aīn³sxā³ e³kxi²sah¹lxi¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹, txain²txi³, a²nū²a² ā³xa² ī³lxi³thi¹nxā³te²la³
 ox3tain¹te²txā³i¹. 16 Na¹kxan²ti³, ī³lxi³thi¹nxā³te²la³
 ox3tai¹na¹ke³la³te²kxai³: “ ī³lxi³thin¹te²sxā³lxi¹”
 Nai¹na¹ke³la³te²kxai³, wān³txi³su² so¹lxi³
 e³kxai¹nhī³na¹i¹. Hai³txi³ ki³ha³nhī³nxā²nxā³i¹.
 Na¹ha²kxai³, txa²wī³na², ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 whāi²na¹ aīn³nha²ya³sa²na³li¹. Ya³sa³ha²kxai³,
 wain³txi³ ox3ja³sain¹na³li¹. Hai³txi³ Txai²na²
 so¹lxi³ nū¹hāin³nha¹ju³ta³la³ yū²nxā³i¹.
 17 Nxē³ju³tai²na², Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xau³hxai²tēx1tā²
 wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na² a³la³kxi²yah³lxin¹jau³xa²,
 nxē³te³nah¹lxi¹: “ Ha³lo²a² yxau²xai³ju³ta²,
 a²nū²a² ha¹li¹ ī²sxā³ ī³we²txi²yhain¹jau³xa²
 ī³ye³kxi²nē³kxai²nān²tu³, nxē³jau³xai²na² so¹lxi³
 wān³txi³khai³xai²la¹i¹. Yxo²ī²yhu¹ki³jau³sin²tai¹.
 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³,
 ha³lo²a² ī²sxā³ ī³ye³kxi²nē³kxai²nān²tu³,
 nxē³jau³xai²na² so¹lxi³ yxo²ī²yhu¹ki³jau³nū³su²
 te²sin²ta²ku² nxē³hī³ki³tā³li¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

18 Ju¹ta²yā¹nxe³sxā³, Txai²na¹xain²txi³
 txa²yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ta¹ha²kxai³,
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tain²txi³
 ī³yau¹ū³nx2ti³nū³nha²kxai³, nxe³ya³nx2ti³to³nha¹nhai¹.
 Nha¹ha²kxai³, ha¹lin¹te³na¹xai²na²
 ī³we¹txi²yhu¹nha¹jau³xai²na² wān³txi³khai³su²
 sīn¹na³li¹. Yxo²i²yhu¹ki³jau³su² sīn¹na³li¹.
 Nxe³ta¹hxai²hē¹la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² nū³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:
 — īh¹nū¹la³ta³ wxa²wī³na² yxau³sīn¹te²la¹xā³?
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xa¹te³nah¹lxi¹:
 — Wxa²nū³ka³txi³ ī³nxai²na² Txain²txi³
 ī²sah¹lxi³te²sxa³nha²kxai³, Txa²wī³nāin²txi³
 ī²yah³lxi³te²sxa³nha²kxai³, nxe³yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
 ī²sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wī³na²
 ī²yah³lxi³nū³nhī³te²si¹lxi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² ī³ye³sxā³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ sxi²ha²
 yuh³xai²nān¹thī³nāu³a² yxau³sxā³, kwa³ta³lē³na²
 kāin²tē³na², Ju³te²a² nū³ka³txa² ū³yho²hi²ki³ki³nū³a²
 ū³ha¹ain¹tē³na² u²lxi³yxau²nxa³sxā³ ī³ye³jau³xai²na²,
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³te³lhxā³
 ī³ye³qxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³jau³xai²na²
 Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 ī³xān³tain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, i³sxā³
 sa²so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la² A²hxi²ki³lxa²
 A²wī³na² ī³yī¹li²nū¹je³na² hau³kon³ye²nxa³ha²kxai³
 ta¹hxai²hē¹la².

— Ā³nxī³na¹tāu³a¹ ā³si³tē³la³kxi²sah²lxan³tho³li¹.
 Nxe³jau³su²

21 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Ye³jen¹na² ī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³,
ān³te³nxi²sah¹lxin¹kxa²ha³tā³nxān²txi³
a³ti²sah¹lxan³tho³li¹. Yah³lxin¹ka³tu³, wxā²ko³nxe³ti³
kāi³yah³lxin¹ju³ta² sa²wa²su¹nyhah¹lxan³kxe³tu³,
hāi¹nxe³sxā³ ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
Ā³nxī³na¹tāu³a¹ wxā²yu³ta² hxi²kan¹txi³
ān³si³tē³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:
— Jah¹la² e³jau³xa², “ī³na¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³
ā³si³tē³la³kxi²sah¹lxan³tho³li¹.” Sīn¹ten¹tu³wi¹.
Nxē³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a¹ ko³nū¹ki³sxa³nhai¹.
Ī³ya²lu¹nha²te³lhxā³ e³ji¹ku¹ ki³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Wxā²si³yxau³yah³lxin¹tāu³a¹ ha³lo²ai²na²
yuh³xan¹ko³xai²la²na³li¹. Yxān¹ta¹
txa²si³yxau³na¹tāu³a¹ oh³nān¹ko³xu¹tai²la²na³li¹.
Wxāi²na², ha³lo²ai²na² yuh³xan¹tū³kā³txi³sah¹lxī¹.
Yxān¹ta¹Txāi²li²ha³lo²ai²na² yuh³xai²nān¹te²sin²nxa³1.

24 Na¹ha²kxai³, oh³nān¹jah¹lo²na¹xai²na²
hxi²ka¹na¹jau³xa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹ten¹ti¹.
“Wxā²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa² yo³ha²
sa²wa²su¹nyhah¹lxan³kxe³su². Ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
Ya³nx2ta¹ten¹ti¹.” Yxān¹ta¹, “Txā²ko³nxe³ti³
kāi³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²ti³ten³sa³nhā¹.”
Yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Je³su²jah³lai²na²
Txā²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ txa²ko³nxe³ti³
kāi³a¹kxa² yo³ha² sa²wa²su¹nha²sa²kxah³lo²su²
na³na¹.” Nxe³sah¹lxī³hē¹li¹. Sah²lxan³kxai²lē¹.
Hāi¹nxe³sxā³ wxa²ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹kxa²

yo³ha² sa²wa²su¹nhyah¹lxan³kxe³su²
 ya²lun¹jah³lxin¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxē³nxa²ha¹te¹ Ju³te²a² nū³kā³txa²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— īh¹ju³tan¹nū²su² nhīn¹te²sin²tā³? Ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxē²nxa³i¹. Txa²si³yxau³na¹tāu³a²
 kxā³nxai³tā² ī³ye³kxi¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹.
 Na¹ka³tu³, a²wi¹lhīn¹nān¹jau³xai²na²
 ye³ka³lxa¹txi³ ī³ye³ya³nx2ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 26 Jā¹nxa¹jau³su² wxā²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ī³tih³nxe³nx2ta¹jau³nū³a² kāin² wā³kon³na³li¹.
 Nxē³jau³xai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹kxai²nān²tu³
 wān³txa² so¹lxi³ ī³ye³kxi¹nx2ti³hī³na¹i¹.
 Yxān¹ta¹ ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³ e³jah¹lai²la¹i¹.
 Nxē³jau³xai²na² ain³kxi²so¹kxi²na¹ka³tu³, a²nū²a²
 ha³lo²an¹tū³kā³txai²na² āh¹ ī³hen³txain¹to³ha¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹ hai³txi³ Ju³te²a²
 nū³kā³txi³la³ ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Je³su²jah³la² ī³sa²si¹hā³jah¹la² a²ī³lxa²,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

— Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², yhain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³jau³xai²na², kwēn¹tai²na² ha³ta³nxān²txi³,
 hai³txi³ Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹ti³nāu³xa²
 ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 28 Ai¹nha²kxai³,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³să²lxi¹. Txa²hxi²kī³la²
 kwēn¹tai²na² ā³ne³wxe³nx2ti³xa³i¹. Yxān¹ta¹
 ye³jen¹nău³a¹ sa²ka²la¹hēt1so¹sa²sxă³
 ī³hxi²kī¹la³kxi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹
 ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Nxe³yah³lxin¹jau³nū³a²sa¹:
 “Je³su²jah³lai²na², Să³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na³li¹.
 Hai³txi³ wă²nxăh¹ hxi²kan¹txi³lo³nha²sxă³
 wă²nxăh¹ o²la³kxi²jah¹lo²sxa³i¹. A²wî³na²
 wă³txa² ī³yau¹ū³hain¹jau³xa² so¹lxi³
 sa²wai³wait3sxă³ e³jah¹lo²su² na³li¹.
 Sah¹lxin¹tu¹wi¹. Sah¹lxin¹kxai²năn²tu³
 txa²ha³lo²a² ā³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 29 Na¹ha²kxai³ ī³sa²si¹hă³sa²jah¹lu¹tai²na² whăi²na¹
 yxau³ya³to³ha¹i¹. Nūh¹ yxau³ye²na¹ju³ta²yan³ti³su²,
 Txa²wî³na² ā³na¹sa²ju³ta² yă²nxa³i¹, a²yen³kxa²
 ī³ka³li³si¹hai¹na¹jau³su² sa²wai³wait3sxă³
 kăi³to³ha¹ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 30 Nxe³nxa²ha¹te¹, Nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹nxa²ha¹te¹, a²nă²a² ka³lxa¹tă³kă³txa²
 hi²sen³kxai³lu¹ yxo²ă²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³ Ju³te²a² nă³kă³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nău³xa² ā³nhait1so¹tă³kă³txa²
 wă³txi³kxai³lu¹, ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³lai²na², Txa²wă¹să³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ī³sa²si¹hă³kxah³lo²sin²tai¹. Wă³txa² so¹lxi³
 e³jah¹lo²sin²tai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³su²

31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wă³txi³kxai³lu¹,
 Ju³te²a² nă³kă³txa² a²hxi²kan¹txi³nău³xa²

ã³n̄haīt̄so¹t̄ñ³k̄³txai²na² ñ³ye³k̄xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²w̄ñ³txa² jau¹xai²na² a²lhun³tu²
 sa²wai³wait3sxã³sa²yxo²wet1sa²t̄ñ³sah¹lxin¹k̄xai²nān²tu³,
 txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³khai³sah¹lxin¹h̄ñ³nxai¹lxi¹.

³² Yah³lxin¹k̄xai²nān²tu³, a²ya³la³tu³khai³nxe²
 ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹k̄xai²nān²tu³,
 wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²h̄ñ¹la².

³³ Nxe³n̄xa²ha¹te¹, ñ³wa²lñ³xain¹te²an¹jau³k̄xai³lu¹:
 — Txa²yu³tai²na², Ju³te²a² nñ³k̄³txi³na¹xai²na²
 A³bra³ãu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³su²
 nha¹i¹. Hxi²kan¹nha¹i¹. Nha¹ha²k̄xai³,
 hai³txi³ a²nñ²a² ñ²li³te²su² te²a²
 ñ³kwa³na³sain¹sñ¹ju³ta² wa³ka³li³lot3sxã³
 yxau²xai³ti³hex1sñ¹nhxain²nxai³h̄ñ³li¹. Wa²su¹wa²su¹
 yxau²xai³t̄ñ³k̄³txi³su² sñ¹nhxai²na¹h̄ñ³li¹.
 Nha¹ha²k̄xai³, ñh¹nxe³k̄xa²yñ³ti³ta³:
 “Wa²su¹wa²sun¹yah³lxin¹tu¹wi¹.” Sa²nhñ¹thi²li¹?
 Ta¹hxai²h̄ñ¹la².

³⁴ Nxe³n̄xa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² w̄ñ³txi³k̄xai³lu¹:
 — A²ya³la³tu³ w̄ñ³txi³tu³ ñ³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 A²nñ²a² a²te³nñ¹k̄xa² ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹k̄xai²nān²tu³, wxa²ko³nxe³ti³
 kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹h̄ñ³nxai¹lxi¹.
 Hxi²kan¹txi³ ã³na¹yah³lxin¹h̄ñ³nx2nxã³lxai¹.
 A²nñ²a² yxo²ha³nxe¹lxai³txi³su² te²a²
 ñ³kwa³na³nx2ti³ju³ta³lot3sxã³ yxau²xai³yah³lxin¹jut3sñ³nxe²
 yxau²xai³yah³lxin¹h̄ñ³nxai¹lxi¹. Hai³txi³
 wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³ti³hex1yah³lxin¹h̄ñ³nx2nxai³lxai¹,
 ko³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹k̄xai²nān²tu³ti¹.
³⁵ Jã¹n̄xa¹jau³su², sxi²ha² a²nñ²a² yxau³ju³ta²sa¹:
 a²wa³kxen³yah³la² a²ta²ha² so¹lxai³, kan²txi³

a²wa³kxēn³yah³la² sxi²ha² yxau³ya³tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³xa², a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 kwa² wa³ka³li³yu³ta³lo³kxe³su² te²a², kan²txi³
 yxau²nxa³lho³li¹, hxi²ka¹nxa³ha²kxai³lu¹.
 36 Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu²
 wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³
 yxau²xai³yah³lx¹to³hi¹lxi¹. Yxān¹ta¹,
 A²tah²na¹xai²na² hxi²kan¹txi³na¹xai²na²
 wxa²wa²su¹txa²lxa¹kxai²nān²tū³wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe³sxā³
 yxau³yah³lxin¹tu¹wi¹. Hai³txi³
 wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta³lot3sxā³
 yxau²xai³yah²lxan³tho³li¹. 37 Wxa²nū³kā³txa²,
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³sah¹lx¹ti²ti¹.
 Yah³lxin¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, ī³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lx¹lxi¹.
 Txa²wān³txa² yxo²i²sah²lxan³kxe³su² yah³lx¹lxi¹.
 38 Nxe³ju³ta², txa²wān³txa² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xa²,
 a²yen³kxa² Txa²wī³na² ī³yau¹ū³sa²kxa² so¹lx¹
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Te²yā¹nxe³sxā³, wxa²nū³kā³txi³
 ī³nxai²na² kāi³yah³lxin¹ju³ta², wxa²sū³na²
 ī³yau¹ū³nx2ti³ju³ta² so¹lx¹ i³ kāi³yah³lx¹to³hi¹lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
 39-40 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe²nxa³i¹. A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² txa²sū³nu²su²
 sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² a²ne³tah²nāu³sah¹lx¹lxi¹.
 Yah³lxin¹kxan²ti³, sa²yxo²we¹tain¹yah³lx¹hxi²nxā³nhē³li¹.
 Sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹ke³la³te²kxai³
 wi¹kāi³yah³lx¹hī³nxa¹lxi¹. Wxa²kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² kāi³ain¹ju³ta² yā¹nxe³sxā³
 wi¹kāi³yah³lx¹hī³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹,

yah³lxi³to³hxa³lxi¹. A³lxi³yah³lxi¹lxi¹.
 ī³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxi¹lxi¹. Txai²na², a²ya³la³tu³
 wān³txi³tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ain³kxi²so¹na¹jau³xa² so¹lxi³ī³ye³kxā¹nxe³nx2ta¹xā¹.”
 Na¹ta¹ ī³su²lhā³sa²ti³ten³yah³lxi¹lxi¹.
 Ju¹ta² yā¹nxe³ju³tan²ta³, hai³txi³
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²nān²ta³ ten³ta¹hxai²nxa³hē¹li¹.
 Yxān¹ta¹, wxā²nū³ka³txai²na² wxā²sū³na²
 ī³yah³la² kā³jut3sū³nxe² yxau²xai³yah³lxi¹lxi¹.
41 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ti³he¹nxe²nxa³i¹. Txa²nū³ka³txai²na², hai³txi³
 a²nū²a² wā³ka³lxa² a²wē³ha³lxi³su² ti³hex1sīn¹nxa³i¹.
 Txa²wī³na² ka³na³ka³na³jah¹lo²su² sīn¹na³li¹.
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ oh³nāu³u¹tai²nān¹jah¹la²
 txa²wī³nu²su² sīn¹na³li¹.
42-43 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txa²
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxā²wī³nu²su²
 ke³la³te²kxai³, a³lxi²sah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹. Yxān¹ta¹,
 sah¹lxi³to³hxa³lxi¹. Txa²si³yxau³na¹tāu³su²
 tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la²na³li¹.
 Nū¹ā¹, yxau³na¹ka³tu³, a³li³sxā³ ko¹xai²na²
 wxā³na¹hē³li¹. Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa³na²hē³li¹.
 Hai³txi³, txa²ē¹nāu³a¹ wā²nxū¹hī¹
 ī³ye³kxi²nha²sxā³: “Wxā³na¹tū¹xā¹.” Nxe³sxā³
 wxān²nxa³hē³li¹. Yxān¹ta¹, wxāi²na²
 hai³txi³ txa²wān³txi³la³ ī³ne³to³nx2ti³to³hxa³i¹,
 ain³kxi²ti³ten³sah¹lxa³nha²kxai³lu¹.
44 Wxa²sū³nu²khai³xa², Sa³ta³na²jah¹lo²la³
 sū³nu²lo³jah³lxi¹lxi¹. Yah³lxin¹jau³su²,

wxa²sū³nai²na² a²ē¹nāu³a¹ ko³nxe³ti³
 kāi³ti³ten³na³li¹. Jā¹xah³lxin¹jau³su²,
 kāi³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la² Sa³ta³na²jah¹la²,
 txa²wā¹si³kxā³nāu³u¹tai²nān²tu³ ha²yā³kxa² a²nū²a²
 ī³su²lhā³ai¹nhxai²nxa³hē³li¹. Hai³txi³ a²ya³la³tu³
 wān³txa² e³ti³he¹xai¹nhxai²nxa³hē³li¹, a²wān³txa²
 wi¹le³jau³la³ a²ē¹nāu³a² yū²nxa³ha²kxai³lu¹.
 ī³ye³ki³ha¹kxi²nē³kxai²nān²tu³, a²ē¹nāu³a²
 a²ko³nxe³ti³ e³jau³su² sa²sai¹nha²sxā³ e³kxi²nē³na³li¹,
 ki³han³ta² a²si³yxau³tāu³khai³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹.
 45 Yxān¹ta¹ Txai²na² a²ya³la³lyau³tu³ jau³tu³
 so¹lxi³ e³to³ha¹i¹. Na¹ha²kxai³ wxāi²na²
 sa²kxai³lu² yxo²ī²sah¹lxi³to³hxā³lx¹. 46 Txai²li²
 wi¹lhin¹jah¹lo²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³, wxa²nū³kā³txa²
 hxi²kan¹txi³ txa²ko³nxe³ti³ kāi³a¹ju³ta³la³
 a³ya³ti²kxi²sah¹lxan³tho³li¹, yū³sa²nxa³ha²kxai³lu¹.
 "A³ya³ti²na¹xā¹." Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³,
 ū³yhe³kat1sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, ko³nxe³ju³ta²
 yū³sa²nxa³kxai²nān²tu³, wān³txa² so¹lxi³
 e³a¹kxai²nān²tu³, ī¹nx³kxa²yā³ti³ta³
 yxo²ī²sah¹lxi³to³hxan³ji¹? 47 Nxe³ju³ta²,
 wxa²yu³tai²na²: "Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²wē³ha³lxi³su² nha¹xā¹." Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³,
 Sū³na² wān³txa² ain³kxain¹yah³lxi³hē³nxa¹lx¹.
 Yxān¹ta¹, wxāi²na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²wē³ha³lxi³sah¹lxa³lxi¹. Yah³lxin¹jau³su² Sū³na²
 wān³txa² ain³kxain¹yah³lxi³hxai²nxā³nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la²A³bra³āu²ah³la², nxe³jau³su²
 48 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹:

— īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³: “Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
a²wē³ha³lxi³sah¹lxa³lxi¹.” Sa²nhī¹ji¹? Wxāi²na²
kō³nxe³thin¹tū³kā³txi³sa²nhi¹lxi¹. Sa³ma³ri³tā²na²
nū³kā³txi³sa²nhi¹lxi¹. Kō³nxe³te²na² yāu³kā³txa²
nxū²kwāi³wxe³nha²jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Wān³txi³su²
e³sīn¹nxa³ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

49 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹.

— Txa²nxū²kwāi³nāu³a¹, hai³txi³ kō³nxe³te²
yāu³kā³txi³la³ yū³sa²nxa³i¹. Na¹ha²kxai³
Txa²wī³na² wi¹lhin¹si¹ha¹jau³xa² e³a¹i¹.
Yxān¹ta¹ wxāi²li² on³si¹sah¹lxan³jau³su²
ī³ye³kxi²sah¹lxi³to³hi¹lxi¹. 50 Na¹ta¹,
wi¹lhin¹si¹sah¹lxin¹jau³su² yū³sa²nxa³kxan²ti³
Txa²li¹ wi¹na³li¹. Txa²wī³na² ka³na³ka³na³jah¹la²
wi¹lhin¹si¹sa²jau³xa² e³na³li¹. Jā¹nxe³ha²kxai³,
jah¹la² e³kxi¹nx2ti³te³nah¹lxi¹: “Ju³te²a² nū³kā³txi³
ī³nxai²na², Je³su²jah³la² wi¹lhin¹si¹yhah³lxin¹jau³su²
e³jah¹lxi³hē¹li¹.” Txa²wī³na² nxe³nx2ti³na³li¹.
Nxe³nx2ti³ha²kxai³, nxe³si¹sah¹lxin¹jau³su²
ī³ye³kxi²sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
wi¹lhin¹te²la³ ī³yī¹li²nx2ti³hī³nx2na³li¹.
Yxān¹ta¹, sah²lxan³kxai²lē¹. ī³lxi³sxā³
ī³yī¹li²nx2ti³hī³nx2nxa³i¹. 51 A²ya³la³tu³
e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nū²a² txa²wān³txai²na²
sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, hai³txi³
ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³ti²xai¹nxa³lho³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

52 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Hā³xā¹. A²ta³a² nxū²kwāi³yxau³nxa²sīn¹na³li¹.
Nxe³nxa²sī¹nha²kxai³, e³nhi¹lxi¹. “A²nū²a²,
Txa²wān³txa² sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³

ya³lu²ain¹ju³ta³la³ a³ya³tai¹nxa³lho³li¹. Nhi¹lx¹.
 Nhīn¹jau³xai²na² a²ta³a² wān³txai²la¹i¹.
 Ne³kxa¹sa²sī¹nhē³li¹. A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 ya³lu²ju³ta² a³ya³ti²ha²kxai³, a²nū²a² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³nē³tū³ka³txain²txi³ ya³lu²ju³ta²
 a³ya³ti²sxā³ ya²lun¹ti³hx³nai¹nha²kxai³,
 nxe³sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Ki³ha³nhi¹lx¹
 53 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na², txa²sū³nū¹tai²na²
 ya³lu²jah¹lu¹tai²na² kāin²khai¹xain¹sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Wxāi²na² ā³sen³sai¹nhīn¹ji¹? Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² ī³hen³txi³nē³tū³ka³txa²
 ya²lun¹ti³hx³nain¹nūn³sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Īh¹nxe³ju³tan¹jah¹lo²su² nhīn¹ji¹?
 “A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² ā³sen³sai¹na¹ha²kxai³, Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² ī³hen³txi³nē³tū³ka³txa²
 ā³sen³sai¹na¹ha²kxai³, na¹xā¹. Nhīn¹ji¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².
 54 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:
 — Txai²li², kwa² wxi²kin³ti³to³nha¹ju³ta³la³
 yū²nxa³i¹. Kwa² wxi²kin³ti³to³nha¹kxai²nān²tu³,
 txa²wān³txi³la³ ī³wā³txi³sah¹lx¹kxai²nān²tu³,
 wain³txi³ ī³wā³txi³sah¹lx¹hī³nxa¹lx¹. Yxān¹ta¹,
 Txa²wī³nu¹tai²na² wxi²kin³ti³tot3sa²jah¹lu¹tai²la²na³li¹.
 A²nxe³jah¹lu¹tai²na² wxa²nū³ka³txi³
 ī³nxai²na² ī³ye³kxi²yah³lx¹te³nah¹lx¹:
 “Txa²wā¹sū³nu²su² sīn¹na³li¹. Yah³lx¹hxai¹nhē³li¹.
 55 Yah³lx¹kxa²ha³ta³nxān²txi³, ī²ain¹yah³lx¹te²sxā³lx¹.
 Yxān¹ta¹, Txai²li² Txa²wī³nu¹tai²na² ī²ain¹te²sa¹i¹.
 Na¹kxai²nān²tu³: “ī²te²txā³i¹. Nxe³na¹kxai²nān²tu³
 ki³ha³nhī³na¹i¹. Ki³han³yah³lx¹kxa²
 yā¹nxe³jah¹lo²su² hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹, Txai²li²

Txa²wī³na² ī²i², Txa²wī³na² wān³txa²
 sa²yxo²we¹ti² nxe³jah¹lo²sa¹i¹. A²ya³la³tū³
 wān³txi³tū³ e³a¹i¹. ⁵⁶ Jā¹nxa¹jau³su²,
 wxa²sū³nū¹tai²na² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²,
 txa²hxī²kī³la² ī²i² txa²wxā³na¹ju³tai²na²
 ī²i², kxā³nhxī¹nāu³u¹tai²na² ī²sa³na²hē³li¹.
 Nxe³sa³ha²kxai³ ka³lih³kxi²khaix1na²hē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁷ Nxe³ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²

ī²wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹: — Kwa²nhi¹lxi¹. Yah³lon¹te²sxā³lxi¹
 Wxa²yxaun¹ju³ta² A³bra³āu²ah³lu¹tai²na²
 ī²lxa²nxa³hēn³khi³, nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹: — A²ya³la³tū³ wān³txi³tū³ e³a¹i¹. Kxā³n xu¹tai²na²
 A³bra³āu²ah³lu¹tai²na² ton¹ti³he¹nxa³hī¹nū¹tai²na²
 yxau³to³ha¹i¹, Txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 ta¹hxai²hē¹la².

⁵⁹ Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² sa²kxai³lu¹ tah³lxa³ka³ta²
 so¹sxā³:

— Je³su²jah³la² ā³na³na¹tū¹xū³. Kxe³sxan³thai¹le¹.
 Je³su²jah³la² hāi³a² ī³ha²li¹sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 sxī²nhāu³ā¹ wa²li³ā¹sxā³ ha³lo²a²
 ā³waix3txi²ta¹hxai²hē¹la².

9

Ye³han³sxā³ wen¹jah¹la² Je³su²jah³la²
 ye³we²txi²jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹,
 a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² whāi²na¹,
 ā³nxai³ain¹te³na¹, in³jah³la² ye³han³jah¹la²,

a³li³la¹hī¹nū¹tai²na² ye³han³sxā³ wen¹jah¹la²,
 ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². ²Nxe³ka³tu³ta¹,
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wā³txain¹te²an¹jau³kxai³la¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jah¹la² īh¹nxe³ju³ta²
 ye³han³sxā³ a³li³la¹sīn¹te²sin²tai¹? Jah¹la² tā³nxa²,
 a²wī³nu²su² tā³nxa² a²hā³ka³nū²su² tā³nxa²,
 a²ko³nxe³ju³ta² kāi³ai¹nha²kxai³, jah¹la² ye³han³sxā³
 a³li³la¹sīn¹te²sin²tai¹? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
³ Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. A²wī³nai²la³ ta³nxa²,
 a²hā³ka³nai²la³ tā³nxa², a²wē³sai²la³
 tā³nxa², hai³txi³ ko³nxe³ti³ kāi³ai¹nha²kxai³
 ye³han³si¹hain¹ju³ta³la³ yū²nxa³i¹. Yxān¹ta¹,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ nū³kxūn³khaix1ju³ta²
 ye³we²txi²tu¹wi¹. Nxe³kxai²nān²tu³, Sū³na²
 nū³kxūn³ju³tai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī²ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³te³lhxā³, kxā³nāu³ai³tā² jah¹la²
 ye³han³sxā³ a³li³la¹nha²hē³li¹. ⁴⁻⁵Na¹ha²kxai³,
 hī¹na² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Txai²na¹xai²na²
 yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² yxau³na¹tāu³a²
 sa²ha²te¹jah¹lo²hū³nxe² yxau³yai¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 hī¹na² ha²te¹jut3sū³nhī¹na¹ wa³ko³na¹tu¹wi¹.
 Txa²wī³nu¹tai²na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 a²wa³ka³li³yu³ta² wa³ko³na¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
 jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹, Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹
 ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Txai²na² ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na²
 ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹,
 yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na² ka³nxah³jut3sū³ju³ta²
 yxau³ain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹, hxi²kan¹txi³
 wa³kon³ki³sxa³lho³li¹. Jā¹nxe³kxa²yan³ti³su²,

a²hī¹nai²na², ha³lo²a² ha²te¹jut3sū³nhī¹nai²na²
wa³ko³na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la²,

6-7 Nxe³ka³tu³, wān³txai²na² ī³ye³ta³lun²ka³tu³,
yuh³xa² ī³ka³su³hā¹ka³tu³, a²nū³xa² wxā²we¹ka³tu³,
ye³han³jah¹la² a²ye³na² wxā²sa²ye³to¹ka³tu³,
ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— ī³txu¹li¹. īn¹ka³tu³, ī³ye³na² a²ī³lxā²
Si³lo³e²ye³na² wxā²ye³hi³lxi³nhā¹nhu¹li¹.
Ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te² ī³lxā²
a²si³yxau³tāu³khai³xa², ī³sa²si¹hā³kxe³su²
nxē³te²ju²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹, īn³txai²na²
sa²kxai³lu² ī³te³na¹, wxā²ye³hi³nha²ka³tu³,
wi¹ ī³ye³ten³nha²sxā³ ten³sa²tā³ta¹hxai²hē¹la².
8-9 Nxe³nxa²ha¹te¹, īn³txai²na² we²nxi²nxa²ha¹te¹,
a²nū²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² īn³txai²na² ī²sxā³
ī³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³, a²nū²a² kxān³su²
ī²ain¹to³tū³ka³txai²na² kwēn¹tai²na² ī²sxā³ ī³ye³i²,
ā³nū³ka³txa² īn³txai²na² a²sxi²yhe³na² kxān³su²
yxau³kxi²yhain¹tū³ka³txan²ta³ kwēn¹tai²na² ī²sxā³
ī³ye³i², nxe² ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² sa²kxai³lu², kxān³su²
ye³han³jah¹lo²sin²tai¹? Kxān³su²
a²yen³kxa² so¹te³lhxā³ hāi¹nxe³sxā³
ī³yai³nxū³hain¹to³jah¹lo²sin²tai¹? Nxe³nxa²ha¹te¹,
ha³na³ka³lxi³, a²nū²a² ā³nūn³tū³ka³txa²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Jah¹la²khai³xai²la¹i¹. Nxe³nxa²ha¹te¹,
ha³na³ka³lxi³, ā³nūn³tū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:
— Nxe²nxa³i¹. Yxān¹ta¹ nxe³jah¹lo²hū³na³li¹.
Nain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
ye³han³jah¹lo²nū¹tai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a²nāu³xai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ye³han³sxā³ we²nxi²jah¹la²
ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³sxā³wxa²ye³na²ī³ye³we²txi²nhān¹thi²li¹?
Ta¹hxai²hē¹la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— In³txai²na², a²ī³lxa² Je³su²jah³la², wxā³sxā³
a²nū³xa² wet1sxā³ wxā²ye³to¹lhain¹na²li¹.
Sain¹ka³tu³, ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹: “ī³txu¹li¹.
īn¹kxai²nān²tu³, Si³lo³e²ye³na² wxā²ye³hi³nha¹sē¹li¹.
Sain¹na²li¹. Sain¹ka³tu³, txai²na² sa²kxai³lu²
ī³na¹ka³tu³ wxā²ye³hi³lxi³nha¹li¹. Na¹ka³tu³,
txa²wā¹ye³nai²na² whāi²na¹ ī³ye³ten³nha¹li¹.
Ye³han³jah¹la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²nū²a²nāu³xai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³we²txi¹nxa²jah¹lai²na², īh¹ti¹la³ta³
yxau³ain¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Ko³xain¹nxa³nhai¹. In³txai²na² wān³txa²,
ta¹hxai²hē¹la².

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² kāin² ī³wā³txain¹jau³su²

13-14 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² a²nū³xai²na²
wet1sxā³ in³txai²na² ī³ye³we²txain¹ju³ta²,
Sa²ba³to³ nxe³ju³ta², Ju³te²a² nū³kā³txa²
wa³kon³ti³he¹nxain¹to³hxa³je³na³kxa²
ī³ye³we²txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
a²nū²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu², in³txa²
ye³han³sxā³ a³li³lah¹jah¹lai²na² tē³sxā³, fa³ri³se²a²
nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa² a²yen³nāu³a¹

ā³yxo²o³tū¹yhain¹ta¹hxai²hē¹la². 15 Nxē³te³nah¹lxi¹,
 āh¹ ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³sxā³ ī³ye³ten³nhān¹yu²lhai¹li¹?
 Fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — A²nū²a² hi²sen³su² a³lū³nū³xai²na²
 wxa²ye³to¹lhain¹na²hē³li¹. Sai¹nha²kxai³,
 wxa²ye³hi³nha¹ka³tu³, ī³ye³ten³nha¹hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 ī²li³te²a² e³te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na², hai³txi³ Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³kxah³lo²sxa³i¹, Sa²ba³to³
 nxe³ju³ta² hā¹nxe³sxā³ ī³ye¹nxi²to³ki³ju³ta²
 sa²yxo²ā³jah¹lo²su² ha²kxai³lu¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ī²li³tū³kā³txa²
 ā³lxi³tū³kā³txa² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxē²nxa³i¹. Jah¹lai²na² wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.
 ī³lxi³thi¹nxa³kxai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
 wā³nxīn¹khai¹nxe³ju³tai²na² kāi³ai¹nhī³nx2nxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ain¹sxā³, hai³txi³
 ī³wi¹lhi²nxain¹ju³ta³la³ yū³ti³hex1ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 17 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu², in³txai²na² ye³han³sxā³
 we²nxi²jah¹lai²na² āh¹ ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— “Je³su²jah³lai²na² ī³ye³we²txi²sa³hē¹li¹.” Nhi¹lxi¹.
 Nhī¹nha²kxai³, jah¹lai²na² īh¹nxe³ju³tān¹nū²su²
 hī³nhīn¹te²la¹xā³? Ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³i¹. Je³su²jah³lai²na², Txa²wā¹sū³na². Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² ī³hen³txi³nē³jah¹lai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

18-19 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². In³txai²na² kxān³su² ye³han³sxā³ yxau²xai³ju³ta², ā³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, ha³la³je¹nīn³kxai³ ī³ye³we²txi²ju³ta² ā³ne³to³hai¹nxa³ha²kxai³, Ju³te²a² nū³kā³txa² ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nxa³kxe³su², a²wī³na² ī³kaix1so², a²hā³ka³na² ī³kaix1so², ain¹ka³tu³, ī³wā³txain¹te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²na², wxā²ki³lha³lxa²sīn¹te²la¹xā³? “Ye³han³sxā³ a³li³la¹jah¹lai²la¹i¹.” Ya³nhi¹lx¹. Ya³hxin¹jau³su², īh¹nxet3sxā³ wi¹ten³sa²tā³sīn¹ji¹wi¹, hī¹na²su¹? Ta¹hxai²hē¹la².

20-21 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²wī³na² a²hā³ka³na² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Jah¹lai²na², txa²wēt3su² sīn¹na³li¹. Ye³han³sxā³ a³li³la¹sīn¹na²hē³li¹. Jau¹xai²na² so¹lx¹ ā³ne³wxe³nha¹nhai¹. Yxān¹ta¹, īh¹nxet3sxā³, kwēn¹tai²na² wi¹ten³sa²tā³te²sin²ta²ku², īh¹nxet²ta³ ye³we²txain¹te²sin²ta²ku², sī¹na¹nhai¹. Nxe³jau³xa² ko³txi³hex1sīn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² in³txai²la¹i¹. Wēn³sxa³i¹. Nxe³te²na² ī³ye³kxi²sxā³ ī³hau³ko³txa²lxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³jau³xai²na², a²wī³na² a²hā³ka³na² wān³txai²na², fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na² yuh³lx¹khaix1nēn³tain¹jau³su² ī³ye³ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²wī³nai²na², a²hā³ka³nai²na² a²ē¹nāu³a² yuh³lxain¹jau³xa²sa¹:

— ī³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹. “Je³su²jah³lai²na², Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su²

na³li¹: Nxē³ki³kxai²nān²tu³, fa³ri³se²a²
 nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nū²kxi²ki³thī³na² ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹nē³lhī³nx2na³na¹.
 Nxē³ju³tai²na², fa³ri³se² nū³ka³txa²
 wā²nxū¹hain³nhain¹te³nai¹ti²tu³na¹.

Jā¹nxēn³kxa²yān³ti³su² ū³hen³txain¹ki³sxa³lho³na¹.
 A²wī³na² a²hā³ka³na² a²ē¹nān¹jau³su², ta¹hxai²hē¹la².
 23 Nain¹jau³su², ū³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Ko³sīn¹nxa³nhai¹. Jah¹lai²na² wēn³sxa³i¹.
 ū³ye³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. A²wī³na² a²hā³ka³na²
 wān³txa²fa³ri³se²a² nū³ka³txa² yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

24 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³ti¹, fa³ri³se²a²
 nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu¹ ān³ta³lo³hēt1sxā³
 in³txa² ye³han³jah¹lai²na² ū³kaix1tain¹sxā³
 ū³yxo¹tu³nha²sxā³ ū³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ye³we²txi²nxa²ju³ta², Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tā³a¹ so¹lxi³ sa²nēn¹kxi¹txain¹sī¹nhē³li¹.
 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³lai²na² ū³lxi³thin¹jah¹lo²sxa³i¹.
 Sa²nēn¹kxi²sīn¹txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

25 Yxān¹ta¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ū³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wi¹lhin¹jah¹lo²su² tā³nxa²,
 ū³lxi³thī¹nxa³jah¹lo²su² tā³nxa², nxē³yah³lxin¹jau³su²,
 ko³nxe²nx2ti³nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹, kxān³su²
 ye³han³sxā³ yxau³hxai²na¹hē³li¹. Hī¹na²
 wi¹ten³sa²tā³a¹nhai¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³

ā³ne³wxe³na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— ū³nxē³ju³ta² kāi³kxi¹nxain¹sīn¹thai¹li¹?
 ū³nxē³sxā³ ā³ye³wex2nhīn¹thai¹li¹? Ta¹hxai²hē¹la².

27 Yxān¹ta¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Jau¹xai²na² ī³hen³txi³nx2ta¹te¹ni²ti¹.
 Yxān¹ta¹ ain³kxi²sah¹lxan³te¹ni²ti¹
 Nxē³jaux3jau¹xai²na² īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ āhⁱ
 ān³ta³lo³hē¹ti² ne³ka¹te³lhxā³ ten³yah³lxin¹ji¹wi¹?
 “Je³su²jah³lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹tū¹xā¹.”
 Yah³lxi³nū³nīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

28-29 Nxē³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³kā³txai²na²
 sa²kxai³lu¹, yxo²ān³ta³ti³ on³sih¹xa³jau³su²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² so¹lxi³, Je³su²jah³la² a²sa³wit3su²
 nhī¹lxi¹. Txa²nū³ka³txai²na² Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³su² sī¹na¹i¹. Kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ī³ye³kxi²sīn¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 Je³su²jah³lai²na² īh¹nxe³ju³tu¹tai²nān¹te²nū²su²
 te²sin²ta²ku², nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

30-31 Nxē³nxa²ha¹te¹, in³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Nxē²nxa³i¹. Jah¹lai²na² txa²ye³na²
 ye³we²txi²sain¹na²hē³li¹. Nxē³kxan²ti³:
 “īh¹nxe³ju³tu¹tai²nān¹te²nū²su² te²sin²ta²ku².”
 Yah³lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹: “īh¹nxe³ju³ta²yān³ti³tā³
 ī³wā³txa³kxi²yah³lxin¹ji¹ku¹.” Ye¹nx2ta¹i¹.
 ī¹ne³ka²sah¹lxi³hē¹li¹. A²nū²a² wi¹lhin¹jah¹lo²su²
 kxai²nān²tū³, “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 sa²nēn¹kxi²na¹xā¹. Sa²yxo²hau³ko³ta¹xā¹.”
 Nxē³kxai²nān²tū³, a²nxe³jah¹la² wān³txa²
 so¹lxi³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ain³kxai¹nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹
 ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² wān³txi³la³,
 hai³txi³ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³la³
 ain³kxi²txi³hex1jau³sxa³i¹. 32-33 Jā¹nxa¹jau³su²,

Je³su²jah³lai²na² txa²ye³nai²na² whāi²na¹
 ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Nxe³ha²kxai³,
 wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Jah¹lai²na² wān³txa²,
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ain³kxi²na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³, ye³we²txi²sa³na²hē³li¹.
 Je³su²jah³lai²na² ān³si³wxe³tāu³a¹ Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³sin²tai¹. Nxe²nxa³ke³la³te²kxai³,
 hxi²kan¹txi³he¹xai¹nhī³nx2nxa³i¹.
 Hxi²kan¹txi³ sa²hau³kot3sai¹nhī³nx2nxa³i¹.
 Jā¹nxa¹jau³su², txa²wā¹ha³lo²a² ko¹xai²na²,
 ān³si³wxe³hī¹nu¹tai²nān²tu³ta¹, kxān³su²
 nx²xai³ka³tu³ta¹, hai³txi³ a²nū²a² ye³han³sxā³
 a³li³la¹jah¹lo²su² ye³we²txi²ju³ta³la³,
 yū³ti³hex1ta¹hxai²nxa³ti³ai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 kwēn¹tai²na² so¹lxi³, Je³su²jah³lai²na²
 ye³we²txi²sa³na²hē³li¹. Jah¹lai²na²,
 wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹. Ya³nx2ti³to³ha¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, fa³ri³se²a² nū³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — Ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Yān³tai²na²,
 wxa²hā³ka²ē¹nāu³a¹ a³li³la¹xan³ta³lx²
 ko³nxe³ti³ kāi³nhīn¹nū²hē³li¹. Nhī¹nha²kxai³,
 ye³han³sxā³ a³li³la¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹.
 Ko³nxe³thin¹jah¹lo²su² nhi¹lxi¹. Wān³txai²na²
 ī³tih³nxe³sa²nhīn¹te²ji¹khi³. Nxe³nxa²ha¹nhai¹.
 Nxe³ain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² Ju³te²a² nū³ka³txa² ā³nū²kxain¹thī³na²
 ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nū²a² ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³tū³ka³txi³su²
 ī³yau¹ū³jau³su²

35 Nxē³ju³ta², ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xain¹ju³tai²na²
a²ha³tā³nxa², Je³su²jah³lai²na² ain³kxi²te³na¹,
ī³ha¹txi²ka³tu³ ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tā³lo³jah¹la² yxo²ī²in¹ji¹wi¹? Je³su²jah³la²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

36 Nxē³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Hxi²kan¹jah¹lāi³. ī¹h¹jah¹lo²tān³te²la¹xā³?
Yxo²ī²ti³ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

37 Ai¹nha²kxai³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txai²na² ī²sa¹lxi¹. Nxē³te²na¹xai²na²
ī³ye³kxi¹nxa²ha¹jah¹lo²na¹xai²na², Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tā³lot3sa²jah¹lo²sa¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxē³nxa²ha¹te¹, in³jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Yxo²ī²nxa²ha¹nhai¹.
Ain¹sxā³: “Je³su²jah³lai²na² hxi²kan¹khai¹nx2na³nā¹.
Ye³ka¹na¹nhā¹, hī¹na²sā¹.” Ain¹ka³tu³,
ā³ka³tih³wxe³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²na¹xai²na² wxa²ha³lo²ai²na² wxā³na¹hē³li¹
Na¹ka³tu³, txa²wān³txa² wi¹jau³xai²na² a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹to³ha¹i¹. Ai¹na¹ka³tu³,
txa²wān³txai²na² sa²yxo²wet1sain¹tū³kā³txa²
yū², ha³na³ka³lxi³ sa²yxo²wet1sai¹nxa³tū³kā³txa²
yū², nxe³tu¹wi¹. Nxē³ju³ta², a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ wā²nxū¹hāin³nha¹ain¹tu¹wi¹.
Nain¹ju³ta²sa¹: A²nū²a² nxe³te²hū³te²la³:
“Ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³la¹xā¹.
Wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²sa²nxā³nhā¹. Yxān¹ta¹,
ten³khaix1sa³nhā¹.” Nxe³te²su² te²an²tu³,

sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, wān³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³,
 wi¹ten³sa²tā³te²hū³nxe² yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, a²nū²a² ā³su² te²hū³te²la³:
 “Wān³txi³khai¹lxa³ wi¹la³la³kxi²na¹nhā¹.
 Wi¹ten³sa²tā³te²hū³na²xā¹.” Nxe³te²su² kxai²lē¹.
 Sa²yxo²ā³sain¹tū³kā³txi³su² hī³nx2na³li¹. Te²lē¹.
 Wān³txi³khai¹lxa³ a³la³kxi²nx³kxe³su², hāi¹nxe³sxā³
 ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³tū³kā³txi³su²
 hī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu², fa³ri³se²a²
 nū³kā³txa², kwa² yxau³yain¹tū³kā³txa²
 ka³lxa²nx³tū³kā³txa² sa²kxai³lu² ain³kxi²te³na¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²nū³kā³txai²na² ha³ta³nxān²txi³
 ye³han³te²hū³nxe² yxau²xai³tū³kā³txi³sa²nūn³sīn¹te³ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxe²nxa³i¹. “Wi¹ten³sa²tā³te²hū³na¹xā¹. ”
 Yah³lxi¹hxai¹nhē³li¹. Nxe³ju³ta²su¹:
 “Ye³han³te²hū³na¹xā¹. ” Wān³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxi²nhā¹nx3nhā¹. ” Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³,
 ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li¹nx2ta¹ju³ta³la²
 yū³nx2ti³hī³nx2nxa³i¹. Yxān¹ta¹,
 wxa²yu³ta² yah³lxi³hxai²nxā³nhē³li¹.
 “Wi¹ten³sa²tā³te²hū³nha¹nhai¹. ” Yah³lxi³hxai¹nhē³li¹.
 Yah³lxin¹kxai²lē¹. Wān³txi³khai¹lxa³
 a³la³kxi²yah³lxan³kxe³su², wxa²ko³nxe³ju³ta²
 so¹lxi³ yxau²xai³yah³lxi³to³hi¹nha²kxai³, Txai²li²
 ko³nxe³te²la³ ī³yī¹li¹nx2ta¹ha²kxai³, nx2na³li¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

10

$O^3ve^2a^2 n\tilde{u}^3ka^3txi^3h\tilde{u}^3t\tilde{u}^3ka^3txi^3su^2 \tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3jau^3su^2$
 1-2 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³hī¹na² Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu², wān³txa² ī³yau¹ū³jau³xa²
 ī³ye³ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³sxā³ ha³lo²a² Je³su²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxa² yxau²xai³ye²yhu¹ju³ta³la³
 ī³yau¹ū³nē³te³lhxā³ ī³ye³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³jau³xa²sa¹:
 — Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² ka³yxuh³xa² o³ve²a³
 nū³ka³txi³hū³tū³ka³txi³su² ha²kxai³, Txai²na¹xai²na²
 o³ve²a² a²wa³kxēn³yah³lo²hū³jah¹lo²sa¹ha²kxai³,
 nx2na³li¹. Nxe³jau³xai²na² ī³ye³sxā³
 ī³yau¹ū³hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. O³ve²a² a²wa³kxēn³yah³lo²su²
 nxe³kxai²nān²tū³: “O³ve²a² sxi²ha² ā³wi¹ha¹tū¹xā¹.”
 Nxe³kxai²nān²tū³, wain³txi³ sxih²yo²a²
 so¹lxi³ ā³wi¹hī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, a²nū²a²
 ko³nxe³thin¹te²su² te²a² o³ve²a² kāi³sa²no¹jah¹lo²su²
 te²a², hāi¹nxe³sxā³ hāi³a² yu³tā³lxi³ ī³ka³la³sxā³
 sxi²ha² ā³wi¹hai¹nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹,
 a²wa³kxēn³yah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxih²yo²a²
 so¹lxi³ ā³wi¹hai¹nhī³nx2na³li¹. 3 “Ā³wi¹ha¹tū¹xā¹.”
 Nain¹kxai²nān²tū³, a²nū²a² ā³xa² sxih²yo²a²
 yxo²ī²jah¹la² sa²yxo²than²kxai¹nhī³nx2na³li¹.
 Ain¹nū²la², a²wa³kxēn³yah³lai²na² a²o³ve²a²
 ī³kaix1tai¹kxai²nān²tū³, a²wa³kxēn³na²
 a²yxo²wān³txa² a²o³ve²ai²na² ain³kxai¹nhī³nx2na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³, a²wa³kxēn³yah³lai²na²
 sa²kxai³lu² a²o³ve²a² nū³ka³txai²na²
 ka³na³ka³nat3sxā³ yau³ā³lxi³ ī³yī¹li²xai³ain¹sxā³,
 ī³kaix1tai¹nha²kxai³, ā³ne³ka²ta¹sxā³ ān³tē³ain¹sxā³

wa²li³ai¹nh̄³nx2na³li¹. 4 T̄¹k̄³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 wa²li³ta³lu²nain¹ka³t̄³, a²wa³kxēn³yah³lai²nān²t̄³
 ā³ne³ka²ta¹sxā³ ai³lai¹nha²kxai³, a²o³ve²a²
 n̄³k̄³txai²na² sa²kxai³lu² a²yon³nān²t̄³
 ā³naun³ti² hi¹tai¹nha²kxai³, nxē³ai¹nh̄³nx2na³li¹.
 A²wa³kxēn³yah³la² a²yxo²wān³txa² a²ne³nxē³kxai³
 ain³kxain¹sxā³ ā³naun³ti² hi¹tai¹nh̄³nx2na³li¹.
 5 Yxān¹ta¹, hai³txi³ a²nū²a² toh³lxa³ti³su² te²la²
 o³ve²a² n̄³k̄³txa² ā³naun³ti² hi¹tai¹nh̄³nx2nxā³li¹.
 Hāi¹nxē³sxā³ ā³naun³ti¹kxai¹nh̄³nx2na³li¹. A²nū²a²
 toh³lxa³ti³su² te²yxo²wān³txa² ne³nxē³kxai³
 ain³kxi¹xai¹nxa³kxe³su² ā³naun³ti¹kxai¹nh̄³nx2na³li¹.

6 Nxē³jau³xai²na² ī³yau¹ū³jau³xai²na², Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, a²si³yxau³tāu³a¹
 a²nū²a² n̄³k̄³txa² ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 — Txai²na² wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³lo²h̄³te²sa¹i¹.
 Nxē³jau³su²

7 Ā³ne³wxe³ai¹nxa³ha²kxai³, Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹, ā¹h̄¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 — A²ya³la³t̄³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li²
 o³ve²a² yxau³th̄³na² sxih²yxo²h̄³te²sa¹i¹.
 8 Na¹ha²kxai³, a²nū²a² ā³xa² ā³ne³ka²ta¹sain¹sxā³
 wxā³ye¹nx2tāin¹tai¹ti²ti¹. Wxā³ye¹nx2tāin¹sxā³
 ī³ki³ha¹kxi¹nx2tāin¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 txa²n̄³k̄³txai²na² ain³kxai¹nxa³tai¹ti²ti¹.
 ī³ki³ha¹kxi¹nx2tāin¹t̄³k̄³txa², ko¹ko¹xa²
 a²o³ve²a² kāi³sa²no¹jah¹lo²su² kāi³jut3sū³nxe²
 ī³ki³ha¹kxi¹nx2tāin¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 txa²n̄³k̄³txa² ain³kxai¹nxa³sxā³ a²o³ve²a²
 a²nū²a² toh³lxa³ti³su² te²yxo²wān³txa²
 ain³kxai¹nxa³jut3sū³nxe², a²ki³han³jau³xai²na²
 txa²n̄³k̄³txa² ain³kxai¹nxa³tai¹ti²ti¹. 9 Yxān¹ta¹,

Joāu 10:10

cx

Joāu 10:12

Txai²li² sxih²yxo²h^ū³te²sa¹i¹. Na¹kxai²nān²tu³,
o³ve²a² sxih²yxo²a² ā³wi¹hain¹kxai²nān²tu³,
wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lai¹nh^ū³nx2na³li¹.
Wi¹lha²hau³ko³kxe³su² te²a² wa²su¹wa²su¹ wa²li³i²,
ā³yā³wi²hi², jā¹nxe², si³sa² wi¹ju³ta² yain³te³lhxā³
a³ti², ai¹nh^ū³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³te²h^ū³nxe²,
a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, Txai²na²
yxo²i²sain¹kxai²nān²tu³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹
wa²su¹wa²su¹ yxau²xai³lain¹tu¹wi¹. 10 Jā¹nxa¹jau³su²,
a²nū²a² kāi³sa²no¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, sxi²ha²
ā³wxā³kxai²nān²tu³, hāi¹nxe³sxā³ a²o³ve²a²
kāi³i², ī³su²lhā³i² wxā²kho³ti², nxe³te³lhxā³
wxā³h^ū³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na²
ha³lo²ai²na² wxā³na¹ju³tai²na², txa²ka³te³na²
wi¹la¹tāu³a¹, a²nū²a² ū³hū¹te³lhxā³, kāin²
ū³hū¹te³lhxā³ wxā³na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³,
wa²su¹wa²sun¹khai¹nxe² ka³te³na² wi¹tāu³a¹
yxau²xai³lain¹tu¹wi¹.

11 Txai²li² wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³lo²h^ū³te²sa¹i¹.
A²wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³la² a²o³ve²a²
a³lxi²khai¹nxe³te²su² na³li¹. Ain¹sxā³,
ya³lu²kai¹nh^ū³nx2na³li¹. Te²yā¹nxe³te²h^ū³nxe²,
Txai²na¹xai²na² txa²nū³ka³txa² a³lxi²khai¹nxe³te²su²
te³na¹xai²na², ya³lu²kxain¹te²su² na¹i¹.
Txa²ka³te³na¹yu³ta² ā³na¹ū³hain¹jah¹lo²su²
na¹i¹. 12 Yxān¹ta¹, a²nū²a² o³ve²a²
wa³kxēn³sxa³te²su² te²an²tu³, kwa² a²yo³ha² so¹lxi³
yxo²kwāin³jau³su² wa³kon³te²su² te²an²tu³, hai³txi³
a²o³ve²a² ya³lu²kxain¹jah¹lo²su² ti³he¹nx2nxā³i¹.
A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³: “Hāu³xa²
yau³son³na³na¹.” Nxe³kxai²nān²tu³, o³ve²ai²na²
ā³na¹sxā³ yuh³lxa³txi³ ā³ni³hai¹nh^ū³nx2na³li¹.

Nxe³kxai²nān²tu³, a²si³yo³nān²ta³ hau³xai²na²
 sa²kxai³lu² ã³wxã³kxai²nān²tu³, o³ve²a² a³li²sin³sxã³
 i³sxã³ sa²so², sa²tā³ ãn³ka³txe²ta³lxai¹ni²,
 nxe³ai¹nhī³nx2na³li¹. 13 Jah¹lai²na², kwa² yo³ha²
 so¹lxi³ yxo²kwaī³jau³su² wa³kon³jah¹lai²na²
 yuh³lxa³txi³ ã³ni³hain¹ju³ta², a²yo³ha²
 so¹lxi³ yxo²kwaī³jau³su², hai³txi³ o³ve²a²
 a³lxi²nxa³jau³su², ã³na¹sxã³ yuh³lxa³txi³
 ã³ni³hai¹nhī³nx2na³li¹. 14 Yxã¹ta¹,
 a²wi¹lhin¹te² wa³kxẽn³yah³lo²su² te²ain²txi³
 a²o³ve²a² ye³ka¹nai¹nha²kxai³, a²o³ve²ain²txi³
 a²wa³kxẽn³yah³la² ye³ka¹nai¹nha²kxai³
 yu³hain¹na³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², Txai²na¹xain²txi³
 txa²nū³ka³txa² ye³ka¹nai¹na¹ha²kxai³,
 txa²nū³ka³txain²txi³ ye³kan¹sai¹nha²kxai³
 yu³sain¹na³li¹. 15 Txai²na² Txa²wī³na²
 ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹. Sa³kxa² yā¹nxe²,
 txa²nū³ka³txa² ye³ka¹na²waun¹nyhu¹a³sa²na³li¹.
 Na¹ka³tu³, txa²nū³ka³txa² a³lxi²na¹kxe³su²
 na¹ha²kxai³, txa²ka³te³na¹ju³ta² ã³na¹u¹hain¹sxã³
 ya³lu²kxai¹na¹jah¹lo²su² na¹i¹. 16 Na¹ha²kxai³,
 a²o³ve²a² wa³kxẽn³yah³la² ka³na³ka³na³jah¹lo²su²
 nxe³kxan²ti³, hai³txi³ o³ve²a² ka³na³ka³na³tū³ka³txa²
 so¹lxi³ wā²lo³tain¹te²sxa³yu²hē³li¹. Yxã¹ta¹,
 ã³lxi³tū³ka³txi³nā³xa² ha³lo²a² yu³tā³lxi³ yu³ta²
 ka³lxa¹ju³ta² yxau³tū³ka³txi³nā³xa² yxo²ha³kxa¹
 wā²lo³tain¹te²ju²hē³li¹. Jā¹nxe³kxe³hū³nxe²,
 txa²nū³ka³txa² yu³tā³lxi³ yu³ta² ka³lxa¹ju³ta²
 yxau³tū³ka³txi³nā³xa² yxo²ha³kxa¹,
 Txai²na¹xai²na² a³lxi²nū³na¹tū³ka³txi³nā³xai²la¹.
 A²nxe³tū³ka³txi³nā³xai²na² sa²so¹ti³ten³sa³nhai¹.

Te²su², txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹nūn³tu¹wi¹.
 Sain¹kxai²nān²tu³, Txai²na² a³lxi²sai¹nha²kxai³,
 a³lxi²wau¹nyhai¹nha²kxai³ ya³sain¹tu¹wi¹.
 Ya³sain¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² yu³tā³lxi³
 yu³ta² ka³lxa¹ju³ta² yxau³ain¹tū³ka³txi³su²
 kxa²ha³tā³nxān²ti³, a²jut1so¹lxi³
 yxau³jut3sū³nxe² nxe³tū³ka³txi³nū³ai²la¹i¹.
 Nxe³sxā³, a²hxi²kan¹jah³lo²na¹xai²na²
 ka³na³ka³na³jah¹lo²na¹xai²na² so¹lxi³
 na¹ha²kxai³, txa²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 txa²ka³lxa¹ti³hū³tū³ka³txi³su² nxe³ha²kxai³,
 ai¹nhī³na¹i¹.

17 Txai²li², txa²ka³te³na¹yu³ta² hxi²kan¹txi³
 ā³na¹a¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³
 sa²so¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³, ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ so¹lxi³ yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹.
 Na¹ha²kxai³, ā³na¹a¹kxai²nān²tu³, sa²so¹xi²te³lhxā³
 ā³na¹sā²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³, Txa²wī³na²
 a³lxi²sain¹na³li¹. 18 Hai³txi³ a²nū²a²
 ā³xa² hxi²kan¹txi³ txa²ka³ten³yu³ta³la³
 sa²so¹kxi²sa²nxa³lho³li¹. Yxān¹ta¹. Txai²na¹xai²na²
 txa²ē¹nāu³a¹ te³na¹jau³xa² so¹lxi³ hxi²ka¹ka¹nhe²la²
 txa²ka³ten³yu³ta² ā³na¹a¹ka³tu³, ya³lu²na¹tu¹wi¹.
 Hxi²kan¹txi³ txa²ka³ten³yu³ta² ā³na¹ū³sxā³
 ya³lu²na¹ha²kxai³, hā²wxān³txa³, hxi²kan¹txi³
 sa²so¹xi²sxā³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²na¹ha²kxai³,
 na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹jau³xai²na², Txa²wī³na²
 a³lxi²sa³ha²kxai³, ī³kwa³na³sa²jau³xai²la¹i¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

19 Wān³txai²nān²tu³, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 ain³kxain¹ka³tu³, wi¹ ī³we¹yhu¹xa³kxe³su²,
 a²ē¹nāu³a¹ e³kxi²nī¹nha²sxā³ ā³nhai¹tā³yhain¹sxā³

yxau³ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxē³te³nah¹lxi¹, ā³nhait1so¹tū³kā³txa²
ka³lxa¹tū³kā³txa² e³te³nah¹lxi¹:

— Hā³xā¹. Kō³nxe³te² yāu³ka³txa²
nxū²kwāi³yxau³jah¹lai²la¹i¹. Wen¹sxā³
e³jah¹lo²txā³li¹. Ain³kxain¹ya³sah¹lxi³txa³hē¹li¹.

21 Yxān¹ta¹, ā³nhait1so¹tū³kā³txa² ā³xa²
e³te³nah¹lxi¹: “Nxē²nxa³i¹. Jah¹lai²na²
wi¹lhin¹jah¹lai²la¹i¹.” E³ain¹jau³xa², hai³txi³
kō³nxe³te² yāu³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³jah¹la²
wān³txi³sxa³i¹. Jā¹nxe³kxa¹, kō³nxe³te²
yāu³ka³txa² nxū²kwāi³yxau³jah¹lo²su²kxa¹,
hxī²kan¹txi³ ye³han³jah¹lo²su² a²ye³na²
ye³we²ti²ti³hex1hī³nx2nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Ju³te²a² nū³kā³txa² hi²sen³su² Je³su²jah³la²
e²nain¹jau³su²

22 Nxē³nxa²ha¹te¹, wa³txi²tāu³a¹, ta¹hxai²hē¹la².
Nxē³hī¹na¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na²
ā³yān³ki³nū²kxain¹sxā³ ī³yain¹tai¹ni², ī³ka³li³hai¹ni²,
Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³ka³li³si¹hain¹jau³su²
ī³ye³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la². Yān³tai²na²,
Sū³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³nū¹tai²na²,
ko¹ko¹xa² nū³kā³txa² sa²kho³tain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txu¹tai²na² īh¹
sa²hau³ko³txi¹xi²ta¹hxai²hē¹la². A²kxā³n xu¹tai²na²
sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹tai²na², kwēn¹tai²na² a²nū²a²
nū³kā³txai²na² ain³kxi¹xi²te³lhxā³ ī³yān³ki³nū²kxi²,
ī³ka³li³hi², ī³yain³ti² ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ain¹sxā³, sa²hau³ko³txi¹xi²ju³tu¹tai²na²
ain³kxi¹xi²te³lhxā³ ta¹hxai²hē¹la². **23** Nxē³tāu³a¹,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²

a²ti²ta³lo³kxan¹thī³na², Sa³lo³māu²yah³lu¹tai²na²
 ton³thī³na² ā³nxai³lha²the³ta¹hxai²hē¹la².
²⁴ Nxē³te³nah¹lxī¹, Ju³te²a² nū³kā³txā²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa² ān³ki³ka³ti³kxain¹sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:
 — Nxet3si¹lxī¹. Kxān³su²ī³wā³wā³ta³kxi²sa²sī¹nhxai¹nhē³li¹.
 Jā¹nxe³sa²sī¹txa³hē¹li¹. Si³ka³ka³kxi²
 ī³ye³kxi²sa²sī¹nhē³li¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³:
 "Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² na¹xā¹:
 Nhīn¹kxai²nān²tu³, ī³wa²su¹wa²sut1sxā³
 ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. "Nxē³sa²kxah³lo²sa¹i¹."
 Nxē³sa²sī¹nhē³li¹. Ju³te²a² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹txi³nāu³xa², ta¹hxai²hē¹la².
²⁵ Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:
 — A²lau³ya³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Na¹ta¹,
 yxo²ī²sah²lxan³tai¹. Jā¹nxa¹jau³su²,
 txa²wa³ka³li³yu³tai²na² kāi³ya³nx2ta¹ju³tai²na²,
 Txa²wī³nu¹tai²na² hxi²kan¹txi³lot3sa³ha²kxai³
 kāi³ya³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Na¹ha²kxai³,
 txa²hxi²ka¹na¹ju³ta² ā³ye³yxo²nū¹sa²sxā³
 ī³yau¹ū³nx2ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. ²⁶ Nxē³ya³nx2ta¹kxa²ha³tā³nxān²txi³,
 yxo²ī²sah²lxan³tai¹. Wxāi²na²txa²nū³ka³txi³sah¹lxa³lxī¹.
 Nxē³ha²kxai³, yxo²ī²sah²lxan³tai¹. ²⁷ Yxān¹ta¹,
 txa²nū³kā³txa² ha³na³ka³lxin³na³li¹. Txa²wān³txa²
 ain³kxi²sain¹tū³kā³txi³su² na³li¹. Sain¹ju³ta²,
 ka³yxuh³xa² o³ve²a² nū³kā³txa² ain³kxi²sxā³,
 a²wa³kxēn³yah³la² a²yxo²wān³txa² so¹lxī³
 ain³kxain¹kxe³hū³nxe², txa²nū³kā³txa²
 ain³kxi²sain¹na³li¹. ī²lxa²ta³lu²nai¹na¹tū³kā³txi³su²
 na³li¹. Nai¹nha²kxai³, ān³si³tē³la³kxi²sa²tū³kā³txi³su²

na³li¹. 28 Ka³te³na² wi¹tāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹i¹.
 Na¹ha²kxai³ ū³xān³ta³kxai¹nīn¹ju³ta²
 yxau²sa²tē³ti³he¹nxai¹nx3tho³li¹. Txai²li²,
 txa²nū³kā³txa² nū³kxūn³txi³ sa²hau³ko³jah¹lo²sa¹i¹.
 Na¹ha²kxai³, a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa²
 sa²so¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxe³kxan²ti³
 txa²hxi²ka³nāu³a¹ sa²so¹kxi²sa²nyhain¹ju³ta³la³
 yū²nxa³i¹. 29 Jā¹nxa¹jau³su², txa²nū³kā³txai²na²
 Txa²wī³na² ū³hū¹sa²tū³kā³txai²la¹i¹. Txa²wī³na²
 hxi²ka²nāu³a¹ yxau³tū³kā³txi³su² na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³, a²nū²a² ko³nxe³thin¹jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³: “Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa²
 sa²so¹kxi²na¹tū¹xā¹.” Nxe³kxan²ti³ Txa²wī³na²
 hxi²ka²nāu³a¹ sa²so¹kxi²nyhain¹ju³ta³la³ yū²nxa³i¹.
 Txa²wī³na² kāiñ² nū³kxūn³khai¹jah¹lai²la¹i¹. Ā²la²
 kāiñ² nū³kxūn³te²la³ yū²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³,
 Txa²wī³na² nyhai¹nxa³lho³li¹. 30 Txai²na²
 A²tah²na¹xai²na², Txa²wī³nāñ²txi³te²sa¹i¹.
 Je³su²jah³la² wāñ³txa², ta¹hxai²hē¹la².

31 $Nxe^3te^3na^1$ $Ju^3te^2a^2$ $n\tilde{u}^3ka^3txa^2$
 $\tilde{a}^3nhai^1t\tilde{u}n^3te^2n\tilde{a}^3xai^2na^2$ $sa^2kxai^3lu^1$, $tah^3lx^3ka^3ta^2$
 $sa^2so^1sx\tilde{a}^3$ $t\tilde{e}^3ain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$. $Je^3su^2jah^3la^2$
 $\tilde{a}^3nan^3sx\tilde{a}^3$ $\tilde{a}^3ya^2lu^1te^3lhx\tilde{a}^3$ $ain^1ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.
 32 Ain^1ta^1 , $Je^3su^2jah^3la^2$ $w\tilde{a}n^3txi^3kxai^3lu^1$
 $\tilde{i}^3wa^2l\tilde{u}^3xain^1te^3nah^1lx^1$:
 — $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$ $wa^3ka^3li^3yu^3ta^2$ $wi^1ju^3ta^2$ $ka^3lx^1txi^3$
 $k\tilde{a}i^3sx\tilde{a}^3$ $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3nx^2ti^3to^3ha^1tai^1ti^2ti^1$. $\tilde{I}h^1nxe^2$
 $k\tilde{a}i^3a^1ju^3ta^2$ $\tilde{i}^3x\tilde{a}n^3ta^3kxi^2sa^2sx\tilde{a}^3$ $su^2lh\tilde{a}^3sa^2te^3lhx\tilde{a}^3$
 $yah^3lxin^1ji^1?$ $Ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2$.

³³Nxe³te³na¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hai³yo¹. Wi¹kāi³nhi¹lxi¹. Wi¹kāi³nhīn¹ju³ta²kxai³, su²lhā³nxa²hī³sīn¹nxa³i¹. Yxān¹ta¹, wxā²yxo²a² ko³nxe³ti³ e³nhi¹lxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ko³nxe³te²lo³jau³su² e³kxi²nhī¹lxi¹. Wxāi²na² a²nū² so¹lxin³nhi¹lxi¹. Nhīn¹kxan²ti³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ hi¹nha²nhi¹lxi¹. “Txai²na² txa²wī³nāin²txi³te²sa¹i¹.” Nhi¹lxi¹. Nhī¹nha²kxai³, su²lhā³nxa²sī¹na¹ju³ta³nū³a² wain³na³li¹. Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² ta¹hxai²hē¹la².

³⁴ Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxē³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³teh³nxā³nxa² wi¹ko³nha²sxā³ a³la³kxah¹lxi¹lxi¹. Nxē³jau³xai²na²sa¹: “Txai²na¹xai²na² Sū³na² Si³yxau³te³na¹xai²na² e³kxi¹nx2ta¹te³nah¹lxi¹: ‘Wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na², txa²nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³sah¹lxi¹lxi¹. Yah³lxi¹nha²kxai³, sū³nāin²jah³lxi¹lxi¹. Ya³nx2ta¹i¹:” Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² wān³txa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹ ³⁵ Wān³txi³khai³xai²la¹i¹; Hai³txi³ sa²yxo²ā³kī³jau³sxan³tai¹. Nxē³ju³ta² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, nxē³te³nah¹lxi¹: “Wxa²nū³kā³txi³ ī³nxai²na², txa²wān³txai²na² ū³hū¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Yah³lxi¹nha²kxai³ sū³nāin²jah³lxi¹lxi¹. Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. “Sū³nāin²tain¹na³na¹. Txai²yā¹nxain¹na³na¹.” Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹, a²ē¹nān¹jau³su², yhain¹ta¹hxai²hē¹li¹. ³⁶ Jā¹nxa¹jau³su², Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wī³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²sa¹i¹. Nxē³sa²sxā³ yuh³xai²nān¹ko³xai²na²

$\tilde{I}^3sa^2si^1h\tilde{a}^3sa^3na^2h\tilde{e}^3li^1.$ $Na^1ha^2kxai^3,$ $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$
 $a^2wa^3ka^3li^3yu^3ta^2$ $k\tilde{a}i^3te^3lhx\tilde{a}^3$ $wx\tilde{a}^3na^1h\tilde{e}^3li^1.$
 $J\tilde{a}^1nxe^3sa^2ju^3tan^1te^2ka^3y\tilde{a}^3tu^3:$ “ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$
 $Si^3yxau^3t\tilde{a}u^3a^1$ $A^2tah^2sa^1i^1.$ ” $Ya^3nx2ta^1i^1.$
 $Na^1ha^2kxai^3,$ hai^3txi^3 $S\tilde{u}^3na^2$ $Si^3yxau^3t\tilde{a}u^3a^1$
 $ko^3nxe^3te^2lo^3jau^3su^2$ $e^3nxa^3i^1.$ $\tilde{I}h^1nxe^3kxa^2yan^3ti^3ta^3:$
“ $S\tilde{u}^3na^2$ $Si^3yxau^3t\tilde{a}u^3a^1$ $ko^3nxe^3te^2lo^3jau^3su^2$
 $e^3nh\tilde{i}^1lxi^1.$ ” $Sah^1lxin^1ji^1wi^1?$ 37-38 $Txa^2k\tilde{a}i^3a^1ju^3ta^2,$
 $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$ $k\tilde{a}i^3kxa^2y\tilde{a}^1nxe^3sx\tilde{a}^3$ $k\tilde{a}i^3ya^3nx2ta^1i^1.$
 $Na^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $txa^2k\tilde{a}i^3a^1ju^3tai^2na^2$
 $\tilde{I}^2sah^1lxi^3sx\tilde{a}^3$ $wxa^2\tilde{e}^1n\tilde{a}u^3a^1$ au^3txi^3
 $yxo^2\tilde{i}^2sah^1lxi^3h\tilde{e}^1li^1.$ $Sah^1lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3:$
“ $Je^3su^2jah^3la^2$ $yxo^2w\tilde{a}n^3txa^2$ $yxo^2\tilde{i}^2nxa^3lho^3na^1.$ ”
 $Yah^3lxin^1kxan^2ti^3,$ $txa^2k\tilde{a}i^3a^1ju^3ta^2$ so^1lxi^3
 $\tilde{I}^2sah^1lxi^3h\tilde{e}^1li^1.$ $Sah^1lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3:$
“ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $Si^3yxau^3t\tilde{a}u^3a^1$ $k\tilde{a}i^3kxa^2$
 $y\tilde{a}^1xain^1na^3na^1,$ $Je^3su^2jah^3lo^2su^1.$ ”
 $Nxe^3sah^1lxi^3h\tilde{e}^1li^1.$ $Sah^1lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$
 $ha^3lo^2a^2$ $a^3la^3kxi^2yah^3lxin^1tu^1wi^1.$
“ $S\tilde{u}^3n\tilde{a}in^2txi^3na^1x\tilde{a}^1.$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$
 $Si^3yxau^3t\tilde{a}u^3a^1$ $nx\tilde{u}^2kw\tilde{a}i^3yxau^3na^1ha^2kxai^3,$
 $nx\tilde{u}^2kw\tilde{a}i^3yxau^3sa^3ha^2kxai^3$ $ya^3ha^1x\tilde{a}^1.$ ”
 $Nxe^3na^1jau^3su^2$ $a^3la^3kxi^2yah^3lxin^1tu^1wi^1.$
 $Yx\tilde{a}n^1ta^1,$ $txa^2k\tilde{a}i^3a^1ju^3ta^2,$ $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$ $k\tilde{a}i^3kxa^2$
 $y\tilde{a}^1nx\tilde{e}n^2nxa^3ke^3la^3te^2kxai^3,$ $ki^3ha^3nh\tilde{i}^3na^1i^1.$
 $Na^1ke^3la^3te^2kxai^3,$ $txa^2yxo^2w\tilde{a}n^3txai^2na^2$
 $sa^2yxo^2\tilde{a}^3sah^1lxin^1ju^3ta^2$ $wai^3nh\tilde{i}^3nx2na^3li^1.$ $Yx\tilde{a}n^1ta^1,$
 $nxe^2nxa^3i^1.$ $Ki^3han^3jah^1lo^2tx\tilde{a}^3i^1.$ $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$
 $k\tilde{a}i^3kxa^2$ $y\tilde{a}x1jah^1lo^2sa^1i^1.$ $Je^3su^2jah^3la^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$
 $ta^1hxai^2h\tilde{e}^1la^2.$

a²hxi²kan¹txi³nāu³xai²na² ī³xān³ta³kxain¹sxā³
 ī³sa²so¹te³lhxā³ āh¹ o²la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ta¹
 Je³su²jah³lai²na² au³nain¹ta¹hxai²hē¹la².

40 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu¹, ā³ain¹sxā³ Jor³tāu²yau³xa²
 ān³yxo²ha³ti³sai¹ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³,
 nū¹ā¹ ha³lo²a² a²wi¹lhī¹nhī¹nai³tā²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² a²nū²a² ī³yau³xa²
 ū³hū¹kxi²sa²sai¹yhu¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³tāu³a¹,
 kwēn¹tai²na² Je³su²jah³la² ā³wi¹hain¹sxā³
 yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². **41** Ain¹te³na¹, a²nū²a²
 ka³lxa¹tū³ka³txa² ā³tū³yhain¹sxā³ a³ya³txain¹sxā³
 ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹khaix1jah¹lai²la¹i¹.
 Jah¹lai²na² a²nū³kxūn³ju³ta², kxā³nhxī¹nai³tā²
 Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tā² ī³yau¹ū³ta³lun²nē³te³nai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³ Jo³āu² Ba³tis²jah³lai¹tān³tā³, ha³lo²a²
 wā³nxīn¹ju³ta³la³ kāi³ya³nhē³lhī¹nxa³tai¹ti²ti¹.
 Nxē³kxan²ti³, wān³txi³khai³xa² so¹lxī³
 ī³ye³kxi²nē³lhxā³ Je³su²jah³lai²na² wā³nxīn¹sxā³
 kāi³ju³ta² ī³yau¹ū³nhē³lhī¹te³nai¹ti¹. A²nū²a²
 ka³lxa¹tū³ka³txai²na² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

42 Ain¹kxe³tū³ a²nū²a² kāi²lī³tū³ka³txa²
 Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

11

La²sa³ro³jah³la² ya³lu²jau³su²

1-2 Nxē³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² a²ī³lxa² La²sa³ro³jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la². Sxi²je³na² Be³tān²ya³thī³na²
 yxau³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a²
 a²ha³lī³ta³ka³lxa² Mar²ta³ka³lxa² yxau²,
 a²ha³lī³ta³ka³lxa² ā³xa² Ma³ri²a³ka³lxa² yxau²

nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ta¹ka³lx^a
 Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu², ye³je¹nhī¹kxai³lu²,
 ī³ka³li³sxā³ hī³ne³kxa² wi¹lū³tē³kxa²
 sa²so¹sxā³, Je³su²jah³la² a²yu³kxa² whāi²na¹
 ū³yhū³to¹la³kxi²ka³tu³, a²ne³kī³sa³nāu³a¹
 ne³kī³sa³lu²kxi²kxe³su² wx^a²so¹sxā³
 Je³su²jah³lai²na² a²yu³kxa² ū³yhū³ho³la³kxi²,
 ta¹ka³lu³nū³su² ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 a²hī¹nai²na¹ ū³yhū³to¹la³kxi²nxa³hī¹na¹,
 Ma³ri²a³ka³lxai²na² a²lon³yah³la² La²sa³ro³jah³la²,
 kāin² ī³ton³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na²,
 Je³su²jah³la² u²yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². ³ Kāin²
 ī³ton³ju³tan¹te²kā³ya³tu³ti¹, a²ha³lī³ti³nāu³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² u²lxi³
 ī³ye³kxi²ti³hi¹nyha¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²wā³tā³xai²na²
 a³lxin¹kxah³lo²su² te²a² ī³ton³kxi²sa¹sa²na³li¹:
 Ta¹hxai²hē¹la². ⁴ Nxe³jau³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 sa²kxai³lu¹, ain³kxi²sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — ī³ton³ta¹hē²li¹. Nxe³yān¹ta¹, hai³txi³ ya³lu²ju³ta²
 wa³ka³li³yu³ta³lot3sxā³ yxau²nx3tho³li¹. Nxe³ju³ta²,
 Sū³na² Si³yxau³jah¹lu¹tain²txi³ wx^a²kin³ti³ton³te²la³
 ti³hi¹nha²ha²kxai³, txain²txi³ Sū³na² Tah²na¹xain²txi³
 wx^a²kin³ti³ton³te²la³ hi¹sa³ha²kxai³, nha¹tu¹wi¹.
 Nxe³nha¹ju³ta²a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²sain¹sīn¹tu¹wi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² Mar²ta³ka³lxain²txi³
 a³lxi², Mar²ta³ka³lxai²na² a²ha³lī³ta³ka³lxain²txi³
 a³lxi², La²sa³ro³jah³lain²txi³ a³lxi²,
 ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². ⁶⁻⁷ Ai¹nha²kxai³,
 wān³txai²na² La²sa³ro³jah³lai²na²
 ī³ton³ju³ta² a²ha³tā³nxa² ain³kxi²nha²ka³tu³,

hāi¹nxe³sxā³ yxau³ta¹hxai²hē¹la². Ye³ha¹li¹
 a³lan²ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nū²la² ye³ha¹li¹
 a³lan²nū²la² yxau²ta³lun²te²ka³kxah¹lxi¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ju³te²a²ko³nāu³a¹ ā³nxai³kī³kai³
 jāx1yah³sah¹lxi³hē¹li¹. La²sa³ro³jah³la² ī²kī³txai²li¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² ha³la³je¹nai³tā²
 su²lhā³nxain¹te³lhxā³, tah³lxa³ka³ta²
 ā³nan³nxain¹ju³ta² ten³khaix1ain¹to³tai¹ti²ti¹.
 Jā¹nxe³nxain¹kxa²yan³ti³su², nū¹ā¹ Ju³te²a²ko³nāu³a¹
 ā³nxai³lin¹ju³ta³nū³a² wi¹khai¹nxe³hī³te²la¹ku²,
 nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

9-10 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— Ne³ka²kī²sah¹lxi³hē¹li¹. Txai²li²
 yuh³lxi³sa²nxā³nhai¹. Txa²ha³lo²a²
 yut3sū³ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ta¹i¹. U³je³na³kai²li²,
 a³li³xi¹nxa²ha¹te¹, ī³ha²te¹te²jai¹ti²ti¹.
 A²ha²te¹ju³ta², ā³nxai³kī³kxai²nān²tu³,
 hxi²ka¹ka¹nhe² ai³lhī³kī³tā³li¹. Hai³txi³
 ā³sa²tā³xyo²thu²kā¹hī³kī³sxa³i¹, txa²wā¹ha³lo²a²
 ha²te¹ju³ta² wi¹lī²kī³sa²kxai³lu¹. Nxē³yān¹ta¹,
 ka³nxa³hi²nē³na³na¹. Ha²te¹ju³ta²
 ne³ki³son³na³na¹. Nxē³kī³kxai²nān²tu³,
 ka³nxah³ju³ta² ā³nxai³kī³kxai²nān²tu³,
 ān³sa²tā³xyo²thu²kā¹hī³kī³tā³li¹. Ha²te¹ju³ta³la³
 yū²nxa³ha²kxai³ ye³ka³nxa³nhē³ha²kxai³,

nxe³h̄i³ki³tā³li¹. Jā¹nxe³jut3sū³nxe² kwēn¹tai²na²
 Twa²wī³na² a²hxi²kī³lxa² ī³yī¹li²nū¹sa²ju³ta²
 hau³ko³nxa³i¹. Hau³ko³nxa³ta³lxa¹ Txai²na¹xai²na²
 ha²te¹jut3sū³ju³ta² ā³nxai³lh̄i³na¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 hxi²ka¹ka¹nhe² Ju³te²a²ko³nāu³a¹ ā³nxai³la¹tu¹wi¹.
 Ju³te²a² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
 su²lh̄a³sa²ti³te³nain¹na³li¹. Sain¹kxan²ti³
 yuh³lxi³sa²nxā³nhai¹. Txa²wī³na² ī³yī¹li²nū¹sa²ju³ta²
 hau³ko³nxa³ta³lxa², hai³txi³ Ju³te²a² nū³ka³txi³la³
 hxi²kan¹txi³ su²lh̄a³sai¹nxa³lho³li¹.

11 Na¹ha²kxai³, txa²wā¹yā³la² La²sa³ro³jah³la²,
 āu³xi²na³li¹. Ju¹ta¹ wxa²yūn³kxi²te³lhxā³
 ā³nxai³la³kxi²na¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

12-13 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Jah¹lai¹tā²
 āu³xi²ke³la³te²kxai³ we²nxi²tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹ ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Je³su²jah³lai²na² e³jau³xai²na², La²sa³ro³jah³la²
 ya³lu²jau³su² ī³ye³ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 ā³ne³to³hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². La²sa³ro³jah³la²
 āu³xi²sxā³ ī³ye¹nxi²sxā³ nxe³te²an¹jau³xa² so¹lxi³,
 ain³kxi²nhain¹ta¹hxai²hē¹la². 14-15 Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹ sa²wai³wait3sxā³
 ī³ye³kxain¹jau³xa²sa¹:

— La²sa³ro³jah³la² ya³lu²na³li¹.
 He¹sxi²nxa³kxa²yu³hxa² ya³lu²na³li¹. Nxe³ju³ta²
 Txai²na² wi¹na³li¹. Ha³lo²a² wā³nxīn¹ju³ta²
 ī²yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²ī²yah³lxin¹tu¹wi¹.

Yah³lxin¹kxai²nān²tu³ wi¹lxon³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Ju¹ta² ka³li³sa³nhai¹. Yxān¹ta¹
 ā³nxai³la³kxa¹sah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
¹⁶ Ai¹nha²kxai³, To³me²ah³la² ha¹lin¹tī³xa¹
 tōn²txi³ya³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹la²
 wān³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 – Ā³nxai³ya³sah²lxi³nū³nhē¹li¹.

Txa²wā¹hx²kan¹ta² ya³lu²kxai²nān²tu³,
 ya³lu²kxa¹sah¹lxi³nū³nhē¹li¹. Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ya³lu²ju³ta²ka³ten³su²ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹khai³jah¹lo²su²
¹⁷ Nxe³nxa²ha¹te¹, nū¹ā¹ko³xa² Je³su²jah³la²
 yāu³son³nxa²ha¹te¹, wān³txa² La²sa³ro³jah³lai²na²
 ya³lu²sxā³ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ a³lan²nxe³hī¹nai³kxai³
 sa²nī³kxain¹jau³su², ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
¹⁸ Nxe³thī³na² Be³tān²ya³thī³na²,
 a²ha³līn³ti³tāu³xa² ha¹lin¹te²nāu³xa² Mar²ta³ka³lxā²
 Ma³ri²a³ka³lxā² nxe³ta¹ka³lxu³nāu³xa²
 yxau³ain¹thīn³su² ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³thī³na² hai³txi³ Je³ru³sa³lē²thī³na²
 kū³we²kl²la² un²ta³kxi²nxa³thīn³su²
 ta¹hxai²hē¹la². ¹⁹ Nxe³ha²kxai³,
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ka³lxa¹tū³ka³txa²
 Je³ru³sa³lē²thī³nai²na² a³li³ka³tu³, a²ha³līn³ti³tāu³xa²
 ai³la³kxi²nyhain¹ta¹hxai²hē¹la². A²lon³yah³la²
 ya³lu²kxain¹ju³ta² sa²ye³kwē²kxi¹xi²yhain¹te³lhxā³,
 tū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². ²⁰ Nxe³ju³ta²,
 Mar²ta³ka³lxai²na², a²wān³txa² Je³su²jah³la²
 tū³yhain¹jau³su² ain³kxi²te³na¹, sxi²ha² a³li³ka³tu³,
 ā³ne³khauh²sxā³ ī³ha¹txi²ka³tu³, hau³hau³kon³sxā³
 Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² sxi²ha² kan²txi³
 yxau³ha²kxai³, ain¹ta¹hxai²hē¹la². ²¹⁻²² Ai¹nha²kxai³,

Mar²ta³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹, ī³ha¹txi²sxā³
 ī³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Txa²hxai²kan¹jah¹lāi³. Wxāi²na²
 he¹in¹ke³la³te²kxai³ txa²wā³tā³xa²
 ya³lu²hī³nx2nxā³i¹. Yxān¹ta¹, ya³lu²kxa²ha³tā³nxān²txi³,
 hī¹na² a²yen³kxa² a²te³nīn¹kxa² Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ī³wā³txai¹nīn¹kxai²nān²tu³, te²su²
 ū³hū¹nxain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 23 Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxa²wā³tā³xai²na² ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²tu¹xī¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 24 Yxān¹ta¹, Mar²ta³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Yxan¹nāu³a¹ a²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 ne³ki³son³tāu³a¹, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ka³ten³su² ī³sa²yxau³xain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ki³tāu³a¹, txa²wā³tā³xai²na² ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²nūn³tu¹wi¹. Jau¹xai²na² wi¹kō³nha¹i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
 25 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxi²te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Txai²na², ya³lu²ju³ta² Ka³ten³su²
 ī³sa²yxau³xi²ti³hi¹khaix3jah¹lo²sa¹ha²kxai³,
 txa²wā¹ka³ten³nāu³a¹ a²si³yxau³jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 sa¹xi¹. Txai²na² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹jah¹lo²sa¹xi¹. Na¹ha²kxai³,
 a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³ yxo²i²sa³kxai²nān²tu³,
 ya³lu²kxan²ti³ ka³ten³sa²tū¹xī¹. 26 Jā¹nxe³jut3su²,
 a²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³, yxo²i²sa³sxā³
 yxau²xai³kxai²nān²tu³, te²su² ya³lu²nxa³lho³ni¹.
 Txa²wān³txai²na² ain³kxi²sa²sxā³ yxo²i²san¹ji¹xi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la².
 27 Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxⁱ²kan¹jah¹lāi³. Nx^e³nxa²ha¹nhai¹.
 Wxāi²na² Txa²wā¹sū³na² Tah²si¹lxⁱ¹.
 Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² A²hxⁱ²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²si¹lxⁱ¹. Txa²ha³lo²ai²na²
 yuh³xai²nān¹ko³xai²na² ā³wxā³kxi²sa²jah¹lo²sa²nhi¹lxⁱ¹.
 Jau¹xai²na² yxo²ī²nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ī³nān³jau³su²
 28 Nx^e³nxa²ha¹te¹, ī³ye³kxi²ta³lun²nxa²ha¹te¹,
 ta¹ka³lxai²na² ai³nū²la², a²ha³līn³ta³ka³lxⁱ²
 Ma³ri²a³ka³lxⁱ² ī³kaix1ka³tu³, ha³na³ka³lxⁱ³ so¹sxā³
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxⁱ¹:
 — Txa²wā¹hxⁱ²kan¹jah¹la² he¹na³ni¹.
 ī³kaix1txa²na³ni¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 29 Ai¹nha²kxai³, nx^e³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
 ain³kxi²te³na¹ ī³sa²yxau²ā³sxā³ Je³su²jah³la²
 ī³ha¹txi²te³lhxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².
 30-31 Nx^e³hī¹na¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² sxi²nhāu³a²
 yxau³yain¹tu³ka³txa², Ma³ri²a³ka³lxai²na²
 āin²ti³ju³ta² wxa²ye³kwxēn²ki¹xain¹te³lhxā³
 yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tu³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² Ma³ri²a³ka³lxai²na² ī³sa²yxau²ā³sxā³
 a³li³ju³ta²ī²ain¹ka³tu³, aun³ta² ī³hi¹txain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Kwā³kxa² ī³nān³te³lhxā³ a³li³sxā³ ai²na³li¹.
 Ain¹sxā³, ī³hi¹txain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx^e³tāu³a¹
 Je³su²jah³la² sxi²yhen³nāu³ai²nān²ta³ a³li³xa³kxe³su²,
 hāi¹nxe³sxā³ ha³lo²a² Mar²ta³ka³lxai²na²
 ī³ha¹txain¹tāu³a¹ he¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 32-33 Nx^e³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu¹ ā³nxai³ka³tu³ Je³su²jah³la²
 ī³ha¹txi²ju³tan¹te²kxa³ya³tu³ti¹, Je³su²jah³la² yu³kxa²
 ā³yu³nē³ka³la³kxi²te³nah¹lxⁱ¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²kxā³nxai³tā²
 wxa²he¹ū³xi²san¹ke³la³te²kxai³, txa²wā³tā³xai³tā²
 ya³lu²kxi²sa²hī³nx2nxa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³sxā³, ta¹ka³lxain²txi³ ī³nā³nha²kxai³,
 Ju³te²a² nū³ka³txa² ta¹ka³lxai²na²
 ā³sa²si³hē¹yhu¹tū³ka³txain²txi³ ī³nā³nai¹nha²kxai³,
 nxē³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ain¹ju³ta²
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ī²sa²tē³kxi²nha²sxā³
 ī³yat1sai¹kxi²nha²sxā³, au³txi³ a²ē¹nāu³a²
 āin²ti³khaix1ta¹hxai²hē¹la². ³⁴ Nxē³te³nah¹lxi¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — īh¹ti¹la³tā³ sa²nū³kxah¹lin¹thai¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³nxa²ha¹te¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxā³sxī²txa²sī¹nhē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
³⁵ Ain¹ka³tū³, Je³su²jah³la² ī³nān³ta¹hxai²hē¹la².
³⁶ Nxē³ju³tan¹te²kxa³ya³tū³ti¹, Ju³te²a²
 nū³ka³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Kāin² a³lxi²khaix1nai¹nhxai²na²hē³li¹.
 ī²jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
³⁷ Yxān¹ta¹, a²nū²a² kū³we²ki²la²
 ka³lxa²nxa³tū³ka³txa² e³te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² a²nū²a² ye³han³tū³ka³txa²
 ye³we²txain¹jah¹lo²su² te³nai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹,
 La²sa³ro³jah³lai²na² ya³lu²te³lhxā³ nxē³ju³ta²
 hxi²kan¹txi³ sa²hau³ko³tain¹hī³te²la¹ku²,
 hxi²ka¹nxa³te²la¹ku², ki³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

La²sa³ro³jah³la² ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²jau³su²
³⁸ Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
 a²ē¹nāu³a¹ au³txi³ kāin² āin²ti³ha²kxai³,
 sa²nū³kxain¹ti³xa² ī³xain¹ta¹hxai²hē¹la².

Tah³lxē³na² tah³lxa³ka³txa² a²ne³tă³lxa²
 ū³nhe³tă¹kxi²wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

39 Tă³xain¹ka³tu³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Tah³lxa³ka³txai²na², sa²ne³than²kxi¹jah³lxi³hē¹li¹.

Yxān¹ta¹, Mar²ta³ka³lxai²na² ya³lu²jah¹lai²na²
 a²ha³līn³ta³ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na² ka³lu²sxă³ ūn³nhai¹.

Ye³ha¹li¹, ye³ha¹li¹ a³lan²hī¹nai³tă² ya³lu²na²hē³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

40 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Hāi¹nxe³sxă³, Txa²wā¹să³na² Si³yxau³tă³a¹
 yxo²ī²txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 Să³na² wxi²kin³ti³ton³ju³ta² ī²yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ya³nx²ta¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

41-42 Ain¹sxă³, a²nū²a² nū³ka³txai²na²
 tah³lxa³ka³tai²na² sa²ne³than²kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 sa²yxo²ka²la¹nha²sxă³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wī³na² nxe³txi¹. Txa²wān³txai²na²
 ain³kxi²san¹te¹ni²ti¹. San¹ju³ta²

ka³līh³khaix1sa³nhai¹. Txa²wān³txa² yxo²ha³kxa¹
 wxăi²na² ain³kxi²sa²jah¹lo²si¹lxi¹. Yxān¹ta¹,
 a²nū²a² nū³ka³txai²na² ā³nū²kxi²sxă³
 he¹ya³sain¹tă³ka³txai²na² a²yxo²ha³kxa¹,
 ain³kxi²sa²si¹hai¹na¹jau³su², Wī³na² ī³nxai²na²
 ī³si²si¹hă³san¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 yxo²ī²sa²si¹hai¹na¹jau³su², wān³txai²na² e³a¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la²

43 Ain¹te³na¹ kăin² ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— La²sa³ro³jah³lāi³. Yă²ha³we¹. Wa²li³txu¹le¹.

Kxe³sxan³tha¹le¹.

44 A²nū²a² ya³lu²te³nū¹ta²kxai³lu² wa²li³ka³tu³,
 wā²la²ka³lo³a² sa²hxī²tai³kxi²nha²ha²kxai³,

sa²yu³tai³kxi²nha²ha²kxai³, a²yen³nāu³a¹
wā²la²ka³lo³a² sa²ye³wa²lāu¹kxi²nha²ha²kxai³,
nxē³sxā³ wa²li³ta¹hxai²hē¹la². A³li³ka³tu³:
— Sa²ta²|lhon¹ta³kxi²sxā³ a²nū² so¹lxi³
ā³na¹jah¹lxi³hē¹li¹. Ā³nxai³txai²li¹. Je³su²jah³la²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² hāi³a² wxa²i³so¹si¹hain¹jau³su²
45 Nxē³ju³ta², Je³su²jah³lai²na² a²nū²a² ya³lu²te²a²
sa²yxo²ka³ta³wxe³xi²ju³ta², Ju³te²a² nū³ka³txa²
Ma³ri²a³ka³lxi²na² ha³la³ka³lxa³lon³kxi²tū³ka³txa²
ā³nhait1so¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² ka³lxa¹tū³ka³txa²
sa²kxai³lu² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². ī²ain¹te²na¹,
Je³su²jah³la² yxo²i²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 46 Yxān¹ta¹,
kwa² ha²ya³kxa² ha¹lin¹te²a² ā³sxā³
fa³ri³se²a² nū³ka³txa² ā³nhai¹tūn³tū³ka³txa²
ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lai²na²
kāi³ju³tai²na² ī³hen³txain¹ta¹hxai²hē¹la².

47-48 Ain¹ka³tu³ta¹, wā³nxīn¹te²
si³yxau³ka³khai³nāu³xa² sa²kxai³lu²,
fa³ri³se²a² nū³ka³txa² sa²kxai³lu² whāi²na¹
nū²la², a²hxi²kan¹ti³nāu³xa² so¹lxi³
ān³yān³ki³nū²kxi¹xi²ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ain¹te³nah¹lxi¹:
— īh¹nxet3sxā³ kāi³ki³te³ji¹? Je³su²jah³lai²na²
wā³nxīn¹sxā³ kāi³ju³ta² ha²ya³kxa²
kāi³ti³he¹te³sxa³i¹. Nxē³ha²kxai³, hāi¹nxē²
ā³ain¹ki³ju³ta² wi¹lxa³i¹. Hāi¹nxē²
ā³ain¹ki³kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
yxo²ī²ain¹tu¹wi¹. “Je³su²jah³la² so¹lxi³
sa²yxo²we¹jah³lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, ko¹ko¹xa²
nū³ka³txa² ī³kwa³na³nē³tū³ka³txa² Ro³ma²no³
nū³ka³txa² sa²yxo²ā³ya³sah¹lxi³hē¹li¹.”

A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ nain¹tu¹wi¹.
 Jā¹nxain¹kxa²yān³ti³su², kī³nhai¹. Jā¹nxain¹kxai²lē¹.
 Ro³ma²no³ nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²,
 ī³xān³ta³kxi²nē³kxai²nān²tu³: “Ju³te²a²
 nū³kā³txai²na² sa²yxo²ā³sain¹nān³khi³.
 Nē³lain¹kxai²nān²tu³, nū³kxūn³txi³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ sxi²hxain²txi³
 wi¹khai¹nxe³thī³nāin²txi³, sun²tā¹hxa³ti²,
 txa²wā¹nū³kā³txain²txi³ sun²tā¹hxa³ti²,
 nxe³nē³lain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³nē³lain¹kxa²yān³ti³su²,
 ha³lo²a² ko³nxe³khai¹nxe³ju³ta³nū³ai²na²
 ū³hū¹nē³kxa²yān³ti³su² kī³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

49-52 Yxān¹ta¹ a²nxe³te²a² kwē³kon³tāu³a¹
 wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khaix3jah¹la²,
 ka³na³ka³na³jah¹la², Kai³fa²sah³la²,
 a²wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — Ta¹wi¹. Ko³nha²sxā³ e³yah²lxa³lxi¹.
 Wā³nxīn¹jau³su² sa²nēn¹nha²sxā³ e³yah³lxi¹lxi¹.
 Ha³lo²a² ī³yau¹ū³nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²su¹,
 a²nū²a² ka³na³ka³na³te²a² so¹lxi³
 ya³lu²kxi²nē³kxai²nān²tu³ txa²wā¹kī³na¹xai²na²
 yxo²ha³kxa¹ ka³te³su² yxau²xai³lhī³kī³tā³li¹.
 Ju¹ta² wi¹lhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹, jah¹la²
 ya³lu²kxi²nē³lxa³kxai²lē¹. Txa²wā¹kī³na¹xai²na²
 Ju³te²a² nū³kā³txi³kī³na¹xai²na² yxo²ha³kxa¹
 ko¹ko¹xa² nū³kā³txa² sun²tā¹hxa³tē³tu¹wi¹.
 Ju¹ta² wi¹lxa³i¹. Jā¹nxe³ka²yān³ti³su²,
 ya³nx2ta¹i¹. Ā³ne³wxe³yah²lxan³ji¹? Kai³fa²sah³la²
 a²yxo²wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai²na²,
 Kai³fa²sah³lai²na² yxo²a² e³kxan²ti³, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ a²wān³txi³khai³xa², ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³te³nah¹lxi¹, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹

a²ẽ¹nān¹jau³su²:

— Txa²wān³txa², wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa²
 Kai³fa²sah³la² a²nxū²kwai³nāu³a¹,
 ā³nxū²kwai³wxe³nū¹hai¹na¹tū¹xā¹. Ai¹na¹ka³tu³,
 Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² a³la³kxi²nxa³kxe³tu³,
 a²yxo²a² so¹lxi³, wān³txai²na² e³tū¹xā¹.
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa²sa¹:

— Ye³jen¹na² Je³su²jah³lai²na² ya³lu²tū¹xā¹.
 Ya³lu²kxai²nān²tu³, Ju³te²a² nū³ka³txain²txi³
 sa²hau³ko³ti², te²yā¹nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 a²wē³ha³lxa² yxo²ha³kxa¹ ha³lo²a² ī²li³ko³nāu³a¹
 ān³kax3te²kax3te²nūh¹lxi²kxi²tū³ka³txain²txi³
 ā³yān³sa²ki³nū²kxi² ain¹tū¹xā¹. Jā¹nxe³te³lhxā³
 Je³su²jah³la² ya³lu²tū¹xā¹. Kai³fa²sah³lai²na²
 a²wān³txa² a²si³yxau³tāu³a² ta¹hxai²hē¹la².

53 Nxē³ka³tu³, Kai³fa²sah³lai²na² ī³ye³ta³lun²ka³tu³,
 ain³kxain¹tū³ka³txa² wān³txi³kxai³lu¹,
 wi¹li³we¹yu¹sxā³ ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Hai³yo¹. Je³su²jah³lai²na² ya³lu²ju³ta³nū³a²
 wain³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³hī¹nān¹te²tu³,
 su²lhā³si¹jau³nū³su² ī³ne³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 54 Nxē³ha²kxai³, hai³txi³ Ju³te²a²ko³xa² e³lē³na²
 Je³su²jah³lo²la³ āh¹ yxau²xai³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Yxān¹ta¹, ko¹xai²na² ā³ka³tu³ ā³nxai³ka³tu³,
 ha³lo²ai²na² a²nū²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na²,
 yxo²ka³teh³xan¹thīn³su² thī³na² ā³nxai³ka³tu³,
 sxī²yhe³na² E³fra³ī²thī³na² ā³wih¹sxā³
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² whāi²na¹,
 yxau³nū¹hah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

55 Nū²la², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² yāu³son³nū²la²
 a²nū²a² ha³lo²a² yxau³ain¹tū³kā³txa²
 ka³lxa¹tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na² aun³ta²
 ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²an¹je³na³kxa²
 ā³nī¹li²nxa³hī¹na¹ aun³txa² ā³tū³xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxā³ta² a²kō³nxe³thi¹nain¹ju³ta²
 wxa²han³kxi²ti³nha²te³lhxā³ nxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 56 A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²
 ā³te³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³te³nah¹lx¹,
 Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² yuh³xai²nān¹thī³na²
 yxau³sxā³ī³wā³txi³sxā³ī³ye³li³yah³lxi³te³nah¹lx¹:
 — Ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ ī³yain³te³lhxā³
 nxe³kī³tāu³nū³ā¹, Je³su²jah³lai²na²
 wxā³ai¹nhī³te²la¹ku² ain¹kī³nhai¹.
 ī¹h¹nxe³tin¹jau³la³ e³in¹ji¹ku¹, nxa²ha¹nhai¹.
 Nxē³yhu¹ah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².

57 Nxē³ju³tai²na², ha³na³ka³lxi³ wā³nxīn¹te²
 si³yxau³tū³kā³txa² fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ain¹sxā³,
 ī³kwa³na³ain¹te³nah¹lx¹:
 — A²nū²a² kwa² ī²te²hū³te²su² te² ī³nxān²tu³,
 Je³su²jah³la² he¹tāu³la³ wi¹ko³nha²te²la³ na¹nhā¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, ī³hen³txi³sah¹lxi³sī¹nhē³li¹.
 Je³su²jah³lai²na² ī³sxā³ sa²so¹si¹hai¹nha¹jau³nū³su²
 nha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12

Je³su²jah³la² Be³tān²ya³thī³na² yxau³jau³su²
 1 Nxe²xai³nū²la² Pas²kwa²je³na³kxa²
 yāu³son³nxe³hī¹na¹, ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
 a³la²ni²sxā³ ān³te²ti²xai²nxa³hī¹na¹, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu¹ Be³tān²ya³thī³na² ā³wih¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³thī³na² La²sa³ro³jah³lo²su² te²a²,

ha³la³je¹nai³kxai³ ya³lu²ju³ta² Je³su²jah³la²
 a²hxi²ka² sa²yxo²ka³ta³wxe³xi²kxah³lo²su²
 te²a² a²yxau³thīn³su², ta¹hxai²hē¹la².
 2 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²nxe³thī³nān¹tū³kā³txa²
 yain³txa² wxa²we¹tain¹sxā³ Je³su²jah³la²
 ī³yain³yain¹te³lhxā³ ī³ka²la¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².
 ī³ka³li³kxi²sxā³ ī³sa²nēn¹kxain¹te³lhxā³
 ī³ka²la¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ju³ta²
 La²sa³ro³jah³lai²na² ī³yain³yain¹nū³nha²kxai³,
 Mar²ta³ka³lxai²na² a²yain³txa² wet1sxā³
 ū³ai¹nha²kxai³ ta¹hxai²hē¹la². 3 ī³yai³nai¹nhī¹na¹
 Ma³ri²a³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² hī³ne³kxa²
 ha³nē³yau³xa² wi¹lū³khai¹nxe³jau³xa²
 a³lxi²khai¹nxe³jau³xa² Nar²tu³khai³nxe³jau³xa²,
 tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²yu³kxa² whāi²na¹
 ā³yu³kē¹kxi², ta¹ka³lxai²na² a²nē³kī³sa³na¹
 Je³su²jah³la² a²yu³kxa² ī³yu³ya³na³ta³kxi²,
 nxe³kxain¹ta¹hxai²hē¹la² Nxē³tāu³a¹
 sxi²nhāu³ai²na²whāi²na¹ wi¹lū³ne³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 4 Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³lo²su² Ki³lo²thī³na²
 ton¹jah¹lo²su², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3su²
 ye³jen¹na²ko¹ko¹xa²hxi²ka²ān³yū³hū¹ain¹jah¹lo²nū³su²
 jah¹la²kxa³lu² e³ta¹hxai²hē¹la².
 5 E³te³nah¹lxi¹:
 — Hī³ne³ka³yau³xai²na² a³lxi²khai¹nxe³jau³xai²la¹i¹.
 A²nxe³jau³xai²na² ū³yo³hi²kī³kxai²nān²tu³,
 ū³yo³hi²kī³txā³nxa² kāin²khaix¹nxe³txā³nxa²
 300 nxe³txā³nxa² so¹kxi²hī³kī³tā³li¹.
 Nxe³kī³kxai²nān²tu³a²nū²a²yen³kī³txa²khai¹nxe³tū³kā³txa²
 ā³yxu¹nū³ai¹nhī³kī³tā³li¹. Yxān¹ta¹ nxe³kī³sxa³wi¹.
 ī¹hī¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ā³yxu¹nū³ain¹kī³sxa³ji¹?
 Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

6 Yxān¹ta¹, ki³han³ta¹hxai²hē¹la².
 Hai³txi³ a²nū²a² yen³ki³txa²tū³kā³txa²
 a³lxi²yhu¹si¹jau³su², Ju³ta²sah³la² a²ē¹nāu³a¹
 āu³txi³ ī³ye³kxi²nha²ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹,
 Ju³ta²sah³lai²na² kāi³ū³o¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³ju³ta²sa¹:

— Txa²wā¹ū³yho³hi²ki³txā³nxū³a² wi¹wi¹nxe²
 ū³hā¹kxi²sa²sī¹nhē³li¹. Ye³jen¹na² a²yen³kxa²
 ū³yho³hi²ki³txa²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ī³ye³sxā³
 Ju³ta²sah³lai²na² ī³ye³kxain¹kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³
 ū³ha¹te³lxā³ ū³hū¹yhain¹txā³nxū³a², Ju³ta²sah³la²
 kāi³ū³o¹kxain¹to³ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Hāi¹nxā¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹, Ma³ri²a³ka³lxai²na²su¹.
 Ye³jen¹nāu³a¹ ya³lu²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tū³ a²nū²a²
 sa²nī³kxi²sain¹tu¹wi¹. Nxē³sa²ju³ta³nū³su², a²ha²
 ka³ten³su² yxau²xai³la¹hī¹nai²na², ta¹ka³lxai²na²
 txa²nū²ai²na² ya³lu²na¹jut3sū³nxe², hī³ne³kxa²
 wi¹khai¹nxe³jau³xa² ū³hēn¹ta³kxi²sa²sxā³
 sa²hau³kot3sye²nx2ti³te¹ni²ti¹. Hāi¹nxā¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹.

8 Jā¹nxa¹jau³su², a²nū²a² yen³ki³txa²tū³kā³txa²
 kan²txi³ yxau³ya³nx2tai¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
 Txai²li² hai³txi³ kan²txi³ yxau³ya³nx2ti³nxa³lho³li¹.
 Nxē³ha²kxai³ yxau³ya³nx2ta¹hī¹nai²na²
 ta¹ka³lxai²na² sa²hau³kot3sain¹ju³tai²na² wain³na³li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

La²sa³ro³jah³la² su²lhā³te³lxā³jau³su²

9 Nxē³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ka³lxa¹tū³kā³txa² sa²kxai³lu² Je³su²jah³la²
 a²yxau³ta² a²ha³tā³nxa² ain³kxai¹nha²kxai³,

wxā³sxī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Je³su²jah³lain²txi³
 wxā³sxī²i², La²sa³ro³jah³la² Je³su²jah³la² hxi²ka²
 ya³lu²ju³ta² ka³tēn³su² ī³sa²yxau³xi²si¹kxah³lo²su²
 jah¹lain²txi³ wxā³sxī²i², nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 10-11 Ain¹ka³tu³, ya³lu²ju³ta² ka³tēn³su²
 ī³sa²yxau³xi²si¹kxah³lai²na² ī²ai¹nha²kxai³,
 ā³nhai¹tū³tū³ka³txa²sa²kxai³lu²ka³lxa¹nūn³tū³ka³txa²
 sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² yxo²ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³kxai³lu¹, wā³nxīn¹te²
 si³yxau³ka³txa² nū³ka³txa² sa²kxai³lu¹
 La²sa³ro³jah³lai²na² ī³su²lhā³te³lhxā³
 ī³nē³wa³kon³nhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Je³su²jah³lain²txi³ ī³su²lhā³i²,
 La²sa³ro³jah³lain²txi³ ī³su²lhā³i², ju¹ta² wi¹na³li¹.
 A²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²yxo²we¹tain¹kxa²yān³ti³su²
 ki³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lē²thī³na² ī³wih¹jau³su²
 12-19 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹,
 a²nū²a² ka³lxa¹tū³ka³txa², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²
 ī³yain³si¹jau³nū³su² ī³yān³ki³nū²kxain¹tū³ka³txi³su²,
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²,
 Je³su²jah³la² Je³ru³sa³lē²thī³na² yāu³son³ju³ta²
 a²ha³tā³nxa² ain³kxain¹ka³tu³, he³la³nxā³nxa²
 sa²nāu²so¹sxā³ ī³ne³khau²hain¹ka³tu³,
 ī³kaix1tain¹te³nah¹lxī¹:
 — ī³sa²nēn¹kxi²sīn¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³, wxā³i²na² Je³su²jah³lo² ī³nxai²na²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²su² te² ī³nxai²na²,
 wxā³nhī¹lxī¹. Txa²nū³ka³txi³na¹xai²na²
 I³sa³e² nū³ka³txi³na¹xai²na², Txa²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³su² nhī¹lxī¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Nxē³ka³tū³, Je³su²jah³la² ju³mēn²ta²
 wē³sa² a³ti²sxā³ ka³tih³yāu³kxi²sxā³
 wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Wxā³yain¹ju³tai²na²,
 Sū³na² ha³tēh³nxā³nxā¹jau³xau³hxai²tēx1tā²
 e³te³nah¹lxi¹:
 — Si³āu²thī³na² yxau³tū³kā³txa² nxē³txi¹.
 Ha²yā³kxa² yuh³lxi³sē¹li¹. Wxa²hx²kan¹txa²
 Si³yxau³tā³a¹ wxā³tu¹wi¹. Ju³mēn²ta²
 wēn³su² ka³tih³yāu³kxi²sxā³ wxā³tu¹wi¹.
 ī²txa²hē³li¹.
 Kxā³nxā¹jau³xa² ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
 A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³ hī¹na²
 Je³su²jah³la² wxā³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Wxā³yain¹nxa²ha¹te¹ a²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai²na²
 Je³su²jah³la² ī³sa²nēn¹qxain¹ju³ta² a²ha³ta³nxa²,
 fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³tū³kā³txa²
 sa²qxai³lu² ain³qxain¹nū²la² kāin² ī³xān³txi³sxā³
 ī³ye³kxi²nyhu¹ah³lxi³te³nah¹lxi¹:
 — ī²sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
 hx²kan¹ti³hex1nē³lxa³nhai¹. A²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ā³si³tē³la³qxain¹na³li¹ Ā³na¹nē³lain¹sxā³
 Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ sa²yxo²we¹tain¹te³ji¹khi³.
 Na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 ha³lo²ai²na² ā³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 Ā³ne³wxe³ai¹nxa³jū³ta²sa¹:
 — ī¹hxē³kxa²yan³ti³ta³ kāi²li³tū³kā³txai²na²
 Je³su²jah³lai²na² kāin² ī³sa²nēn¹qxain¹te²la¹ku²,
 ī¹hxē³ju³khā³ta³ kāi³ain¹ji¹ku², na¹nhā¹.
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²ē¹nān¹jau³su²
 ta¹hxai²hē¹la². Kwēn¹tai²na² ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, yxan¹nāu³a¹ Je³su²jah³la²

ya³lu²sxā³ ka³tēn³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³
 wxi²kin³ti³ton³te²la³ ne³ti³hi¹nha²tāu³a¹ ha³lo²ai²na²
 ā³sa²wa²la³kxi¹xain¹sxā³ ī³ne³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹te³nah¹lxi¹:
 — Hai³yo¹. Hī¹na² ā³ne³wxe³sa³nhā¹.
 Je³su²jah³la² Sū³na² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo²kxah³lo²su² na³na¹. Nxe³ha²kxai³,
 Sū³na² ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xa², “Wxa²hxi²kan¹txa²
 Si³yxau³tāu³a¹ wxā³tu¹wi¹.” Nxe³jau³xai²na²
 wain³txi³ ī³ye³i², ha³na³ka³lxi³ kxā³nxai³tā²
 a²nū²a² kāi²li³tū³kā³txai³tā² Je³su²jah³la²
 kāin² ī³sa²nēn¹kxain¹ju³tai³tā² wain³txi³
 ī³sa²nēn¹kxi² ain¹na²hē³na¹. A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 nha²ta¹hxai²hē¹la².

Kre²ka² nū³kā³txa² Je³su²jah³la² ī³te³nain¹jau³su²
 20 Nxe³nxa²ha¹te¹, nxe³hī¹na² a²nū²a²
 ka³lxa¹khai¹nx¹xe³tū³kā³txa² Je³ru³sa³lē²thī³na²
 ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³ ī³yain³yah³lxi³te³lhxā³
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³ka³li³si¹jau³xa²
 ī³ye³yah³lxi³te³lhxā³ wxā³yah³lxi³ta¹hxai²hē¹la².
 Yah³lxi³ha²kxai³, Kre²ka² nū³kā³txa²
 yau³xā³li³ e³ain¹tū³kā³txa² kwa² ha²yā³kxa²
 ka³la²nxa³tū³kā³txa² sa²kxai³lu², a²nū²a²
 ka³lxa¹khai¹nx¹e³tū³kā³txa² ā³nū²kxi²yhu¹sxā³
 ā³yā³lxi²yhu¹sxā³ tū³nhaun¹nain¹nūn³sxā³
 wxā³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la². 21 A²nxe³tū³kā³txai²na²
 Kre²ka² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² Fi³li²pah³lai²na²
 a³ya³ti²sxā³ ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lai²na², Fi³li²pah³lai²na²,
 Bet³sa³i²ta³thī³na² Ka³li³le²a²ko³xa²
 wi³wi³to³thī³na² yxau³sxā³ ton¹jah¹lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxet3si¹lxi¹. Je³su²jah³la² ī²ti³ten³sa²sīn¹nhai¹.
Kre²ka² nū³kā³txa² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³te³na¹, Fi³li²pah³lai²na² sa²kxai³lu²
ain³kxain¹sxā³ wxe²ā³ain¹nū²la², Ān³tre²ah³la²
a³ya³ti¹xi²yha¹nū²la² ī³ye³kxi²yha¹nū²la²,
ha¹lin¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ā³tī³xi²ya³nhū²la²,
Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

23 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwēn¹tai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹.
Hī¹na² ye³jen¹na² ya³lu²na¹ju³ta² yū³tu¹wi¹.

Hā²wxān³txa³ ka³ten³su² ī³sa²yxau³xi²sxā³
oh³xan¹ko³xa² wa³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹hī¹na¹

wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa²ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹,

Txai²na² Txa²wā¹sū³na² A²hxi²kan¹ta²
Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²su² te²sa¹ha²kxai³lu¹.

24 Jā¹nxa¹ju³ta² sa²kxai³lu¹ a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³
ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Ha³lo²a², nxe³jut3sū³ju³ta²sa¹:

Ka³yā³ki³a² kīh³nū³xa² ū³whī¹ki³kxai²nān²tu³,
hau³hau³kon³sxā³ a²ki³ai²na² wa³lu³lon³sxā³

hxan³ka³tu³, a²nxā³nxa² tah²nxā³nxa²
ā³kwa³lxi²xi²sxā³ wi¹ka³lū³sxā³ ki³ka³lxa¹txi³

ā³ki³i²te²jai¹ti²ti¹. Nxe³yān¹ta¹, nxe³ki³ai²na²

hxā³nxa³kxai²lē¹. Tah²nxā³ta³ ū³sai¹nxa³kxe³su²
hāi¹nxe³sxā³ nū¹ ū³yxau³te²jai¹ti²ti¹.

Jā¹nxe³jut3sū³nxe², Txai²na¹xai²na²
ya³lu²na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²

ka³te³na² wi¹tāu³a¹ tah²lxi³ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.

25 Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu²
ī³ye³kxi²nyah¹lxin¹kxai²nān²tu³: “Yuh³xai²na²

ti¹ai²na² ū³yxau³na¹hī¹na² txa²wi¹la¹tāu³a¹

so¹lxi³ a³lxi²sa³nhā¹.” Je³su²jah³lai²na²

wān³txa² sa²yxo²ã³a¹kxan²ti³ ya³lu²ju³ta²
ten³sa²nxa³nha¹. Nxē³nyah¹lxin¹kxai²nān²tu³
Txa²wā¹sū³na² ha³lo²a² yxau²xai³lyah²lxan³tho³li¹.
Yxān¹ta¹: “Yuh³xai²na² yxau³na¹hī¹na¹
txa²wi¹la¹tāu³la³ a³lxi²sa²nxa³nhā¹. Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²ī²a¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
su²lhā³sain¹kxan²ti³ yxo²ī²a¹ju³ta²
ã³na¹nxa³lho³na¹.” Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
ka³te³na² a²wi¹lxon³kxi²tāu³a¹ kan²txi³
yxau²xai³lyah³lxin¹tu¹wi¹. ²⁶ Jā¹nxa¹jau³su²,
a²nū²a² ī²li³te²su² te² ī³nxān²tu³:
“Je³su²jah³la² a²sa³wit3so¹na¹tū¹xā¹.”
Nxē³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, sa²wai³wait3sxā³
ã³si³tē³la³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Sah²lxin¹kxai²nān²tu³,
ha³lo²a² ī²li³jut3sū³ju³ta² he¹a¹kxai²nān²tu³,
txa²sa³wi³ha³lxi³ ī³nxai²na² whāi²na¹
ã³nho³yha³sah¹lxin¹tu¹wi¹. A³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
sa²yxo²wet1sah²lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
wi¹lhin¹si¹nx2ti³jau³la³ ī³ye³kxi¹nx2ti³tu¹wi¹.

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta³nū³a², ī³yau¹ū³jau³su²
²⁷ Na¹ha²kxai³, txa²ē¹nāu³a¹ au³txi³
hxi²waun³ta³kxi²nhā²ha²kxai³, ãin²ta³kxi²nhā²ha²kxai³
nha¹nhai¹. Nha¹ha²kxai³, īh¹nxe² Txa²wī³na²
e³kxi²te³la¹ji¹wi¹? “Wī³na² nxe³txi¹.
Ha³lo²a² khāuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nū³a²
nxe³sa²ju³ta²yān³ti³su² sa²so¹xi²sē¹li¹.
Nxē³te³la¹ji¹? Yxān¹ta¹, hxi²kan¹txi³
jau¹xai²na² ī³ye³kxin²nxa³lho³li¹. Txai²li²
khāuh³lxa³ti³hit1sa²ju³ta³nū³ai²na²
ã³ne³khauh²kxi²si¹sa²jau³su² wxā³na¹hē³li¹.
Nxē³sa²ju³ta³nū³a² ã³na¹ti³ten³sa²nxān³nhai¹.

Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

28 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, e³lē³na²A²wī³na²e³te³nah¹lxi¹:

— Wī³na², nxe³txi¹. Wxi²kin³ti³to³nhat1sxā³ ī³yī¹li²nhat1je¹txai¹nhu¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Nxa²ha¹te¹, oh³nāu³a¹yxau³jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxi²kin³ti³to³nha²sxā³ ī³yī¹li²nha²yai²na¹li¹. Jā¹yxai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³jau³xai²na², a²nū²a²ān³yān³nū²kxain¹tū³kā³txa² a²ne³nxē³na² ain³kxain¹ka³tu³, ha³lo²a² a³la³kxai¹nxa³kxe³su²e³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta²li¹na²li¹. Nxe³nxa²ha¹te¹, ā³lxi³te²nū³kā³txa² e³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Oh³xan¹jah¹la²e³kxi²te²sin²ju²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

30 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, a²nū²a² nū³kā³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wī³na² wān³txi³na² ī³ye³kxi²nē³jau³xī³na² ain³kxi²si¹nx2ti³jau³su² e³na³li¹. Hai³txi³,

Txai²na² so¹lxi³ ain³kxi²si¹sa²jau³su² e³xa³wi¹.

31 Kwēn¹tai²na² yuh³xai²nān¹tū³kā³txa² kō³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² a²yo³ha² qin³nha²ta³lu²nain¹na³li¹.

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ qin³nhain¹ka³tu³ kō³nxe³te²lo³tain¹tu¹wi¹. Kwēn¹tai²na²

ha³lo²a² hau³kon³na³li¹. Nxe³ha²kxai³,

kwēn¹tai²na² yuh³xai²nān¹kō³xa² a²wa³kxēn³yah³la²

Sa³ta³na²jah¹la² ū³nhū³sa²tā³ain¹tu¹wi¹.

32 Ai¹nha²kxai³, Txai²na² Txa²wā¹sū³na²

A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na²

sa²kxai³lu² sa²so¹sa²sxā³ sa²ka²la¹hēt1sain¹sxā³ su²lhā³sain¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹

ī³kaix1sa²so¹ai¹na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

33 Wān³txai²na² Je³su²jah³lai²na² ī³ye³ka³tu³,

ye³jen¹na² su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a², hi³sa³ka³txa²
 ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ ya²lu¹kxi²nē³lain¹ju³ta³nū³a²
 ī³yau¹ū³nha²yain¹ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxē³nxa²ha¹te¹, a²nū²a² ā³yān³ki³nū²kxi²xain¹tū³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xa²
 kxā³nxu¹tai²na² ū³wha²li¹la³kxi²nē³jau³xu¹tai²na²sa¹:
 “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³jah¹lo²su² jah¹la² kxā¹nāu³a¹
 ha³tā³nxān²txi³, ka³tē³na² so¹lxi³
 yxau²wa³to²hi²sa²tē³tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 Jau¹xai²na² wain³jau³xai²la¹i¹. Yxān¹ta¹,
 wxā²wān³txi³kxai³lu¹: “Txai²na² Sū³na²
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²kah³lo²na¹xai²na²
 sa²ka²la¹hēt1sain¹sxā³ su²lhā³sain¹tu¹wi¹”
 Nxē³nhi¹lxi¹. Nhīn¹kxai²nān²tu³, ka³tēn³su²
 yxau²wa³to²hi²sa²tē³hī³nx2nxā³lxi¹,
 Wxāi²li¹. Nhīn¹nha²kxai³, Wxāi²na²
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tāu³lo³txa²kah³lo²su² nhīn¹ji¹ku¹,
 īh¹nxē³ju³tān¹nū³su² nhīn¹ji¹ku¹ nxa²nha¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹: — Jū¹nxē² hī¹na²kxai³, ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na²,
 Sū³na² yen³kxa² ī³yau¹ū³nx2ti³jah¹lo²na¹xai²na²
 yxau²xai³lyā³nx2ta¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
 yxau³ya³nx2ta¹hī¹na¹ txa²wān³txa²
 ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. A²ya³la³tu³ wān³txan²tu³
 a³la³kxah¹lxin¹txai²lā¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²ha²te¹ju³ta² ā³nxai³ti³hū³nxē², a²ya³la³lyau³tu³
 wi¹la³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxa¹jau³su²,

ka³nxah³ju³ta² ã³nxai³ki³kxai²nãn²tu³: “Íh¹nû¹la³ta³
 ã³nxai³lah¹lon³ku².” Nxe³hî³ki³tâ³li¹.
 Jâ¹nxe³kxe³hû³nxe², Txai²na¹xai²na²,
 ha²te¹jah¹lo²na¹xai²na² ã³nxî³sxâ³
 he¹ya³nx2ti³nxa³kxai²nãn²tu³, na¹kxa²si³yo³na¹,
 ka³nxah³ju³ta² ai³yah³lxin¹jut3sû³nxe²: “Íh¹nû¹la³ta³
 ai³na¹lhon³ku².” Nxe³yah³lxin¹jut3sû³nxe²,
 yxau²xai³yah³lxi³hî³nxa¹lxi¹. Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³,
 hxi²kan¹txi³ txa²wân³txa² ain³kxi²sah²lxan³tho³li¹.
 Sah²lxan³kxe³su², a²ya³la³lyau³tu³,
 a³la³kxi²yah³lxi³hî³nx2nxâ³lxi¹. 36 Nxe³ha²kxai³,
 he¹ya³nx2ta¹hî¹na¹ txa²wân³txai²na²
 ain³kxi², sa²yxo²we¹ti², nxe³sah¹lxi³hë¹li¹.
 Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ Txai²yâ¹xah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³, a²nû²a² ã³xa²
 a²ya³la³lyau³xan²tu³ i³yau¹û³hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ sa²ha²te¹tain¹te²hû³nxe²
 yxau²xai³yain¹yah³lxi³hî³nxa¹lxi¹. Ta¹hxai²hë¹la².
 Nxe³jau³xai²na² e³ta³lun²te²ka³ka¹ Je³su²jah³la²
 ã³na¹ain¹sxâ³ ã³no¹wxe³yain¹ta¹hxai²hë¹la².

Ju³te²a² nû³ka³txa² Je³su²jah³la²
 sa²yxo²ã³ain¹jau³su²

37 Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² ha³lo²ai²na²
 yxau²xai³lhî¹na², wâ³nxîn¹sxâ³ kâi³ju³ta²
 ka³lxa¹ju³ta² kâi³yain¹ta¹hxai²hë¹la². Yain¹kxan²ti³,
 Ju³te²a² nû³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nâu³xa²
 sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hë¹la². 38 Ha³lo²a²
 sa²yxo²we¹tai¹nxa³ju³tai²na², yân³tai²na²
 I³sa³i²ah³lu¹tai²na², Txa²wâ¹sû³na² Si³yxau³tâu³a¹
 wân³txa² i³hen³txi³nê³jah¹lu¹tai²na² e³te³nah¹lxi¹:

— Sū³nāi³. Txa²wā¹wān³txain²txi³

ī³hen³txain¹ki³jau³xain²txi³
 sa²yxo²we¹tē³lai¹nxa³ha²kxai³, Sū³nu²
 ī³nxai²na² nū³kxū³nñ¹ju³txain²txi³
 ye³kan¹ti³he¹nxai¹nxa³ha²kxai³, nxe²na³li¹.
 Kxā³nxān¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

A²nxe³jau³xu¹ta²kxai³ nxe³je³na³kxa² ti¹ai²na² so¹lxi³,

a²ya³la³tu³ nxe³jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxa³,

Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²

Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

³⁹ Jā¹nxain¹jut3su² Ju³te²a² nū³kā³txai²na² sa²kxai³lu¹

hxii²kan¹txi³ Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tai¹nxa³ju³ta²

I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³ wān³txa² yau³ā³lxi³ yān³tai²na²

e³te²an¹jau³kxai³lu¹:

40 — Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a² ī³ye³sxa³ a²nū²a²

ī³lxi³thin¹ti³he¹nxa³tū³kā³txa² ī³ye³te³nah¹lxi¹:

“ī³lxi³thin¹ti³hex1yah³lxi¹hxai²nxān³tai¹ti²ti¹.

Yah³lxi¹nha²kxai³, ye³han³te²hū³nxe²

yxau², nex3kax3tū³te²hū³nxe² yxau²,

yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lē¹.

Txa²nū³kxū³na¹ju³ta³la³ ye³kan¹txi³

ī²ti³hex1sah¹lxa³nha²kxai³, Txa²wān³txa²

wi¹jau³xa² nex3kan¹txi³ ā³ne³to³yah²lxa³nha²kxai³,

yah³lxin¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²lē¹.

Wxā³sxa³ wxa²kō³nxe³ti³ kāi³yah³lxin¹ju³ta²

wxa²wa²su¹txa²txi³si¹sah¹lxin¹jau³la³

wxā³yah²lxan³tho³li¹. Jā¹yxah³lxin¹kxa²yān³ti³su²

ya³nx2ta¹i¹.

Wxā³sah¹lxin¹ju³ta²

ten³ti³hex1sa²nxān³nhai¹, kāin²

ī³lxi³thin¹ti³hex1yah³lxa³nha²kxai³lu¹.” Sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ wān³txa² na²hē³li¹.

I³sa³i²ah³lu¹tai²na² ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxē³jau³xau³hxai²tēx1tā², I³sa³i²ah³lu¹ta²kxai³lu² kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³,

Je³su²jah³la²

ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² wxi²kin³ti³ton³khaix1jah¹lo²su² na³na¹. I³sa³i²ah³lu¹tai²na² a²ē¹nān¹jau³la³,

ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³:

— Je³su²jah³la², ha³lo²ai²na² wxā³ju³ta²nū³a²

ī³ye³a¹tū¹xā¹. Ain¹sxā³, wān³txai²na²,

Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxī²kan¹txi³nāu³xa²,

Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tai¹nxa³jau³nū³u¹tai²na²

ī³ye³kxū¹nē³ta¹hxai²hē¹la².

42-43 Nxē³kxa²ha³tā³nxān²ti³, Ju³te²a²

nū³kā³txai²na² a²hxī²kan¹txi³ nū³kā³txa²

ha³ta³nxān²txi³ wxa²hait1so¹yhain¹tū³kā³txa²

ka³lxa¹tū³kā³txa² Je³su²jah³la² sa²yxo²we¹tain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yxān¹ta¹, hai³txi³ sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³la³

txa²wā¹ē¹nāu³a² ī³sai¹sxā³ e³|ē³na²

ī³ye³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la², fa³ri³se²a² nū³kā³txa²

yuh³li³yhu¹jau³su² ha²kxai³la².

— Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxi²ki³thī³na²

ūh³nūn³sa²tā³ha³lo²sai¹nē³lain¹kxa²yān³ti³su²,

ki³nhai¹. Ki³sa²kxai³ kon³to³ni² yxau³ki³tū¹xā¹.

Fa³ri³se²a² nū³kā³txa² ī³wi¹lhin¹si¹nhē³jau³xa²

so¹lxi³ kāin² yxo²kwāi³ki³ta³nā¹, a²ē¹nāu³a²su¹.

Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxai²lē¹. A²nū²a²

wi¹lhin¹si¹hain¹jau³su² so¹lxi³, kāin²

yxo²kwāi³nain¹kxai²lē¹. Hai³txi³ Sū³na²

Si³yxau³tāu³a¹ wi¹lhin¹si¹hain¹jau³la³

yxo²kwāi³nain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ain¹jau³su²,

hai³txi³ Je³su²jah³la² sa²yxo²wet1si¹hain¹jau³la³

e³|ē³na² ī³ye³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

Je³su²jah³la² wān³txa², kō³nxe³te²la² ī³yī¹lain¹jau³su²

44 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, kāin² ī³kaix1te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² a²ten³te²su² te²an²tu³,
sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na² sa²yxo²we¹tain¹nū³nhī³nx2na³li¹.
Hai³txi³Txai²na²so¹lxi³sa²yxo²wet1sai¹nhī³nx2nxa³i¹.

45 Jā¹nxa¹jau³su², Txain²txi³ a²nū²a²
yxo²ī²sain¹kxai²nān²tu³ Txa²wī³na²
ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lain²txi³ yxo²ī²ain¹nū³nhī³nx2na³li¹.

46 Txai²li² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² wxā³na¹ju³ta²,
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ sa²ha²te¹te²hū³nxe²
wxā³na¹hē³li¹. Na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a²
sa²yxo²wet1sain¹kxai²nān²tu³, hai³txi³ kō³nxe³ti³
kāi³kxa² wah³yu³ta³la³ ka³nxah³jut3sū³ju³ta³la³
yxau²xai³lai¹nx3tho³li¹. **47** Yxān¹ta¹, a²nū²a²
ī²li³te²la³ txa²wān³txai²na² a²ne³nxē³na²
so¹lxi³ ain³kxi²sain¹kxan²ti³, a²ē¹nāu³a¹
āu³txi³ sa²yxo²wet1sai¹nxa³kxai²nān²tu³,
hai³txi³ kō³nxe³te²la³ ox3tain¹nxa³lho³li¹,
Txai²li¹. Na¹jut3su² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
wxa²wa²sut1si¹hai¹na¹jau³su², ha³lo²ai²na²
wxā³na¹hē³li¹. Hai³txi³ a²nū²a² kō³nxe³te²la³
ox3tain¹te³lhxā³ nxe³jah¹lo²txā³i¹, Txai²li¹.

48 Yxān¹ta¹, a²nū²a² en²sa³ha²kxai³, txa²wān³txa²
sa²yxo²ā³sa³ha²kxai³, a²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
kō³nxe³te²la³ ī³yī¹lain¹ju³ta³nū³a² yū³tu¹wi¹.
Nxe³ju³ta²sa¹, txa²wān³txai²nān²tu³, hī¹na²
ī³ye³kxai¹na¹jau³xai²nān²tu³, yxau²sa²tē³xai³ka³tu³
hu³, yxan¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² hxan³tāu³a¹,
a²nxe³jah¹la² txa²wān³txai²na² wi¹jau³xai²na²
ain³kxi¹xain¹tu¹wi¹. Ain¹kxai²nān²tu³, “Je³su²jah³la²

wān³txa² wi¹jau³xa² kxā³nxa² sa²yxo²ā³a¹hē³li¹.
Hī¹na² Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³lxī³sxā³
ī³yī¹li²sa²nxa³lho³li¹.” Ain¹tu¹wi¹.

49 Txa²wān³txa² e³a¹jau³xai²na², kwa²
hxī²kan¹txi³lo³nha²sxā³ e³nxa³i¹. Nxē³yān¹ta¹,
Txa²wī³nu¹tai²na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
ī³kwa³na³sa³na²hē³li¹. Nxē³sa²jau³xa²
ī³wet1sa²so¹sxā³ e³a¹i¹. 50 Txa²wī³na² wān³txa²,
ī³kwa³na³nē³jau³xa², ka³te³na² wi¹tāu³a¹ a²nū²a²
yxo²ha³kxa¹ yxau²xai³te³lhxā³ ī³kwa³na³nē³na³li¹.
Nxē³ju³ta³, a³la³kxi²na¹nhai¹. Na¹ha²kxai³,
Txa²wī³na² wān³txa² ī³wet1sa²so¹na¹jau³xa² so¹lxī³
e³ya³nx2ta¹i¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

13

Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa²
wxā²yu³hin³ta³kxā¹jau³su²

1 Nxē³nxa²ha¹te¹ Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²,
Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ā³yān³ki³nū²kxain¹sxā³
kāin² ī³yain³tai¹ni² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
ī³ka³li³si¹hain¹jau³su² ī³ye³kxai¹ni², nxē³je³na³kxa²
yāu³son³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³hī¹na²,
Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxā² whāi²na¹
sxī²ha² thī³nāu³xā¹ yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yxau³ain¹nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²hxī²kī³la², Txa²wī³na² ī³yī¹li²nū¹sa²ju³ta²
hau³kon³na³na¹. Yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
wa²li³sxā³ Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹
ī³na¹ju³ta³nū³a² yāu³son³kxi²na³na¹. Na¹ha²kxai³,
txa²sa³wi³ha³lxai²na² yuh³xai²nān¹ko³xa²

a²sa³wi³ha³lxi³ye²te²nū³kā³txai²na²
 kxān³su² a³lxi²hxai²na¹hē³nā¹. Ka¹txi³
 a³lxi²sa²tē³hxai²na¹hē³na¹. Na¹ha²kxai³
 kāin² a³lxai¹na¹ju³ta² txa²sa³wi³ha³lxai²na²
 ī³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹. Ta¹hxai²hē¹la².

2 Yxān¹ta¹, Ju³ta²sah³la² Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa²
 ha³la³je¹nai³kxai³tā² Sa³ta³na²jah¹la² wān³txa²
 ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

— Ju³ta²sah³lā³. Je³su²jah³la²
 ī³kōx1kō¹son²kxi¹sē¹li¹. Sa³ta³na²jah¹la²
 yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:

— Hā³xā¹, na¹tu¹wi¹. Ju³ta²sah³la²
 yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxē³jau³xai²na²
 ī³kōx1kō¹son²kxi²si¹jau³nū³su², Ju³ta²sah³lai²na²
 ain³kxi²so¹sxā³a²ē¹nāu³a¹wxa²sa²no¹kxin¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³kxe³su², Ju³ta²sah³lai²na²a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 wā³kon³te²nāu³xai²na² whāi²na¹,
 yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 3 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³ti¹,
 Je³su²jah³lai²na²sa²kxai³lu¹a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu¹ whāi²na¹ ā³yān³ki³nū²kxi¹xi²sxā³
 ī³yai³nain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, ha³lo²a²
 Je³su²jah³la² nū¹ a³la³kxi²ta³lun²ta¹hxai²hē¹la².

— Txa²wī³na² hxi²kan¹txi³lot³sa³na²hē³nā¹.
 Na¹ha²kxai³ ha³lo²a² yxo²ha³kxa¹ hxi²ka¹na¹nhā¹.
 Kxā³nxa², Txa²wī³na² ye³na¹ a³li³sxā³
 wxā³na¹hē³na¹. A¹hī¹na¹, Txa²wī³na² yxau³tā³a¹
 ī³na¹tū¹xā¹. Yxān¹ta¹, txa²sa³wi³ha³lxai²na²
 kāin² a³lxi²na¹nhā¹. Na¹ha²kxai³, hī¹na²
 īn²nxa³ta³lxa¹ txa²a³lxi²khaix1na¹ju³ta²
 ī³yau¹ū³hai¹na¹tū¹xā¹. Nxē²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
 4-5 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³ti¹, Je³su²jah³lo²su²
 te²kxai³lu¹ ī³yain³ta³lun²sā²nxa³kxe³tu³, nū¹

ī³sa²yxau³sxā³ a²wā²la² wi²kxi²nha²ka³lo³a²
 sa²sai¹kxi²nha²sxā³ ū³ha¹nū²la², to³a²ya³ka³lo³a²
 wā²la²ka³lo³a² ū³yhu³yā³na³kxi²nha²ki³ka³lo³nū³a²
 so¹sxā³ sa²si³wā³lāu²kxi²nha²ka³tu³,
 ī³yau³xa² kwa³ta³lē³nāu³a¹ ā³nē¹so¹nū²la²,
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²yu³kxa² sa²kxai³lu¹
 wxa²yu³hi³ta³kxi², wā²la²ka³lo³ai²na²
 sa²si³wā³lāu²kxi²nha²ka³lo³ai²na²
 ū³yhu³yā³na³ta³lxi³kxi² ū³yhu³ya³na³ta³kxi²
 nx²xai³yain¹ta¹hxai²hē¹la². 6 Nx²xai³yain¹nū²la²,
 Pe²jah³la² ā³wxā³nū²la²:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. īh¹nx²e³kxa²yān³ti³ta³
 wxa²yu³hi³ta³kxi²sa²te³lin¹ji¹? Pe²jah³lai²na²
 wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

7 Nx²e³ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Kāi³kxi¹nxa²ha¹ju³ta² kwēn¹tai²na²
 ā³ne³wxe²nxā³lxi¹. Yxān¹ta¹, a²yan¹nāu³a¹
 wi¹lā³ne³wxe³nx2tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nx²e³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxāi²na² ā³sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1te²si¹lxi¹.
 Nī¹nha²kxai³ wxa²yu³hi³ta³kxi²sa²txa³hē¹li¹.
 A²nū²a² hxi²kan¹te²su² te²a² a²sa³wi³ha³lxa²
 yu³kxa² wxa²yu³hi³ta³kxi²ki³ju³ta² wai³nxa³i¹.
 Nx²e³ha²kxai³ yu³kex3nū³nxa²hxa³lho³li¹.
 Pe²jah³lai²na² ta¹hxai²hē¹la². Nx²e³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³hi³la³kxi¹nxa²hxa³kxai²nān²tu³,
 txa²sa³wit3sa²hī³nx2nxa³lxi¹. Ā³nhē¹txa²hī³nxān²nxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

9 Nx²e³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wān³txa²
 te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²hxi²ka³na²
whāi²na¹ wxa²hxi²hi³la³kxi², txa²yū³ka³na²
whāi²na¹ wxa²yū³hin³ta³kxi², txa²ne³ka³nai²na²
whāi²na¹ wxa²ne³hi³la³kxi², nxe³sē¹li¹.
Txa²yū³kxa² so¹lxi³ wxa²yū³hin³ta³kxi²sa²txa³hē¹li¹.
Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, wxa²sa³wi³sxa³khai³sa³tu¹wi¹.
Ju¹ta² ten³sa³nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

10 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ ho³xi²han³kxi²te³nha²,
nxe³ki³kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³, txa²wā¹yū³kxa²
so¹lxi³ nā³ti³nē³lhī³nx2na³li¹. Nxe³kxai²nān²tu³,
wxa²yū³hin³ta³kxi²nha²ki³kxai²nān²tu³,
txa²wā¹nū²a² whāi²na¹ han³kxi²ta³lun²nē³lhī³nx2na³li¹.
Jā¹nxa¹jau³xai²na², wxa²nū³ka³txi³
ī³nxai²na² han³ta³lun²nx2ti³kxe³hū³nxe²
wxa²ko³nxe³yah³lxin¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa¹tai¹ti²ti¹.
Yxān¹ta¹, wxa²yū³ta² ka³na³ka³na³jah¹la²
so¹lxi³ on³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la²,
ko³nxe³ju³ta² yxau²xai³lain¹na³li¹. Txa²wā¹nā³ta²
han³kxi²nxa³te²hū³nxe² a²ko³nxe³ju³ta²
yxau²xai³lain¹na³li¹. 11 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la²
ha³lo²a² a³la³kxi²kxe³su²:

— Ju³ta²sah³lai²na² ye³jen¹na² ko¹ko¹xa²
hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sain¹tū¹xā¹. Nxe³nha²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³jau³xai²na², a³la³kxi²ta³lun²kxe³su², ī³ye³sxā³:
— Wxa²yū³ta² ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³
on³yah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹la² ko³nxe³ju³ta²
yxau²xai³lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

12 Nxe³nxa²ha¹te¹, wxa²yū³hin³ta³kxain¹ta³lun²nxa²ha¹te¹,
wā²la² ū³whi²kxi¹xi²nhā²nū²la², ā³wxe³xi²nū²la²,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yu³hin³ta³kxi¹nx2ta¹ju³txai²na²
 a²si³yxau³tāu³a¹ ī³yau¹ū¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ā³ne³wxe³nx2ti³xa³ta²lu¹i¹. **13** Nxe³tāu³a² sa²kxai³lu¹:
 “Txa²sū³nu²yah³lāi³, Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³.”
 Nxe³sah¹lxi³to³hi¹lxi¹. Jau¹xai²na², wain³txi³
 e³yah³lxi³to³hi¹lxi¹, wxa²sū³nū²sa¹ha²kxai³,
 wxa²hxi²kan¹txi³sa¹ha²kxai³, nxe³na¹i¹. **14** Yxān¹ta¹,
 wxa²yu³hin³ta³kxi²nē³ju³ta² a²sa³wi³sxa² so¹lxi³
 a²wa³ka³li³yu³tai²la¹i¹. Hai³txi³ a²hxi²kan¹jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxa² yu³kxa² wxa²yu³hin³ta³kxi²ju³ta³la²
 yū²nxa³i¹. Nxe³kxan²ti³, Txai²na¹xai²na²
 wxa²sū³nu²su² na¹kxan²ti³, wxa²hxi²kan¹txi³su²
 na¹kxan²ti³, wxa²yu³hin³ta³kxi¹nx2ta¹te¹ni²ti¹.
15 Jā¹nxe³nhat1jah³lxi³hē¹li¹. Kāi³kxi¹nx2ta¹ju³ta²
 ī³ye³ūh¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ju³txai²na²
 kāi³kxi¹nx2ta¹kxa²yāx1nhat1jah³lxi³hē¹li¹.
16 Jā¹nxa¹jau³su², a²sa³wi³sxa² hxi²ka¹nxa³i¹.
 Yxān¹ta¹ a²sū³na²yah³la² hxi²kan¹te²lā²na³li¹.
 Jā¹nxe³sxā³, ī³kwa³na³nx2ta¹te²su²
 te³na¹xai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Yxān¹ta¹
 ī³kwa³na³nx2ta¹kxe³su² te² ī³nxai²na²
 hxi²kan¹nx2ti³hī³nx2nxa³i¹. **17** Nxe³na¹jau³xai²na²,
 ā³ne³wxe³yah³lxin¹kxai²nān²tu³, sa²yxo²wet1sa²sxā³
 kāi³jah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 wi¹lxon³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.
18 Yxān¹ta¹, txa²wān³txai²na²
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na², wxa²yu³tai²na² ī²sxā³
 ā³yū³so¹nx2ta¹kxe³su² te² ī³nxai²na² so¹lxi³
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxe³su² te² ī³nxai²na²
 ye³kan¹txi³ ī²nx2ta¹jah¹lo²sa¹i¹. Yxān¹ta¹,
 wxa²yu³tai²na² sa²yxo²ā³san¹jah¹lo²nū³su² te²
 ī³nxa² yū³ah³lxi¹lxi¹. A²nxe³jah¹lo²su², Sū³na²

ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xa² kxā³nhxī¹nu¹tai²na²
 e³te³nah¹lxi¹: “A²nū²a² yain³txi³nū³xa²
 ī³yain³ya³sain¹jah¹lo²su² te²a² ha³tā³nxān²txi³
 ī³kox¹ko¹son²kxi²sain¹tu¹wi¹.” Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.
 A²nxe³jau³xau³hxai²tēx¹ jā¹nxe³sxā³ ye³jen¹na²
 a²nū²a² kāi³kxi²sain¹tu¹wi¹. Sain¹kxai²nān²tu³,
 ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xa² a²ya³la³tu³
 ta³lun²tu¹wi¹. 19 Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na²
 ha³lo²a² ū³hū¹nx2ti³xa³tā³lxa² wān³txai²na²
 ī³tih³nxe³nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹ka³tu³,
 hā²wxān³txa³ ā³nhaū³ko³khai¹nxe³tāu³a¹ ha³lo²a²
 ī²yah³lxin¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txai²na²
 yxo²ī²sah¹lxin¹tu¹wi¹. “Hai³yo¹.
 Je³su²jah³la² wān³txi³khai³xa² so¹lxi³
 ī³ye³kxi²nē³tai¹ti²ti¹. Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su²
 na³li¹.” Sah¹lxin¹tu¹wi¹. 20 A²ya³la³tu³
 wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹. A²nū²a² ī²li³te²su²
 kxai²nān²tu³, txa²sa³wi³sa² ī³sa²si¹hā³a¹kxe³su² te²a²
 sa²yxo²we¹tū³sain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³, Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
 sa²yo²wet1sain¹nū³nhī³nx2na³li¹. Sain¹kxai²nān²tu³,
 Txa²wī³nu¹tai²na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 sa²yxo²we¹tain¹nū³nhī³nx2na³li¹.
 — Ko¹ko¹xa² hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nīn¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³su²
 21 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² a²ē¹nāu³a¹ qu³txi³ kāin²
 ī³āin²ta³kxi²nha²ha²kxai³, ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 — A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³ e³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Wxa²yu³ta² ka³na³ka³na³tin¹te² ī³nxa² ko¹ko¹xa²
 hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³sai¹nīn¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ju³tan¹te²kxa³y_q³lhu², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
sa²kxai³lu² ī³wā³wā³ta³kxi²nha²sxā³ ā³nī²la³kxi²
ta³lun²nhain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³te²la³tā³ ī³yxaih²kxi²ki³te²la³ji¹?

A²ē¹nāu³a¹ nhain¹ta¹hxai²hē¹la².
23 A²nxe³tāu³a² a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la²
a³lxi²khai¹nxe³kxah³lo²su² te²a² Je³su²jah³la²
a²wi³lē³nāu³a¹ sa²nēn¹kxi²khaix1nx³je³nāu³a²
ā³wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². **24** Nxe³nxa²ha¹te¹,
Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, a²sa³wi³sxai²na²
hāi³a² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ya²ha³we¹. Je³su²jah³la² ī³ye³kxi¹txai¹nhē³li¹.
“īh¹te²tā³ ī³ye³kxin¹te²la¹xā¹?” Nxe³txai¹nhē³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

25 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxai²na² Je³su²jah³la²
sa²nēn¹kxi²khaix1nx³je³na² ā³wxe³jah¹lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. īh¹te²tā³te²la¹xā³?
Yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

26 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— A²yain³txi³nū³xa² sa²so¹sxā³
yain³txi³yau³xa² ū³hū¹kxi²sa²sai¹sā²na¹ka³tu³,
ī³kō¹ko¹son²kxi²sa²jah¹lo²nū³ai²na²
ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³jah¹lo²su² na³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lo²su²
te²kxai³lu² yain³txi³nū³xa² sa²so¹sxā³ a²yau³xa²
ū³hū¹kxi²sa²sai¹sxā³ Ju³ta²sah³la² sa²kxai³lu²,
Ki³lo²ko³xa² ton¹jah¹la² sa²kxai³lu², Si³māu²ah³la²
a²tah²yah³la² sa²kxai³lu², ū³hū¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
27 Nxe³tū³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na² sa²so¹sxā³
ī³yai³nain¹tāu³ Sa³ta³na²jah¹la² sa²kxai³lu²

Joāu 13:28

cli

Joāu 13:31

Ju³ta²sah³lai²na² a²nx²kwai³nāu³a¹
ã³nx²kwai³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx³nxa²ha¹te¹
Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, Ju³ta²sah³la²
ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ha³lo²a² kāi³te³lhxā³ nīn¹ju³ta² hxi²wa³su³sẽ¹li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

²⁸ Yxān¹ta¹, wān³txai²na² hāi³jau³xai²na²
a²si³yxau³tāu³la³ hai³txi³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
ã³wxe³yain¹tū³ka³txai²na² a³la³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².

²⁹ A³la³kxai¹nxa³ju³ta²sa¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
a²ẽ¹nān¹jau³xa² ĩ³ye³kxi²nha²jau³xa²sa¹:

— Ju³ta²sah³lai²na², txa²wā¹yo³hi²ki³txā³nx²a²
ũ³hā¹kxi²nẽ³jah¹lo²su² na³na¹. Nx³ha²kxai³,
Je³su²jah³lai²na² wān³txai²na² Ju³ta²sah³la²
ĩ³ye³kxain¹jau³xai²na²sa¹: “Yain³txi³nū³xa²
Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² ĩ³yain³ki³tū³nx²a²
ũ³yho³hi²so¹kxi²si¹hain¹jau³su² ta³nxa²,
a²nū²a² a²yen³kxi³hxa³te²su² te²a²
txa²wā¹yo³hi²ki³txā³nx²a² ū³hū¹si¹hain¹jau³su²
ta³nxa², nxe³hī³nx2na³na¹ Je³su²jah³la²
wān³txa²su¹.” A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²ẽ¹nān¹jau³su²
ta¹hxai²hē¹la².

³⁰ Nx³ka³tu³, Ju³ta²sah³lai²na²
a²yain³txi³nū³xai²na² sa²so¹kxi²sxā³
ĩ³yain³ta³lun²ka³tu³, wa²li³ka³tu³ ka³nxah³ju³ta²
wa²li³ta¹hxai²hē¹la².

Wān³txa²tah²yau³xa²ĩ³kwa³na³jau³su²

³¹ Nx³nxa²ha¹te¹, wa²li³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
wān³txi³kxai³lu¹ a²sa³wi³ha³lxa² wā³kon³te²nāu³xa²
ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwēn¹tai²na² ha³lo²a² hau³kon³na³li¹.
Na¹ha²kxai³, Txai²na² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹.

Nxe³sa²ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī²sain¹tu¹wi¹.
 Sain¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 txa²kāi³a¹ju³ta² ī²sain¹kxai²nān²tu³: “Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ wxi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.”
 A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, sain¹tu¹wi¹.
³² Sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 a²hxī²ka² wxi²kin³ti³to³ti³hit1sa³tu¹wi¹,
 kwēn¹tai²nah¹lxi¹. Sa³kxai²nān²tu³, a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ ī²sain¹kxai²nān²tu³: “Hai³yo¹.
 Je³su²jah³lai²na² wi²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxi²kin³ti³ton³kxa²
 yā¹nx2na³li¹.” Sain¹tu¹wi¹. ³³ Txa²wē³ha³lxāi³.
 Jū¹nxe² kxān³su² yxau³ya³nx2ta¹ka³tu³
 ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹tāu³a¹, ā³ten³sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Sah¹lxin¹ta¹, ī³te³lhxā³ na¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³
 ān³si³tē³sah¹lxan³tho³li¹. Nxe³na¹jau³xai²na²,
 Ju³te²a² nū³kā³txai³tā² ī³ye³kxai¹na¹tai¹ti²ti¹.
 Hī¹nai²na² jau³jau¹xai²na² yā¹nxe³jau³xa²
 ya³nx2ta¹i¹. ³⁴ Na¹ha²kxai³, wān³txa²
 tah²yau³xa² ī³kwa³na³nx2ta¹i¹. Nxe³jau³xa²sa¹,
 a³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hē¹li¹. A³lxi¹nx2ta¹kxa²
 yā¹nxe³nhat1jah³lxi³hē¹li¹.

³⁵ Nxe³nyah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 txa²sa³wi³ha³lxi³lo³txa²lxa¹jau³xa² a²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ ain³kxi²nx2tai¹tu¹wi¹. “Tū¹kā³txai²na²
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³khai³nū³kā³txai²la¹i¹.
 Nxe³nyhain¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³lai²na² Je³su²jah³la² sa²yxo²ā³jau³nū³a²
ī³yau¹ū³jau³su²
³⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Si³māu² Pe²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hx¹i²kan¹jah¹lāi³. Īh¹nū¹la³ta³ ī³te³lin¹ji¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹:
 — ī³te³lh¹xā³ na¹tāu³a¹ hxi²kan¹txi³
 ān³si¹tē³kxi²sa²nxān³tho³l¹, hī¹nai²na²su¹. Yxān¹ta¹,
 yxan¹nāu³a¹ ān³si¹tē³kxi²san¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

37 Nxē³ta¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Hī¹na²
 ā³si³tē³nxa²ha¹ju³ta² ten³khaix1sa³nhai¹.
 īh¹nxe³kxa²yān³ti³ta³ hī¹na² ā³si³tē³nxa²ha¹ju³ta³la³
 yū²nxa³te²la¹xā³? A³lxī²khai¹nxa²ha¹nhai¹.
 Na¹ha²kxai³, su²lhā³sain¹kxan²ti³
 ā³nā¹nxa²hxa³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— “A³lxi¹nxa²ha¹jau³su² su²lhā³sain¹kxan²ti³
ā³nā¹nxa²hxa³lho³li¹.” Sah¹lxi¹lxi¹. Yxān¹ta¹,
ko³nhxa²sxā³ e³xā³lxi¹. A²ya³la³tū³, wān³txi³tū³
e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ka³la³ka³la²a² ī³yai²li²nxa³tā³lxa¹,
wxāi²na² ten³si¹sa²nxān³jau³nū³su² ye³ha¹li¹
ka³na³ki¹ nxe² ī³ye³xi²to³hin¹tu¹wi¹: “Je³su²jah³la²
ī²ti³hex1te²txā³i¹.” Nxe³kxi²san¹tu¹wi¹. Jau³su²
ya³nxa²ha¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

14

$$\begin{array}{l} T x a^2 w \tilde{a}^1 w \tilde{l}^3 n a^2 \\ \tilde{l}^3 y a u^1 \tilde{u}^3 j a u^3 s u^2 \end{array} \quad \begin{array}{l} \tilde{l}^3 l a^3 k x i^2 s i^1 n h \tilde{e}^3 j a u^3 s u^2 \end{array}$$

1 Nx^e³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Hxi²waun³ta³kxi²yhah¹lxi³txa³hē¹li¹.

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ yxo²ījah³lxi³hē¹li¹.
Jā¹nxe³sxā³ yxo²īsah¹lxi³hē¹li¹. ² Txa²wī³na²
sxi²nhāu³a¹ ka³lxa¹khai¹nxe³thī³na²

y^ū²na³li¹. Na¹ha²kxai³, nū¹ka³nāu³a¹
wx²ha³lo²su² ko³su² nū³tāu³a¹ nū¹ka³nāu³a¹
sa²hau³ko³kxi¹nx²ti³te³lhxā³ ā³nxī³na¹tu¹wi¹.
Wxa²ha³lo²su² ko³su² nū³ā¹ yū²nxa³ke³la³te²kxai³
ī³hen³txi³nx²ti³hī³na¹i¹. “Yū²nxa³i¹.”
Nxe³nx²ti³hī³na¹i¹. Yxān¹ta¹, yū²na³li¹.
³ Na¹kxai²nān²tu³, ī³na¹kxai²nān²tu³, wx²ha³lo²a²
sa²hau³ko³ta³lun²kxi¹nx²ta¹kxai²nān²tu³,
ā³wā³ll¹xi²na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³,
ā³sa²so¹nx²ta¹tu¹wi¹. Kan²txi³
yxau³ya³sa²si¹nx²ta¹jau³su² nx²ta¹tu¹wi¹.
Na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² ī²li³jut3sū³ju³ta²
he¹a¹tāu³a¹ yxau³ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹.
⁴ Nxe³ju³ta², tīh³na² ā³nxī³na¹tīh³na²nū³a²
wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, ha³lo²a² ā³nxī³te³lhxā³
na¹tāu³a¹ wi¹la³la³kxah¹lxi¹nha²kxai³, yah³lxi¹lxi¹.
Ta¹hxai²hē¹la².
⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, To³me²ah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Nxe²nxa³i¹. Ha³lo²a²,
ā³nxī³nhīn¹ko³nū³a²ko³nū¹ti³he¹nxe³nxa³sīn¹nxān³nhai¹.
Sīn¹nxa³ha²kxai³, īh¹nxe³sxā³ tīh³na²
ā³nxī³nhīn¹tī³nha²nū³a² sa²kxai³lu²
wi¹la³la³kxi²nha²hī³nha¹ji¹ku¹, nha¹nhai¹.
⁶ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txai²li² tī³nhū²sa¹ha²kxai³, Txai²li² a³te³na²
a²ya³la³tu³ te²sa¹ha²kxai³, Txai²li² ka³te³na²
Si³yxau³tāu³sa¹ha²kxai³, te²sa¹i¹. A²nū²a²
a²ten³te²su² te²an²tu³, ā³si³tē³sa³kxai²nān²tu³,
Txa²wī³na² a³ya³ti²tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
ā³si³tē³sa²nxa³kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
a³ya³ti²sxī²al¹nx³tho³li¹. ⁷ Wxa²yū³tai²na², kxān³su²
Txa²wī³na² ī²ain¹yah³lxi³hxai²nxā³nhē³li¹, Txai²li²
ye³kan¹txi³ ī²sah¹lxi³nhxai²nxā³nha²kxai³lu¹.

Joāu 14:8

clv

Joāu 14:11

Wi¹lī²sah¹lxin¹ke³la³te²kxai³, Txa²wī³na²
ye³kan¹txi³ ī²yah³lxi³nū³nhī³nxa¹lxi¹.
Yxān¹ta¹, nxe³hī¹nān¹te²tū³ wi¹lī²sah¹lxi¹lxi¹.
Sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wī³nāin²txi³ ye³kan¹txi³
wi¹lī²yah³lxi³nū³nxa¹lxi¹.

8 Yxān¹ta¹, Fi³lī²pah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Wxa²wī³na²
ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹. Ju¹tai²na² so¹lxi³
ten³sa²sī¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².
9 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Fi³lī²pah³lāi³. Kxān³su² yxau³ya³nx2ti³to³ha¹i¹.
Ya³nx2ta¹kxan²ti³, txa²hxi²ka¹na¹ju³ta²
ye³kan¹txi³ ī²sah¹lxan³ji¹wi¹? A²nū²a²
ī²sa²te²su² te²an²tū³, Txa²wī³na² ī²nūn³te²su²
hī³nx2na³li¹. Nxe³ha²kxai³, īh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³:
“Wxa²wī³na² ī³yau¹ū³sa²sī¹nhē³li¹.” Nīn¹ji¹wi¹?
10 Ne³ka²kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Txain²txi³, Txa²wī³na²
nxū²kwai³nāu³a¹ nxū²kwai³yxau³na¹ha²kxai³,
Txa²wī³nāin²txi³ nxū²kwai³yxau³sa³ha²kxai³,
nha¹i¹. Nxe³na¹jau³xai²na² ā³ne³to³nxa²lxi³ta²lu¹i¹.
Na²ha²kxai³, wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³jau¹xai²na²,

hai³txi³ txa²ē¹nāu³nū¹ai²na² wān³txa²
ā³si³wxe³jau³su² jau³sxa³wi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wī³na²
nxū²kwai³yxau³sa²jah¹lai²na² ī³wet1sa²so¹sxā³,
wān³txa² wi¹jau³xain²txi³ ī³ye³i², ha³lo²a²
nū³kxūn³ju³txain²txi³ wxa²kāi³i², ya³nx2ta¹i¹.
11 Txa²wān³txai²na² yxo²ī²sah¹lxi³hē¹li¹.
Txain²txi³, Txa²wī³na² nxū²kwai³nāu³a¹
nxū²kwai³yxau³na¹jau³xain²txi³ yxo²ī²i²,
Txa²wī³nāin²txi³ nxū²kwai³yxau³sa²jau³xain²txi³
yxo²ī²i² nxe³sah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, jau¹xai²na²
hxi²kan¹txi³ yxo²ī²sah²lxan³kxai²nān²tu³,

ha³lo²a² nū³kxūn³txi³ kāi³a¹ju³ta² ī²sah¹lxi³sxā³,
yxo²ī²sah¹lxi³hē¹li¹. 12 A²ya³la³tu³ wān³txi³tu³
ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na²
yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹kxa²si³yo³na¹,
a²nū²a² sa²yxo²wet1sain¹te²su² te²an²tu³,
hxi²kan¹txi³lox3tai¹na¹tu¹wi¹. Ai¹na¹kxai²nān²tu³,
ha³lo²a² nū³kxūn³txi³ kāi³a¹kxa² yā¹nxe³sxā³
kāi³ain¹tu¹wi¹. Ā²la² nū³kxūn³khai¹nxe³te²su²
sa²kāi³ain¹tu¹wi¹. 13 Jā¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa²
ī²li³te²la³, Txa²wī³na² ī³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³,
txa²ī³lxa² ī³yī¹li²sa²sxā³ ī³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³,
a²nxe³te² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹ kāi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
Na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
txa²kāi³a¹ju³ta² ī²sain¹kxai²nān²tu³, Txa²wī³na²
wxī²kin³ti³ton³ju³ta² ī²ain¹tu¹wi¹: “Txa²wā¹wī³na²
wxī²kin³ti³ton³khai¹nx2na³li¹.” A²nū²a²
yxo²ha³kxa¹, nxe³ain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³te³lhxā³
kāi³a¹tu¹wi¹. 14 Jā¹nxa¹jau³su², a²yen³kxa²
ī²li³te²lxi³, txa²ī³lxa² ī³yī¹li²sa²sxā³, Txa²wī³na²
ī³wā³jah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te² yen³kxa²
kāi³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

Sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la² kan²txi³
yxau³ya³nhē³jau³nū³su²

15 Ne³ka²sah¹lxi³hē¹li¹. “Txa²hxi²kan¹jah¹la²
a³lxi²na¹nhā¹.” Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
Txa²wān³txa² ī³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²
sa²yxo²wet1sah¹lxi³hē¹li¹. 16 Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
Txa²wī³na² ī³ye³kxai¹na¹tu¹wi¹. ī³ye³kxai¹na¹kxai²nān²tu³,
Txa²wī³nai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a² ā³xa²
Txai²yā¹nxe³jah¹la² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ti³tu¹wi¹.
A²nxe³jah¹la² ā³nhxi²nū¹nx2ti³jah¹lo²nū³su² na³li¹.

18	Txai ² li ²	hai ³ txi ³	kwa ² hāi ¹ nxe ²
	ā ³ na ¹ nx2ti ³ nxa ³ lho ³ li ¹ .	Sai ³ ki ³ hū ³ sxā ³	
	yxau ³ yah ² lxan ³ tho ³ li ¹ .	Txai ² yā ¹ nxe ³ jah ¹ la ²	
	wxā ³ ya ³ nx2ti ³ sxā ³	yxau ³ ya ³ nx2ti ³ tu ¹ wi ¹ .	19 Jū ¹ nxe ²
	ye ³ jen ¹ nū ³ tāu ³ a ¹	yuh ³ xai ² nān ¹ tū ³ ka ³ txai ² na ²	
	ī ² sai ¹ nx3tho ³ li ¹ .	Yxān ¹ ta ¹ , wxāi ² na ²	so ¹ lxi ³
	ī ² sah ¹ lxin ¹ tu ¹ wi ¹ .	Sah ¹ lxin ¹ kxai ² nān ² tū ³ ,	Txai ² na ²
	ka ³ te ³ na ²	a ² si ³ yxau ³ tāu ³ lo ³ khai ³ nxe ³ jah ¹ lo ² sa ¹ 1.	
	Nxe ³ na ¹ ju ³ ta ² ,	wxāi ² na ²	sa ² kxai ³ lu ²
	txa ² ka ³ tēn ³ sa ² ju ³ ta ²	yxau ² xai ³ lya ³ sah ¹ lxin ¹ tu ¹ wi ¹ .	
20	Yxan ¹ nāu ³ a ¹ ,	Sū ³ na ²	Yāu ³ ka ³ jxah ¹ la ²
	yxau ³ ya ³ nx2ti ³ tāu ³ a ¹ ,	ha ³ lo ² a ²	a ³ la ³ kxah ¹ lxin ¹ tu ¹ wi ¹ .
	Nxe ³ yah ³ lxin ¹ ju ³ ta ² sa ¹ :	Txain ² txi ³ ,	Txa ² wī ³ na ²
	nxū ² kwāi ³ nāu ³ a ¹	nxū ² kwāi ³ yxau ³ na ¹ ha ² kxai ³ ,	
	wxāi ² txi ³	txa ² nxū ² kwāi ³ nāu ³ a ¹	
	nxū ² kwāi ³ yxau ³ sah ¹ lxī ¹ nha ² kxai ³ ,	txain ² txi ³	
	nxū ² kwāi ³ yxau ³ nx2ta ¹ ha ² kxai ³ ,	nxe ³ ki ³ ju ³ ta ²	

a³la³kxah¹lxin¹tu¹wi¹.

21 A²nū²a², txa²wān³txa² ī³kwa³na³a¹jau³xa²
 ā³ne³wi¹sxā³ sa²yxo²wet1sa²jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
 a³lxi²sa²jah¹lo²su² hī³nx2na³li¹. A³lxi²sa²ju³ta²
 nxe² ā³wxe²xai³nxa²ha¹te¹, Txa²wī³na²
 a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹: “A²nū²a², Txa²ki³lha³lxa²
 a³lxi²nyhu¹sa³nha¹. Nxe³ha²kxai³, Txai²na²
 a³lxi²yuh³na¹tū¹xā¹.” Nxe³hī³nx2na³li¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³, Txai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² a³lxi²sa²jah¹lai²na²
 a³lxi²nū³na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nān²tu³,
 ī³yau¹ū³nha²ye²na¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² ā³xa², Ki³lo²ko³xa²
 to¹nxa³jah¹la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. īh¹nxe³ju³ta²yan³ti³ta³,
 txa²nū³kā³txai²na² so¹lxi³ī³yau¹ū³nha²sa²sīn¹te³lin¹ji¹wi¹?
 A²nū²a² yuh³xai²nān¹tū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³nha²yain¹sīn¹te³lxan³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— A²nū²a² ī²li³te²hū³te²an²tu³ a³lxi²sa²sxā³
 yxau²xai³lain¹kxai²nān²tu³, txa²wān³txa²
 sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³ Txa²wī³na² hi²sen³kxai³lu²
 a³lxain¹tu¹wi¹. Ai¹nha¹kxai²nān²tu³
 ān³ti³xain¹sxā³ yxau³yain¹nha¹tu¹wi¹.

24 Yxān¹ta¹, a²nū²a² a³lxi²sa²nxa³sxā³
 yxau²xai³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³, txa²wān³txa²
 sa²yxo²wet1sai¹nx3tho³li¹. Jā¹nxa¹jau³su²
 wān³txai²na² ne³ka²ki²sah¹lxin¹jau³xai²na² hai³txi³
 txa²wān³txi³khai³sxa³wi¹. Nxe³jau³xai²na²
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹la² a²wān³txai²la¹i¹.

Txa²wī³na² ā³sen³sai¹sa²sxā³ hxi²kan¹khaix1jah¹lo²su²
 ha²kxai³lu¹. 29 Ha³lo²a² yan¹nāu³a¹
 ai³ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ta¹i¹. Hī¹na², ha³lo²a²
 ū³hū¹nx2ti³xa³tā³lxa² ī³yau¹ū³nx2ta¹i¹.
 Nxe³nx2ta¹kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³,
 ha³lo²ai²na² ū³hū¹nx2ti³kxai²nān²tu³,
 txa²wān³txai²na² ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Sah¹lxin¹ka³tu³: “Hai³yo¹. Je³su²jah³la²
 wān³txi³khai³xa² so¹lxi³ e³kxi²nē³te³nai¹ti²ti¹”
 Yan¹nāu³a¹ nxe³sah¹lxin¹tu¹wi¹. 30 Jū¹nxe²
 ye³jen¹nāu³a¹ so¹lxi³ āh¹ ī³ye³kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ha³lo²a² ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tū³ka³txa²
 a²wa³kxēn³yah³la² Sa³ta³na²jah¹la² yāu³son³na³li¹.
 Ā³sen³sai¹sa²te³lhxā³ yāu³son³kxi²sa²na³li¹.
 Yxān¹ta¹, jah¹la² kū³we²ki²la² hxi²ka¹nxa³i¹.
 Txai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹khaix1jah¹lo²sa¹i¹.
31 Na¹kxan²ti³, Txa²wī³na² ī³kwa³na³sa²jau³xa²
 so¹lxi³ sa²wai³wait3sxā³ kāi³a¹i¹. “Ya³lu²na¹tū¹xā¹”.
 Na¹kxan²ti³nū¹. Na¹ha²kxai³, Txa²wī³na²
 a³lxi²na¹ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 wxa²ye³ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³ha²kxai³,
 ī³sa²yxau³sxā³ ā³nxai³yah³sah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la²
 wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

15

Je³su²jah³la² yain³tē¹ha² wi¹khai¹nxe³tē¹ha²
 te²hū³ye²jau³su² 1 — Txai²li² yain³tē¹ha² u²vē¹nhu²khai³xa²
 wi¹khai¹nxe³tē¹ha² te²hū³te²sa¹i¹.
 Txa²wī³nai²na² sa²kxai³lu², hai³sxa²
 wa³kxēn³yah³lo²hū³te²la¹i¹. Wxāi²na²
 sa²kxai³lu², u²va²nxū³ki³hū³te²syah¹lxi¹lxi¹.

2 Nxe³nxa²ha¹te¹, a²n³k²xan²t³tu³ yain³txa³ki³a²
 ān³ki³i²nxa³t³ka³txi³su² a²yxo²ha³kxan²tu³,
 Txa²w³nai²na² ī³n³k²xi²lho¹s²x³ ā³s²x³
 ā³na¹te²ju²hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²n³k²x²a² yxo²ha³k²x¹
 yain³txa³ki³a² ān³ki³i²t³ku³kxan²tu³, hāi¹nxe³s²x³
 ū³nhū³we²k²xi²te²ju²hē³li¹, ā²la² ka³lx¹txi³
 ā³ki³i²s¹jau³su². 3 Jā¹nxa¹jau³su², wān³txa²
 ī³ye³k²xi¹nx²ti³to³ha¹tai¹ti²ti¹. Nxe³nx²ta¹jau³su²,
 wx²ko³nxe³yah³lxin¹ju³ta² ā³wa²su¹txa²lxi³s²x³,
 hī¹na² wi¹lhin¹nxa²lxi³na³li¹. 4 Yah³lxi¹nha²k²xai³,
 nxū²kwāi³yxau³sah¹lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹k²xai²nān²tu³,
 Txai²na² sa²k²xai³lu² nxū²kwāi³yxau³nx²ta¹tu¹wi¹.
 Yain³txa³n³k²x²a², wā²nx³hū¹ ha³na³ka³lxi³
 yxau³k²xai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
 ā³ki³i²te²s²xa³yu²hē³li¹. Yxān¹ta¹, a²n³k²x²a²
 āu³txi³ nū³yxau³k²xai²nān²tu³, wi¹ki³i²te²ju²hē³li¹.
 Jā¹nxe³k²xe³hū³nxe², wx²n³k²txai²nān²tu³, hxi²kan¹txi³
 a²yen³k²xai² wi¹te²la³ kāi³yah²lxan³tho³li¹.

5 Txai²na² yain³tē¹ha² hū³te²sa¹ha²k²xai³, wxāi²na²
 a²n³k²x³nāu³hū³te²jah³lxi¹nha²k²xai³, ki³te²ju²hē³li¹.
 A²nū²a² nxū²kwāi³yxau³sa³k²xai²nān²tu³,
 Txai²na² nxū²kwāi³yxau³na¹k²xai²nān²tu³,
 a²nxe³te²nān²tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 kāi³hī³nx²na³li¹. Yain³txa³n³k²x²a²,
 wi¹ki³i²te²n³k²xe³hū³nxe², ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 kāi³hī³nx²na³li¹. Yxān¹ta¹, ā³na¹sa²s²x³
 ha³na³ka³lxi³ yxau³yah³lxin¹k²xai²nān²tu³,
 hxi²kan¹txi³he¹yxah³lxan³tho³li¹. 6 A²nū²a²
 nxū²kwāi³yxau³sai¹nxa³k²xai²nān²tu³, Txa²wī³na²
 hi²sen³k²xai³lu² on³si¹hai¹nxa³jau³su²

$\tilde{I}^3ye^3kxai^1nh\tilde{I}^3nx2na^3li^1.$ $Wa^3lu^3la^3nx\tilde{U}^3kxa^2$
 $o^3nxa^3t\tilde{U}^3kxa^2$ $wxa^2sa^2ki^3n\tilde{U}^2ki^2sx\tilde{a}^3$ $ha^3nxe^2a^2$
 $sa^2ya^3ki^3te^2ju^2h\tilde{e}^3li^1.$ $J\tilde{a}^1nxe^3kxe^3h\tilde{U}^3nxe^2,$ $Txa^2w\tilde{I}^3na^2$
 $on^3si^1hai^1nxa^3jau^3su^2$ $\tilde{I}^3ye^3kxai^1nh\tilde{I}^3nx2na^3li^1.$
 7 $Yx\tilde{a}n^1ta^1,$ $txa^2nx\tilde{U}^2kwai^3n\tilde{a}u^3a^1$
 $nx\tilde{U}^2kw\tilde{a}i^3yxau^3sah^1lx^1nha^2kxai^3,$ $txa^2w\tilde{a}n^3txa^2$
 $\tilde{a}u^3txi^3$ $wxa^2\tilde{e}^1n\tilde{a}u^3a^1$ $yxau^3ya^3nx2ti^3ha^2kxai^3,$
 $nxe^3sah^1lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $a^2yen^3kxa^2$
 $a^2ten^3yah^3lxin^1kxa^2$ $yxo^2ha^3kxa^1$
 $\tilde{I}^3w\tilde{a}^3txi^3sah^1lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $a^2nxe^3te^2su^2$
 $yen^3kxi^3ta^3lun^2yah^3lxin^1tu^1wi^1.$ 8 $Yah^3lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$
 $ha^3lo^2a^2$ $wi^1ju^3ta^2$ so^1lx^3 $k\tilde{a}i^3yah^3lxin^1tu^1wi^1.$
 $Yain^3t\tilde{e}^1ha^2$ $ki^3ka^3lx^1txi^3,$ $\tilde{a}^3ki^3i^2t\tilde{U}^3kxe^3h\tilde{U}^3nxe^2$
 $wi^1k\tilde{a}i^3yah^3lxin^1tu^1wi^1.$ $Yah^3lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$
 $a^2n\tilde{u}^2a^2$ $yxo^2ha^3kxa^1$ $wxa^2wi^1k\tilde{a}i^3yah^3lxin^1ju^3ta^2$
 $\tilde{I}^2nx2tain^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $Txa^2w\tilde{I}^3na^2$
 $\tilde{I}^3sa^2n\tilde{e}n^1kxain^1tu^1wi^1.$ “ $Txa^2w\tilde{a}^1w\tilde{I}^3na^2$
 $wxi^2kin^3ti^3ton^3khai^1nx2na^3li^1.$ ” $A^2n\tilde{u}^2a^2$ $yxo^2ha^3kxa^1,$
 $ain^1tu^1wi^1.$ $Ain^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $wx\tilde{a}i^2n\tilde{a}n^2ta^3,$
 $txa^2sa^3wi^3ha^3lx^3n\tilde{a}u^3khai^3syah^1lxin^1tu^1wi^1.$
 9 $A^3lx^1nx2ta^1i^1.$ $Txa^2w\tilde{I}^3na^2$ $a^3lx^1s\tilde{a}^3kxa^2$
 $y\tilde{a}^1nxe^3sx\tilde{a}^3$ $a^3lx^1nx2ta^1i^1.$ $Nxe^3nx2ta^1ha^2kxai^3,$
 $a^3lx^1nx2ta^1jau^3xai^2na^2$ $ain^3kxi^1xi^2sah^1lx^3sx\tilde{a}^3$
 $yxau^2sa^2t\tilde{e}^3jah^1lx^3h\tilde{e}^1li^1.$ 10 $Txa^2w\tilde{a}n^3txa^2,$
 $\tilde{I}^3kwa^3na^3nx2ta^1jau^3xai^2na^2$ $sa^2yxo^2wet1sah^2lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$
 $txa^2a^3lx^2nx2ta^1jau^3xai^2na^2$ $yxau^2xai^3yah^3lx^3nh\tilde{I}^3nxa^1lx^1.$
 $Txai^2na^2$ $Txa^2w\tilde{I}^3na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $\tilde{I}^3kwa^3na^3sa^3jau^3xa^2$
 $sa^2yxo^2we^1to^3hxai^2na^1tai^1ti^2ti^1.$ $Na^1ha^2kxai^3,$
 $Txa^2w\tilde{I}^3na^2$ $a^3lx^1sa^2jau^3xai^2na^2$ $yxau^2sa^2t\tilde{e}^3to^3hxai^2na^1tai^1ti^2ti^1.$
 $J\tilde{a}^1nxe^3sah^1lx^3h\tilde{e}^1li^1.$
 11 $Txa^2w\tilde{a}n^3txai^2na^2$ $\tilde{I}^3ye^3kxi^1nx2ta^1i^1.$
 $\tilde{I}^3ka^3li^3si^1nx2ta^1jau^3su^2,$ $nxe^3nx2ta^1i^1.$ $Txai^2na^2$

kāin²ka³lih³sxā³ yxau²xai³khai¹nxe³na¹kxa²
 yā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su², nxe³nx2ta¹i¹.
 12 Txa²wān³txa² ī³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²sa¹:
 “A³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hē¹li¹. Txai²li²
 a³lxi¹nx2ta¹i¹. Nxe³nx2ta¹kxa²
 yā¹nxe³nhat1ju³yah³lxi³hē¹li¹. ” 13 A³lxi²khai¹lxi³yhu¹ju³ta²sa¹,
 txa²ka³te³na² wi¹la¹tāu³a¹ ā³sxā³
 txa²ya³lxa³nāu³ ī³nxai²na² ya³lu²kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Ju¹tai²na², a³lxi²khai¹lxi³yhu¹ju³ta³la³
 te²ju²hē³li¹. A³lxi²yhu¹ju³ta³la³,
 ā²la² wi¹ju³ta³la³ yū³te²sxa³yu²hē³li¹.
 14 Jā¹nxa¹jau³su², ī³kwa³na³nx2ta¹jau³xa²
 a²ha³kxa¹ sa²yxo²wet1sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 txa²ya³lxah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹. 15 Hī¹na²:
 “Txa²ya³lxi³nāu³xa². ” Nxe³nx2ta¹tu¹wi¹. Kxān³su²:
 “Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²sah²lxin¹te²nāu³xa². ”
 Nxe³nx2ti³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, hī¹na²
 nxe³nx2ti³nxa³lho³li¹. Kwa²wa³ka³li³lo³kxi²kxai²nān²tu³,
 a²sū³na²ha³lo²la³a³la³kxi²nū¹ti³he¹xai¹nhī³nx2nxa³i¹.
 Yxān¹ta¹, wxāi²na² txa²ha³lo²a² a³la³kxah¹lxi¹lxi¹.
 16 Hai³txi³ wxa²yu³tai²li² ka³na³ki² ī²sxā³
 ā³yū³so¹sah¹lxan³tai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹, Txai²na¹xai²na²
 ī²sxā³ ā³yū³so¹nxa²ta¹tai¹ti²ti¹. ī²sxā³
 ā³yū³so¹nxa²ta¹ka³tu³, ha³lo²a² wi¹ju³ta²
 kāi³sa²tē³si¹nx2ta¹jau³su² ī³ka²lat1so¹nx2ta¹tai¹ti²ti¹.
 Nxe³nx2ta¹ha²kxai³, a²yain³txa²ki³a²
 wi¹ki³i²txi³hū³nxe² wi¹kāi³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Jā¹nxe³sxā³ a²yain³txa²ki³a² wi¹te²ta³ki³a²
 ā³kho³txa³kxe³su² wi¹lxi³yxau³ki³ai²la¹wi¹.
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe², wxa²wi¹kāi³yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 wi¹kāi³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
 ī³ka²lat1so¹nx2ta¹ka³tu³ hxi²kan¹txi³lo³txa²lxa¹tai¹ti²tu³wi¹.

Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²yen³kxa² Txa²wī³na²
 ī³wā³txain¹yah³lxin¹kxa² a²yxo²ha¹kxa¹, txa²ī³lxa²
 ī³yī¹li²sa²sxā³ ī³wā³txain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³
 ū³hū¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jā¹nxe³si¹nx2ta¹jau³su²
 ī³ka²lat1so¹nxa²lxa¹tai¹ti²ti¹. ¹⁷ Jā¹nxa¹jau³su²,
 a³lxi²waun¹nhat1jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³na¹jau³xai²na²
 ī³kwa³na³nx2ta¹i¹.

*“Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kā³txai²na²
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.” Nxe³jau³su²*

¹⁸ Ne³ka²ki²sah¹lxi³hē¹li¹. Yuh³xan¹ta³ko³tan¹tu³kā³txa²
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tu³kā³txa²
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²
 hxi²waut3ta³kxah³lxi³txa³hē¹li¹. A²nxe³tu³kā³txa²
 kxān³su² yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹.
 Sai¹nha²kxai³, jā¹nxe³nx2tain¹na³li¹.
 Yān³tai²na², yxo²kwīn¹kxi¹nx2txai¹nxa³tu³lxa²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹.
¹⁹ Wxa²yu³tai²li²: “Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kā³txi³sa¹xā¹.”
 Yah³lxin¹ke³la³te²kxai³, a³lxi¹nx2tai¹nhī³nx2na³li¹.
 “Hā³xa¹, txa²wā¹nū³kā³txi³sain¹na³li¹.
 A³lxi²kī³tu¹wi¹.” Nxe³nx2txai¹nhī³nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹, wxāi²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kā³txi³sah¹lxa³lxi¹.
 Txai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kā³txa²
 ā³sa²hait1so¹nx2ta¹ha²kxai³ txa²nū³kā³txi³sah¹lxi¹lxi¹.
 Nxe³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³,
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹na³li¹. ²⁰ Txa²wān³txa²,
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na² ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹.
 Nxe³na¹jau³xa²sa¹: Kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te²
 ī³nxai²na² kū³we²ki²la² hxi²kan¹yah³lxa³lxi¹.
 Sū³nu²na¹xai²na² so¹lxi³ ā²la² hxi²ka¹na¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tu³kā³txai²na²

S_ū³nu²na¹xai²na² ha³ta³nxān²txi³
 kō³nxe³ju³ta² so¹lxi³ kāi³kxi²sain¹to³tai¹ti²ti¹.
 Ai¹nha²kxai³ kwa²wa³ka³li³lo³ah³lxin¹te²
 ī³nxāin²txi³ jā¹nxe³nx2tain¹tu¹wi¹.
 Jā¹nxain¹kxai²nān²tu₃, txa²wān³txa²
 sa²yxo²ā³sain¹to³tai¹ti²ti¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 wxa²wān³txain²txi³ sa²yxo²ā³nx2tain¹tu¹wi¹.
 21 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²,
 Txa²wī³na² ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 ī²ain¹tū³ka³txi³sxai¹nxa³wi¹. ī²ai¹nxa³jau³su²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³,
 jā¹nxe³sxā³, Txa²li² sa²hē¹ta²lxa¹kxe³su²
 yxo²kwīn¹kxi¹nx2tain¹nūn³tu¹wi¹,
 txa²sa³wi³ha³lxi³sah¹lxi¹nha²kxai³lu¹.
 22 A²nxe³tū³ka³txai²na², wān³txa² wi¹jau³xa²
 ī³ye³kxai¹na¹tai¹ti¹tu³wi¹. Na¹kxan²ti³
 sa²yxo²ā³sa²sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³ai¹nhxai²tai¹ti²tu³wi¹.
 Ain¹ka³tu³, Txa²wī³na² ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 "Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na² ā²la² kāi²
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹tū³ka³txai²la¹xā¹." Ain¹na³li¹.
 A²nxe³tū³ka³txai²na² wxā³sxā³ Txa²wān³txa²
 ī³ye³kxain¹nxa³ke³la³te²kxai³, sa²yxo²ā³sain¹ju³ta³la³
 yū³ai¹nhī³nx2nxa³li¹. Ain¹ke³la³te²kxai³,
 hai³txi³ Txa²wī³nu²la³ kō³nxe³thin¹tū³ka³txi³la³
 ī³yī¹lai¹nhī³nx2nxa³li¹. 23 A²nū²a²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹jah¹lo²su² kxai²nān²tu₃,
 Txa²wī³nāin²txi³ yxo²kwīn¹kxain¹nūn³jah¹lo²su²
 hī³nx2na³li¹. 24 A²nxe³tū³ka³txai²na², Txa²na²
 yxau³yain¹sxā³ ha³lo²a² nū³kxūn³ju³ta²
 kāi³yain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Ha³lo²a² a²nū²a² ā³xa²
 hxi²kan¹txi³ kāi³ti³he¹nxa³kxa², Txa²na¹xai²na²
 kāi³yain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Yai¹na¹ha²kxai³,

yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na² Txain²txi³
 ī²sai¹nha²kxai³, Txa²wī³nāin²txi³ ī²yhai¹nha²kxai³
 ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. Ya³sain¹kxan²ti³,
 ā³ne³to³ti³he¹xai¹nhxai²nxa³tai¹ti²ti¹.
 Ā³ne³to³hxai¹nxa³kxe³su², hāi¹sxā³ Tx-
 ain²txi³ yxo²kwīn¹kxi²sai¹nha²kxai³,
 Txa²wī³nāin²txi³ yxo²kwīn¹kxi²yhai¹nha²kxai³,
 yuh³xan¹ko³xan¹tū³kā³txai²na² ya³sai¹nhxai²tai¹ti²ti¹.
 Ai¹nha²kxai³, Txa²wī³nu²la³ ko³nxe³thin¹tū³kā³txa²
 ī³yī¹lai¹tu¹wi¹. “Ko³nxe³thin¹tū³kā³txi³khaix1syah¹lx1¹lx1¹”
 Ain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, Txa²wī³na²
 wi¹lhin¹khaix1jah¹lai²la¹i¹. Ain¹jut3su²,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na² wxā³sxā³,
 ha³lo²a² nū³kxūn³ju³ta² kāi³yain¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 txa²nū³kxū³na¹ju³ta² ī³yau¹ū³hain¹nxa³ke³la³te²kxai³,
 tū¹kā³txai²na² ī²sai¹nhī³nx2nxa³i¹.
 Sai¹nxa³ke³la³te²kxai³, sa²yxo²ā³sain¹ju³ta³la³
 yū³hī³nx2nxa³i¹. Ai¹nha²kxai³, hai³txi³
 Txa²wī³nu²la³ ko³nxe³thin¹khai¹nxe³tū³kā³txi³la³
 ī³yī¹lai¹nhī³nx2nxa³i¹. “Tū¹kā³txai²na², hai³txi³
 txa²nū³kxū³na¹ju³ta³la³ ī³yau¹ū³hain¹nxa³hē³na¹.
 Nxe³ha²kxai³ sa²yxo²ā³sain¹ju³ta³la³
 yū²nxa³xā¹.” Txa²wī³na² ai¹nhī³nx2na³li¹.
 Yxān¹ta¹, nxe²nxa³i¹. Tū¹kā³txai²na²
 ī²sain¹kxan²ti³ yxo²kwīn¹kxi²sain¹na³li¹.
 25 Yxo²kwīn¹kxi²sain¹sīn¹ju³tai²na²,
 kxā³nhxī¹nu¹tai²na² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
 a²ha³teh³nxā³nxān¹jau³xau³hxai²tēx1tā²
 e³te³nah¹lx1¹: “Txai²na¹xai²na², hāi¹nxe²
 wain³txi³ kāi³yai¹nhxai²na¹hē³li¹. Na¹kxan²ti³,
 kwa²hāi¹nxe² yxo²kwīn¹kxi²sai¹nhxai²na²hē³li¹.”
 Kxā³nxān¹jau³su² ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹.

Yxān¹ta¹, kwēn¹tai²na² nxe³jau³xau³hxai²tēx1
jā¹nxe³sxā³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
yxo²kwīn¹kxi²sain¹to³hxai²tai¹ti²ti¹, kwēn¹tai²na²,
kxā³nxān¹jau³xa¹ a²ya³la³tu³ ta³lu²nain¹na³li¹.

26 Yxān¹ta¹, ī²ū¹nx2ti³jah¹la², A²ya³la³tu³jah¹la²,
A²yāu³ka³jxah¹la² ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wi¹.
A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³kax3khai³xa²,
Txa²wī³nai²la¹i¹. Txa²wī³na² a²yen³nāu³a¹
a³li³sxā³ ai³sxā³ tī³nx2tain¹tu¹wi¹. Ain¹ka³tu³,
A²ya³la³tu³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Txai²na²
a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹ya³sa³tu¹wi¹.

27 Ai¹nha²kxai³, wxāi²na² sa²kxai³lu²
te²yā¹nxe³sxā³ Txai²na², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
ī³yau¹ū³hain¹ya³sah¹lxin¹tu¹wi¹, a²wi¹lhī¹na²
kxān³su² ān³si³tē³kxi²sah¹lx¹to³hi¹nha²kxai³lu¹.
Ta¹hxai²hē¹la².

16

1 — Ne³ka²ki²sah¹lx¹hē¹li¹. Ye³jen¹nāu³a¹,
yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na² Nxe³tāu³a¹,
ye³khāuh³lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Nxe³tāu³a¹,
ī³yxaih²kxi²sah¹lx¹sxā³ yxo²ī²sah¹lxin¹ju³tai²na²
ā³na¹sah¹lxin¹kxa²yān³ti³su² ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
Kwēn¹tai²na², ha³lo²a² ū³hū¹nx2ti³xa³ta³lx¹
wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. **2** Na¹ka³tu³,
Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nū²kxain¹thī³na²
ā³wih¹yah³lxin¹ju³ta² Ju³te²a² nū³kā³txa²
ū³nhū³sa²tā³ha³lo²sai¹xi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
ha³na³ka³lx¹ yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a² ā²la²
ko³nxe³ju³ta² yū³tu¹wi¹. Nxe³hī¹nāu³u¹tai²na²
a²nū²a² ī³su²lhā³nx2tain¹kxai²nān²tu³,
a²ē¹nāu³a¹ ī³ye³kxi²nha²te³nah¹lx¹:

“Jah¹lai²na²
 Na¹ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na²
 kāi³si¹sa²jau³su²
 a²nū²ai²na²sā¹.
³Ko³nxe³ti³
 Txa²wī³nāin²txi³
 kāi³kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 nxe³ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³,
 ain³kxi¹xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 ū³hū¹nx2ti³xa³ta³lxa² wān³txai²na²
 Je³su²jah³la²
 a²wi¹lhī¹nhī¹nai³tā²
 yxau³ya³nx2ta¹ha²kxai³lu¹.
 ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹xā¹.
 ī³su²lhā³ai¹na¹kxai²nān²tu³,
 Si³yxau³tāu³a¹ a²wa³ka³li³yu³ta²
 ī³su²lhā³ai¹na¹xā¹,
 Nxē³nhain¹tu¹wi¹.
 kāi³kxi¹nx2ti³ju³ta³nū³a²,
 ī²ai¹nxa³kxe³su²,
 ko³nxe³ti³
 kāi³nxā³nx²txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 ha³lo²a² hau³kon³na³na¹
 txa²wān³txai²na²
 “Ha³lo²ai²na²
 kxā³nxa² ī³hen³txi³nē³na²hē³na¹.
 Wān³txai²na²
 ī³ye³kxi¹nx2ti³nxa³tai¹ti²ti¹,
 yxau³ya³nx2ta¹ha²kxai³lu¹.

Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la² a²wa³ka³li³yu³ta²
 ī³yau¹ū³jau³su²

5 Yxān¹ta¹ hī¹na² ī³te³la¹i¹. ī³sa²si¹hā³sa²jah¹lu¹tai²na²
 yxau³tāu³a¹ ī³te³la¹i¹. Na¹jau³xai²na²:
 “Īh¹nū¹la³ ī³te³lin¹ji¹? ” Nxē³sah¹lxā³lx¹.
 6 Yxān¹ta¹ wān³txai²na² ī³ye³kxi¹nx2ta¹jau³xai²na²
 wxā²ē¹nāu³a¹ kāin² ī³āin²txi³nx2ti³na³li¹.
 7 Nxē³kxan²ti³, a²ya³la³tu³ ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹.
 Txa²xī³na¹ju³ta³nū³a² wi¹lxon³kxi¹nx2ti³si¹ha¹jau³su²
 ī³te³la¹i¹. ī²nxa³kxai²nān²tu³, hai³txi³
 Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lo²la³ wxā³ye¹nx2ti³xa³lho³li¹.
 Yxān¹ta¹ ī³na¹kxai²nān²tu³ ī³sa²si¹hā³ūh¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxē³nx2ta¹kxai²nān²tu³ ka³lih³nx2ti³tu¹wi¹.
 8 Nxē³nx2ta¹kxai²nān²tu³, wxā³ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³,
 Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wān³txa²

yau³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 ī³yū²kxain¹tu¹wi¹. Ha³na³ka³lxi³ a²ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³tain²txi³ ī³yū²kxai¹nha²kxai³,
 ha³na³ka³lxi³ txa²wai³na¹ju³ta² ī³yū²kxai¹nha²kxai³,
 ha³na³ka³lxi³ a²nū²a²: “Sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ yxo²kwīn¹kxi²na¹nhā¹.”
 Nxe² yxau²xai³te²su² kxai²nān²tu³,
 yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ko³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tain¹tu¹wi¹.
 Nxē³ju³ta²nū³ain²txi³ ī³yū²kxai¹nha²kxai³
 ain¹tu¹wi¹. ⁹ Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 yxo²ī²ti³hex1sa²tū³ka³txi³sai¹nxa³i¹.
 Yxo²ī²sai¹nxa³ju³tain²txi³sxā³ ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³tai²la²na³li¹. Nxe³jau³xai²na²
 Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lai²na² ī³yū²kxain¹tu¹wi¹.
¹⁰ Jā¹nxe³sxā³ ha³lo²ai²na² yxau³na¹hī¹na²
 txa²wai³na¹ju³ta² a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³hai¹nhxai²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹, ye³jen¹na²
 Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³,
 wxāi²na² sa²kxai³lu¹ ī²sah¹lxan³tho³li¹. Yxān¹ta¹,
 ī³na¹kxa²si³yo³na¹ Sū³na² Yāu³ka³jxah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² ha³lo²ai²na² ā³wxā³sxā³ wain³txi³
 kāi³tu¹wi¹. Wain³txi³ kāi³a¹kxa² yā¹nxe³tu¹wi¹.
 Nxē³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 txa²wai³na¹ju³ta² ī³yū²kxain¹tu¹wi¹.
¹¹ Jā¹nxe³sxā³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 ko³nxe³thin¹ko³xai²nān¹tū³ka³txai²na²
 a²wa³kxēn³yah³la² sa²kxai³lu² Sa³ta³na²jah¹la²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxo²kwīn¹kxi²khaix1jah¹lai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³,
 yxan¹nāu³a¹ ha³lo²ai²na² ne³ki³son³tāu³a¹

Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ kō³nxe³ti³
 ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tain¹tu¹wi¹, Sa³ta³na²jah¹lai²na²su².
 Jā¹nxe³kxai²nān²tu³ a²nū²a² ā³xa² ī²li³te²su²
 te²an²tu³: “Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 yxo²kwīn¹kxi²na¹nhā¹.” Nxe²yxau²xai³jah¹lo²su²
 kxai²lē¹. Yxan¹nāu³a¹ Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 kō³nxe³ti³ ī³yī¹lain¹sxā³ ī³wai¹tain¹nūn³tu¹wi¹.
 Jā¹nxe³ju³ta³nū³a² Hxi²nū¹nx2ti³jah¹lai²na²
 ī³yū²kxain¹tu¹wi¹.

12 Wān³txa² ka³lxa¹jau³xa² wā³kon³na³li¹.
 Yxān¹ta¹, hī¹na² ī³ye³kxi¹nx2ti³nxa³lho³li¹.
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹ke³la³te²kxai³, wxāi²na²
 e³nxū¹sah¹lxi³hī³nx2nxā³lxi¹. 13 Yxān¹ta¹,
 A²yāu³ka³jxah¹la² A²ya³la³tu³jah¹la²
 wxā³ye¹nx2ti³kxai²nān²tu³, a²ya³la³tu³jau³xa²
 yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³ta³lu²ni¹nx2ti³tu¹wi¹.
 A²nxe³jah¹la² e³jau³xa² hai³txi³ a²ē¹nāu³a¹
 ān³si³wxe³jau³sxa³i¹. A²wān³txa²
 Txa²wī³na² ain³kxi²sa²so¹kxi²jau³xa²
 so¹lxi³ A²yāu³ka³jxah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ī³ye³ya³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ti³kxai²nān²tu³,
 ha³lo²a² yxan¹nāu³a¹ ai³ju³ta² ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹.
 14-15 A²nxe³jah¹lai²na², txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta²
 a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³yau¹ū³hain¹tu¹wi¹.
 Nxe³te³lhxā³, txa²ē¹nān¹jau³xa²
 txa²wi¹lhi¹na¹jau³xa² ain³kxi²sa²so¹sxā³
 wxa²yu³ta² ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³ju³ta²,
 Txa²wī³na² a²ē¹nān¹jau³xa² yxo²ha³kxa¹
 txa²ē¹nān¹jau³xai²la¹i¹. Nxe³ha²kxai³,
 txa²ē¹nān¹jau³xai²na² ain³kxi²sa²so¹sxā³
 ī³yau¹ū³nx2ti³tu¹wi¹. Ya³nx2ta¹i¹.

“*Āin²ti³nx₂ti³kxan²ti³ ā³yat₁sxā³ ka³lih³nx₂ti³tu¹wi¹.*”
Nxe³jau³su²

16 Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ ī²sah¹lxan³tho³li¹.
 Sah²lxan³kxai²nān²tu³, hā²wxān³txa³
 ye³jen¹nūn³tāu³a¹ ī²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la²
 ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī²li³te²a² a²sa³wi³ha³lxi³lo³kxa²
 wān³txi³kxai²lu¹, ha³na³ka³lxi³ī³ye³kxi²lā³yhain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³jau³ta³ ī³ye³te²sin²ta²ku²:
 “Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹ ī²sah¹lxan³tho³li¹.
 Sah²lxan³kxai²nān²tu³. Hā²wxān³txa³
 ye³jen¹nū³tāu³a¹ ī²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa²
 ko³ki³sxa³ha²kxai³, wān³txa² yau³xā³xa²:
 “Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ ī³na¹tu¹wi¹. Na¹ha²kxai³
 na¹i¹.” Nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³khai³xa²
 ko³nūn³ki³sxa³ha²kxai³, ki³nhai¹. **18** Jā¹nxe³sxā³,
 jah¹lai²na² wān³txa²: “Jū¹nxe³ ye³jen¹nāu³a¹.”
 Nxe³nē³lain¹ten¹ti¹. Nxe³jau³xai²na²
 a²si³yxau³tāu³a¹ īh¹nxe³jau³tan³te²sin²ta²ku²
 ki³nhai¹. Je³su²jah³la² ī³wā³txi³sain³ti³ten³ki³tā³li¹.
 Nxe² ha³na³ka³lxi³ yxau³sxā³ nxe²
 ī³ye³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹kxan²ti³, hāi¹nxe³sxā³
 kon³ton³tain¹ta¹hxai²hē¹la².

19 Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 ī³ye³lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Wān³txa²ko³ki³sxa³nhai¹. ī³wā³txi³sain³ti³ten³ki³nhai¹.
 Nxe³jau³xai²na², Je³su²jah³la² a³la³kxi²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³la¹ Je³su²jah³la² wān³txa²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wān³txai²na²
 a²si³yxau³tāu³a² ī³wā³txa³kxi²nhyah¹lxin¹tai¹.
 Txa²wān³txai²na²: “Jū¹nxe² ye³jen¹nāu³a¹
 ī²sah¹lxan³tho³li¹. Sah²lxan³kxai²nān²tu³,
 hā²wxān³txa³ ye³jen¹nūn³tāu³a¹ ī²xi²sah¹lxin¹tu¹wi¹.”
 Nxe³nx2ta¹ten¹ti¹. Nxe³na¹jau³xai²na²
 ī³wā³wā³ta³kxi²nhyah¹lxin¹tai¹. 20 A²ya³la³tu³
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Txai²li² ā³nxī³na¹tu¹wi¹.
 Na¹kxa²si³yo³na¹, wxāi²na² hxi²yen³txi²
 nān³yah³lxin¹tu¹wi¹. Au³ti³ āin²ti³nx2ti³tu¹wi¹.
 Yah³lxin¹ta¹, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txa²
 ī³ka³li³hain¹tu¹wi¹. Nain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 nān³yah³lxin¹kxan²ti³, āin²ti³nx2ti³ju³ta²
 ha³na³ka³lxi³ ān³yāt1sxā³ ī³ka³li³yhah³lxin¹tu¹wi¹.
 21 Wxa²ha³lo²a² nxe³jut3sū³ju³ta²sa¹: Txu¹ha²
 wē³nhī³sxā³ a³li³lah¹te³lhxā³ nx2na³na¹.
 Nxe³kxai²nān²tu³, īh³khaix1yain¹te²jai¹ti²ti¹.
 Kxān³su² na³na¹, ha³lo²a² hau³kon³na³na¹, wē³sa²
 a³li³la¹ju³ta³nū³a²su¹, te²jai¹ti²ti¹. Yxān¹ta¹ wē³sa²
 a³li³lah¹ta³lun²kxai²nān²tu³, ū³hū¹nē³kxai²nān²tu³,
 kāin² ka³lih³khaix1nx³te²sē¹li¹. Nxe³ha²kxai³,
 āin²ti³ju³ta²kxai³ ne³wā²nē³te²sē¹li¹.
 Jā¹nxe³kxe³hū³nxe² yxau²xai³lah³lxin¹tu¹wi¹.
 22 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³, hī¹na² sa²kxai³
 āu³txi³ wxa²ē¹nāu³a¹ āin²ti³khaix1yah³lx¹lxi¹,
 txa²xi³na¹ju³ta³nū³a²su¹. Yxān¹ta¹,
 ā³wā³li² ī³xi²sxā³ a³ti¹xi²nx2ta¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹ka³tu³, ī²yhu¹ki³tu¹wi¹.
 Nxe³tāu³a¹, ī³ka³lih³khaix1yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Ka³lih³sa²tē³yah³lxin¹tu¹wi¹. Wxa²ka³lih³yah³lxin¹ju³ta³nū³a²
 hxi²kan¹txi³ a²nū²a² ā³xa² so¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹.
 23 Nxe³tāu³a¹, Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²

$\tilde{u}^3h\tilde{u}^1nx2ti^3t\tilde{a}u^3n\tilde{u}^3\tilde{a}^1$ hai^3txi^3 $w\tilde{a}n^3txi^3la^3$
 $\tilde{i}^3w\tilde{a}^3txi^3sah^1lxan^3tho^3li^1.$ “ $W\tilde{a}n^3txai^2na^2$ $\tilde{i}h^1nxe^2$
 $a^2si^3yxau^3t\tilde{a}u^3su^2$ $ji^1ku^1.”$ $Sah^2lxan^3tho^3li^1.$
 $A^2ya^3la^3tu^3$ $\tilde{i}^3ye^3kxi^1nx2ta^1i^1.$ $A^2yen^3kxa^2$
 $\tilde{i}^2li^3te^2la^3$ $Txa^2\tilde{i}^3lxa^2$ $\tilde{i}^3y\tilde{i}^1li^2sa^2sx\tilde{a}^3$
 $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{i}^3w\tilde{a}^3txain^1yah^3lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$
 $\tilde{u}^3yhen^3kxi^1nx2tain^1tu^1wi^1.$ 24 $A^2si^3ta^3lo^3n\tilde{a}u^3h\tilde{i}^1n\tilde{a}n^2tu^3,$
 $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$ $\tilde{i}^3ye^3kxi^2yah^3lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$
 hai^3txi^3 $Txa^2\tilde{i}^3lxa^2$ $\tilde{i}^3y\tilde{i}^1li^2sa^2sx\tilde{a}^3$ $a^2yen^3kxa^2$
 $\tilde{i}^3w\tilde{a}^3txi^3yah^3lx^3to^3hxai^2n\tilde{x}a^3nh\tilde{e}^3li^1.$ $Yx\tilde{a}n^1ta^1,$
 $h\tilde{i}^1n\tilde{a}^2$ $Txa^2\tilde{i}^3lxa^2$ $\tilde{i}^3y\tilde{i}^1li^2sa^2sx\tilde{a}^3,$ $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$
 $\tilde{i}^3w\tilde{a}^3txi^3sx\tilde{a}^3$ $\tilde{i}^3ye^3kxi^1txain^1yah^3lx^3h\tilde{e}^1li^1.$
 $Yah^3lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $\tilde{u}^3yhen^3kxi^1nx2tain^1tu^1wi^1.$
 $Yah^3lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $k\tilde{a}in^2ka^3lih^3khaix1yah^3lxin^1tu^1wi^1.$

$Yuh^3xan^1ta^3ko^3xan^1t\tilde{u}^3kq^3txai^2na^2$ $\tilde{a}^3sen^3sai^1ain^1sx\tilde{a}^3$
 $hxi^2kan^1jah^1lo^2su^2$

25 $A^2wi^1lh\tilde{i}^1n\tilde{a}n^2tu^3,$ $kx\tilde{a}n^3su^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $h\tilde{a}i^3jau^3xa^2$
 so^1lx^3 $\tilde{i}^3ye^3kxi^1nx2ti^3to^3hxai^2na^1tai^1ti^2ti^1.$ $Yx\tilde{a}n^1ta^1,$
 $ha^3lo^2a^2$ $hau^3kon^3tu^1wi^1.$ $Nxe^3t\tilde{a}u^3a^1,$ $e^3l\tilde{e}^3na^1$
 $\tilde{i}^3ye^3kxi^1nx2ta^1tu^1wi^1.$ $Na^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $w\tilde{a}n^3txa^2$
 $si^3ka^3kan^3jau^3xa^2$ so^1lx^3 $\tilde{i}^3ye^3kxi^1nx2ta^1tu^1wi^1.$
 $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $si^3ka^3kan^3jau^3xa^2$
 so^1lx^3 $\tilde{i}^3ye^3kxi^1nx2ta^1tu^1wi^1.$ $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$
 $\tilde{i}^3yau^1\tilde{u}^3nx2ti^3te^3lh\tilde{x}a^3$ $\tilde{i}^3ye^3kxi^1nx2ta^1tu^1wi^1.$
 26 $A^2nxe^3t\tilde{a}u^3ai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$ $wx\tilde{a}i^2n\tilde{a}n^2ta^3$ $Txa^2\tilde{i}^3lxa^2$
 $\tilde{i}^3y\tilde{i}^1li^2sa^2sx\tilde{a}^3$ $wi^2ka^1ka^1nhe^2$ $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$
 $\tilde{i}^3w\tilde{a}^3txain^1yah^3lxin^1tu^1wi^1.$ $Yah^3lxin^1kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3,$
 $Txa^2w\tilde{i}^3na^2$ $hi^2se^3na^2$ $a^3lx^1nx2tain^1na^3li^1.$
 $Nxe^3nx2tain^1kxe^3su^2$ $ain^3kxi^1nx2tain^1ka^3tu^3,$
 $sa^2hau^3ko^3nx2tain^1tu^1wi^1.$ $Nxe^3ha^2kxai^3,$
 $Txai^2li^2$ $sa^2hau^3ko^3kxi^1nx2ti^3si^1hai^1na^1jau^3la^3$

Txa²wī³na² ī³ye³kxain¹nxa³kxan²ti³,
sa²hau³ko³kxi¹nx2txai¹nhī³nx2na³li¹.

²⁷ Jā¹nxa¹jau³su², wxāi²na² sa²kxai³lu²
Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³ a³lxi², Txa²wān³txa²:
“Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ a³li³sxā³ ha³lo²ai²na²
wxā³na¹hē³li¹.” Nxe³na¹jau³xai²na² yxo²i²i²
nxē³sah¹lxi³hxai¹nhē³li¹. Sah¹lxi¹nha²kxai³
Txa²wī³na² a³lxi¹nx2tain¹na³li¹. ²⁸ Jā¹nxa¹jau³su²
a²ya³la³tu³ Txai²li², Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹ a³li³sxā³
ha³lo²ai²na² wxā³na¹hē³li¹. Na¹ha²kxai³, hī¹na²
ha³lo²ai²na² a³li³sxā³ Txa²wī³na² yxau³tāu³a¹
ī³na¹tu¹wi¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Hā³xā¹. Kwēn¹tai²na² si³ka³ka³ni³ e³nhī¹lxi¹.
Hai³txi³ hāi³jau³la² e³sīn¹nxā³lxi¹. ³⁰ Kwēn¹tai²na²
ain³kxi¹nx2nha¹nhai¹. A²yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
a³la³kxi², a²nū²a² ē¹nān¹jau³xa² ha³ta³nxā²txi³
a³la³kxi²ta³lu²ni², nxe³jah¹lo²su² nhī¹lxi¹, a²nū²a²
ā³xa² ī³ye³kxi¹nxa²hxā³kxan²ti³nū¹. Nha¹ha²kxai³,
Wxa²si³yxau³te²khai³xa² Txa²wā¹sū³na²
Si³yxau³tāu³ai²la¹xā¹. Nxe³nhīn¹ju³ta² hī¹na²
yxo²i²nxa²nha¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

³¹ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹
ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:

— “Hī¹na² yxo²i²nxa²nha¹nhai¹.”
Nxe³sah¹lxi¹lxi¹. ³² Yxān¹ta¹, txa²wān³txai²na²
ain³kxi²sah¹lxi³hē¹li¹. Ha³lo²a² nxe²xai³tu¹wi¹
Hī¹na² ai²na³li¹. Wxa²nū³ka³txai²na²
ā³nih³sxā³ ī³hax3te¹hax3tēn¹jah³lxin¹tu¹wi¹.
Sxi²khai³xa² ān³kē³nā¹la³kxi²yah³lxin¹tu¹wi¹.
Sah¹lxin¹kxai²nān²tu³, Txa²na² so¹lxi³

nūh¹ yxau³na¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, nūh¹
 yxaun²nxa³lho³li¹. Txa²wī³na² whāi²na¹
 yxau³kxi²sa³tu¹wi¹. ³³ Txa²wān³txai²na²
 hāi¹nxe³ti³xa² ī³yau¹ū³nx2ta¹i¹. Yxo²ī²sa²sxā³,
 wxa²ē¹nāu³a¹ aū³txi³ ā³nhāu²no³si¹nx2ta¹jau³su²
 e³kxi¹nx2ta¹i¹. Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txai²na²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹tū³kā³txi³sain¹na³li¹.
 Sai¹nha²kxai³, ha³lo²ai²na² yxau³yah³lxi¹nhī¹na¹
 ye³khāuh³lxa³ti³nx2tain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹, Txai²na²
 ān³sen³sai¹ain¹sxā³ ā²la² hxi²kan¹khai¹nxa¹i¹.
 Na¹ha²kxai³, wxāi²na² hxi²ka¹ka¹nhe²
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
 a²sa³wi¹ha³lxi³nāu³xa² ī³ye³ta¹hxai²hē¹la².

17

Je³su²jah³la² A²wī³na² ī³ye³kxi²jau³su²

¹ Nxe³nxa²ha¹te¹ wān³txai²na²
 ī³ye³ta³lun²nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹
 o³si³nāu³a¹ sa²yxo²ka²la¹nha²sxā³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:
 – Wī³na², nxe³txi¹. Ha³lo²a² hau³kon³na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³, wxāi²wē³sa³na¹xai²na²
 wxi²kin³ti³to³ti³hit1sē¹li¹. Wxi²kin³ti³to³nīn¹kxa²
 yā¹nxe³ kāi³ti³hit1sē¹li¹. San¹kxai²nān²tu³,
 wxi²kin³ti³to³nīn¹kxa² yā¹nxe² kāi³a¹tu¹wi¹.
 Na¹kxai²nān²tu³, a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ Wī³na²
 ī³nxai²na² sa²nēn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹. ² A²nū²a²
 yxo²ha³kxa¹ a²wa³kxēn³ta³ ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹.
 Sa¹nha²kxai³, a²nū²a² Wī³nu² ī³nxai²na²
 ū³hū¹san¹kxa² yxo²ha³kxa² so¹lxi³ ka³te³na²
 wi¹tāu³a¹ ū³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Si¹san¹jau³su²,
 ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. ³ A²nxe³ju³ta²su¹:
 A²nū²a² wi¹lī²nē³lhxā³ sa²yxo²we¹tē³te²su²

kxai²nān²tū³, ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³te²su²
hī³nx2na³li¹. Nxē³kxai²nān²tū³, wxāin²txi³
Sū³na² Si³yxau³kat3su² te² ī³nxāin²txi³ hāi¹nxe²te²
ī³nxāin²txi³ wi¹lī²nxa²sxā³ sa²yxo²we¹txai¹ni²,
Txai²na¹xain²txi³ Je³su²jah³lo²na¹xain²txi³
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lot3sa²sxā³
ī³sa²si¹hā³san¹qxah³lo²na¹xain²txi³ wi¹lī²sa²sxā³
sa²yxo²wet1sai¹ni², nē³lain¹kxai²nān²tū³,
ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³lai¹nhī³nx2na³li¹.

4 Txai²na¹xai²na², wxa²wa³ka³li³yu³ta²
ū³hū¹san¹ju³ta² kāi³ta³lu²na¹te¹ni²ti¹. Na¹ha²kxai³
wxj²kin³ti³to³nīn¹ju³txai²na² a²nū²a² a²yxo²ha³kxa¹
ī³yau¹ū³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. 5 Wī³na²,
nxē³ti¹. Jū¹nxe³ ye³jen¹nāu³a¹ wxa²yxaun¹tāu³a¹
ī³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, wxa²yen³nāu³a¹
yxau³na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³ ne³hī¹na¹
wxj²kin³ti³to³ti³hit1sē¹li¹. Yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
yū³ti³he¹nxe²nxa³hī¹nāu³u¹tai¹na²
wxj²kin³ti³ton³kī³kaix1 jā¹yxa³sē¹li¹.

6 Txa²nū²ka³txi³su² ū³hū¹san¹tai²ti²ti¹.
A²nū²a² yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
ā³yā³nhai¹tā³nū¹san¹tai¹ti²ti¹. A²nxe³tū³ka³txa²
a²wi¹lhī¹na² wxa²nū³ka³txi³sin¹tai¹ti²ti¹.
Hā²wxān³txa³ ū³hū¹san¹tai¹ti²ti¹. Nxē³ha²kxai³,
hī¹na² txa²nū³ka³txi³su² na³li¹. Wxa²yxo²wān³txa²
ain³kxi²so¹sxā³ sa²yxo²we¹txain¹tū³ka³txi³su²
ai¹nhxai²tai¹ti²ti¹. A²nxe³tū³ka³txa² so¹lx³,
hxī²kan¹khai¹nxīn¹ju³ta² ī³yau¹ū³hai¹na¹tai¹ti²ti¹.
7 Wī³na², nxē³txi¹. A²yen³kxa² ū³yhen³kxi²san¹kxa²
yxo²ha³kxa¹ wxa²yen³kxi³su² hxai²tai¹ti²ti¹.
Nxē³jau³xai²na² txa²nū³ka³txai²na² hī¹na²
a³la³kxain¹na³li¹. 8 Wxa²wān³txa² ū³hū¹san¹jau³xa²

$\tilde{I}^3yau^1\tilde{u}^3hain^1to^3hxai^2na^1tai^1ti^2ti^1.$ $Ai^1na^1ha^2kxai^3,$
 $a^3la^3kxain^1na^3li^1.$ $A^2nxe^3na^1jau^3xai^2na^2$
 $ain^3kxi^2so^1kxi^2sa^2sx\tilde{a}^3$ $a^2\tilde{e}^1n\tilde{a}u^3a^1$
 $sa^2wi^1nhain^1to^3tai^1ti^2ti^1.$ $Sai^1nha^2kxai^3,$ $Wx\tilde{a}i^2na^2$
 $txa^2si^3yxau^3kat3sin^1jau^3su^2$ $ain^3kxi^2nha^2,$
 $Wx\tilde{a}i^2na^2$ $\tilde{I}^3sa^2si^1h\tilde{a}^3san^1jau^3su^2$ $ain^3kxi^2nha^2,$
 $txa^2n\tilde{u}^3ka^3txai^2na^2,$ $sain^1to^3hxai^2tai^1ti^2ti^1.$

9 Txa²n^ū³k^a³txai²na² so¹lxi³ sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su²
 ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Hai³txi³yuh³xan¹ta³ko³xan¹t^ū³k^a³txi³la³
 yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxi¹nxa²hx^a³i¹. Yxān¹ta¹
 txa²n^ū³k^a³txai²na² so¹lxi³ ū³hū¹san¹t^ū³k^a³txai²na²
 so¹lxi³ ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Wxa²n^ū³k^a³txi³su²
 n^ū³nha²kxai³ ya³nxa²ha¹i¹. 10 Txa²n^ū³k^a³txa²
 wxa²n^ū³k^a³txi³sah¹lxi¹nha²kxai³, wxa²n^ū³k^a³txa²
 sa²kxai³lu² txa²n^ū³k^a³txi³su² nha¹ha²kxai³,
 nxe³ki³te²jai¹ti²ti¹. A²nxe³t^ū³k^a³txai²na² sa²kxai³lu²,
 e³lē³na² yxau³sx^ā³ wi¹kāi³yxau²xai³lain¹na³li¹.
 Wi¹kāi³yxau²xai³la¹kxa² yā¹xain¹na³li¹. Ain¹s^ā³,
 txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta² a²n^ū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³ya¹ū³hain¹na³li¹. 11 Na¹ha²kxai³, Txai²na²
 ī³xi²na¹tu¹wi¹. Na¹ka³tu³, yxau³ya³nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Ha³lo²ai²na² yxaun²nxa³lho³li¹. Na¹kxa²si³yo³na¹
 txa²n^ū³k^a³txai²na² ha³lo²ai²na² nūh¹
 yxau³ain¹tu¹wi¹. Wi³nāi³, hāi¹nxe²
 wi¹lhin¹khaix¹jah¹lāi³. Nxe³txi¹. Wxāi²li²
 n^ū³kxūn³khaix¹te²sin¹jai¹ti²ti¹. Nxe³te²sin¹jau³su²,
 a²n^ū²a² ū³hū¹san¹kxa² ha³lo²ai²na² nūh¹
 yxau³ain¹t^ū³k^a³txi³n^ū³a², n^ū³kxūn³txi³
 ā³non²ta³kxi¹tai¹nhē³li¹. 12 Yxau³yai¹na¹hī¹na²,
 a²n^ū²a² ū³hū¹san¹t^ū³k^a³txai²na²
 ā³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Wxāi²li²
 n^ū³kxūn³khai¹nxi¹lxi¹. Nxī¹nha²kxai³,

nū³kxūn³ti³hit1san¹kxe³su² ā³non²ta³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Hai³txi³ a²ta³a² hxi²ka² sa²so¹kxi²nē³lhxā³
 t̄¹kxi²nē³te²la³ yū²nxa³i¹. Yxān¹ta¹,
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ t̄¹kxi²nē³na³li¹.
 A²nxe³jah¹la², kxā³nxai²tā² Wī³na² ī³nxai²na²
 ha³teh³nxā³nxa² ū³wha²li¹ti³hi¹tin¹te³nah¹lx¹:
 "Jah¹la² ī³xān³ta³kxai¹nīn¹ju³ta²yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹".
 Ta¹hxai²ti³ai¹ti²ti¹. A²nxe³jau³xau³hxai²tēx1ta²
 jā¹nxe³sxā³, ye³jen¹na² ka³na³ka³na³jah¹lai²na²
 so¹lxi³ ī³xān³ta³kxai¹nīn¹ju³ta²yxau²sa²tē³ain¹tu¹wi¹.
 13 Ye³jen¹na² yxaun¹tāu³a¹ ī³xi²na¹tu¹wi¹.
 Yxān¹ta¹, hī¹na¹, yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²na²
 yxau³na¹hī¹na¹, txa²nū³ka³txai²na²
 a²yen³nāu³a¹ yxau³sxā³ txa²wān³txai²na²
 ī³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Na¹kxai²nān¹tu³,
 a²nxe³tū³ka³txai²na² ain³kxi²sain¹sxā³,
 wi¹lxon³kxi²ta³lun²sa²kxa² yā¹nxe³si¹hai¹na¹jau³su²
 e³a¹i¹. 14 Txa²nū³ka³txai²na², Wī³na² ī³nxai²na²
 wān³txa² ī³yau¹ū³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹.
 Ai¹na¹ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 hi²sen³su² yxo²kwīn¹kxain¹na³li¹.
 Yxo²kwīn¹kxi²sain¹kxa² yā¹nxain¹na³li¹. Nxe³ju³ta²,
 Txain²txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txi³sin²nxa³ha²kxai³,
 txa²nū³ka³txain²txi³ yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txi³sai¹nxa³ha²kxai³,
 ya³sain¹na³li¹. Nxe³ha²kxai³, yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na²
 yxo²kwīn¹kxi²sain¹sīn¹na³li¹. 15 Ha³lo²ai²na²,
 txa²nū³ka³txai²na² sa²so¹sxā³ ū³ho¹ain¹si¹nxa²ha¹jau³su²
 ī³ye³kxi¹nxa²hxā³lho³li¹. Yxān¹ta¹,
 ī³lxi³thi¹nxa³jah¹la² a²si³yxau³ka³txa²,
 Sa³ta³na²jah¹lai²na² txa²nū³ka³txai²na²
 ā³non²ta³kxi¹txai¹nhē³li¹. Ye¹nxa²ha¹i¹.
 16 Jā¹nxa¹jau³su², txa²nū³ka³txai²na²

yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txi³sai¹nxa³i¹. Txai²li²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³kā³txi³sin²nxa³kxa² yā¹nxe²,
 ain¹nūn³na³li¹. ¹⁷ Ai¹nha²kxai³, txa²nū³kā³txai²na²
 sa²hait1so¹txain¹sxā³ a²ē¹nāu³a¹, wxa²wān³txa²
 a²ya³la³tū³khaix1jau³xa² ū³whi¹tai¹nhē³li¹.
 Wxāi²yā¹nxe³sxā³ wi¹lhin¹ti³hit1txai¹lx¹.
 Wxa²wān³txa² a²ya³la³tū³khaix1jau³xai²la¹i¹.
¹⁸⁻¹⁹ Wxāi²na² yuh³xan¹ta³ko³xai²na²
 ū³sa²si¹hā³san¹tai¹ti²ti¹. Jā¹xai¹na¹i¹.
 Txa²nū³kā³txai²na²su¹ na¹i¹. Na¹ha²kxai³, Txai²na²
 wi¹lhi¹na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta² wi¹kāi³te³lhxā³
 wi¹lhi¹na¹i¹. Na¹ha²kxai³, txa²nū³kā³txai²na²
 wi¹lhin¹si¹hai¹na¹jau³su² na¹i¹. Wxa²wa³ka³li³yu³ta²
 wi¹kāi³ain¹txai²li¹.
²⁰ Ain¹kxai²nān²tū³, txa²nū³kā³txai²na²
 ti¹ai²nān¹tū³kā³txai²na² wxa²wān³txa²
 wi¹jau³xa² tah²yau³xa² ū³ye³ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ain¹jau³nū³a², a²nū²a² ā³xa²
 ain³qxain¹kxai²nān²tū³, sa²yxo²wet1sain¹nūn³tu¹wi¹.
 Sain¹kxai²nān²tū³ nxe³tāu³a¹ Txai²li²
 sa²yxo²wet1sain¹tū³kā³txi³nū³ai²na²
 yxo²ha³kxa¹, hī¹na² ū³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹.
 Sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³su², nxa²ha¹i¹.
 Hai³txi³ txa²nū³kā³txai²na² ti¹ai²nān¹tū³kā³txai²na²
 so¹lx³ sa²hau³ko³tain¹sih¹nxa²ha¹jau³la³
 ū³ye³kxi¹nxa²hxa³i¹. ²¹ ū³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³xa²sa¹:
 Sa²yxo²wet1sain¹tū³kā³txi³nū³ai²na² yxo²ha³kxa¹
 wi¹li³we¹yhu¹khai¹nxe³sxā³ yxau²xai³lain¹te³lhxā³
 ū³ye³kxi¹nxa²ha¹i¹. Ju¹ta² ten³khaix1sa³nhai¹.
 Wī³nu² ū³nxāi²txi³ nxū²kwāi³yxau³sa²sxā³
 wi¹li³we¹sa¹nha²kxai³, nxe²yxau²xai³kī³tā³li¹.
 Nxe³kī³sa²kxai³ nxe³kī³kxa² yā¹nxe³sxā³

sa²yxo²wet1sain¹tñ³ka³txi³nñ³ai²na²
 nxñ²kwñi³yxau³ne³lain¹sxñ³wi¹lñ³we¹te³lai¹nha²kxai³
 wi¹lñ³we¹yhai¹nha²kxai³, nxe²yxau²xai³la³nhe³lain¹ju³ta³nñ³a²
 ten³sa³nhai¹. Nxe³ne³lain¹ju³ta³nñ³ai²na²
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tñ³ka³txi³ tñ¹ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² i²ne³lain¹sxñ³ i³ye³ain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 "Ha³xa¹. Je³su²jah³la² Txa²wñ¹sñ³na²
 Si³yxau³tñ³a¹ i³sa²si¹ha³kxah³lo²khai³xai²la¹i¹."
 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tñ³ka³txai²na² wñ³txa²,
 ne³lain¹tu¹wi¹. ²² Wxi²kin³ti³to³ti³hi¹san¹tai¹ti²ti¹:
 Nxe³san¹kxa² yñ¹nxe³sxñ³ txa²nñ³ka³txai²na²
 wxi²kin³ti³to³ti³hi¹tai¹na¹tai¹ti²ti¹. Nai¹na¹ha²kxai³,
 wi¹lñ³we¹yhu¹sxñ³ yxau²xai³ki³kxa² yñ¹xain¹tu¹wi¹.
²³ Na¹kxai²nñ³tu³, sa²yxo²wet1sain¹tñ³ka³txain²txi³,
 wi¹lñ³we¹tain¹sxñ³ yxau³kxai¹na¹ha²kxai³,
 Wxñ²txi³ wi¹lñ³we¹san¹sxñ³ yxau³kxi¹sa¹nha²kxai³,
 nxe³ne³lain¹tu¹wi¹. Nxe³ne³lain¹kxai²nñ³tu³,
 yuh³xan¹ta³ko³xan¹tñ³ka³txai²na² wñ³txi³kxai³lu¹,
 i²ne³lhñ³ i³ye³kxi²nha²te³nah¹lx¹: "Hai³yo¹.
 Je³su²jah³lai²na² Sñ³na² Si³yxau³tñ³a¹
 i³sa²si¹ha³kxah³lai²la¹xa¹. A²ya³la³tu³ Sñ³na²
 Si³yxau³tñ³a¹ Je³su²jah³lain²txi³, a³lx²,
 te²yñ¹nxe³sxñ³ a²sa³wi³ha³lxain²txi³ a³lx²,
 ain¹na³na¹." Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tñ³ka³txa²
 a²ë¹nñ³jau³su², sain¹tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹.

²⁴ Wi³na², nxe³txi¹. Ú³hñ¹san¹tñ³ka³txai²na²
 kan²txi³ ãn³si³tñ³la³kxi²sain¹ju³ta²
 ten³sa²nñ³nhai¹. Txai²nñ³tu³ wxa²ha³lo²a²
 oh³xan¹ko³nñ³a² ha³lo²lot3sxñ³ he¹a¹kxai²nñ³tu³,
 ãn³si³tñ³la³kxi²sain¹ju³ta³nñ³a² ten³sa³nhai¹.
 Sain¹kxai²nñ³tu³, txa²wxi²kin³ti³to³na¹ju³ta²

ū³hū¹san¹kxa² ī²ain¹tu¹wi¹. Nxē³ti³ten³sa³nhai¹.
 Ha³lo²ai²na² yuh³xai²nān¹ko³xai²na²
 ā³si³wxe³ti³he¹nxa³hī¹nū¹tai²nān²tu³ San¹jau³su²
 a³lxi²sa²to³hxain¹tai¹ti²ti¹.
 wxi²kin³ti³to³ti³hit1san¹tai¹ti²ti¹. Nxē³na¹ju³ta²,
 txa²nū³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ī²ain¹kxai²nān²tu³,
 ka³lih³khaix1sa³tu¹wi¹. Ju¹ta² ten³sa³nhai¹.
 25 Wī³nāi³. Wain³te²si³yxau³ka³txāi³.
 Yuh³xan¹ta³ko³xan¹tū³ka³txai²na², hai³txi³
 ī²nxa²tū³ka³txi³sai¹nxa³i¹. Nxain¹kxan²ti³,
 Txai²na² wi¹li²nxa²te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 txa²nū³ka³txai²na² ū³hū¹san¹tū³ka³txai²na²
 yxo²ī²sain¹na³li¹. Sai¹nha²kxai³: “Je³su²jah³lai²na²,
 Sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ ī³sa²si¹hā³kxah³lo²su²
 na³na¹.” Sain¹na³li¹. Nxē³jau³xai²na²,
 txa²nū³ka³txai²na² a³la³kxain¹na³li¹.
 26 Txa²nū³ka³txai²na², hxi²kan¹khaix1te²sin¹ju³ta²
 ī³yau¹ū³hain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Jā¹xai¹na¹tu¹wi¹.
 Ai¹na¹kxai²nān²tu³, ha³lo²a² a³la³kxain¹tu¹wi¹.
 Nxē³ju³tan¹te²kxa³yān³tu³ a³lxi²san¹kxa²
 yā¹nxe² a³lxai¹nīn¹ju³ta² yū²na³li¹.
 Nxai¹nī¹nha²kxai³ Txai²na² Wxa²tah²na¹xai²na²
 nxū²kwāi³yxau³ai¹na¹ju³ta² yū³nūn³na³li¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la².

18

Ko³nxe³thin¹tū³ka³txa² Je³su²jah³la²
 ī³sa²so¹ain¹jau³su²

1 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lo²kxai³lu² wān³txai²na²
 ī³ye³ta³lun²ka³tu³, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 whāi²na¹ ān³sa²si³wa³lu³lu²ne³kxi²
 ai³sxā³ tē³li³yhu¹sxā³, ī³nū³kxa²

Se³trō²yau³xa² ā³yxo²ha³ti³sa²sai¹ain¹ka³tu³,
 sa³wxe³na² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
² A²nxe³ko³xai²na², Je³su²jah³lai²na²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²kxā³nxa²,
 ye³ka³lxa¹txi³ ā³nho³hain¹to³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxain¹sxā³, wi¹lī²air¹to³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³, a²sa³wi³sxa² Ju³ta²sah³la²,
 sa³wxe³nai²na² wi¹lī²nūn³to³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lai²na², ye³jen¹na², Je³su²jah³la²
 a²kō¹kō¹xa² hxi²ka² ā³yā³yū²kxi²jah¹lo²nū³su²,
 ta¹hxai²hē¹la². ³ Nxe³ju³tan¹te²kxa³yā³tu³ti¹,
 Ju³ta²sah³lo²su² te²kxai³lu¹, fa³ri³se²a²
 nū³kā³txain²txi³ ī³wā³txi², wā³nxīn¹te²
 si³yxau³tū³kā³txain²txi³ ī³wā³txi², ain¹te³nah¹lxi¹,
 so³ta²to² nū³kā³txa² ā³nū³so¹ain¹nū²la² tē³sxā³
 whāi²na¹ ai³nū²la², sa³wxe³nai²na² Je³su²jah³la²
 kwēn¹tai²na² yxau³ko³xai²na², ā³yā³son³kxi²
 ai³lain¹ta¹hxai²hē¹la², yū³lxa² kāi²te²a² ā³tē³i²,
 lā³pi³āu²tē³na² tīh³na² sa²kī³kxi²nē³tē³nū³a²
 ā³tē³i², ya³wi³ta² ā³tē³i² nxe²xai³nū²la²,
 aun³ti² ā³yā³son³kxi² ai³lain¹ta¹hxai²hē¹la².
⁴ Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² a²ē¹nāu³a¹,
 ha³lo²a² yxan¹nāu³a¹ ū³hū¹ain¹ju³ta³nū³a²,
 a³la³kxi²ta³lu²nain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³kxe³su²
 a³ya³tain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — īh¹te²la³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹? Je³su²jah³la²
 wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³ta²sah³la² nū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Je³su²jah³la², Na³sa³re²thī³na² tōn¹jah¹la²,
 ten³yah³lxa¹nhai¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³hī¹na²,
 Ju³ta²sah³la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² kox1ko¹xa²

hxⁱ²ka² ā³yū³ain¹jah¹lo²nū³su² jah¹la²,
 he¹yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx^e³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txai²la³na¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la². ⁶ Ain¹tāu³,
 nx^e³jau³xai²na², Ju³ta²sah³lai²na² nū³ka³txai²na²
 ain³kxain¹tāu³, ā³si³tu³kxa² ai³sxā³, a²yu³hē³nāu³a¹
 a³hain¹ta¹hxai²hē¹la². ⁷ Ain¹ka³tu³, āh¹
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nx^e³te³ta³ ten³yah³lxin¹ji¹? Ya³nx²ta¹i¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³:

— Je³su²jah³la², Na³sa³re²thī³na² tōn¹jah¹la²
 ā³ten³si¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁸ Nx^e³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Txai²li² Je³su²jah³lo²sa¹i¹. Ya³nx²ta¹ten¹ti¹.
 Txai²na² so¹lxi³ ten³sah¹lxin¹kxai²nān²tu³,
 tū³ka³txai²na² ā³si³tē³kxi²sain¹tū³ka³txai²na²,
 hāi¹nxe² ā³txain¹yah³lxi³sā²nhē³li¹.
 Ā³wa²to¹tain¹txai²li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la². ⁹ Nx^e³ju³ta², ha³la³je¹nai³kxai³
 Je³su²jah³lai²na² ī³ye³sxā³ A²wī³na²
 ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Nx^e³jau³xa²sa¹:

— Wī³nāi³ Txa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 ū³hū¹san¹tū³ka³txai²na² tū¹kxi²sa³kxa²,
 yū²nxa³lho³li¹. Hai³txi³ ka³na³ka³na³te²a²
 ha³ta³nxān²txi³ tū¹kxi²sa²nxa³lho³li¹. A²yxo²ha³kxa¹
 he¹lain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nx^e³jau³xait³
 jā¹nxe³sxā³, a²ya³la³tu³ hī¹na², Je³su²jah³la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wa²su¹wa²su¹
 yxau²xai³lain¹ta¹hxai²hē¹la². Hai³txi³
 a²sa³wi³sxa² ka³na³ka³na³te²a² ha³ta³nxān²txi³,
 so³ta²to² nū³ka³txa² ī³sa²so¹ain¹ju³ta³la³,
 yū³ta¹hxai²nxa³hē¹la².

10 Yxān¹ta¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²ī³lxi³ ā³xa²
 Si³māu²ah³lo²su² te²kxai³lu¹, yū³la² kāin²ta³wxi²a²
 sa²si³sai¹nha²sxā³, wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³su²
 jah¹la² a²sa³wi³sxa², a²ī³lxa² Mau²kah³lo²su²
 nxe³jah¹la², txa²wā¹wi¹nē³tāu³a¹ a²ne³nxē³nāu³a¹
 ī³ne³i²lā³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². **11** Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wā³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²yū³lai²na², ū³si³wi²xi²nhat1sā²nhē³li¹.
 Ā³nhe¹kxain¹txa³hē¹li¹. Txa²wī³na²
 ī³kwa³na³sain¹jau³xa², ye³khāuh³lxa³ti³sa²ju³ta³nū³a²
 ī³kwa³na³sain¹na²hē³li¹. Nxe³sain¹jau³xai²na¹
 sa²yxo²ā³ti³ten³sa²nxān³nhai¹. Nxe³ha²kxai³,
 so³ta²to² nū³kā³txai²na² ī³sa²so¹sain¹ju³ta³nū³a²,
 hāi¹nxe² ā³txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

A³na²sah³la² ī³wā³txi³jau³su²

12-14 Ain¹ka³tu³, Ro³ma²no² nū³kā³txai²na²
 a²hxī²kan¹jah³la² ī³kwa³na³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³,
 a²so³ta²to³ nū³kā³txai²na² nxe³ha²kxai³, Ju³te²a²
 nū³kā³txa² a²so³ta²to³ nū³kā³txa² nxe³ha²kxai³,
 ain¹sxā³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³ ī³sa²so¹sxā³
 sa²tai³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, sxi²ha²
 kāin²thī³na² tē³sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³,
 wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³su² jah¹la² a²ī³lxa²
 Kai³fa²sah³la² a²kūx3kā³nai²na² a²ī³lxa² A³na²sah³la²
 a²sxi²ha² sa²kxai³lu², tē³sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹sax3kūx1, ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³lūx1,
 wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³su² jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² a²ī³lxa² Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu¹,
 e³te³nah¹lxi¹:
 — A²nū²a² ka³na³kā³na³jah¹la² so¹lxi³,
 Je³su²jah³lai²na² so¹lxi³ ya³lu²kxi²nē³ju³ta² wi¹na³li¹.

Kai³fa²sah³lai²na² wān³txa² Ju³te²a² nū³kā³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa², ye²yhain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² *a²yxo²wān³txa²* *Je³su²jah³la²*
sa²yxo²ā³jau³su²

15 Nxe³nxa²ha¹te¹, so³ta²to² nū³kā³txai²na²
 Je³su²jah³la² tē³sxā³ ā³nxai³nxa²ha¹te¹,
 Pe²jah³lain²txi³ Je³su²jah³la² a²si³tī³nha²
 u²lxi³ ān³si³tē³kxi², a²sa³wi³sxa² ā³xain²txi³
 Je³su²jah³la² a²si³tī³nha² ā³si³tē³kxi²,
 ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³te²a² sa³wi³sxa²
 ā³xai²na², wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa²
 wi¹lī²ain¹kxah³lo²su² to³ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ain¹kxe³su², a²sa³wi³sxa² ā³xai²na² sa²kxai³lu²,
 Je³su²jah³lai²na² ān³si³tē³la³kxi², wā³nxīn¹te²
 si³yxau³ka³khai³xa² sxi²ha² wai²ha² yxo²tā³lxa²
 ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 16 Yxān¹ta¹, Pe²jah³lai²na²
 ha³lo²a² sxi²yxo²a² ā³yxo²wa³ti³kxi²sxā³
 yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³,
 a²sa³wi³sxa² ā³xai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te²
 si³yxau³ka³khai³xa² wi¹lī²kxah³lo²su² te²kxai³lu¹,
 sxi²ha² a³li³ka³tu³, a²wāi²ta¹ka³lxa² sxi²yxo²a²
 wxa²hau³ko³ta¹ka³lxa², a³ya³ti²sxā³ī³ye³kxain¹te³na¹,
 Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² sa²so¹sxā³ tē³sxā³
 whāi²na¹, sxi²ha² ā³wi¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².
 17 Ā³wi¹hain¹ka³tu³, wāi²ta¹ka³lxai²na² sxi²yxo²a²
 wxa²hau³ko³ta¹ka³lxai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 Pe²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na², Je³su²jah³lai²na² a²sa³wit3ssan³ji¹wi¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ki³han³jau³su²
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe²nxa³xī¹. Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin²nxa³xī¹, txai²li¹. Pe²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³hī¹na², ha³lo²a² a³lxī³khai¹yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³txa² a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, so³ta²to² nū³ka³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa² nxe³ha²kxai³, ain¹sxā³, ha³nxe²a² sa²ya³tain¹tāu³a² ī³wa³nēn³kxi²te³lhxā³ ā³nū²kxa² yxau³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ain¹tho³xa², Pe²jah³lai²na² sxa³yain¹sxā³ ī³wa³nēn³kxi²te³lhxā³ sxa³yain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².

Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² Je³su²jah³la² ī³wā³txain¹jau³su²

19 Nxe³nxa²ha¹te¹, wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxī¹:

— ī²sa³wi¹. Wxa²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² ha³lo²a² o²la³kxain¹ju³tain²txi³ ī³yau¹ū³hi², wxa²wān³txa², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹ ī³ye³kxain¹to³hin¹jau³xain²txi³ ī³yau¹ū³hi² nxe³sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxī¹:

— A²nū²a² yxo²ha³kxa¹, e³lē³na² yxau³sxā³ ī³ye³kxain¹to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Nxe³na¹ju³ta²sa¹, Ju³te²a² nū³ka³txa² ī³nū²kxain¹thī³nāu³xain²txi³, kxān³su² yxau³sxā³ ī³ye³kxai¹ni², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ sxi²khai³xa² yuh³xai²nān¹thī³khai³xain²txi³ Ju³te²a² nū³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ī³nū²kxa² he¹ain¹tāu³ain²txi³, kxān³su² yxau³sxā³ ī³ye³kxai¹ni², ain³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hai³txi³ hāi³a² yxau³sxā³ ī³ye³kxain¹to³hxain²nxa³tai¹ti²ti¹.

21 ̄Ih¹nxe³kxa²yān³ti³tā³, Txai²na² ̄i³wā³txi³sān¹ji¹? A²nū²a² Txa²wān³txa² ain³kxi²sain¹tū³kā³txa² ka³lxa¹khai¹nx¹e³tū³kā³txa²lā¹i¹.

̄I³wā³txi³txai¹nhē³li¹. Tū¹ka³txai²na² ā³ne³wxe³ain¹te²la¹i¹, Txa²wān³txa² ̄I³ye³kxai¹na¹jau³xai²na²su¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nx¹e³ka³tū³ta¹, so³ta²to² nū³kā³txa² a²hx¹i²kan¹txi³nāu³xai²na² ka³na³ka³na³jah¹la² hi²sen³su², Je³su²jah³la² wx¹a²ne³su²lain¹ta¹hxai²hē¹la². Wx¹a²ne³su²lain¹sxā³ ̄I³ye³kxain¹te²an¹jau³kxai³lu¹: – Wā³nxīn¹te² si³yxau³ka³khai³xa² hxi²kan¹khai¹jax¹lah¹lai²la¹i¹. Yxān¹ta¹, wxāi²lē¹. ̄I³lxa³thi¹nxa³jau³xa² ̄I³ye³kxai¹ni¹lx¹. Jā¹nxe³txa³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nx¹e³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹, ̄I³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹: – On³sxā³ ̄I³ye³nxa³ke³la³te²kxai³ ̄I³yau¹ū¹sē¹li¹. Yxān¹ta¹, wi¹lī³ye³a¹kxai²nān²tū³ ̄I³h¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ wx¹a²ne³su²lhan¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

24 Nx¹e³ka³tū³, A³na²sah³lai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² sa²tai³ki²ti³hi¹tain¹sxā³ ̄I³sa²si¹hā³sxā³, Kai³fa²sah³lai²na² sa²kxai³lu² wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³sa²nūn³jah¹la² sa²kxai³lu², ̄I³sa²si¹hā³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la².

Pe²jah³la² *ā³ta³lo³hēt1sxā³* *Je³su²jah³la²*
sa²yxo²ā³jau³su²

25 Nx¹e³nxa²ha¹te¹, hau³hau³kon³sxā³ Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu², sax3nūn³sxā³ wā³nēn³kxi²ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta², a²nū²a²nāu³xa², ha³nxe²a² yxo²ki³sa³nāu³a²

kwa² yxau³ain¹te²nāu³xa², wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na², Je³su²jah³la² sa³wit3su²
 nū³nhīn¹ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,

Pe²jah³lai²na² wān³txa² ki³ha¹ki²ti³ān¹jau³kxai³lu¹:

— Ti³hex1te²txā³i¹. Hai³txi³ Je³su²jah³la²
 a²sa³wit3su² te²txa³i¹, txai²li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

26 Ain¹ka³tu³, wā³nxīn¹te² si³yxau³kā³khai³xai²na²
 a²sa³wi³sxa² wān³txi³kxai³lu¹, Pe²jah³lai²na²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sa³wxe³nai²na² he¹yai¹nīn¹te³nai¹ti²ti¹.
 Nxē³tāu³a¹, wxāin²txi³ ī²i², Je³su²jah³lain²txi³
 ī²i², nxē³nx2ta¹tai¹ti²ti¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jau³xai²na² e³jah¹la² a²wā³tā³su²
 te²a², ha³la³je¹nhī¹nai³kxai³ Pe²jah³lai²na²
 ī³ne³i²lā³kxi²kxah³lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

27 Nxē³nxa²ha¹te¹, Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 āh¹ ī³ki³ha¹kxi²te³nah¹lxi¹:

— Hai³txi³ txai²li² Je³su²jah³la² a²sa³wit3sin²nxa³i¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ka³tu³ kwēn¹ta²kxai³,
 ka³la³ka³la²a² ī³yai²lxi²ta¹hxai²hē¹la².

Pi³la²jah³la² ī³wā³txi³jau³su²

28 Nxē³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na² tē³sxā³, whāi²na¹
 Kai³fa²sah³la² a²sxi²ha² a³li³ain¹ka³tu³,
 a²nū²a² Ro³ma²no² nū³ka³txa² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³tāu³a¹ sxi²ha² sa²kxai³lu²
 ā³ti³xain¹ta¹hxai²hē¹la², ī³yū¹li²nxa³tā³lxa¹
 ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, hāi¹nxe³sxā³
 sxih²yo²a² ā³yxo²wxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ā³wi¹hain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². Ā³wi¹hai¹nxa³ta²sa¹:

— A²nū²a² Ro³ma²no² nū³kā³txa²
 sxi²ha² ā³wih¹kī³sxa³lho³na¹. Ā³wih¹sxā³,
 Ro³ma²no² nū³kā³txai²na² ān³kā³li²wi²kxi²sxā³
 he¹yain¹kī³kxai²nān²tū³ko³nxe³ti³hi¹te³kxa²yān³ti³su²,
 Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a²yain³txa² hxi²kan¹txi³
 ī³yain³kī³sxa³kxa²yān³ti³su², kī³nhā¹.
 Ju³te²a² nū³kā³txai²na² ta¹hxai²hē¹la².
 29 Ā³wi¹hai¹nxa³kxe³tū³, Ro³ma²no² nū³kā³txa²
 a²hxi²kan¹te² si³yxau³kā³txa² sa²kxai³lu² a²ī³lxa²
 Pi³la²jah³la² sa²kxai³lu², wa²li³sxā³ ī³ha¹txain¹sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — īh¹nxe³ju³ta² on³sxā³ kāi³ai¹nxa³lhai¹li¹,
 Je³su²jah³lai²na²su¹? Ta¹hxai²hē¹la².
 30 Nxe³nxa²ha¹te¹, ī³wa²lū³xain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — Jah¹lai²na² ko³nxe³thin¹jah¹lai²la¹li¹.
 Ko³nxe³thin¹sxā³ kāi³to³hxa³ke³la³te²kxai³
 ā³yū³nxa²sī¹nhī³nxa²nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 31 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹: Je³su²jah³lai²na²,
 — Ne³kā²sah¹lxi³sa²lxi¹. a³li³jah¹lxi³hē¹li¹.
 sa²so¹jah³lxi³sxā³ Yah³lxin¹kxai²nān²tū³, Moi³se²ah³lu¹tai²na²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ti³jau³xu¹tai²na² ī³we¹jah³lxi³sxā³
 wā²nxū¹hāin³nha²sxā³, jah¹lai²na²
 kāi³kxi¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² ī³ya²lu¹nha¹ju³ta²
 wain³sī¹nhī³nx2na³li¹. Yxān¹ta¹
 hxi²kan¹sa²sī¹nxa³nhai¹. Wxa²nū³kā³txai²na²
 ī³kwa³na³sah¹lxi³nhī¹jau³xai²na² a²nū²a²
 su²lhā³nha¹ju³ta², hāi¹nxe² ā³sah¹lxi³to³sīn¹nxān³tai¹ti²ti¹.

Wxa²nū³kā³txai²na² so¹lxi³, a²nū²a²
 kuh³lxa³thin¹te²a² hxi²kan¹txi³ su²lhā³ain¹sī¹nhī³nxa¹lxi¹.
 Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ye³jen¹nāu³a¹
 Ro³ma²no² nū³kā³txai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³la²
 ī³hxi²kī¹la³kxi²te³lhxā³ ain¹ta¹hxai²hē¹la².

32 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la², a²kxā³nxa² ha³lo²a²
 a³la³kxi²ta³lun²kxe³tu³, ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³kā³txa² ī³hxj²kī¹la³kxi²sain¹sxā³
 su²lhā³sain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 a²kxā³nxa², ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jau³xai³
 jā¹nxe³sxā³ kwēn¹tai²na² Ro³ma²no²
 nū³kā³txai²na² Je³su²jah³lai²na² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³
 su²lhā³ain¹te³lhxā³, ta¹hxai²hē¹la².

33 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²sxi²hai²na² ā³wi²xi²ka³tu³, Je³su²jah³lai²na²
 ī³kaix1tain¹sxā³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxāi²na² Ju³te²a² nū³kā³txai²na² a²hxi²kan¹ta²
 si³yxau³khaix3jah¹lo²sin¹ji¹wi¹? Pi³la²jah³la²
 wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

34 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu²,
 ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sā²lxi¹. ī³ye³kxi²san¹jau³xai²na²,
 wxa²wān³txi³khai³su² tā³nxa², wa³ka³li³yau³su²
 tā³nxa², nxe³hī³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la².

35 Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— ī²sa³wi¹. Txai²li², hai³txi³
 Ju³te²an¹jah¹lo²sin²nxa³i¹. Nxe³ha²kxai³,
 īh¹nxet3sxā³ wxā²nū³kā³txa² kāi³yah³lxin¹ju³ta²
 ā³ne³wxe³hī³na¹te²la¹ku², nxa²ha¹nhai¹. Yxān¹ta¹,
 wxā²nū³kā³txain²txi³, wxā²wā³nxīn¹te²
 si³yxau³kā³ta²nāu³xain²txi³ ain¹sxā³, txa²hxi²kai²na²

ã³yû³syá¹nxain¹tai¹ti²ti¹. Nxe³ha²kxai³, ïh¹nxé³ju³ta³
on³sxã³ kãi³xãn³thai¹li¹? Nxa²ha¹nhai¹? Pi³la²jah³la²
wãn³txa², ta¹hxai²hê¹la².

36 Nx³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Nxe²nxa³i¹. Txa²ha³lo²a² i³yau¹u³nx2ta¹tu¹wi¹.

Nxe³na¹ke³la³te²kxai³ txa²sa³wi³ha³lx¹i³nāu³xai²na²
ā³nhe¹kxain¹ti³hit1s¹na¹i¹. Ju³te²a² nū³ka³txa²

hxi^2ka^2 $\tilde{\text{a}}^3\tilde{\text{y}}^3\text{sain}^1\text{kxa}^2\text{yan}^3\text{ti}^3\text{su}^2$ $\text{nxe}^3\tilde{\text{hi}}^3\text{na}^1\text{i}^1$.
 $\text{Yxan}^1\text{ta}^1,$ Txai^2li^1 $\text{yuh}^3\text{xai}^2\text{nän}^1\text{ta}^3\text{ko}^3\text{xai}^2\text{na}^2$

37 hxi²kan¹te²lot3sai¹nxa³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²

ãñ³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na², hxi²kan¹txa² si³yaxu³ka³khaix3sin¹tai[?]
Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
wān³txi³kxai³lu¹:

— “Hxi²kan¹txa² si³yxau³ka³khai³sin¹tai¹? ” Sa¹lxi¹.

Yxāñ¹ta¹, Txai²na¹xai²na², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 a²ya³la³jau³tū³ ī³yau¹ū³hain¹si¹ha¹jau³su²,
 yuh³xai²nāñ¹ta³ko³xai²na² wxā³na¹hē³li¹.

Jä¹nxe³te³lhxä³, txa²hää³ka³na² ē¹näu³a¹
 a³li³la¹ha¹hë³li¹. Na¹ha²kxai³: “A²ya³la³jau³tu³
 ”

ten³sa³nha¹.” A²nū²a² ī²li³te²su² nx³kxai²nān²tu³,
 Txa²wān³txai²na² ain³kxi²sain¹na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la²
 38-39 Nxe³nx²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹

Nxe Xu Ha te, Hu la Jai la Wan txi Kxar la
I³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— A²ya³la³jau³tu³ a²si³yxau³jau³tu³,
īh¹nxe³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la²

Pi³la²jah³la² Je³su²jah³la² su²lhā³si¹hain¹jau³su²
kwa³na³jau³su²

Nxe³jau³xai²na² ī³ye³kxi²ta³lun²ka³tu³,
Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu² wa²li³sxā³ Ju³te²a²
nū³ka³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lai²na² kō³nxe³ti³ kāi³ha²kxai³
su²lhā³si¹ha¹jau³nū³su² hxi²ki³ye²nx²ti³xa³wi¹.
Yxān¹ta¹, wxa² Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²
yau³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³, a²nū²a²
sxi²ha² kan²thī³na² ū³tī¹kxai¹na¹tū³ka³txa²
yū²na³li¹. A²nxe³tū³ka³txa² sa²kxai³lu²,
txai²na² sa²kxai³lu² Pas²kwa²nxe³je³na³kxai²na²
ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³, than²kxi²sa²tā³sxā³
sa²nū¹xi¹nx²ti³to³hxai²na¹tai¹ti²ti¹. Hī¹na²
jā¹nxe³nx²ta¹tu¹wi¹. Yā¹jah¹lo²ta³
than²kxi²sa²tā³sxā³ sa²nū¹xi¹nx²ti³te³la¹ji¹?
Je³su²jah³lai²na², Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
a²si³yxau³ka³khai³xai²na² than²kxi²sa²tā³sxā³
sa²nū¹xi¹nx²ta¹ju³ta³nū³a² ten³nxa²lxi³xa³ji¹?
Ta¹hxai²hē¹la².
40 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
wān³txi³kxai³lu¹, kāin² ī³wxan¹te³nah¹lxi¹:
— Je³su²jah³lai²na² ten³ti³hex1sa²sīn¹nxān³nhai¹.
Yxān¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la² so¹lxi³ ten³sa²sīn¹nhai¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, Ba³ra³ba²sah³la²
kāi³su²lhā³jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².

19

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Pi³la²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
ī³kwa³na³ka³tu³, Je³su²jah³la² sa²so¹sxā³
ī³ta³lo³wai¹ti³hi¹tain¹ta¹hxai²hē¹la². **2** Ain¹ka³tu³,
so³ta²to² nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² wai³lxa²
so¹sxā³, wxa²xu³kxain¹sxā³, Je³su²jah³lai²na²
a²ne³ka² ū³nhe³hēn¹kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

Ain¹ka³tu³, wā²la² sau¹saun¹ka³lo³a² a²hxⁱ²kan¹ta²
 si³yxau³ka³txa² ū³whi²kxi²nha²ka³lo³hū³ka³lo³a²
 ū³whi²kxain¹ta¹hxai²hē¹la². ³ Ain¹ka³tu³,
 ā³yāu³son³kxain¹ka³tu³, ī³sa²nēn¹kxi²ki³lxot3sxā³
 ī³wai³ka³si³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Wi¹lhin¹te²si¹lxi¹. Ju³te²a² nū³ka³txa²
 a²hxⁱ²kan¹te² si³yxau³kāt3si¹lxi¹.

Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ye³ka³lxa¹txi³
 wxā²ne³su²lain¹to³ta¹hxai²hē¹la². ⁴ Nxē³nxa²ha¹te¹,
 Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai²lu¹, a³li³xi²sxā³ Ju³te²a²
 nū³ka³txai²na² āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— ī³ne³ka²sah¹lxi³xi¹. Je³su²jah³lai²na²
 wxā²yen³nāu³a¹ wā²na³ūh¹xi¹nx2ta¹i¹. Jah¹lai²li²
 ko³nxe³ti³ kāi³ju³ta² hai³txi³ ī²a¹jah¹lo²sxa³i¹.
 Wi¹lhin¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁵ Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lai²na²
 a³li³ye²ta¹hxai²hē¹la². Wai³lxa³ka³lo³ai²na²
 ne³hē¹nha²sxā³, wā²la² sau¹saun¹ka³lo³a²
 wi²kxi²nha²sxā³, a³li³ye²ta¹hxai²hē¹la².
 Nxē³te³nah¹lxi¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 Ju³te²a² nū³ka³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxē³jah³lxi³hē¹li¹. Jah¹lai²na²
 wi¹lī²jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

⁶ Yxān¹ta¹, wā³nxān¹ta² si³yxau³ka³ti³nāu³xain²txi³,
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xain²txi³, Je³su²jah³lai²na²
 ī²ain¹tāu³ kāin² ī³wxan¹te³nah¹lxi¹:

— Hi³sa³ka³txa² ū³hxi²kī¹la³kxi²sxā³
 su²lhā³txa²si¹nhē³li¹. Hi³sa³ka³txa²
 ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³. su²lhā³txa²si¹nhē³li¹.
 Ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹,
 Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxāi²na² so¹jah³lxi³sxā³ hi³sa³ka³txa²
 su²lhā³jah¹lxi³hē¹li¹. Yxān¹ta¹, jah¹lai²li²
 kō³nxe³ti³ kāi³ju³ta² hai³txi³ ī²a¹jah¹lo²sxa³i¹.
 Wi¹lhin¹jah¹lo²sye¹nx2ti³na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ju³te²a² nū³ka³txa²
 ā³nhai¹tūn³te²nāu³xai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³wa²lū³xi²te³nah¹lxi¹:

— Je³su²jah³lai²na² e³jau³xa² on³txi³hex1jau³sxa³i¹.
 “Txai²na², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 A²tah²sa¹i¹.” Ain¹sī¹nhxai²na²hē³li¹.
 Nxe³jau³xai²na², on³jau³sa²sī¹nxa³i¹.
 Nxe³ha²kxai³, su²lhā³tain¹sī¹na¹ju³ta²
 wain³sīn¹na³li¹. Su²lhā³tain¹sī¹na¹ju³ta³nū³a²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ a²ha³teh³nxā³nxa²
 ī³kwa³na³sa²sīn¹ta¹hxai²hē¹li¹. Nxe³te³nah¹lx¹.
 “A²nū²a² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 te²yā¹nxe³te²lox3nha²sxā³ ī³ye³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³, su²lhā³tain¹yah³lxi³hē¹li¹.
 Sa²sīn¹ta¹hxai²hē¹li¹. Jāx1nha¹ju³ta² ten³sa²sīn¹nhai¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

8 Nxe³nxa²ha¹te¹, nxē³jau³xai²na² sa²kxai³lu²
 Pi³la²jah³lai²na² ain³kxain¹ka³tu³, ā²la²
 kāin² yuh³lxi³ta¹hxai²hē¹la². **9** Ain¹ka³tu³,
 sxī²hai²na² ā³wi²xi²ka³tu³, ī³ye³sxā³, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— īh¹nū¹la³ta³ yxau³jah¹lo²sin¹ji¹?
 Ain¹ta¹, Je³su²jah³lo²kxai³ wān³txi³la³
 yau³ka³na³ka³na³kxan²ti³ hai³txi³
 ī³wa²lū³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². **10** Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Je³su²jah³la²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³ī³wa²lū³xi²sa²nxān³te²la¹xā³?
 Txai²na² hxi²kan¹te²sa¹i¹. Na¹ha²kxai³,
 ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³, su²lhā³nxa²si¹hai¹na¹jau³su²
 e³a¹kxai²nān²tu³, su²lhā³nxain¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹,
 sa²than²kxi²sa²tā³si¹hai¹na¹jau³su² e³a¹kxai²nān²tu³,
 sa²than²kxi²sa²tā³nxain¹tu¹wi¹. Txai²na²
 hxi²kan¹khaix1te²sa¹i¹. Nxe³na¹ju³tai²na²
 ā³ne³wxen¹ji¹? Ta¹hxai²hē¹la².

11 Yxān¹ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Nxet3sā¹lx1. Wxa²hxi²ka¹nīn¹ju³tai²na²,
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³u¹tai²na² oh³nāu³a¹
 yxau³jah¹lu¹tai²na² ū³hū¹nxain¹ju³tai²la²na³li¹.
 Nxe²nxān³ke³la³te²kxai³, hxi²ka¹nhī³nx2nxā³lx1.
 Nxe³ha²kxai³, wi¹kāi³txa²hē³li¹.
 Nxe²nxān³kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ī³xān³ta³kxi¹nxa²kxa²yān³ti³su²,
 nxe³nxa²ha¹nhai¹. Yxān¹ta¹, Kai³fa²sah³lai²na²
 wā³nxīn¹te² si³yxau³kax3khai³su² jah¹lai²na²,
 wxa²hxi²ka³nāu³a¹ ā³yū³sya¹nxain¹te¹ni²ti¹.
 A²nxe³jah¹la², Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 sa²yxo²ā³sxā³ kāi³sxā³ ā³yū³sya¹nxain¹te³hai¹ti²ti¹.
 Ain¹jau³su², ā²la² kō³nxe³khai¹nxe³txi³ kāi³ain¹na³li¹.
 Jā¹nxain¹jau³su², ain¹na³li¹.

12 Nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na²
 hi²sen³kxai³lu² ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la²
 sa²than²kxi²sa²tā³ti³ten³khai¹xain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³kā³txai²na² wān³txi³kxai³lu¹
 yxo²sa³te¹txi³ ī³ye³kxain¹te³nah¹lx1:

— Jah¹la² sa²than²kxi²sa²tā³sīn¹txa³hē¹la².
 Sa²than²kxi²sa²tā³in¹kxai²nān²tu³, hai³txi³
 txa²wā¹hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³khai³xa²
 Se²sa³jah¹la², a²yā³lhxa³lx1. A²nū²a² ī²lu³te²a²

ī³ye³kxai²nān²tu³: “Txai²na² hxi²kan¹txa²
 si³yxau³kā³khai³sa¹i¹.” A²nxe³jah¹lo²su² kxai²nān²tu³,
 Se²sa³jah¹la² ī³kōx1kō¹son²kxi²jah¹lo²su²
 hī³nx2na³li¹. Jā¹nxe³jah¹lo²su² na³li¹,
 Je³su²jah³lo²su¹. Nxe³ha²kxai³,
 sa²than²kxi²sa²tā³sīn¹txa³hē¹li¹. Ya³nxa²sī¹na¹i¹.
 Se²sa³jah¹la² ī³xan³ta³kxi¹nxa²kxa²yān³ti³su²,
 nxa²sī¹na¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

13 A²nxe³jau³xai²na², Pi³la²jah³lai²na²
 ain³kxain¹ka³tu³, Je³su²jah³la² tē³sxā³,
 ha³lo²a² a³li³ka³tu³, tah³lx³ka³txa² Ju³te²a²
 nū³ka³txa² wān³txa² a²ī³lxa² Ka³ba³ta²ka³txa²,
 ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³txai²na², kxān³su²
 Pi³la²jah³lai²na² ā³wxe³to³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³sxā³,
 a²nū²a² ī³lxa³thi¹nxa³te²a², ī²li³te²su² te²a²,
 so³ta²to² nū³ka³txa² ā³yū³ain¹kxe³nū³su² te²a²,
 a²ha³lo²a² Pi³la²jah³lai²na² wā²nxū¹hāin³nha²sxā³
 ī³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². “Jah¹lai²na²,
 su²lhā³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.” Ta³nxa²,
 “Sa²than²kxi²sa²tā³txain¹yah³lxi³hē¹li¹.” Ta³nxa²,
 nxe³sxā³ Pi³la²jah³lai²na² wā²nxū¹hāin³nha²sxā³
 ī³kwa³na³ain¹to³ta¹hxai²hē¹la². Hī¹na², jā¹nxe³sxā³
 Je³su²jah³la² ha³lo²a² wā²nxū¹hāin³nha²te³lhxā³
 Pi³la²jah³lai²na² ā³wxe³ta¹hxai²hē¹la². **14** Nxe³hī¹na²,
 Pas²kwa²nxe³je³na³kxa² a³lan²ti³hī¹nai³tā²
 ī³yū¹li²nxa³tā³lxa² ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹, Ju³te²a²
 nū³ka³txai²na² ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³txa² ī²jah¹lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².
15 Yxān¹ta¹, Ju³te²a² nū³ka³txai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Jah¹la² ū³nhū³ha³lo²sa²tā³sxā³, hi³sa³ka³txa²
 ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³txa²sī¹nhē³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³lai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:

— Wxa²hxi²kan¹txa² si³yxau³kā³txa² hi³sa³ka³txa²
 ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ su²lhā³a¹ju³ta³nū³a²
 wain³te²la¹xā³? Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 wā³nxīn¹ta² si³yxau³kā³ti³nāu³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Kwa²nhī¹lxi¹. Txa²nū³kā³txa² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³kā³txa² Se²sa³jah¹lo²so¹lxin³sīn¹na³li¹. Ā³xa²
 yū³sī¹nxa³i¹. Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

16 Ain¹ka³tu³, Pi³la²jah³la² hi²sen³kxai³lu¹,
 Je³su²jah³la² sa²so¹ti³hit1sxā³ Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 hxi²ka²nāu³a¹ ā³yū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³
 su²lhā³ain¹ju³ta³nū³a² ā³yū³yhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Nain¹ka³tu³, Ju³te²a² nū³kā³txai²na²
 hi²sen³kxai³lu¹, Je³su²jah³la² sa²so¹sxā³ tē³sxā³
 a³li³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxain¹jau³su²

17 Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lo²kxai³lu¹ hi³sa³ka³txa²
 sa²ka³la³ki³hēt1so¹nha²sxā³ ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la²
 Ha³lo²a²ko³xa² a²ī³lxa² Txa²wā¹ne³ka³lo³a²je³na²
 Ju³te²a² nū³kā³txa² ī³yī¹li²jau³xa² Ko²ko³ta³jen³su²
 nxe³je³na² ā³nxai³ta¹hxai²hē¹la².

18 Nū¹ā¹, hi³sa³ka³txa² ī³hxi²kī¹la³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹ka³tu³, a²wi¹nē³tāu³a¹ a²nū²a² ā³xa²
 ka³na³ka³nat3sxā³ ī³hxi²kī¹i², a²wā³tāu³a¹
 a²nū²a² ā³xa² ka³na³ka³nat3sxā³ ī³hxi²kī¹i²,
 nain¹ka³tu³, wi³wi³tot3sxā³ Je³su²jah³la² ī³hxi²kī¹i²,
 nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la². 19 Nxe³ta², Pi³la²jah³la²

ĩ³kwa³na³sxā³ wān³txa² ĩ³yī¹li²jau³xa² hi³a³ka³lo³a²
 ū³wha²li¹lhxā³ hi³sa³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²ne³ka³lo³ka³nāu³a¹ ĩ³yī¹ne³hē¹ta¹hxai²hē¹la².
 ū³wha²li¹lain¹jau³xai²na²sa¹:

— Je³su²jah³lai²na² Na³sa³re²thi³na²
 ton¹jah¹lai²la¹i¹. Ju³te²a² nū³ka³txai²na² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³kā³khai³xai²la¹i¹. Nxē³ta¹hxai²hē¹la².
 20 Nxē³jau³xai²na², Ju³te²a² nū³ka³txa²
 wān³txain²txi³ ū³wha²li¹li², wān³txa² yau³xā³xa²
 la³tī²yau³xain²txi³ ū³wha²li¹li², ā³xa² wān³txa²
 yau³xā³xa² Kre²ka² nū³ka³txa² wān³txain²txi³
 ū³wha²li¹li², ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxē³je³na²
 ha³lo²a² Je³su²jah³la² ĩ³hxi²kī¹la³kxain¹je³na²
 Je³ru³sa³lē²thi³na² sxi²ha² kāin²khai¹nxē³thi³na²
 ūn²ta³kxi²nxa³jen³su² ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ha²kxai³,
 ū³wha²li¹lain¹jau³xai²na² a²nū²a² ka³lxa¹tū³kā³txa²
 Ju³te²a² nū³ka³txi³su² te²nū³ka³txa²
 ĩ²ain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 ĩ²ain¹ka³tu³, wā³nxīn¹ta²
 si³yxau³kā³txa³nāu³xa² wān³txi³kxai³lu¹,
 Pi³la²jah³lai²na² ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lx¹:

— Wān³txa² ū³wha²li¹lin¹jau³xai²na²
 ū³sa²ya¹txa²sī¹nhē³li¹. ū³sa²ya¹tin¹kxai²nān²tu³,
 wān³txa² tah²yau³xa² ū³wha²li¹txa²sī¹nhē³li¹.
 “Txai²na² Ju³te²a² nū³ka³txa² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³kā³khai³sa¹i¹.” Jau¹xai²na² Je³su²jah³lai²na²
 e³ain¹sīn¹na²hē³li¹.” Nxē³jau³xai²na² so¹lx³,
 ū³wha²li¹lhxā³ ĩ³yī¹li²nē³hēt1ja³sain¹sī¹nhē³li¹.
 Ain¹ta¹hxai²hē¹la².

22 Yxān¹ta¹, Pi³la²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 ĩ³wā²lū³xain¹te³nah¹lx¹:

— Wān³txa² ū³wha²li¹la¹jau³xai²na², hāi¹nxe²
yxau³tu¹wi¹. Ū³sa²ya¹txā³lho³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
ī³hxi²kī¹la³kxi²sxā³ ūh³wxe³ta³lu²nain¹ka³tu³,
so³ta²to² nū³kā³txa² sa²kxai³lu² ha¹li¹ ha¹li¹
jah¹la²nāu³xa² sa²kxai³lu², Je³su²jah³lai²na²
a²wā²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³a²
wxā²sa²so¹te²tu³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
Yxān¹ta¹, a²ha³la³se³nān¹ta³ka³lo³a²
wā³kon³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
hāi¹nxe³sxā³ wxā²xu³ka³lo³su² ta¹hxai²hē¹la².
Ūh³yxāi¹ka³lo³su² ta¹hxai²nxa³hē¹la². 24 Ain¹ka³tu³,
so³ta²to² nū³kā³txai²na² ī³ye³lain¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³ka²lo¹ai²na² wā²la² wi¹khai¹nx2na³li¹.
Sa²ten²txi³te²txai³ya³sah¹lxi³txa³hē¹li¹.
Hāi¹nxe³sxā³ tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxā³
wā²nxū¹hāin³nha²kī³tu¹wi¹. Ain³nha²kī³jah¹lo²nū³a²
ka³na³ka³na³jah¹lo²nū³a² a²wa³kxēn³yah³lo²nū³su²
tu¹wi¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yhain¹sxā³,
jā¹nxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, Sū³na²
ha³tēh³nxā³nxa² kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³
ū³whā²li¹la³kxi²nē³ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².
Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā²la³ka³lo³a² wxā²sa²so¹te²tu³
ai³li², txa²ha³la³sē³nān¹ta³ka³lo³a²
sa²kxai³lu² tah³lxa² wē³sa² o²la³kxi²sxā³
a²wa³kxēn³yah³la² nū¹hāin³nha², sain¹tu¹wi¹.

Ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tēx1
jā¹nxē³sxā³ hī¹na² so³ta²to² nū³kā³txai²na²
kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

25 Yxān¹ta¹, hi³sa³ka³txa² a²si³ka³lah³yu³ta²
Je³su²jah³la² a²hā³ka³na² sax3nū², a²hā³ka³na²
ha³līn³ta³ka³lxa² sax3nū², Ma³ri²a³ka³lxa²

Joāu 19:26

cc

Joāu 19:29

Klo²pah³la² sxe³xa³ka³lxa² sax3nū², Ma³ri²a³
Ma³ta³lē²na³ka³lxa² sax3nū² nxe³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
²⁶ Nxe³ka³tu³, Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu¹
ī²sxā³ a²hā³ka³na² ī²ai¹nha²kxai³, a²sa³wi³sxa²
a³lxi²khai¹nxe³kxah³lo²su² jah¹la² ī²ai¹nha²kxai³,
ta¹hxai²hē¹la². Nxe³te³nah¹lxi¹:

— Hā³ka² nxe³nxi¹, jah¹lai²na² wxa²wēt3sū³na³li¹.

ī²txu¹ni¹. Je³su²jah³la² wān³txa², a²hā³ka³na²,
nxe³ta¹hxai²hē¹la².

²⁷ Nxe³nū²la² ha³na³ka³lxi³ ī³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³txi¹. Ta¹ka³lxi²na² wxa²hā³ka³nu²hū³na³li¹.

ī²txa²hē³li¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²,
a²sa³wi³sxai²na², nain¹ta¹hxai²hē¹la².
Nain¹sxā³ kwēn¹ta²kxai³ a²sa³wi³sxai²na²
sa²kxai³lu², Je³su²jah³la² a²hā³ka³nai²na²
ā³tē³sxā³ sxi²ha² ā³wih¹sxā³ yxau³sxā³
sa²hau³kot3sa²tē³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ī³yau¹ū³jau³su²

²⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na²
a²ē¹nān¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na², txa²wa³ka³li³yu³ta² ta³lu²na¹xā¹.

Nxe³ha²kxai³ a²yxo²a² e³te³nah¹lxi¹:

— Ya³lxu²sa²na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ju³ta²,
kxā³nhxī¹nu¹tai²na² Txa²wā¹sū³na² ha³teh³nxā³nxa²
ū³wha²li¹jau³xau³hxai²tēx1 jā¹nxe³sxā³, Je³su²jah³la²
e³ta¹hxai²hē¹la².

²⁹ Nxe³ka³tu³ta¹, yain³txa² yau³xa²,
u²va²yau³xa² khon³sxā³ ka³yha²jau³xa²
kwa³ta³lē³na² yxau³ye²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³te³nah¹lxi¹, a²nū²a² kwa² yxau³te²su² te²a²
ī³yi²lho¹tū³xa² sa²so¹sxā³ ka³yha²jau³xai²na²
ū³hū¹kxa²sai¹sxā³, hi³sa³ka³txa² wa²tāi¹tāi¹ka³txa²

Joāu 19:30

cci

Joāu 19:31

ū³ki³wi²kxa²so¹sxā³ tē³sxā³ Je³su²jah³la² a²yxo²a²
ūh³yxo²tē³ū¹hain¹ta¹hxai²hē¹la². 30 Ain¹ka³tu3,
Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu², i³yi²la³kxi²
ī³na²ta³lun²yain¹te²ka³ka¹: ta³lu²na¹i¹.
— Txa²wī³na² wa³ka³li³yu³ta² Nxē³ka³tu³,
Nxē³ka³tu³, i³ku³thu²nha²sxā³, a²wi¹tāu³a¹
a³li³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² ū³txi²ta³nā³tau¹tain¹jau³su²
31 Nxē³hī¹na², sa²ba³to³ nxē³ju³ta² ā²la²
hxi²kan¹khai¹nxē³te² sa²ba³to³ nxē³ju³ta²
a²sū²ta³ti³kxai³ ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ha²kxai³,
Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Hxi²waun³ta³kxain¹te³nah¹lx¹:
— Ka³nxa³ha²txai²na² Sa²ba³to³ nxē³ki³ju³tū³a²
a²hxi²kan¹khaix1nxē³ki³ju³ta³nū³a²
ā³yōn³ki³tu¹wi¹. Ki³sa²kxai³, ya³lu²te²nāu³xa²
nū²a² hxi²kī¹la³kxi²sxā³ hi³sa³ka³txa²
sa²ka²la¹hēt1sxā³, Sa²ba³to³ nxē³ju³tai²na²
e³lē³na² wxe³kxi²nē³te³ji¹khi³. Ha³lo²a²
yxo²ha³kxai²na² ā³kho³kxi²nē³kxa²yan³ti³su²
nxē³nxa²ha¹nha²khi³. Ki³nhai¹.
Ain¹jau³su², hxi²waun³ta³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
Jā¹nxain¹kxa²yan³ti³su², ā³wxā³sxā³, Pi³la²jah³la²
ī³wā³txain¹te³nah¹lx¹:
— A²nū²a² ī³hxi²kī¹la³kā¹in¹kxah³lo²nāu³xa²,
txa²wā¹su³ya³ta³la³ka³txai²na² whā²na¹
ī³su³āu²la³kxā¹sxā³ su²|hā³ti³hi¹txa²sī¹nhē³li¹.
ya²lu²te²nāu³xa²nū²a² sa²so¹ti³hi¹txa²sī¹nhē³li¹.
Ju³te²a² nū³kā³txa² a²hxi²kan¹txi³nāu³xa²
wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu3, Pi³la²jah³la²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Hai³yo¹. Jā¹nxa¹tu¹wi¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 32 Nxa²ha¹te¹, Pi³la²jah³la² ī³kwa³na³nxa²ha¹te¹,
 so³ta²to² nū³ka³txa² sa²kxai³lu¹
 hi³sa³ka³txa² ī³tī³xain¹tāu³, a²nū²a²
 ī³xa² ha¹lin¹te²nāu³xa² Je³su²jah³la²
 ī³hxi²kī¹la³kxi²yain¹kxah³lo²nāu³xa² yxau³tāu³a¹
 ān³tī³xain¹tāu³, a²wi¹lhi¹nān¹jah¹lain²txi³
 ī³su³āu²la³kxā¹sxā³ ī³ya²lu¹ti², ān³ta³lo³hēn²ti²jah¹lain²txi³
 ī³su³āu²la³kxā¹sxā³ ī³ya²lu¹ti², ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 33 Ain¹ta¹, Je³su²jah³la² yxau³tāu³a¹ ī³tī³xain¹tāu³:
 — Ya³lun²tai¹. Ain¹sxā³ ī³su³āu²la³kxā¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 34 Yxān¹ta¹, so³ta²to² nū³ka³txai²na²
 ka³na³ka³na³jah¹la² yu³la² a³lu²ta³wxi²a²
 tē³sxā³ Je³su²jah³lai²na² a²ti²ta³nā³yu³tai²na²
 ū³txi²ta³nā³ja³lxu³kxi²sxā³ ū³tau¹tain¹ka³tu³,
 kwēn¹ta²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² ha³lī³ka³ni², ī³yau³xa²
 ha³lī³ka³ni² ye²ta¹hxai²hē¹la².
 35 Ha³lo²ai²na² a²nū²a² ī²sxā³
 ī³hen³txi³sa²sīn¹na²hē³la². Nxē³sa²sīn¹jau³su²,
 ī³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sīn¹na²hē³la².
 Wān³txi³tu³ yxo²ī²si¹nx2ti³jau³nū³su²
 ī³ye³kxi²ti³hi¹txa²lxi³sīn¹na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na²,
 ī³ye³kxi²sa²sīn¹jah¹lai²na². Wān³txi³khai³xa² so¹lxi³
 e³jah¹lo²su² sīn¹na³la².
 — Ha³lo²a² wi¹lī²sxā³ wān³txi³tu³
 ī³ye³kxi¹nx2ta¹i¹. Nxē³sa²sīn¹na²hē³la².
 36 Kxā³nhxī¹nu¹ta²kxai³, Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³tāu³a¹ ha³tēh³nxā³nxā¹jau³kxai³lu¹:
 — Jah¹la², hai³txi³ txa²wā¹su³a²nāu³xa²
 su³ka³na³ka³na³te²su³a² ha³tā³nxā²txi³
 ī³su³āu²la³kxai¹nxa³lho³li¹. Nxē³jau³xain²txi³
 ha³tēh³nxā³nxā¹jau³su² ha²kxai³, ha³na³lxi³:

37 — ū³tau¹tain¹kxah³la² ī²ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³jau³xain²txi³ ha³tēh³nxā³nxān¹jau³su² ha²kxai³,
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa². Nxe³jau³xau³hxai²tēx1
 jā¹nxe³sxā³, kwēn¹tai²na² a²ya³la³tu³
 kāi³ain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wa².

Je³su²jah³la² tah³lxa³kē¹na² sa²nū³kxain¹jau³su²
 38 Nxe³nxa²ha¹te¹, Jo³se²ah³la²
 A³ri³ma³te²a³thī³na² ton¹jah¹lo²su² ta¹hxai²hē¹la².
 Je³su²jah³la² a²sa³wit3sxu² ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
 Ju³te²a² nū³kā³txa² ā³nhai¹tūn³te²nāu³xa²
 yuh³lxi³yhu¹jau³su² hāi¹sū³ni²ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu², Pi³la²jah³lai²na²
 wxā³sxā³ ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹:
 — Je³su²jah³la²nū²a² sa²ka³na³kxi²sah²lxun¹nhai¹.
 Hāi¹nxū¹sē¹li¹. Jo³se²ah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³ha²kxai³lu¹:
 — Hāi¹nxū¹nxa²ha¹i¹. Jā¹nxe³sē¹li¹.
 Pi³la²jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².
 Nxe³sxā³ Jo³se²ah³lai²na² sa²kxai³lu², hi³sa³ka³txa²
 ā³ti³sxā³, Je³su²jah³la² nū²a² sa²ta²la³kxi²sxā³
 sa²ka³na³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². 39-40 Nxe³ju³ta²,
 Ni³ko³tē²yah³lo²su², kxā³nxai³kxai³ Je³su²jah³la²
 ka³nxah³ta² ha³la³ka³lxa³lon³kxi²jah¹lo²su²
 ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³jah¹lo²su² te²kxai³lu¹,
 kwēn¹tai²na² ā³wxā³sxā³, hī³ne³kxa²
 wi¹lū³khai¹nxe³tē³kxa² ha³ti²a² kājīn²tē³na²
 wxā²ne³ki¹sxā³ ah³sxā³ tē³sxā³, Jo³se²ah³la²
 ā³ti³xi²yha¹te²lon³ta¹hxai²hē¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹,
 ha¹lin¹jah¹lo²nāu³xai²na² sa²kxai³lu², Je³su²jah³la²
 nū²a² sa²so², hī³ne³kxai²na² wi¹lū³tē³kxain³txi³
 sa²so² ya³sxā³, whāi²na¹ wā²la² a³lu²khaix1ka³lo³a²

sa²wā³lāu²kxi²ta³lun²ya³ta¹hxai²hē¹la². Ju³te²a²
nū³kā³txa² a²nū²a² ya³lu²te²a² sa²nī³kxi²kxa²
yā¹nxe³te³lhxā³ kāi³ain¹ta¹hxai²hē¹la².

41 Nxē³ha²kxai³, ha³lo²a² ī³hxī²kī¹la³kxain¹ko³xa²
ya³nū³ta³ko³xa² ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ko³nāu³a¹,
tah³lxē¹na² ta²hē³na² wa³nū³tēn³su² tē³na²
a²nū²a² ā³xa² nū²a² sa²wi¹sxā³ sa²nī³kxai¹nxa³tē³na²
ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tē³na², Je³su²jah³la²kxai³
sa²nī³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².

42 — Ka³nxa³ha²txai²na², Pas²kwa²nxe³je³na³kxa²
wa³kxē³nōn³ki³tu¹wi¹. Tē¹nai²na² u²lxa³tē³na²
sa²wi¹yha³sē¹li¹. Ain¹sxā³, Je³su²jah³la²
sa²nī³kxi²ya³ta¹hxai²hē¹la².

20

Kwā³kxa²sxa³sxā³yū³nī¹yhe²nxa³jau³su²

1 Nxē³nxa²ha¹te¹ to³mīn²ko³ nxē³hī¹na²
ī³yū¹li²nxa³ta³lxa¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxa²
kwā³kxai²na² ī²te³lhxā³ wxā³ta¹hxai²hē¹la².
Wxā³ka³tu³ tah³lxa² ha³la³je¹nāu³a³kxai³tā²
ā³xyo²tī¹a²ne³tī¹xa² yū³ye²ta¹hxai²nxa³hē¹la².
2 Nxē³ha²kxai³lu¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lē²na³ka³lxx³kxai³lu¹
ī²ā³nū²la² ā³ni³hi² ā³wa²lhxā³ Si³māu³ Pe²jah³la²
ī³ha¹txi², a²sa³wi³sxa² ā³xa² Je³su²jah³la²
a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la² ī³ha¹txi², nxe³yhain¹ka³tu³
ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wā¹hxī²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai¹tā²
o²kxi²sa²tā³kxi²nē³lain¹te²nūn³sin²ju²li¹. īh¹nū¹la³ta³
sa²tā³kxi²nē³lain¹te²sin²ta²ku², na¹hē²li¹.
Ta¹hxai²hē¹la²
3-4 Nū²la², Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²,
a²sa³wi³sxa² ā³xai²na² sa²kxai³lu² ain¹sxā³

aun³ti² ã³ni³hi² kwã³kxa² yxau³tāu³a¹
 t̄i³xain¹ta¹hxai²hē¹la². ã³ni³hain¹nū²la², a²sa³wi³sxa²
 ã³xa² sa²kxai³lu² ã³ne³ka²ta¹kxain¹ka³tu³, kwã³kxa²
 t̄i³xain¹nū²la², ⁵ Tah³lxē¹nāu³a¹, a²yxo²wē³sxā³
 ãn³si³ka³tā³wxe³ain¹sxā³ ã³ye³ka³tit³sxā³
 ū²ain¹tāu³, wā²la² wxā²ki³wā³lāu²kxi²nha²ka³lo³a²
 so¹lxi³ sxa³nih¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹,
⁶⁻⁷ Nū²la², Si³māu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ū³hi²ti² t̄i³yhain¹ka³tu³ ã³wi¹sxi²khaix1nū²la²,
 wā²la² wxā²ki³wā³lāu²kxi²nha²ka³lo³ai²na²
 ha³na³ka³lxi³ a²yuh³nāu³a¹ sxa², ya³lu²te²a² ne³ka²
 wxā²ne³wā³lāu²kxi²nha²ta³ka³lo³ai²na² ha³na³ka³lxi³
 a²yuh³nāu³a¹ sxa², nxe³ye²ta¹hxai²hē¹la².
⁸ Nxe³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³sxa² ã³xa² sa²kxai³lu²
 ã³ne³ka²ta¹sxā³ kwã³kxai²na² t̄i³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu², tah³lxē¹nāu³a¹ ã³wih¹nūn³ka³tu³,
 ha³lo²a² kwēn¹tai²na² ū²ha²kxai³, Je³su²jah³la²
 ka³te³su² ū³sa²yxau³xi²jau³xa² yxo²i²ta¹hxai²hē¹la².
 — Hai³yo¹. Je³su²jah³la² ka³te³su²
 ū³sa²yxau³xin²ju²na¹. Nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
⁹ Ain¹ka³tu³ ha¹lin¹jah¹la²nāu³xai²na² sa²kxai³lu²
 ain³kxain¹ta¹hxai²hē¹la². Ain³kxain¹sxā³,
 ū³ye³kxi²nhain¹te²an¹jau³kxai³lu¹:
 — H̄i¹na²so¹lxi³Sū³na²ha³tēh³nxā³nxān¹jau³xau³hxai²tēx1tā²
 ã³ne³wxe³na¹nhā¹. “Je³su²jah³la² ya³lu²kxan²ti³
 ka³te³su² ū³sa²yxau³xi²tu¹wi¹.” Nxe³ta¹hxai²hē¹na¹.
 Nxe³jau³xau³hxai²tēx1tā², kxān³su²
 ã³ne³wxe³hxain²nxa³hē³na¹. Kwēn¹tai²na²
 so¹lxi³ ã³ne³wxe³na¹nhā¹. A²ya³la³tu³
 Je³su²jah³la² ka³te³su² ū³sa²yxau³xin²ju²na¹.
 Pe²jah³lain²txi³, a²sa³wi³sxa² ã³xain²txi³

a²ẽ¹nān¹jau³la³ ta¹hxai²hẽ¹la². 10 Ain¹ka³tu³,
 a²sa³wi³ha³lx¹nāu³xai²na² sxi²ha² ã³wā³la²
 wi³xain¹ta¹hxai²hẽ¹la².

Je³su²jah³la² Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa² ĩ²jau³su²
 11 Yxān¹ta¹, Ma³ri²a³ Ma³ta³lẽ²na³ka³lxa²na²
 sa²kxai³lu² nūh¹ tah³lxē¹na² yxo²ka³teh³xa²
 yxau³sxã³ ĩ³nān³ta¹hxai²hẽ¹la². ĩ³nān³ka³tu³,
 tah³lxa³ka³txa² ē¹nāu³a¹ ã³ye³ka³tit³sxã³
 ĩ²tāu³, a²nū²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 ha¹lin¹jah¹la²nāu³xa² sa²kxai³lu², wā²la²
 hān³ta³ka³lo³a² wi²kxi²lā³nha²ya³jah¹la²nāu³xa²
 sa²kxai³lu² yxau³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³te²nāu³xa²
 ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². Hai³txi³ Je³su²jah³la² nū²a²
 yxau³ye²ta¹hxai²nxa³hẽ¹la². 12 Yxān¹ta¹,
 ka³na³ye²kxa² si³yo³na¹ yān³tai²na²
 a²ne³ka³nāu³a¹ a²wa³yã³ka² ka³na³ka³na³jah¹la²
 ã³wxe², ha³na³ka³lxi³ a²yu³kxa³nāu³a¹
 a²wa³yã³ka² ka³na³ka³na³jah¹la² ã³xa² ã³wxe²
 nxe³ye²ta¹hxai²hẽ¹la². 13 A²nxe³jah¹lo²nāu³xai²na²
 wān³txi³kxai³lu¹:
 — ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ ĩ³nān³nhñ¹ji¹xī¹?
 Ta¹hxai²hẽ¹la². Nxe³nxa²ha¹te¹, ta¹ka³lxa²na²
 wān³txi³kxai³lu¹, ĩ³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²hx¹kan¹ta² Si³yxau³tāu³ai³tā²
 o²kxi²sa²no¹kxi²sain¹te²nūn³sin²ju²li¹. ĩh¹nū¹la³ta³
 sa²no¹kxi²sain¹te²sin²ta²ku², ai¹na¹nhai¹.
 Ko³nxe²nx3nhai¹. Ta¹hxai²hẽ¹la².
 14 Yxān¹ta¹, h̄¹na¹ Je³su²jah³la² sax3nūn³sxã³
 yxau³yain¹ta¹hxai²hẽ¹la². Nū²la², ta¹ka³lxa²na²
 sa²kxai³lu² ĩ³ye³ta³lun²nū²la², sa²wa³ti³nha²tāu³
 Je³su²jah³la² ĩ²ta¹hxai²hẽ¹la². Yxān¹ta¹,

ã³ye³wxe³xi²ta¹hxai²nxa³hē¹la². 15 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txu¹hāi³. Nxet3sā¹nxi¹. Īh¹nxe³kxa²yān³ti³tā³
nā³kxīn¹ji¹xī¹? Īh¹te²tā³ ten³sxā³ nā³kīn¹ji¹xī¹?
Ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹ ta¹ka³lxai²na², hai³txi³
Je³su²jah³la² ãn³ye³wxe³xi²nxa³kxe³su²:

— Hai³sxa³wē³sa³ko³xai²na² wa³kxēn³yah³lo²sin²tā¹.
A²ē¹nāu³a¹ nxe²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la².
Nxe³kxe³su², e³te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sā¹lxi¹. O²kxi²sa²no¹kxi²san¹kxai²nān²tū³,
a²hxi²kī³lxā² ī³yau¹ū³sē¹li¹, sa²no¹in¹ju³ta²su¹.
San¹kxai²nān²tū³, ya³lu²te²nū²a² sa²so¹xi²te³lhxā³
nxa¹nhai¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³lai²na² e³te³nah¹lxi¹:

— Ma³ri²a³ka³lxāi³. Ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ka³tū³,
ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu² sa²wa³ti³nha¹xi²tāu³,
e³te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ta¹hxai²hē¹la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:

— I³sa²txa³hē¹ni¹. A¹hī¹na² Txa²wī³na²
yxau³tāu³u¹tai²na² ka³la³xi²sxā³
ã³wxe³ta³lun²nxa³xi¹. Na¹ha²kxai³, i³sa²txa³hē¹ni¹.
Ye¹nxa²ha¹xī¹. Na¹ha²kxai³, ī³txu¹ni¹.
Nīn¹kxai²nān²tū³, txa²wā³tā³nāu³xa² a³ya³txi²sxā³
ī³ye³kxi¹txai¹nhē³ni¹. ī³ye³kxai¹nīn¹te³nah¹lxi¹:
“Je³su²jah³la² wān³txa², nxe³te³nah¹lxi¹:
‘Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxā³, Txa²wī³na²
yxau³tāu³a¹ ã³nxī³na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³,
Txa²wī³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wī³nu²su² ha²kxai³,
Txa²sū³na² Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³, Wxa²sū³na²
Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³ a²nxe³jah¹la² yxau³tāu³a¹

ĩ³na¹tu¹wi¹: ” Nxe³na¹jau³xai²na² txa²wā³tā³nāu³xa²
ĩ³ye³kxi¹txai¹nhē³ni¹. Je³su²jah³la² ta¹hxai²hē¹la².

18 Nxe³nxa²ha¹te¹, Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxai²na²
sa²kxai³lu², ā³nxī³nxa²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xā²
ĩ³ha¹txi²sxā³ ĩ³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹hxi²kan¹jah¹la²
ĩ²a¹li¹. ĩ³ye³kxi²sain¹na²li¹. Sain¹te³nah¹lxi¹:
“ Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ka³la³xi²sxā³ Txa²wī³na²
yxau³tāu³a¹ ā³nxī³na¹tū¹xī¹. Nxe³na¹ha²kxai³,
Txa²wī³nu²su² ha²kxai³, Wxa²wī³nu²su² ha²kxai³,
Txa²sū³na² Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³ Wxa²sū³na²
Si³yxau³tāu³su² ha²kxai³ nxe³jah¹la² yxau³tāu³a¹
ĩ³na¹tū¹xī¹. Nxe³na¹jau³xai²na², txa²wā³tā³xai³tā²
ĩ³ye³kxi¹txai¹nhē³ni¹. ” Je³su²jah³la² sain¹na²li¹.
Ma³ri²a² Ma³ta³lē²na³ka³lxai²na² wā³txa²,
ta¹hxai²hē¹la².

A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² Je³su²jah³la² ĩ²ain¹jau³su²

19 Nxe³hī¹na¹, to³mīn²ko³ nxe³ju³ton³ta¹hxai²hē¹la².
Nxe²xai³kxa² ka³nxah³ti³kxai³lu¹
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² sxi²ha² ā³wi¹hain¹ka³tu³,
Ju³te²a² nū³kā³txa² yuh³lxi³yhu¹jau³su²
sxih²yxo²ai²na² yxo²wī¹la³kxi²nha²ka³tu³,
ā³yān³nū²ti²sxā³ yxau³ain¹nxa²ha¹te¹,
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹, sxih²yxo²a²
yxo²wī¹la³kxi²nha²kxan²ti³ ā³wi¹hū³ain¹ka³tu³,
kax³nū³kax³nū³no³tē³na¹ sax³nū³sxā³
ā³wxe³yain¹sxā³ ĩ³ye³qxain¹te³nah¹lxi¹:

— Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

20 Yain¹ka³tu³, a²hxi²kain²txi³ whāi²na¹
ĩ³yau¹ū³nha², a²ta³nā³ti³nhāin²txi³
ĩ³yau¹ū³nha², nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la².

Yain¹te³na¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² A²hxi²kan¹jah³la² ī²ain¹te³na¹
 wi¹lxon³kxi²khaix¹ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 21 Nxē³te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹,
 āh¹ ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Ā³nhāu²no³jah¹lxi³hē¹li¹. ī³sa²si¹hā³nx2ta¹i¹.
 Txa²wi³na² ī³sa²si¹hā³sa²kxa² yā¹nxe³nx2ta¹i¹.
 Yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 22 Ain¹ka³tu³, ī³ye³i³ti³hā¹sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: — Txa²wā¹sū³na² A²yāu³ka³jxah¹la²
 ā³nxū²kwai³wi¹nx2ti³si¹hain¹jau³su²
 ī³ka²la¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 ā³nxū²kwai³wi¹nx2tai¹tu¹wi¹. Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²nxū²kwai³wxe³nx2ti³jah³lo²nū³ā²
 ī³wet1sa²so¹txain¹yah³lxi³hē¹li¹. 23 Yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
 a²nū²a²ī²li³te²su²te²an²tu³, ī³ye³kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³:
 “Hā³xā¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 wxa²kō³nxe³ti³ kāi³in¹ju³ta² wxa²wa²su¹txa²na³li¹.
 Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²nxe³jah¹lo²su²
 kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
 ā²la² wxa²wa²su¹tain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹,
 a²nū²a² ī²li³te²su² te²ā³xān²tu³,
 ī³ye³kxain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³: “Hai³txi³
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹ wxa²kō³nxe³ti³
 kāi³in¹ju³ta³la³ wxa²wa²su¹txa²nxa³i¹.
 Nxe³ain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³, a²kō³nxe³ju³ta²
 so¹lxi³ yxau²xai³lai¹nhī³nx2na³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Je³su²jah³la² To³me²ah³la² nxe³nyha¹jau³su²
 24 Yxān¹ta¹, nxe³hī¹na¹ Je³su²jah³la²
 ā³yān³te²tain¹sxā³ a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²

ā³yān³te²tai¹nhī¹na¹, a²sa³wi³sxa²
 ka³na³ka³na³jah¹la² so¹lxi³ he¹yain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 A²nxe³jah¹la², a²ī³lxa² To³me²ah³lo²su² a²ī³lxi³ ā³xa²
 hau³hau³kon³sxā³ tōn²txi³jah¹lo²su² nxe³ha²kxai³,
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxi³khai³su² tū³ka³txi³su²
 jah¹lo²su² ha²kxai³, hxi²ka² hxan³sxā³ ha¹li¹
 wxa²sa²so¹xi²nūn³tū³ka³txi³su² jah¹lo²su² ha²kxai³,
 nxe³te²a² so¹lxi³ he¹yai¹nxa³sxā³ Je³su²jah³la². 25 Nxe³kxan¹ta¹,
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wā³kon³tū³ka³txa²
 wān³txi³kxai³lu², To³me²ah³lai²na² a³ya³ti²sxā³
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹;

— Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la² ñ²sñ¹na¹hẽ³li¹. Ain¹ta¹:

— Yxo²i²nx²t¹³nxa³lho³li¹. A²hx¹i²ka² whāi²na¹
 ū³hx¹i²k¹la³kxain¹jē³na¹ i²i², txa²hx¹i²ka³wē³ha³lx²
 wxa²hx¹kō¹li², a²ta³nā³t¹³nha² ū³txi²tau¹tain¹je³na²
 wxa²txi²xō¹i² nxe²nxa³ta³lx¹ yxo²i²nxa³lho³li¹.
 To³me²ah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

26 *Nxe³ha²kxai³lu¹,*
wxa²sa²wa²la³kxi²sxā³
a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
sxi²ha²nāu³ai²na² āh¹
To³me²ah³lai²na² sa²kxai³lu²
ta¹hxai²hē¹la². *Nxe³ju³ta²*
yxo²wī¹la³kxi²nha²kxan²ti³
ā³yān³te²txi²xain¹ka³tū³
ī³hen³txain¹te³nah¹lxi¹:
ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
a³lan²nūn³tāu³kxai³lu¹
sa²kxai³lu² he¹ye²yhai¹nha²kxai³,
he¹yain¹nū³nha²kxai³,
sxi²yxo²ai²na² Je³su²jah³la²
yxau³yai¹nha²kxai³,

— Ä³nhä²no³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hẽ¹la².

27 Nx³ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lo²kxai³lu² i³ye³sxa³
To³me²ah³la² i³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— To³me²ah³lāi³, wxa²hxi²ka³wē³ha³lxai²na²
 wxa²hxi²ko¹sain³sa¹nha²kxai³, txa²hxi²kai²na²
 whāi²na¹ ī²sa¹nha²kxai³, ā³nxū³sin²sxā³ wxa²hxi²ka²
 txa²ta³nā³ti³nhain²txi³ wxa²txi²xō¹sain³sa¹nha²kxai³,
 nxe³sē¹li¹. San¹kxai²nān²tu³, wā³txi³sa²txa³hē¹li¹.
 Hāi¹nxā³sxā³ yxo²ī²sē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la².

28 Ain¹ka³tu³, To³me²ah³lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Txa²sū³na² Si³yxau³ka³tāi³.
 Ta¹hxai²hē¹la².

29 Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 To³me²ah³lai²na² ī³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxāi²na², To³me²ah³la² ī³nxa² kwēn¹tai²na²
 so¹lxi³ sa²yxo²wet1sā¹lxi¹. Kwēn¹tai²na² wxa²ye³na²
 ī²sa¹lxi¹. Nxe³san¹jau³su², sa²yxo²wet1sa¹lxi¹.
 Sa¹nha²kxai³ ka³lī³hi¹lxi¹. Yxān¹ta¹, yān³txai²na²
 a²nū²a² ā³lxi³te²su² te²a² ī²la³kxi² txa²ye³na²
 ye³ī²lxi² sai¹nxa³kxan²ti³ sa²yxo²wet1sain¹tu¹wi¹.
 Sain¹kxai²nān²tu³, a²nxe³te²su² te²a² ā²la²
 wi¹lxon³kxi²sxā³ ka³lī³khai¹xain¹tu¹wi¹.
 Je³su²jah³la² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².

Sa²yxo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹jau³su²

30 Hī¹na² txa²wān³txa² ta³lu²na¹wa². Ha³lo²a²
 Je³su²jah³la² kāi³ain¹ju³ta² ū³wha²li¹ta³lu²na¹wa².
 Yxān¹ta¹, a²yen³kxi³ ā³xa² nū³kxūn³te²
 ā³xa² ka³lxa¹te²a² kāi³ain¹nūn³ta¹hxai²hē¹la².
 A²nxe³te²su² te²a² txā¹nxai²na² ū³wha²li¹nxa³hē³la².

31 Yxān¹ta¹, jau¹xai²na² so¹lxi³
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². A²ya³la³tu³
 wān³txi³tu³ sa²yxo²we¹jah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su²
 ū³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹hē³la². Nxe³nx2ta¹ha²kxai³,

Je³su²jah³la² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
A²hxī²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³kxah³lo²su²
na³na¹. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³tāu³a¹
A²tah²hah³lo²su² na³na¹. Nxē³jau³xai²na²,
sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹si¹nx2ta¹jau³su²
nxē³ya³nx2ta¹hē³la². Sa²yxo²we¹tain¹yah³lxin¹kxai²nān²tu³,
ka³te³na² wi¹tāu³a¹ yxau²xai³yah³lxin¹tu¹wa².
Jā¹nxē³te³lhxā³ ya³nx2ta¹wa².

21

A²sa³wi³ha³lxī³nāu³xa² Je³su²jah³la²
ā³yān³te²ti²jau³su²

¹ Nxē³nxa²ha¹te¹ ye³jen¹nāu³kxai³lu¹
Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ a³ya³txi²xain¹sxā³ āh¹
a²sa³wi³ha³lxī³nāu³xai²na² ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².
Ī³ye³na² Ti³be³ri²a³je³na² a²yxo²ka³te³h³nāu³a¹ āh¹
ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la².

² Nxē³te³nah¹lxī¹, Si³māu² Pe²jah³la² nxē³ha²kxai³,
To³me²ah³la² hau³hau³kon³sxā³ tōn¹jah¹la²
nxē³ha²kxai³, Na³ta³na³e²lah³la² Ka²na³thī³na²
Ka³li³le²a²ko³xa² nxū²kwal³ye³lan¹thī³na² tōn¹jah¹la²
nxē³ha²kxai³, Se³be³te²ah³la² a²tah²nāu³xa²
ha¹lin¹ya³te²nāu³xa² nxē³ha²kxai³, a²sa³wi³ha³lxī³
ā³su² nūn³te²a² ha¹lin¹yah³nūn³te²a² nxē³ha²kxai³,
ain¹ta¹hxai²hē¹la². ³ Nxē³sxā³ Si³māu² Pe²jah³la²
wān³txi³kxai³lu¹:

— Ai³na² ā³na¹a¹tu¹wi¹. Nxā²ha¹te¹, a²sa³wi³ha³lxā²
wā³kon³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu² e³te³nah¹lxī¹:

— Ten³sa²nūn³sīn¹nhai¹. Ān³si³tē³la³kxi¹nxa²nha¹tu¹wi¹.
Ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tu³, ka³nain¹ka³tu³,
ka²no¹a² kāin²ta³ka³lo³a² kan³sxā³ ā³wi¹hain¹ka³tu³,
ai³na² o²la³kxa¹ a³la²nain¹ta¹, hai³txi³ ka³na³ki²

te²he³la³ko³ sai¹ti³he¹xain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 4 Nxē³nxa²ha¹te¹, āh¹ ka³nxa³ha²ta³kxai³lu¹
 u³je³ha³kxa² jū¹nxe² ū³nhe³sai¹xi²nh²ti³kxai³lu¹,
 Je³su²jah³lo²su² te²kxai³lu¹ ī³ye³nai²na²
 a²yxo²ka³tēh³nāu³a¹ yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 ā³ye³wxe³ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 5 Nxē³ka³tu³,
 Je³su²jah³la² ī³kaix1sa²tā³yain¹te³nah¹lxi¹:
 — Txa²yā³lxa³nāu³xāi³. Ai³na²
 sai¹yah¹lxin¹ta¹nxe³lhe¹? Je³su²jah³la² wān³txa²,
 ta¹hxai²hē¹la². Nxē³ta¹:
 — Sa²to³kxi²txi³he¹nxe³sīn¹nxa³nha²we¹.
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²wān³txa², ta¹hxai²hē¹la².
 6 Nxē³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
 — Wxa²wi¹nx²ti³tāu³a¹ sa³we³la³ka³lo³tai²li²
 ā³na¹jxah¹lxu¹le¹? Ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³
 a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² a²wi¹tāu³a¹
 ā³na¹ai¹nha²kxai³, ai³na² ka³lxa¹khaix1sxā³
 ā³ne³kih¹sxā³ ā³wi¹hū³ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Sa³txe¹khai¹nxe³yai¹nha²kxai³, hxi²kan¹txi³
 sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²sai¹sxā³
 ka²no¹a²ka³lo³a² a²ye³ē¹nāu³a¹ so¹sxā³
 ū³whi¹so¹ain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la². 7 Nxē³nxa²ha¹te¹,
 a²sa³wi³sxa² Je³su²jah³la² a³lxi²kxah³lo²su² jah¹la²
 wān³txi³kxai³lu¹ Pe²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Jah¹lai²na² Txa²wā¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³ka³txai²la¹i¹. Ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³,
 Si³māu² Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu² a²nū² so¹lxi³
 nha²kxai³, wā²la² ha³la³sēn³nān¹ta³ka³lo³a² so¹lxi³
 ū³ha³la³wi²kxi²nha²ka³tu³, ka²no¹a² a³li²sin³sxā³
 wa²li³sxā³, ī³yau³xa² ā³sa²yu³kū³ain¹ka³tu³,
 Je³su²jah³la² yxau³tāu³a² sa²kxai³lu²
 ā³ti³xain¹ta¹hxai²hē¹la². ī³ye³na² u²lxa³ha²kxai³

ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³, a²wā³kon³tū³kā³txa²
 sa²kxai³lu² ka²no¹a² yxau³sxā³ ha³lo²a²
 ai³yau³son³ta¹hxai²hē¹la². ⁸ Ai¹nha²kxai³,
 sa³we³la³ka³lo³a² ai³na² ne³ki¹ta³ka³lo³a²,
 ka²no¹a² sa²si³tai³kū¹nha²sxā³ sa²sī³nxe²
 tē³sxā³ ai³ain¹ta¹hxai²hē¹la². Ha³lo²a²
 yxo²hā³na³tō³nha²kxai³, ta¹hxai²hē¹la².
⁹ Nain¹ka³tū³, ha³lo²a² a³tain¹ka³tū³, ha³nxe²a²
 j³tho³xa² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³tho³xa²
 a²ne³ka³nah²nāu³a¹ ai³na² yxau², yain³txi³nū³xa²
 yxau², nxe³yain¹ta¹hxai²hē¹la². ¹⁰ Nxe³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:
 — Ai³na² sa²sai¹yah³lxin¹kxe³su² te²a² kwa²
 ha³ya³kxa² ha¹li¹ so¹sxā³ ū³hū¹sah¹lxi³hē¹li¹.
 Ta¹hxai²hē¹la².

¹¹ Ain¹ka³tū³, Si³māu² Pe²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² ka²no¹ai²na² wxa²kan³si²sxā³
 ā³wih¹sxā³ sa³we³la³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 sa²ha³lo²sa²tā³ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
 ne³ki³khaix1ne³ka³lo³a² nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³,
 ai³na² ka³lxa¹khai¹nxe³tū³kā³txa² 153 nxe³tū³kā³txa²
 nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³, hai³txi³ a²ka³lo³ai²na²
 sa²ten²txi³sxā³ ā³kho³ta¹hxai²nxa³hē¹la².
¹² Nxe³nxa²ha¹te¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,
 ī³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxā³sxā³ ī³yain³jah¹lxi³hē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².
 Yxān¹ta¹, a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na² hāi¹nxe³sxā³
 kon³to³nxe² yxau³yain¹ta¹hxai²hē¹la². Nxe³ha²kxai³:
 — Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³txai²la¹xā¹.
 Nxe³jau³xai²na², a²ē¹nāu³a¹ ī³ye³kxi²nhain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Wxi²kan¹txi³ e³lē³na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²hē¹la².
 — Wxāi²na², yā¹jah¹lo²tā³nhīn¹te²sin²tā³?
 Nxe³ain¹jau³nū³xai²na², a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²,

Je³su²jah³lai²na² ī³ye³kxain¹ta¹hxai²nxa³hē¹la².
 13 Nxē³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ā³ū³xain¹sxā³, a²yain³txi³nū³xai²na² sa²so¹sxā³
 ū³hū¹ai¹ni², ai³nai²na² sa²so¹sxā³ ū³hū¹ai¹ni²,
 ain¹ta¹hxai²hē¹la².

14 Nain¹ju³ta², Je³su²jah³lai²na²
 sa²kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 ā³yān³te²txi²xain¹ta¹hxai²hē¹la². Nain¹sxā³,
 Je³su²jah³la² ya³lu²ju³ta² ka³te³su²
 ī³sa²yxau³xi²hī¹nān¹te²tū³, ān³yān³ta³lo³hē²ti¹xi²nūn³sxā³,
 a²sa³wi³ha³lxa² ān³yān³te²txi¹xi²ju³ta²,
 ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² Pe²jah³la² nxe³nha²jau³su²

15 ī³yain³ta³lun²nū²la², Je³su²jah³la²
 wān³txi³kxai³lu¹, Si³māu² Pe²jah³la²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:
 — Si³māu²ah³lāi³. Jo³āu²ah³la²
 ta²hāi³. Nxet3sā¹lxi¹. A²ya³la³tū³
 a³lxi²khaix1san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Txa²sa³wi³ha³lxa²
 wā³kon³tū³kā³txai²na² a³lxi²sain¹ju³ta²
 ān³sen³sai¹khai¹xain¹sxā³ a³lxi²khaix1sa²tu³nxān¹ji¹?
 Ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹:
 — Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³ya³lxi¹nxa²ha¹nhai¹.
 Ā³yā³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² a³la³kxi²sxā³ wi¹ko³nhā¹lxi¹.
 Pe²jah³la² wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Nxē³nxa²ha¹te¹,
 Je³su²jah³la² wān³txa² te³nah¹lxi¹:
 — Hā³xā¹. Txa²nū³kā³txa² wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Wi¹lhin¹te²
 wa³kxēn³yah³la² a²ka³yxuh³xa² wē³ha³lxa²
 ū³yah¹tain¹jut3sū³nxe² txa²nū³kā³txa² wān³txa²
 wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

16 Nxē³ka³tū³ta¹. Ā³ta³lo³hēt1sxā³ Je³su²jah³la²
ī³wā³txi³te³nah¹lxi¹:
— Si³māu²ah³lāi³, Jo³āu²ah³la² ta²hāi³.
A³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la². Ta¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. Ā³yā³lxi¹nxa²ha¹nhai¹.
Ā³yā³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹ko³nhā¹lxi¹. Pe²jah³la²
wān³txa² ta¹hxai²hē¹la². Te³nah¹lxi¹, Je³su²jah³la²
wān³txa² te³nah¹lxi¹:
— Txa²nū³kā³txa² wān³txa² wi¹jau³xa²
ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³la²
a²o³ve²a² wi¹lū³yhai¹tain¹jut3sū³nxe², txa²nū³kā³txa²
wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹.
Ta¹hxai²hē¹la².
17 Nxē³ka³tū³ta¹, ī³ye³ān³ta³lo³hē²ti²nūn³jau³xa²
Je³su²jah³la² ī³ye³te³nah¹lxi¹:
— Si³māu²ah³lāi³. Jo³āu²ah³la² ta²hāi³.
Ā³yā³lxi²san¹ta¹nxe³ji¹wi¹? Ta¹hxai²hē¹la².
Nxē³ju³ta², Pe²jah³lai²na² a²ē¹nāu³a² au³txi³
ī³āin²txi³ta¹hxai²hē¹la². ī³āin²txi³te³nah¹lxi¹:
— “A²yā³la³tū³ ā³yā³lxi¹san¹ji¹wi¹? ”
Nxē³jau³xai²na² Je³su²jah³la² e³kxi²sa³na²na¹.
Na¹ha²kxai³, āin²ti³sa³nhā¹. Pe²jah³la².
nxē²e³kxi²nha²ta¹hxai²hē¹la². Ai¹nha²kxai³
e³te³nah¹lxi¹:
— Txa²hxi²kan¹jah¹lāi³. A²yēn³kxa² yxo²ha³kxa¹
a³la³kxi²te²si¹lxi¹. Jā¹nxe³te²sin¹jau³su²,
ā³yā³lxi¹nxa²ha¹ju³ta² wi¹ko³nha² a³la³kxi¹lxi¹.
Pe²jah³lai²na² wān³txa², ta¹hxai²hē¹la². Ain¹ka³tū³,
Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹:
— Txa²nū³kā³txa² wān³txa² wi¹jau³xa²
ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹. Wi¹lhin¹te² wa³kxēn³yah³la²
a²o³ve²a² wi¹lū³yhai¹tain¹jut3sū³nxe², txa²nū³kā³txa²

wān³txa² wi¹jau³xa² ī³yau¹ū³txai¹nhē³li¹.
 18 Jā¹nxa¹jau³su², a²ya³la³tu³ wān³txi³tu³
 e³kxi¹nxa²ha¹i¹. Sa³nxe³la³ku³nī¹nhīn¹nai³tā²
 sa²si³ī¹nha²ta³ka³lo³a² ū³si³wi²kxi²nha²sxā³ ha³lo²a²
 a²te³nīn¹ko³xa² ā³nxai³to³hxai¹nhē³li¹. Yxān¹ta¹,
 yxan¹nāu³a¹: "Yah³lon¹sa³nhā¹". Nīn¹tāu³ān¹tu³
 ī³nū³hai¹la³kxi²nhā¹nha²kxai³ a²nū²a² ā³su² te²su²
 te²a² kan²txi³ sa²tai³ta³lxi³kxi¹nxa²ka³tu³, ha³lo²a²
 ai³ti³ten³ti³he¹nxe²nxān³tāu³nū³ā¹ ā³te³nxa²sxā³
 ā³nxai³nxain¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

19 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tāu³a¹
 nxe³te³nah¹lxi¹:
 — A²yan¹nāu³a¹ Pe²jah³la² ī³nxai²na²
 a²ya²lun¹ju³ta³nū³a², hī¹na² ka³ten³su²
 yxau¹nhī¹na² ī³yau¹ū³nxa²ha¹i¹. A²nū²a²
 ā³su² te²su² te²a² ī³nū³hai¹la³kxi²nhā¹nha²kxai³
 ī³hxī²kī¹la³kxi¹nxa²ka³tu³, su²lhā³nxain¹tu¹wi¹.
 Su²lhā³nxain¹kxai²nān²tu³, Txa²wā¹sū³na²
 a²wxi²kin³ti³ton³ju³ta², a²nū²a² yxo²ha³kxa¹
 ī³yau¹ū³hai¹nīn¹tu¹wi¹. Je³su²jah³la² wān³txai²na²
 a²si³yxau³tāu³a¹, ta¹hxai²hē¹la². Ain¹sxā³, āh¹
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ā³si³tē³la³kxi¹sē¹li¹. Je³su²jah³la² wān³txa²
 ta¹hxai²hē¹la².

Je³su²jah³la² a²sa³wi³sxa² ā³xa² nxe³nha²jau³su²
 20 Ain¹ka³tu³, Je³su²jah³lain²txi³ ā³nxai³li²,
 Pe²jah³lain²txi³ ān³si³tē³la³kxi², ain¹ta¹hxai²hē¹la².
 Ain¹te³nah¹lxi¹, Pe²jah³lai²na² sa²kxai³lu²
 sa²wa³ti³nha²sxā³ ī²tāu³, a²sa³wi³sxa² ā³xa²
 Je³su²jah³la² a³lxi²khaix1kxah³lo²su² jah¹la³,
 ā³si³tē³la³kxain¹ju³ta² ī²ain¹ta¹hxai²hē¹la².

A²nxe³te²a² sa³wi³sxa² ā³xai²na² sa²kxai³lu²,
 kxā³nhxī¹nai³kxai³lu² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xai²na²
 yxo²ha³kxa¹ sa²nēn¹kxi²khaix1nxē³je³na²
 ā³wxe³sxā³ ī³yai³nain¹ti³wā³kxai²kxai³, Je³su²jah³la²
 a²wi³lē³nāu³a¹ sa²nēn¹kxi²khaix1nxē³je³na²
 ā³wxe³sxā³ ī³wā³txain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. īh¹nxe³te²khai³xan²tu³

ī³kox1ko¹son²kxi¹nxain¹te³ji¹wi¹?

Kxā³nhxī¹nai³kxai³, ta¹hxai²hē¹la².

A²nxe³te² a²sa³wi³sxa² kwēn¹tai²na²

ā³si³tē³la³khain¹ta¹hxai²hē¹la². 21 Ain¹te³na¹,

Pe²jah³lai²na² wān³txi³kxai³lu², Je³su²jah³la²

ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Txa²hxī²kan¹jah¹lāi³. Jah¹lai²na²

yxan¹nāu³a¹ ha³lo²a² yxau²xai³tāu³a¹

īh¹nxe² sa²ko¹tai¹nhī³te²la¹ku¹, ka³tēn³su²

yxau²sa²tē³ai¹nhī³te²la¹ku², ai¹na¹nhai¹.

ī³ye³kxi¹sē¹li¹. Ta¹hxai²hē¹la².

22 Nxe³ta¹, Je³su²jah³la² wān³txi³kxai³lu¹,

ī³wa²lū³xain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxet3sā¹lxi¹. Jah¹lai²na² ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³:

“Yxan¹nāu³a¹ yuh³xai²nān¹ko³xai²na²

ī³xi²na¹tāu³nū³ā¹ wxāi²na² ka³tēn³su² yxau³sxā³

wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹jau³su²,

Je³su²jah³lo²na¹xai²na² jah¹lai²na²

ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³, nxe² a²hxī²kī³lxi³su²

kxai²nān²tu³, jah¹lai²na² a²hxī²kī³lxi³khai³su²

hī³nx2na³li¹. Hai³txi³ Pe²jah³lo² ī³nxai²na²

wxa²hxī²kī³lxi³syu¹nx2nxā³i¹. Ta¹hxai²hē¹la².

23 A²nxe³jau³xai²na², a²nū²a² Je³su²jah³la²

ān³si³tē³la³kxi²tū³kā³txai²na² yxo²ha³kxa¹

ī³ye³kxi² sa²nē³sai¹yhu¹to³ta¹hxai²hē¹la².

Nxe³te³nah¹lxi¹, a²sa³wi³sxai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹. Nxe³yhain¹ta¹hxai²hē¹la². Yxān¹ta¹, tū¹kā³txai²na² ha³lo²a² a³la³kxi²nxa³kxe³tu³, wain³txi³ ī³ye³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Yān³tai²na², Je³su²jah³la² e³jau³xa²:

— Jah¹lai²na² ya³lu²ai¹nx3tho³li¹. Nxe³jau³xa² hai³txi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²nxa³hē¹la². Nxe³ju³ta², Je³su²jah³la² e³jau³xa²sa¹:

— Jah¹lai²na² ī³kwa³na³ai¹na¹kxai²nān²tu³: “Txa² ī³xi²na¹tāu³nū³ā¹, wxāi²na² ka³tēn³su² yxau³sxā³ wah³nxe³san¹tu¹wi¹.” Nxe³ai¹na¹kxai²nān²tu³, nxē² a²hxi²kī³lxi³su² kxai²nān²tu³, jah¹la² a²hxi²kī³lxi³khai³su² hī³nx2na³li¹. Jau¹xai²na² so¹lxi³ Je³su²jah³la² e³ta¹hxai²hē¹la².

24 A²nxe³te²a² a²sa³wi³sxai²na², Je³su²jah³la² a³lxi²khaix1kxah³lo²su² jah¹lai²na², a²hxi²kī³lxa² ī³yau¹ū³hi², Wān³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ū³ha²li¹la³kxi³ sa²sīn¹na²hē³la². Wān³txi³tu³ e³jah¹lo²su² sīn¹na³la².

A²ne³ki³san¹jau³su²

25 Jā¹nxa¹jau³su², ha³lo²a² yu³tā³lxi³, Je³su²jah³la² ka³lxa¹txi³ kāi³sa¹sai¹ta¹hxai²hē¹la². A²nxe³ju³ta² yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ ū³wha²li¹ ū³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hī³ki³sxa³wa².

— ū³wha²li¹ta³lu²na¹tū¹xā¹. Nxe³ki³kxai²nān²tu³, a²ha³tēh³nxā³nxa² yuh³xai²nān¹ta³ko³xai²nān¹txā³nxai²na² yxo²ha³kxa¹ ū³wha²li¹ān³yxo²ka³tu³kxi²sa²so² wxā²nā¹la³kxi²nū² nxe³ki³kxai²nān²tu³, ha³tēh³nxā³nxai²na² ū³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hī³ki³sxa³wa². yxo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³ Je³su²jah³la² kāi³ju³ta² ka³lxa¹ju³ta² ha³kxa¹ ū³hau³ko³ta³lun²sa²so¹hī³ki³sxa³wa². Ta³lu²na¹wa².

Txa²wã¹sũ³na² Wãn³txa²
New Testament in Nambikuára, Southern
(BR:nab:Nambikuára, Southern)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nambikuára, Southern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nambikuára, Southern [nab], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nambikuára, Southern

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
5198f7a7-ab9d-5d69-b112-d94960f81d2a